

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding op het Udens College

Jouw weg naar ontwikkeling

Student:	Lindsay van Dalen
Studentnummer:	2705605
Datum:	28 juni 2019
Praktijkorganisatie:	Udens College
Praktijkbegeleider:	Betsie Kuppen
Fontys begeleider:	Marjolein van Hout

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding op het Udens College

Jouw weg naar ontwikkeling

Samenwerkingsstichting Voortgezet Onderwijs Uden
Kleinveld 25
5401 ZW
Uden
www.udenscollege.nl

Fontys Hogeschool HRMenP
Emmasingel 28
5611 AZ
Eindhoven
www.fontys.nl

Samenvatting

Te veel leerlingen vallen uit of veranderen van opleiding in het vervolgonderwijs. Het maken van een verkeerde studiekeuze is één van de oorzaken. Een reden tot zorg volgens Jet Bussemaker, voormalig minister van Onderwijs. Bussemaker stelt dat *“Goede loopbaanoriëntatie en -begeleiding verkeerde studiekeuzes kan voorkomen.”* Het is om die reden dat er extra wordt ingezet op de verbetering van loopbaanoriëntatie en -begeleiding in het voortgezet onderwijs. Dat is namelijk het moment waarop veel leerlingen voor het eerst aan de slag gaan met opleidings- en beroepskeuze.

Mede naar aanleiding van deze focus is ook de LOB op het Udens College onder de loep genomen. De praktijkorganisatie is een aantal jaren geleden gestart met het aanscherpen van de LOB en heeft daarbij ingestoken op de vijf loopbaancompetenties van Kuijpers. De vraag die de praktijkorganisatie zichzelf stelde was: *“Doet het Udens College het goed met LOB of moet er iets worden aangepast en/of verbeterd?”*. Om deze vraag te onderzoeken is bekeken in hoeverre de loopbaanoriëntatie en -begeleiding bijdraagt aan het ontwikkelen van de vijf loopbaancompetenties volgens de leerlingen en coaches. Volgens de theorie dienen leerlingen namelijk te beschikken over deze competenties om een weloverwogen keuze te kunnen maken op het gebied van opleiding en werk. Dit is tevens de hoofdvraag die in dit onderzoek centraal staat. In de resultaten komt naar voren dat niet elke loopbaancompetentie in eenzelfde mate wordt ontwikkeld. Ook de verschillende onderdelen van LOB en de verschillen tussen leerjaren blijken hierop van invloed te zijn.

Voorwoord

Het rapport dat voor u ligt is de afsluiting van de eerste helft van mijn afstudeerstage op het Udens College. Ik heb de afgelopen tijd ervaren als een erg leerzame periode waarbij ik alle tijdens mijn studie opgedane kennis en vaardigheden heb kunnen gebruiken en verbeteren.

Een woord van dank gaat in het bijzonder uit naar mijn stagebegeleiders Betsie Kuppen en Yvette van Wijk. De begeleiding die zij mij hebben geboden ervaar ik als zeer waardevol waarbij ik mezelf continu heb mogen ontwikkelen. Daarnaast maak ik graag van deze gelegenheid gebruik om T3 en T4 te bedanken bestaande uit coördinatoren Ben van Boekel en Angelique Röben en natuurlijk alle leerlingen en coaches! Hartelijk dank dat ik mijn onderzoek mocht uitvoeren in klassen van de bovenbouw van de theoretische leerweg. Verder laat ik mijn dank blijken aan mijn begeleider vanuit Fontys Hogescholen, Marjolein van Hout, voor haar betrokkenheid en enthousiasme gedurende mijn onderzoeksperiode. Tot slot bedank ik graag alle respondenten die hun ervaringen met betrekking tot loopbaanoriëntatie en -begeleiding met mij hebben gedeeld en ieder ander die zijn/haar steentje heeft bijgedragen!

Lindsay van Dalen
Uden, juni 2019

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Voorwoord	4
1. Inleiding.....	8
1.1 Het Udens College.....	8
1.2 LOB in T3 en T4	9
1.2.1 LOB in T3	9
1.2.2 LOB in T4	10
1.3 Praktijk- en kennisvraag	10
1.4 Hoofd- en deelvragen.....	11
1.5 Leeswijzer	12
2. Theoretisch kader	13
2.1 Wat is een loopbaan?	13
2.2 Loopbaanoriëntatie en -begeleiding.....	14
2.3 De vijf loopbaancompetenties.....	16
2.4 Loopbaangesprekken	19
2.5 Krachtige leeromgeving.....	20
3. Conceptueel model.....	22
4. Methodische verantwoording	23
4.1 Type onderzoek.....	23
4.2 Procedure en respondenten.....	24
4.2.1 Procedure.....	24
4.2.2. Respondenten	25
4.3 Meetinstrumenten	26
4.4 Analyses.....	27
5. Resultaten.....	28
5.1 Kwaliteitenreflectie	28
5.1.1 Resultaten totaal	28
5.1.2 Leerjaar 3	29
5.1.3 Leerjaar 4	30
5.2 Motievenreflectie.....	30
5.2.1 Resultaten totaal	30
5.2.2 Leerjaar 3	32
5.2.3 Leerjaar 4	32
5.3 Werkexploratie	33
5.3.1 Resultaten totaal	33

5.3.2 Leerjaar 3	34
5.3.3. Leerjaar 4	34
5.4 Loopbaansturing	35
5.4.1 Resultaten totaal	35
5.4.2 Leerjaar 3	36
5.4.3 Leerjaar 4	36
5.5 Netwerken	37
5.5.1 Resultaten totaal	37
5.5.2 Leerjaar 3	38
5.5.3 Leerjaar 4	38
6. Conclusie	39
6.1 Conclusie hoofdvraag	39
6.2 Conclusie kwaliteitenreflectie.....	39
6.3 Conclusie motievenreflectie	40
6.4 Conclusie werkexploratie	40
6.5 Conclusie loopbaansturing	41
6.6 Conclusie netwerken	41
7. Discussie	42
Literatuurlijst	44
Bijlagen.....	46
Codeboek	46
I. Vragenlijst	50
II. Tabellen loopbaancompetenties	55
Tabellen Kwaliteitenreflectie.....	55
Tabellen Motievenreflectie	56
Tabellen Werkexploratie	57
Tabellen Loopbaansturing	58
Tabellen Netwerken.....	59
III. Topiclijsten	60
Topiclijst 1.....	60
Topiclijst 2.....	61
Topiclijst 3.....	64
IV. Transcripten	68
Transcript respondent 1	68
Transcript respondent 2	77
Transcript respondent 3	87

Transcript respondent 4	96
Transcript respondent 5	103
Transcript respondent 6	110
V. Open coderingen.....	118
Open coding respondent 1	119
Open coding respondent 2	128
Open coding respondent 3	138
Open coding respondent 4	146
Open coding respondent 5	154
Open coding respondent 6	161
VI. Axiale coderingen	170
Axiale coding respondent 1	170
Axiale coding respondent 2	171
Axiale coding respondent 3	172
Axiale coding respondent 4	173
Axiale coding respondent 5	174
Axiale coding respondent 6	175
Axiale coding in mindmap	177

1. Inleiding

Jaarlijks volgen meer dan 950.000 leerlingen een opleiding in het voortgezet onderwijs, waarna zij vrijwel allemaal een vervolgopleiding in het middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs of het wetenschappelijk onderwijs gaan volgen. Helaas verloopt deze stap niet altijd probleemloos. Te veel jongeren vallen uit of veranderen van opleiding (VO Raad , 2017).

Een belangrijke reden voor deze uitval of het wisselen van opleiding is het maken van een verkeerde studiekeuze. Leerlingen en studenten worden geacht al op jonge leeftijd een keuze te maken voor een studierichting. Voor sommigen komt deze keuze zelfs zo vroeg dat zij nog helemaal niet weten wat ze precies willen omtrent de studie. Om tot deze keuze te komen gaan jongeren voor het eerst aan de slag met hun opleidings- en beroepskeuze op het voortgezet onderwijs. Middels loopbaanoriëntatie en -begeleiding krijgen leerlingen meer zicht op de eigen kwaliteiten, de drijfveren en de talloze mogelijkheden op het gebied van opleidingen. Onder loopbaanoriëntatie- en begeleiding, op scholen beter bekend als LOB, wordt het geheel van begeleiding en activiteiten verstaan waarmee de school de jongeren tijdens de vmbo, havo/vwo of mbo-opleiding ondersteunt bij het maken van loopbaankeuzes en het ontwikkelen van een arbeidsidentiteit. Het doel hiervan is dat het leerlingen meer in staat stelt op een passende opleiding te kiezen én daar een succesvol gevolg aan te geven (Expertisepunt LOB, 2017).

Ondanks deze loopbaanoriëntatie- en begeleiding op scholen komt het dus nogal eens voor dat leerlingen een opleiding kiezen die achteraf niet bij hen lijkt te passen. Dat wordt bevestigd door het schoolverlatersonderzoek dat het CBS in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen uitvoerde. Uit de cijfers blijkt dat veertig procent van de studenten spijt heeft van de studiekeuze en het anders zou doen als deze kans zich voordeed (Maat, 2017). Een reden tot zorg volgens voormalig minister Jet Bussemaker en voormalig staatssecretaris Sander Dekker van Onderwijs. *“Goede loopbaanoriëntatie en -begeleiding kan verkeerde studiekeuzes voorkomen”* wordt beweerd in de kamerbrief. De komende jaren wordt dan ook ingezet op verdere verbetering van de loopbaanoriëntatie- en begeleiding op scholen. Bussemaker en Dekker schrijven in de kamerbrief aan de Tweede Kamer dat het belangrijk is dat jongeren een eigen identiteit ontwikkelen, ervaringen kunnen opdoen in de praktijk, hierop leren te reflecteren en een scherper inzicht te krijgen in de eigen kwaliteiten en beperkingen. Ook is volgens de Kamerleden nodig dat jongeren een realistisch beeld krijgen van de wereld om hen heen, van opleidingen, beroepen en het werkveld. Tot slot noemen Bussemaker en Dekker dat leerlingen zich goed moeten kunnen voorbereiden op een vervolgopleiding door open dagen bij te wonen, mee te lopen met studenten, een betrouwbare werkhouding te ontwikkelen, leren te solliciteren en te netwerken (Bussemaker & Dekker, 2016).

1.1 Het Udens College

Mede naar aanleiding van deze focus van de Tweede Kamer op loopbaanoriëntatie- en begeleiding heeft het Udens College LOB onder de loep genomen. De organisatie nam de afgelopen jaren verschillende initiatieven om LOB beter te verankeren in de school. Het Udens College is een school voor voortgezet onderwijs verdeeld over twee sectoren: sector vmbo en sector havo/vwo, welke beide bestaan uit ongeveer 1500 leerlingen. Dit praktijkonderzoek richt zich enkel op één van de twee sectoren. Wanneer er in dit rapport wordt gesproken over het ‘Udens College’ heeft dat betrekking op de sector vmbo. Sector havo/vwo wordt gedurende dit onderzoek volledig buiten beschouwing gelaten (VO Raad , 2017).

In het Beleidsplan LOB beschrijven de decanen van het Udens College dat het streven is om leerlingen meer mee te geven dan enkel een diploma. Het doel is om leerlingen voor te bereiden op een succesvolle plek in de maatschappij. Dit doet het Udens College door iedere individuele leerling de kans te bieden tot de ontwikkeling van een reëel zelf-, opleidings-, en beroepsbeeld, zodat elke volgende stap in hun loopbaan een goed gefundeerde is. De loopbaanoriëntatie en- begeleiding wordt eerstelijns begeleid door de coaches, de spil van loopbaanbegeleidingsproces, omdat het Udens College van mening is dat het directe contact tussen de coach en de leerling de belangrijkste voorwaarde is voor een optimaal keuzeprocess. Dit contact tussen de coaches en leerlingen vindt wekelijks plaats in de vorm van groepscoaching en individuele coaching. Alle leerlingen op het Udens College hebben drie keer per week groepscoaching, waarvan één keer bestemd voor LOB. In deze lessen worden bijvoorbeeld loopbaanactiviteiten voorbereid en geëvalueerd of wordt er aandacht besteedt aan de digitale methode, Qompas. In deze methode doorlopen leerlingen een stappenplan met opdrachten die gericht zijn op het ontdekken van hun kwaliteiten, drijfveren en studie- en beroepskeuze. Daarnaast heeft elke leerling eens in de twee weken een individueel gesprek met de coach waarin leerlingen (leren) reflecteren op activiteiten en opdrachten. Op deze manier wordt er betekenis gegeven aan de opgedane ervaring om zo een goed zelf- en beroepsbeeld te ontwikkelen. De coach krijgt door deze contactmomenten als eerste de signalen en vragen van leerlingen, waarna hiermee aan de slag wordt gegaan. De decanen hebben hierin een faciliterende en ondersteunende rol. Zij zorgen onder andere voor een georganiseerd programma, coördineren de activiteiten hieromtrent en fungeren als adviesorgaan wanneer de coach er niet uitkomt.

1.2 LOB in T3 en T4

Dit onderzoek richt zich op het ontwikkelen van de vijf loopbaancompetenties met loopbaanoriëntatie en- begeleiding als instrument. Het huidige LOB-plan vormt dan ook het uitgangspunt waaraan de ontwikkeling van de loopbaancompetenties wordt gemeten. Daarnaast wordt er in het theoretisch kader beschreven welke voorwaarden de literatuur stelt aan loopbaanoriëntatie- en begeleiding. Om later te kunnen vergelijken in hoeverre dat overeenkomt met het huidige LOB plan van het Udens College, dient deze allereerst in kaart gebracht te worden. Er volgt nu een beschrijving van de loopbaanoriëntatie en- begeleiding zoals deze Udens College 'breed' is vormgegeven. Vervolgens komt de LOB per leerjaar specifiek aan bod.

Het Udens College pakt LOB steeds breder op in vergelijking met het verleden. Waar LOB eerder vooral gericht was op het maken van een goede sector-, -profiel, -en studiekeuze, wordt het nu ingezet voor het ontwikkelen van de loopbaancompetenties. Deze vijf loopbaancompetenties vormen een doorlopende leerlijn en dienen als het ware als kapstok waar het geheel van loopbaanactiviteiten aan opgehangen kan worden. Uit onderzoek van Marinka Kuijpers blijkt dat wanneer er steeds terugkomende aandacht is voor elk van deze loopbaancompetenties, de leerling beter in staat is om een goed gefundeerde keuze te maken met betrekking tot het vervolg in het loopbaanproces (Bakker, Meijers, & Kuijpers, 2006).

Aan deze vijf loopbaancompetenties wordt uitgebreid aandacht besteedt in paragraaf 1.5 Hoofd- en deelvragen en in het theoretisch kader in hoofdstuk 2, paragraaf 2.3 De vijf loopbaancompetenties.

1.2.1 LOB in T3

In leerjaar 3 is er veel aandacht voor loopbaanoriëntatie- en begeleiding. Zowel tijdens de groepscoaching en individuele coaching, als daarbuiten zijn verschillende opdrachten en activiteiten

gepland die bijdragen aan het ontwikkelen van de arbeidsidentiteit. De leerlingen starten dit jaar met een beroepsinteressesettest, waarvan de uitslag input vormt voor de individuele gesprekken met leerlingen. Later in het jaar staat de MBO-Beurs op het programma. Voor veel leerlingen is dit de eerste kennismaking met opleidingen binnen het MBO. Ruim 40 voorlichters van verschillende opleidingen binnen het MBO worden uitgenodigd om de leerlingen te informeren.

De leerling bezoekt deze avond drie opleidingen waarover hij meer zou willen weten. Een andere activiteit waaraan de leerlingen deelnemen is de ROC Oriëntatiedag.

ROC De Leijgraaf, een MBO in de regio, stelt haar deuren die dag open voor de leerlingen van het Udens College zodat er kan worden geproefd aan het MBO. Anders dan op een Open Dag krijgen de leerlingen deze dag te kans om kennis te maken met de lesstof en docenten. De laatste activiteit die in T3 plaatsvindt is de Beroepsbeoefenaar. Leerlingen kiezen zelf een 'beroepsbeoefenaar' met wie zij een dagje willen meelopen. De loopbaanoriëntatie en -begeleiding in T3 wordt zoals eerder genoemd ondersteund door Qompas, een digitale LOB methode. Hierin worden opdrachten gemaakt waarbij leerlingen kennis maken met verschillende beroepen, reflectie en verslaglegging van activiteiten kan worden vastgelegd en alle persoonlijke 'ontdekkingen' rondom LOB kunnen worden geplaatst in een loopbaandossier.

1.2.2 LOB in T4

In de loop van leerjaar 4 maakt iedere leerling de keuze voor een vervolgopleiding.

Voor een groot deel van de leerlingen is dit nog vrij onduidelijk. Des te meer reden om juist in dit jaar veel aandacht te besteden aan LOB. Dit gebeurt op twee manieren: enerzijds worden er gesprekken gehouden en wordt er deelgenomen aan activiteiten. Zo wordt er bijvoorbeeld jaarlijks de oud-leerlingencarroussel georganiseerd, een activiteit waarbij oud-leerlingen van het Udens College terug naar school komen om de huidige T4 leerlingen te vertellen over de opleiding die zij nu volgen. Anderzijds in de vorm van een profielonderzoek, dat volledig in het teken staat van LOB. Dit profielonderzoek bestaat uit drie delen: het persoonsonderzoek, het beroepsonderzoek en het opleidingsonderzoek. Bij het persoonsonderzoek staan de eigen interesses, kwaliteiten en eigenschappen centraal. Middels opdrachten werkt de leerling aan vragen als *"Wie ben ik?"*, *"Wat kan ik?"* en *"Wat wil ik?"*.

Het beroepsonderzoek gaat in op de vragen *"Wat doe je binnen het beroep dat je interessant lijkt?"* en *"Welke kwaliteiten en eigenschappen heb je daarvoor nodig?"*.

Het opleidingsonderzoek is het laatste onderdeel waarin verschillende opleidingen worden onderzocht en met elkaar vergeleken.

De leerling sluit het profielwerkstuk af met een presentatie waarin hij de volgende vragen beantwoordt: *"Wat houdt het beroep in, waarom past het bij mij en hoe kom ik daar?"* (Kuppen, Huisman, Zondag, & van Wijk, 2017).

1.3 Praktijk- en kennisvraag

De praktijkvraag die gedurende dit onderzoek centraal staat, luidt als volgt: *"Doet het Udens College het goed op het gebied van loopbaanoriëntatie en -begeleiding of moet er wellicht wat worden aangepast en/of verbeterd?"*. Zoals eerder genoemd is het dan van belang om het huidige LOB plan te beschrijven. U kunt dit plan vinden in de vorige paragraaf. Dit dient als uitgangspunt om de praktijkvraag aan te toetsen. Om deze vraag te beantwoorden wordt de LOB op het Udens College onder de loep genomen, kijkend naar het geheel van loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en Qompas. Ook dient er inzicht te worden verkregen in de voorwaarden die de literatuur stelt aan

loopbaanoriëntatie- en begeleiding. Tot slot vormen de ervaringen van coaches en leerlingen op het gebied van loopbaanoriëntatie en -begeleiding uiteraard de grootste bron aan input. Bovenstaande is tevens het kennisdoel van dit onderzoek.

1.4 Hoofd- en deelvragen

De hoofdvraag die in dit praktijkonderzoek centraal staat, kent de volgende vraagstelling:

- *In hoeverre draagt de loopbaanoriëntatie en- begeleiding van het Udens College bij aan het ontwikkelen van de vijf loopbaancompetenties volgens de leerlingen en coaches van de bovenbouw van de theoretische leerweg?*

Zoals staat vermeld in de hoofdvraag richt dit onderzoek zich op de bovenbouw van de theoretische leerweg, bestaande uit leerjaar 3 en 4. De reden van afbakening tot deze doelgroep zal worden toegelicht in de methodische verantwoording, welke u kunt vinden in hoofdstuk 4.

De hoofdvraag vraagt vloeit voort uit het praktijkdoel dat in dit onderzoek centraal staat: *‘Onderzoeken of de LOB op het Udens College, zoals deze op dit moment is vormgegeven, goed werkt volgens de coaches en leerlingen’*. Met andere woorden vraagt het Udens College zich af of zij het goed doen op het gebied van loopbaanoriëntatie en- begeleiding of dat er aanpassingen/verbeteringen doorgevoerd moeten worden.

De hoofdvraag zal met behulp van onderstaande deelvragen verder worden onderzocht en beantwoord.

- *1. In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie?*

De loopbaancompetentie kwaliteitenreflectie gaat over het onderzoeken van de eigen kwaliteiten en hoe deze ingezet kunnen worden om doelen te bereiken. Onderzocht dient te worden in welke mate LOB, bestaande uit gesprekken, activiteiten en digitale methode, bijdraagt aan het ontwikkelen van deze competentie.

- *2. In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van motievenreflectie?*

Bij motievenreflectie wordt onderzocht wat je werkelijk belangrijk vindt en wat je drijft in je loopbaan én je leven. Of de motievenreflectie wordt ontwikkeld zal blijken uit de ervaringen van leerlingen en coaches met het LOB plan.

- *3. In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van werkexploratie?*

Bij werkexploratie gaat de leerling ontdekken welk werk/opleiding bij hem past en onderzoekt dit verder. Leerlingen denken bij deze loopbaancompetentie na over wat bepaald werk van hen vraagt, welke kennis, vaardigheden, normen en waarden bij dit werk horen en of dat overeenkomt met dat van henzelf. Om deze vraag te beantwoorden dient onderzocht te worden of LOB, zoals hieraan op dit moment is vormgegeven, bijdraagt aan de ontwikkeling van werkexploratie.

- *4. In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling loopbaansturing?*

Loopbaansturing gaat over het ondernemen van acties en initiatief om de eigen loopbaan te sturen door activiteiten te plannen en nodige hulp te organiseren. Onderzoek is nodig om na te gaan of de loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en de digitale methode bijdragen aan het ontwikkelen van deze loopbaancompetentie.

- *5. In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van netwerken?*

Het opbouwen en onderhouden van contacten die van waarde kunnen zijn voor de loopbaan, wordt verstaan als het gaat over netwerken. Of de LOB op het Udens College bijdraagt aan de ontwikkeling van deze loopbaancompetentie, zullen de ervaringen van coaches en leerlingen moeten uitwijzen.

1.5 Leeswijzer

In voorgaand hoofdstuk bestond de mogelijkheid om kennis te nemen van het doel van dit onderzoek. Tevens zijn hierin de hoofd- en deelvragen behandeld. Het theoretisch kader in hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van wat de wetenschap en deskundigen aan theorie hebben gepubliceerd omtrent het onderwerp van dit onderzoek. De huidige stand van zaken en kennis van het onderwerp zijn hierin opgenomen en theorieën worden met elkaar vergeleken.

Hoofdstuk 3 bestaat uit een conceptueel model waar een schematische weergave van het onderzoek wordt te vinden is. Deze zal kort worden toegelicht. In hoofdstuk 4 is de methodische verantwoording van dit onderzoek te vinden. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij het type onderzoek, de procedure en respondenten, de gebruikte meetinstrumenten en de analyses. In hoofdstuk 5 worden de belangrijkste resultaten van het onderzoek weergegeven en wordt de analyse hiervan onderbouwd. De conclusie van het hoofdstuk is te vinden in hoofdstuk 6. Bij de discussie in hoofdstuk 7 wordt kritisch gekeken naar het uitgevoerde onderzoek en worden eventuele verbeterpunten geformuleerd. Hoofdstuk 8 bestaat uit de literatuurlijst waarin alle gebruikte literatuur is opgenomen. Tot slot staan in het laatste gedeelte van dit onderzoek de bijlagen zoals de topiclijsten van de interviews en enquêtes, de transcripten en het codeboek. Voor een meer specifieke aanduiding van waarde hoofdstukken zich bevinden, wordt verwezen naar de inhoudsopgave van dit rapport.

2. Theoretisch kader

Dit theoretisch kader geeft een beschrijving van wat de wetenschap en deskundigen zeggen over loopbanen, de oriëntatie en -begeleiding hiervan, de vijf loopbaancompetenties, loopbaangesprekken en de voorwaarden voor een krachtige leeromgeving.

2.1 Wat is een loopbaan?

In de negentiende eeuw was een loopbaan voorbehouden aan werknemers in bepaalde beroepsgroepen, meestal in de hogere groepen van de arbeidsmarkt zoals bijvoorbeeld de rechterlijke macht. Op de dag van vandaag is de term 'loopbaan' minder exclusief en wordt deze veel veelvuldiger gebruikt. Bijna alle beroepen kunnen tegenwoordig de basis voor of een deel van een loopbaan zijn (Post, 2010).

Het begrip loopbaan verstaan Martens en Spijkerman als *“de weg die iemand aflegt in de wereld van opleiding en arbeid”*. Volgens de schrijvers van het boek 'Arbeid kiezen en delen' start de loopbaan wanneer een kind binnenstapt op de basisschool en stopt deze wanneer men met pensioen gaat en het arbeidsproces verlaat. In hun boek beschrijven de auteurs dat de studieloopbaan en arbeidsloopbaan vroeger meer gescheiden waren. Tegenwoordig kunnen deze parallel aan elkaar lopen om de reden dat een mens nooit is uitgeleerd, zelfs niet wanneer er sprake is van een baan. Daarnaast stellen Martens en Spijkerman dat het pad dat iemand bewandelt in zijn loopbaan een aaneenschakeling van beslissingen is, of deze nu klein of groot zijn. In de loopbaan ontwikkelt een mens zijn of haar arbeidsidentiteit waarbij steeds opnieuw antwoord gegeven wordt op twee vragen:

- *Wat betekenen ik voor de samenleving door mijn arbeid?*
- *Wat betekent de samenleving via arbeid voor mij?*

In de meeste gevallen zijn leerlingen niet bewust bezig met het nadenken over deze vragen en dus het ontwikkelen van hun arbeidsidentiteit. De invloed van actoren uit de omgeving hierop is groot (Martens & Spijkerman, 2000).

Christensen en Johnston onderscheiden twee soorten loopbanen: de objectieve en subjectieve loopbaan. De objectieve loopbaan heeft volgens hen betrekking op een extern perspectief. Hierbij worden werkervaringen en onderwijsachtergrond gekoppeld aan de arbeidsmogelijkheden. Bij de subjectieve loopbaan gaat het daarentegen om het loopbaanverhaal van de persoon in kwestie, waarbij betekenis wordt gegeven aan werkervaringen en toekomstbeelden worden uitgewerkt. (Christensen & Johnston, 2003).

Inkson, de schrijver van *Understanding Careers*, hanteert in zijn boek deze betekenis aan een 'loopbaan': *de steeds verder uitbreidende reeks van werkervaringen, die iemand in de loop van de tijd opdoet*. Deze definitie is vergelijkbaar met de subjectieve loopbaan die Christensen en Johnston beschrijven. Het steeds verder uitbreidende karakter van een loopbaan is volgens Inkson echter geen vaststaand gegeven. Een voorwaarde hiervoor is het verwezenlijken van continuïteit en verandering. In zijn definitie heeft Inkson het over werkervaringen, wat zicht richt op banen. Loopbanen worden echter niet beperkt tot enkel betaalde arbeid. Ook activiteiten buiten de reguliere arbeidsmarkt zijn relevant voor loopbanen, denk dan bijvoorbeeld aan hobby's. In de loop van de tijd wil tot slot zeggen dat een loopbaan een leven lang kan duren (Inkson, 2014).

In dit onderzoek wordt uitgegaan van de term 'loopbaan' zoals Inkson deze beschrijft. Een kleine kanttekening daarbij is dat het woord 'werkervaring' vervangen wordt door 'ervaring' in de breedste zin van het woord.

2.2 Loopbaanoriëntatie en -begeleiding

Het allereerste boek over loopbaanbegeleiding werd in 1909 geschreven door Parsons.

Parson ging er in zijn theorie van uit dat mensen beroepen moeten 'leren' kiezen die goed bij hen passen. Deze manier van denken over geschiktheid of mate van passendheid wordt nog steeds veel gebruikt ten grondslag van veel boeken en websites die over loopbaanbegeleiding gaan. Parsons onderscheidt in zijn theorie drie factoren die van belang zijn voor het maken van verstandige keuzes met betrekking tot de loopbaan. Allereerst is het belangrijk een helder en realistisch beeld van jezelf te hebben. Wat zijn de eigen capaciteiten? Waar heb je aanleg voor? Wat zijn de ambities en mogelijkheden? Maar zeker ook, wat zijn hiervan de beperkingen en wat is hun oorzaak?

De tweede factor bestaat uit het verkrijgen van kennis over vereisten en condities voor succes. Het gaat hierbij om de voor- en nadelen, mogelijkheden en perspectieven van verschillende soorten werk. De derde en tevens laatste factor die Parsons noemt is het logisch kunnen nadenken over de relaties tussen de eerste twee factoren. Passen de eigen ambities bijvoorbeeld bij de mogelijkheden in een bepaalde werkomgeving? (Parsons, 1909).

De visie van van Vianen sluit hierbij aan. In het boek 'Dynamische loopbanen: een kwestie van vooruit kijken' stelt de schrijfster dat ieder keuzeproces wordt gekenmerkt door de noodzaak om informatie te gebruiken. Enerzijds betreft deze informatie de interne of innerlijke kant van de keuze, welke bestaat uit zelfkennis: de eigen voorkeuren, capaciteiten en dergelijke.

Anderzijds gaat het om informatie over de externe of uiterlijke kant van de keuze. Hiermee worden concrete mogelijkheden of opties op het gebied van werk bedoeld. Vanuit deze invalshoek betekent kiezen het onderzoeken en beoordelen van mogelijkheden en bekijken in welke mate dit in overeenstemming is met de gewenste doelen (van Vianen, 2013).

Zoals eerder genoemd geven Martens en Spijkerman aan dat leerlingen doorgaans niet zelf met de vraag komen wat werk voor hen betekent en wat zij kunnen betekenen op het gebied van werk. Om een leerling te laten stilstaan bij dit soort thema's en bewustwording te creëren, is interactie met anderen nodig. Typerend voor een loopbaan is namelijk dat de interactie met anderen de ontwikkeling ervan bepaalt.

Deze interactie bestaat onder andere uit loopbaanoriëntatie en -begeleiding op scholen. Martens en Spijkerman stellen dat het onderwijs grondig aan het veranderen is. Eén van de meest in het oog springende veranderingen is volgens hen de meer leerlinggerichte aanpak. Bij deze aanpak helpt en ondersteunt de school de leerling, die zich in de samenleving oriënteert, zich hierin beweegt, zijn eigen belangen gaat ontdekken en deze afweegt met die van de samenleving. Arbeid is een onderdeel dat is verankerd in die samenleving. Om die reden wordt er in toenemende mate aandacht besteedt aan de loopbaanoriëntatie en -begeleiding op scholen en is deze steeds vaker geïntegreerd in het onderwijsaanbod van scholen. In het boek 'Arbeid kiezen en delen: praktijkboek voor leraren, mentoren en schooldecanen' worden drie doelen van loopbaanoriëntatie en -begeleiding genoemd.

1. Leerlingen creëren een eigen arbeidsidentiteit, houden deze in stand en ontwikkelen deze verder.

Om bovenstaand doel van loopbaanoriëntatie en -begeleiding verder te verduidelijken is het noodzaak om de term 'arbeidsidentiteit' te definiëren. Martens en Spijkerman zelf hanteren de volgende definitie: *“Een intern kompas, waarmee de leerling ontdekt hoe hij later eigen persoonlijke kwaliteiten en motivatie in verband kan brengen met mogelijke taken en werkkrollen in de wereld van arbeid.”* Zoals in paragraaf 2.1 al is genoemd, staan volgens Martens en Spijkerman hierbij twee vragen centraal: *“Wat betekenen ik voor de samenleving door mijn arbeid”* en *“Wat betekent de samenleving via arbeid voor mij?”* (Martens & Spijkerman, 2000).

Den Boer en Jager doen tevens uitspraak over het begrip arbeidsidentiteit. Het is volgens hen belangrijk dat leerlingen leren aan loopbaanzelfsturing te doen. De auteurs stellen dat leerlingen zich vandaag de dag zich meer zelfsturend moeten opstellen in hun loopbaan en dat vervolgens blijven doen in de loop van hun carrière. Op die manier wordt volgens hen de arbeidsidentiteit ontwikkeld (Jager & den Boer, 2003).

Ook Meijers, Kuijpers en Bakker omschrijven het begrip arbeidsidentiteit op basis van deze twee vragen. De definitie die zij hanteren luidt als volgt: *“Arbeidsidentiteit is het vermogen antwoord te geven op twee vragen: ‘Wat betekent arbeid voor en in mijn leven?’ en ‘Wat wil ik via mijn arbeid betekenen voor anderen?’* Het actief bezig zijn met deze vragen en daarmee automatisch werken aan een arbeidsidentiteit vormt volgens Meijers, Kuijpers en Bakker de basis voor het maken van een weloverwogen keuze wat betreft je loopbaan. Dit is tevens de definitie van arbeidsidentiteit die in dit onderzoek wordt gehanteerd. De reden hiervoor is dat deze voor een groot deel overlapping heeft met de definitie van Martens en Spijkerman én deze aansluit bij de context op het voortgezet onderwijs. Een voorwaarde voor het actief kunnen werken aan de arbeidsidentiteit is echter wel dat leerlingen over specifieke vaardigheden beschikken, competenties. Hieraan dient door middel van reflectie, systematisch te worden gewerkt. Deze competenties komen verder aan bod in paragraaf 2.3 van dit theoretisch kader (Meijers, Kuijpers, & Bakker, 2006).

In vervolgonderzoek van Kuijpers en Meijers wordt gesteld dat de arbeidsidentiteit vooral ontwikkeld wordt door het exploreren van arbeidsmogelijkheden en het op basis daarvan maken van keuzes omtrent de (studieloopbaan). Er blijkt volgens hen een duidelijke relatie te bestaan tussen het beschikken over loopbaancompetenties en arbeidsidentiteit en de kwaliteit van de keuzes (Kuijpers & Meijers, 2008).

Terug refererend aan de theorie van Martens en Spijkerman over de drie doelen van loopbaanoriëntatie en -begeleiding, noemen de schrijvers enkele elementen die van belang zijn bij het creëren van de arbeidsidentiteit. Allereerst begint het met leerlingen helpen om betekenis te geven aan subjectieve ervaringen. De leerling dient vervolgens te worden geholpen met het inzicht krijgen in zichzelf en de eigen competenties en mogelijkheden, waarna zij leren reflecteren op zichzelf, het leerproces en de omgeving. Wanneer de leerlingen in dit continue proces van zelfsturing worden ondersteund, wordt een eigen identiteit ontwikkeld.

2. Leerlingen communiceren adequaat met alle relevante partijen over het project van de eigen loopbaan.

In het tweede doel van loopbaanoriëntatie en -begeleiding staat volgens Martens en Spijkerman communiceren centraal. Al eerder werd duidelijk dat de mate waarin een loopbaan wordt ontwikkeld

afhankelijk is van de interactie met anderen. Adequaat communiceren over de eigen loopbaan is hierbij uiteraard van belang. Het voeren van loopbaangesprekken vormt hierin een belangrijke factor, waarover nader toelichting wordt gegeven in paragraaf 2.4 Loopbaangesprekken.

Het derde en laatste doel van loopbaanoriëntatie en -begeleiding luidt als volgt:

3. Leerlingen organiseren een zinvolle en productieve opleidings- of arbeidsrelatie in de dynamische context waarin zij nu verkeren.

Waar men vroeger een beroep voor het leven koos, is de arbeidsmarkt tegenwoordig, en daarmee beroepen en functies, continu in beweging. De focus bij dit laatste doel van LOB ligt op de leerling die zelf de regie dient te nemen in het creëren van een opleidingsrelatie waarin productief gewerkt kan worden aan het ontwikkelen van de loopbaan (Martens & Spijkerman, 2000).

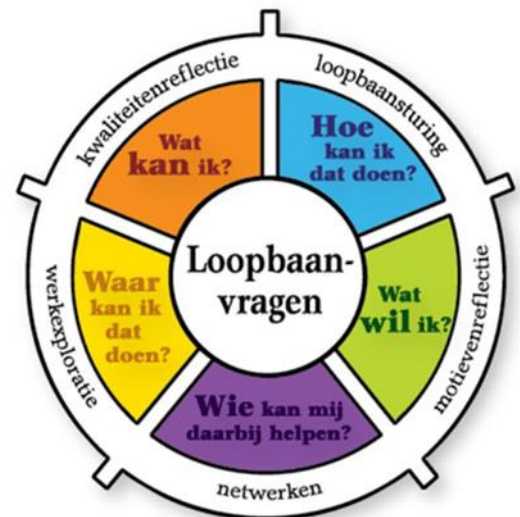
Wat echter precies 'goede begeleiding' is, heeft tot op heden nog weinig aandacht gekregen. De aandacht is vooral uitgegaan naar persoonlijkheidskenmerken die van belang zijn voor het maken van een studie-en/of beroepskeuze, voor het bereiken van beroepskeuzerijpheid en voor het ontwikkelen van een arbeidsidentiteit (Kuijpers, Meijers, & Winters, 2010).

2.3 De vijf loopbaancompetenties

Wanneer kiezen niet als eenmalige informatieverwerking wordt gezien maar als een proces, dan betekent dit dat leerlingen gedurende hun opleiding, en daarna, een zelf- en toekomstbeeld, werk -en opleidingsbeeld, prestatiebewijzen en netwerkcontacten opbouwen die ze kunnen inzetten bij het maken van keuzes. Leerlingen dienen over specifieke vaardigheden, of wel competenties, te beschikken als voorwaarde om aan het bovenstaande te kunnen werken. Deze competenties kunnen worden verdeeld in drie groepen: loopbaanreflectie, loopbaanvorming en netwerken. Op basis van deze groepen en grootschalig onderzoek op zowel vmbo als mbo scholen onderscheidt Kuijpers vijf loopbaancompetenties (Kuijpers & Meijers, 2008). (Zie figuur 1)

- **Kwaliteitenreflectie**

Zoals het woord wellicht verraaft, gaat het bij deze loopbaancompetentie over de kwaliteiten die iemand heeft. De vraag 'Wat zijn de kwaliteiten die mij kunnen onderscheiden van anderen?' staat steeds centraal. Kwaliteitenreflectie omvat het nadenken over en achterhalen van sterke kanten die van belang kunnen zijn voor de loopbaanontwikkeling. Het gaat daarbij om sterke kanten die in verschillende situaties ingezet kunnen worden zoals bijvoorbeeld creatief, zorgvuldig, inlevend en stressbestendig. In het onderwijs ligt de focus vaak op wat leerlingen nog niet kunnen en nog moeten leren in plaats van waar ze wél goed in zijn of waar ze goed in willen worden. Het is van belang dat een leerling zijn kwaliteiten kent om deze bewust te kunnen inzetten in moeilijke situaties of (leer)opdrachten, om in te schatten in wat voor soort werk(zaamheden) zij het beste tot hun recht komen, om ze zo te kunnen ontwikkelen en een keuze op te baseren. Pas als een leerling dit inzicht en deze kennis over zichzelf heeft vergaard kan worden nagedacht over hoe deze ingezet kunnen worden om doelen te behalen op het gebied van werk.

Figuur 1 – De vijf loopbaancompetenties van Kuijpers.

- **Motievenreflectie**

Motievenreflectie is de beschouwing van de wensen en waarden die van belang zijn voor de persoonlijke loopbaan. Om zicht te krijgen op de wensen en waarden kan aan de hand van een ervaring, bijvoorbeeld een conflict, dilemma of geluksmoment, een leerling zichzelf steeds de vraag stellen *‘Wat wil ik en waarom wil ik dat?’*.

De waarden die daaruit voortvloeien kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op hoe mensen met elkaar omgaan of op welke manier problemen worden aangepakt. Waarden die iemand belangrijk vindt uiten zich vaak in leefregels, bepaalde uitgangspunten waarnaar iemand handelt. Leefregels kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Streef naar succes
- Geniet zoveel mogelijk, je leeft maar één keer
- Ontwikkel je talenten
- Laat je leiden door nieuwe mogelijkheden
- Wees behulpzaam

In elke situatie waarin leerlingen terecht komen of gaan komen gelden bepaalde leefregels. Deze staan nergens vastgelegd en worden meestal niet uitgesproken maar toch dient men zich hieraan te houden. Wanneer de eigen leefregels in strijd zijn met die van anderen, bijvoorbeeld die in een organisatie, wordt dat als onprettig ervaren. Mensen voelen zich dan ‘niet thuis’ en niet erkend, wat hen vaak op den duur ongelukkig maakt. Juist om die reden is het ontzettend belangrijk dat men nadenkt over dát wat hen voldoening geeft en wat zij nodig hebben om prettig te kunnen werken.

- **Werkexploratie**

Bij de loopbaancompetentie werkexploratie staat het onderzoeken van werk centraal, *‘Waar vind ik werk dat bij me past?’*. Men dient bijvoorbeeld te onderzoeken wat de eisen zijn die gesteld worden, welke nieuwe ontwikkelingen zich voordoen in het werkveld, wat de uitdagingen zijn en onderzoek hoe de cultuur van bepaald(e) werk(omgevingen) eruit ziet. Het werkt echter beide richtingen op. Het draait er niet alleen om of een leerling past bij de waarden en normen van een beroep, maar ook om welke werkzaamheden en werksituaties passen bij de kwaliteiten en motieven van een leerling. Het reflecteren op motieven, zoals beschreven bij motievenreflectie, is daarbij noodzaak. Het exploreren van werk kan heel eenvoudig zijn: taken in werk, loon en dagindeling, maar ook op een moeilijker niveau: cultuur in werk, omgaan met mensen en waarden en normen die er heersen, ontwikkelingen die gaande zijn, bijvoorbeeld op economisch, technisch en wetenschappelijk gebied en de arbeidsmarktmogelijkheden van het werk. Van belang is om te weten dat werkexploratie niet alleen bestaat uit het vergaren van kennis, maar vooral om het opdoen van ervaringen. Deze ervaringen leert hen zowel hoe ze het moeten doen als welke bronnen ze kunnen gebruiken, hoe ze die kunnen gebruiken en wat de kwaliteit ervan is en hoe hen dit helpt om zicht te krijgen op werk of vervolgopleiding. Hierbij kan tevens worden gedacht aan het schrijven van een sollicitatiebrief of het voeren van werk gerelateerde gesprekken.

- **Loopbaansturing**

Loopbaansturing is het toekomstgericht plannen, kiezen en beïnvloeden van het leer-en werkproces, eenvoudiger gezegd gaat het over de acties van leerlingen om een volgende stap te zetten in zijn loopbaanontwikkeling. De leerling stelt zichzelf de vraag *‘Hoe bereik ik wat ik wil bereiken?’*.

Deze loopbaancompetentie heeft alles te maken met stappen zetten, initiatief tonen en het heft in eigen handen nemen. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan onderhandelen, keuzes maken en begeleiding en hulp organiseren. Het in actie brengen en houden van leerlingen staat centraal.

Om dit voor leerlingen haalbaar te laten zijn, moet de stap klein maar voldoende uitdagend zijn om er wat van te kunnen leren. Het is om die reden wenselijk dat de leerling zelf zoveel mogelijk bepalend is in de te zetten stap. De vervolgstappen kunnen betrekking hebben op:

- Oriëntatie: het uitzoeken van zaken, met mensen praten, ergens gaan kijken.
- Oefenen: waar mogelijk nieuwe dingen leren waar de leerling nieuwsgierig naar is.
- Bewijzen: de leerling laat zien wat hij kan.

Het is van belang dat de leerling bij bovenstaande stappen wordt gestimuleerd, waarvoor loopbaanoriëntatie en -begeleiding op scholen een mooie uitkomst biedt. De begeleider spoort de leerling aan om zelf stappen te bedenken en daagt hem uit om iets te doen wat hij spannend vindt en wil leren. De eigen verantwoordelijkheid van het leerproces, in dit geval de loopbaan, wordt hiermee vergroot.

• Netwerken

Tot slot heeft de loopbaancompetentie netwerken betrekking op het opbouwen, gebruiken en onderhouden van een netwerk. Vragen die centraal staan zijn:

- *Wie* kan de leerling helpen met acties?
- *Hoe* kan een leerling een netwerkcontact benaderen?
- *Waarvoor/wanneer* kan de leerling het netwerk inzetten?
- *Wat* kan de leerling doen om het contact te behouden?

Voor alle loopbaancompetenties kan gebruik worden gemaakt van anderen, van een netwerk. Voor het ontwikkelen van de loopbaan is het belangrijk wie jij kent en wie jou kent. Wanneer een leerling een vraag of probleem heeft, kan worden nagegaan:

- Wie de leerling direct kan benaderen om hem hierbij te helpen;
- Wie meer over het onderwerp weet, maar die hij niet persoonlijk kent;
- Hoe de leerling in contact kan komen met iemand uit zijn netwerk;
- Hoe kan de leerling iemand benaderen, bijvoorbeeld via welk contact, op welk moment, welk communicatiemiddel kan worden gebruikt etc.
- Hoe de leerling zijn netwerk kan onderhouden, op de hoogte kan houden of iets voor zijn netwerk kan betekenen.

Het netwerk kan voor diverse zaken worden gebruikt, bijvoorbeeld om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt maar ook zeker voor het vinden van een stage of baan (Kuijpers, Vogels, Kronenberg, van Hoboken, & Kerkhoffs, 2011).

2.4 Loopbaangesprekken

Niet ieder begeleidingsgesprek met een leerling is een loopbaangesprek. Een loopbaangesprek onderscheidt zich bijvoorbeeld van een studievoortgangsgesprek door de nadruk op sterke kanten, talenten, ambities en passies van leerlingen. In een loopbaangesprek worden de studievoortgang en leerervaringen, zowel op school als in de praktijk, als uitgangspunt genomen om inzicht in jezelf te verkrijgen en daarmee te ontwikkelen. De leerling legt verbanden tussen successen en teleurstellingen in de studievoortgang en leerervaringen met eerdere ervaringen, bijvoorbeeld in andere vakken, stages, in de privé situatie of bij activiteiten buiten school. Ervaringen in een specifieke situatie worden gebruikt om zicht te krijgen op kwaliteiten die hem onderscheiden van anderen en op waarden die voor hem daadwerkelijk van belang zijn (Kuijpers, Vogels, Kronenberg, van Hoboken, & Kerkhoffs, 2011).

Meijers, Kuijpers en Bakker hanteren de volgende definitie van loopbaangesprekken:

Het voeren van begeleidingsgesprekken waarin met en niet tegen de leerling wordt gesproken over zijn sterke kanten, zijn waarden en zijn toekomstbeeld, draagt bij aan een actieve loopbaanontwikkeling, betere leermotivatatie en meer passende keuzes

(Bakker, Meijers, & Kuijpers, 2006).

In het boek 'Loopbaanleren: onderzoek en praktijk in het onderwijs' definiëren Kuijpers en Meijers een loopbaandialoog als volgt: *"Een gesprek dat de leerling voert met een door hem/haar vertrouwde volwassene, waarin expliciet wordt gesproken over de betekenis van de ervaringen voor de levens- en arbeidsloopbaan, die leerlingen middels praktijkopdrachten en stages in school en daarbuiten opdoet."* In een loopbaangesprek dienen concrete ervaringen, die er voor leerlingen toe doen, als uitgangspunt van het gesprek. Vanuit ervaringen die bijvoorbeeld een enthousiast of ellendig gevoel veroorzaken kunnen leefregels en toekomstbeelden worden onderzocht. Deze ervaringen kunnen bestaan uit allerlei soorten situaties, bijvoorbeeld een stage of andere praktijksituatie, een conflict over leren of werk of een keuze waar een leerling mee bezig is.

Volgens Kuijpers en Meijers gaat het om een expliciete relatie tussen relevante ervaringen van de leerling met de beroeps/arbeidswereld en het zich ontwikkelende zelfbeeld en de arbeidsidentiteit. Het is hierbij essentieel dat zowel de interne als externe dialoog wordt gestimuleerd. Waar het bij de interne dialoog gaat om persoonlijke zingeving, staat bij de externe dialoog de maatschappelijke betekenis van arbeid centraal. Uit onderzoek van Kuijpers en Meijers is gebleken dat het regelmatig voeren van een loopbaandialoog op school bijdraagt aan het ontwikkelen van loopbaanreflectie (kwaliteitenreflectie en motievenreflectie), loopbaanvorming (werkexploratie en loopbaansturing) en netwerken. Met welke regelmaat dit dient te gebeuren, wordt in de literatuur niet beschreven (Kuijpers & Meijers, 2008).

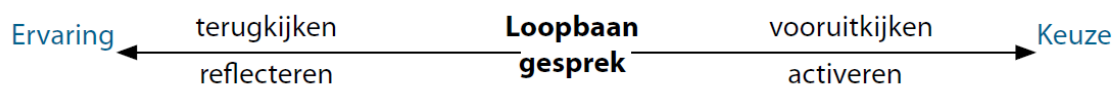
Volgens Kuijpers en Meijers bevat een effectief loopbaangesprek vijf componenten:

1. *Affectieve component*: het opbouwen van een relatie met wederzijds vertrouwen.
2. *Informatieve component*: het aanbieden van relevante informatie.
3. *Reflectieve component*: betekenis geven aan ervaringen.
4. *Actief-makende component*: stappen zetten op basis van het reflectieve component.
5. *Netwerkcomponent*: netwerkontwikkeling en toegang verlenen tot een netwerk.

Een voorwaarde voor het voeren van een loopbaangesprek is echter wel dat de begeleider zich betrokken voelt en oprechte interesse toont in wat de leerling echt belangrijk vindt. Daarnaast is het van belang dat de leerling vertrouwen heeft dat de begeleider hem serieus neemt, vertrouwelijk omgaat met wat wordt gezegd (affectieve component) en dat de begeleider voldoende is toegerust

om de leerling bij de loopbaan te ondersteunen (informatieve component). De vijf componenten sluiten direct aan op de loopbaancompetenties zoals deze in dit onderzoek zijn beschreven en gehanteerd (Kuijpers, Vogels, Kronenberg, van Hoboken, & Kerkhoffs, 2011). Het reflectieve en actief-makende component zullen nu nader worden toegelicht.

Bovengenoemde componenten worden verwerkt in een gesprek dat begint met een gebeurtenis, een ervaring van de leerling. Stevens stelt dat de, voor de leerling belangrijke, ervaring te alle tijden dient als startpunt en leidraad voor een loopbaangesprek (Stevens, 2014). Vanuit deze ervaring kan gereflecteerd worden: het creëren van nieuwe bewustwording. Dit heeft betrekking tot de eerste stap in een loopbaangesprek, namelijk een ervaring als uitgangspunt nemen om hier naar terug te kijken en op te reflecteren. De tweede stap gaat over het vooruitkijken en activeren van de leerling. Door met leerlingen te praten over hun kwaliteiten en motieven, leren zij deze te herkennen waardoor deze bewust ingezet kunnen worden in situaties in het vervolg, deze verder ontwikkeld kunnen worden en er een keuze op kunnen baseren. Dit betreft een continu proces van terugkijken en vooruitkijken, reflecteren en activeren. (Zie figuur 2)

Figuur 2 – De vorm van een loopbaangesprek: reflecteren en activeren.

Een continu proces van ontwikkeling dat niet ophoudt bij het maken van een studiekeuze, want een mens is nooit klaar met leren. Onderzoekers pleiten voor het voeren van loopbaangesprekken ter bevordering van het ontwikkelen van de loopbaancompetenties. Zo stelt Mittendorf in haar proefschrift 'Career conversations in senior secondary vocational education' dat de loopbaandialoog tussen docenten en studenten het meest effectieve element lijkt van loopbaanbegeleiding (Mittendorf, 2010). Tot slot sluiten ook Kuijpers en Meijers zich aan bij dit standpunt. De auteurs beweren zelfs dat het voorkomen van regelmatige loopbaandialogen sterker van invloed is op het ontstaan van de loopbaancompetenties en een arbeidsidentiteit dan persoonskenmerken (Kuijpers & Meijers, 2008).

2.5 Krachtige leeromgeving

Kuijpers, Meijers, & Winters stellen dat het ontwikkelen van de loopbaancompetenties het meest tot zijn recht komt in een juiste leeromgeving. De school dient ondersteuning te bieden in deze 'krachtige' leeromgeving. Het betreft een leeromgeving die moet voldoen aan drie eisen: (Kuijpers, Meijers, & Winters, 2010).

1. *Er dient sprake te zijn van een leeromgeving waarin transfer van theorie naar praktijk mogelijk is.*

Om ervaringen op te doen, te experimenteren en een realistisch beeld van een studie en het daaropvolgende werk te vormen, is het van belang om het onderwijsprogramma (deels) praktijkgericht in te richten. Het kunnen opdoen van werkervaring aan de hand van praktijk in stage en/of werk draagt bij aan de ontwikkeling van het beroepsbeeld (Kuijpers, Meijers, & Winters, 2010). Den Boer en Jager sluiten zich aan bij deze visie en stellen dat praktijkervaringen ervoor zorgen dat leerlingen geconfronteerd worden met realistische beelden en verwachtingen wat ervoor zorgt dat de eigen beperkingen worden getoond (Jager & den Boer, 2003).

Tot slot heeft het Landelijke Aktie Komitee Scholieren (LAKS) onderzoek gedaan naar loopbaanoriëntatie en -begeleiding, waaruit blijkt dat 33 – 65 procent van de scholieren respectievelijk het volgen van een (snuffel)stage en het meelopen bij de mogelijke vervolgopleiding als de meest zinvolle activiteit ervaart (Schut, Kuijpers, & Lamé , 2013).

2. Er dient sprake te zijn van een dialogische omgeving

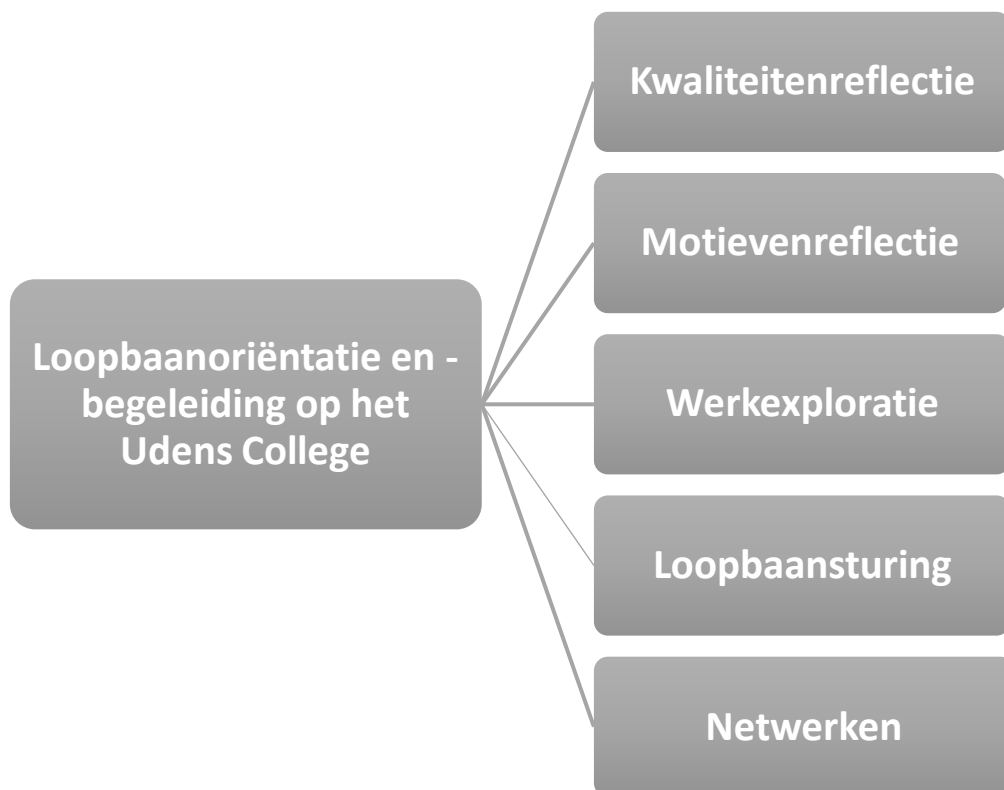
Om te leren op basis van (georganiseerde) praktijkervaringen, is regelmatig reflecteren cruciaal. Meijers, Kuijpers en Bakker pleiten om die reden voor een dialogische leeromgeving: een omgeving waarin reflectiegesprekken worden gevoerd tussen de leerling en de begeleider. Middels reflectie kan worden nagegaan of het om een kenmerk, kwaliteit of drijfveer, van de leerling gaat. Dit leidt tot uitbreiding of verandering van bewustwording van zichzelf en de omgeving waarmee de ontwikkeling van loopbaancompetenties wordt gestimuleerd (Bakker, Meijers, & Kuijpers, 2006). Voor een uitgebreidere toelichting op het loopbaanleren middels dialogen, wordt u verwezen naar paragraaf 2.4 Loopbaangesprekken.

3. Er dient sprake te zijn van een vraaggerichte leeromgeving

Om succesvol te reflecteren is het van belang dat leerlingen (mede)zeggenschap krijgen over het leerproces. Het actief betrekken van – en (mede)zeggenschap geven aan – de leerlingen, is zodoende cruciaal om weerstand, die bij leerlingen vaak bestaat wanneer het om reflecteren gaat, te overwinnen. Om deze mogelijkheid te creëren is het belangrijk dat leerlingen wat te kiezen hebben: het onderwijs moet dus in zekere zin vraaggericht zijn. Op die manier wordt reflecteren een middel om sturing te geven aan de eigen loopbaan in plaats van een doel op zich waar leerlingen weerstand tegen bieden (Bakker, Meijers, & Kuijpers, 2006).

3. Conceptueel model

In het conceptueel model worden de thema's van dit onderzoek met elkaar in verband gebracht middels een schematische weergave. Links in het model vindt u het onafhankelijke variabele, de loopbaanoriëntatie en -begeleiding op het Uden College. Deze staat vrijwel gelijk aan de hoofdvraag van dit onderzoek, namelijk: *“In hoeverre draagt de loopbaanoriëntatie en- begeleiding van het Udens College bij aan het ontwikkelen van de vijf loopbaancompetenties volgens de leerlingen en coaches van de bovenbouw van de theoretische leerweg?”*. Eenvoudiger geformuleerd: worden de vijf loopbaancompetenties ontwikkeld met LOB? Rechts in het model vindt u de afhankelijke variabelen. De ontwikkeling van de vijf loopbaancompetenties is in deze namelijk afhankelijk van datgene wat er op dit moment aan LOB wordt gedaan op het Udens College. Dit bestaat uit het geheel van loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en de digitale methode Qompas. Voor elk van de loopbaancompetenties wordt onderzocht in welke mate deze wordt ontwikkeld met de huidige loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

4. Methodische verantwoording

4.1 Type onderzoek

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de onderzoeksmethodiek triangulatie. Deze methodiek wordt in het Basisboek Kwalitatief Onderzoek beschreven als het analyseren van een probleem vanuit verschillende invalshoeken, bijvoorbeeld door gebruik te maken van verschillende dataverzamelingstechnieken (Baarda, et al., 2018). Het boek Rapportagetechniek voegt daaraan toe dat triangulatie een methode is waarbij het onderwerp met kwalitatieve maar ook kwantitatieve, methoden wordt benaderd om de uitkomst – het inzicht in het verschijnsel – betrouwbaarder te maken (Elling, Andeweg, Baars, de Jong, & Swankhuisen, 2015).

De keuze voor deze onderzoeksmethodiek heeft verband met de hoofdvraag, welke als volgt luidt: *“In hoeverre draagt de loopbaanoriëntatie en- begeleiding van het Udens College bij aan het ontwikkelen van de vijf loopbaancompetenties volgens de leerlingen en coaches van de bovenbouw van de theoretische leerweg?”*. Zowel de visie van coaches als leerlingen dient meegenomen te worden ter beantwoording van deze hoofdvraag. Enerzijds wordt de leerlingen gevraagd naar hun eigen ontwikkeling op de vijf loopbaancompetenties, anderzijds wordt dat wat coaches aan ontwikkelingen zien ook meegenomen.

De leerlingen vormen de belangrijkste spil in dit onderzoek, zij ondergaan en beleven tenslotte de daadwerkelijke ontwikkelingen. Om die reden is ervoor gekozen een zo groot mogelijke groep leerlingen te bevragen. Voor het onderzoeken van grote groepen is het afnemen van een vragenlijst zeer geschikt. Er is gekozen voor een hard-copy vragenlijst in plaats van een digitale versie, met als reden de veelvuldige deelname van de respondenten aan digitale vragenlijsten in een kort tijdsbestek. De vragenlijst omvat een veertigtal vragen in de vorm van stellingen waarbij gekozen dient te worden tussen zes antwoordcategorieën. Hierbij is de Likertschaal als basis genomen. In paragraaf 4.3 zal de keuze voor dit meetinstrument verder worden toegelicht.

Om na te gaan of de bevindingen van leerlingen over het ontwikkelen van de vijf loopbaancompetenties overeenkomt met dát wat de coaches zien aan ontwikkelingen, dient ook hun visie te worden meegenomen. Aan de hand van de vragenlijst is veel informatie te vergaren. Zo kan bijvoorbeeld worden vastgesteld of er overwegend positief of negatief wordt gescoord op onderdelen en worden verschillen tussen leerjaren inzichtelijk. Echter mist er, door enkel het afnemen van een vragenlijst, wat diepgang over het onderwerp. Datgene wat mensen écht te zeggen hebben, wat hun daadwerkelijke beleving is en wat er volgens hen dan anders of beter zou moeten ter bevordering van de ontwikkeling, komt niet uit een vragenlijst naar voren. Daarnaast is het de bedoeling dat dit onderzoek bijdraagt aan eventuele verbetering van de loopbaanoriëntatie en – begeleiding. Kwalitatief onderzoek is voor het behalen van deze doeleinden zeer passend. Hier komt de triangulatie dan ook om de hoek kijken. Er is voor gekozen de coaches te bevragen middels interviews, waarbij het gaat om semigestructureerde diepte-interviews. Gedurende deze interviews staat het individu centraal, wat cruciaal is voor het achterhalen van de werkelijke mening en beleving. Daarnaast bieden interviews de optie tot doorvragen op containerbegrippen als ‘goed’ of ‘slecht’ en heeft de respondent de mogelijkheid tot het stellen van vragen bij onduidelijkheden.

4.2 Procedure en respondenten

4.2.1 Procedure

De vragenlijsten zijn in twee verschillende periodes afgenomen. Voor de vierde klas was dit de tweede week van april, op woensdag 10 en donderdag 11 april. De enquêtes dienden op korte termijn te worden afgenomen. Dit in verband met de centrale examens waaraan de leerlingen van de vierde klas deelnemen. Na de tweede week van april zijn de betreffende leerlingen namelijk niet meer aanwezig op school waardoor de afname niet meer mogelijk is. Voor de derde klas heeft de afname plaatsgevonden in de tweede week van mei, op woensdag 8 en donderdag 9 mei.

Alvorens het opstellen van de vragenlijst heeft er een afspraak plaatsgevonden waarin overleg is gepleegd met alle coaches van de derde en vierde klas. Hierin is kort uitgelegd waarnaar onderzoek wordt gedaan, welke thema's hierin centraal staan en op welke manier daarbij hulp nodig is van de leerlingen. Naar aanleiding van deze afspraak is besloten te kiezen voor een hard-copy vragenlijst. Dit zou volgens de coaches zorgen voor een andere insteek dan de vele digitale enquêtes waarvan de leerlingen nogal "enquête-moe" werden. Tevens werd geadviseerd om de leerlingen persoonlijk toelichting te geven voorafgaand aan de vragenlijst, om op die manier betrokkenheid te vergroten en de bereidheid tot invullen te stimuleren. De vragenlijst is door verschillende partijen bekeken. Allereerst door twee coaches uit leerjaar 3 en 4. Deze staan dagelijks in contact met de leerlingen en zijn voor een groot deel in staat uitspraak te doen vanuit het oogpunt van de leerling. Ook zijn er naar aanleiding van de feedback van de coördinator van de theoretische leerweg en van de decanen wat aanpassingen gedaan zodat het taalgebruik beter aansloot bij dat van de leerlingen. Om de vragenlijst te testen, onder andere om een tijdsindicatie te bepalen, zijn er tot slot proefenquêtes afgenomen in beide leerjaren door zowel een mannelijke als vrouwelijke leerling. Uiteraard zijn ook hun adviezen meegenomen bij de totstandkoming van de uiteindelijke vragenlijst.

Voor elk van de in totaal elf klassen is er gezocht naar een moment voor de afname van de vragenlijsten, welke voor allen is gepland tijdens de groepscoaching. In elke klas is twintig minuten gereserveerd voor de toelichting en afname van de vragenlijst. Tijdens deze toelichting, van ongeveer 2 á 3 minuten, is verteld waarnaar onderzoek wordt gedaan, hoe de vragenlijst ingevuld dient te worden en zijn begrippen uitgelegd. De onderzoeker is gedurende de afname elk moment aanwezig geweest, zodat de mogelijkheid bestond tot het stellen van vragen bij onduidelijkheden. Deze aanwezigheid van zowel de onderzoeker als de coach heeft gezorgd voor toezicht op het moment dat de vragenlijst is afgenomen, waarvan een 100% respons het resultaat is: iedere leerling die een vragenlijst kreeg heeft deze namelijk ook ingevuld.

De interviews met de coaches zijn afgenomen in de tweede en derde week van mei, de data zijn opgenomen in de transcripten in bijlage V. *Transcripten, Transcript respondent 1 tot en met 6*. De afname van deze interviews vindt plaats in een ruimte die kan worden afgesloten. Elk van deze gesprekken wordt afgenomen in dezelfde ruimte, setting en met dezelfde hulpmiddelen, wat bijdraagt aan het vergroten van de betrouwbaarheid van het onderzoek. Uiteraard speelt er bij een interview altijd een bepaalde mate van subjectiviteit mee. Er is gestreefd naar en gewerkt aan zo veel mogelijk objectiviteit gedurende de interviews. Persoonlijke kenmerken als waarneming, communicatie en interpretatie kunnen vanzelfsprekend niet geheel worden uitgeschakeld. Wél zijn zij gericht ingezet. De aanwezige subjectiviteit heeft niet gezorgd voor vertekening maar bijgedragen aan verdieping.

4.2.2. Respondenten

Zoals eerder genoemd omvat de onderzoekspopulatie twee groepen: coaches en leerlingen van de bovenbouw theoretische leerweg. Er is allereerst voor een bovenbouw, bestaande uit leerjaar 3 en 4, gekozen aangezien deze klassen wat meer te maken hebben met loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Zij worden wat meer voorbereid op de keuzes wat betreft hun loopbanen, waaronder het kiezen van een vervolgstudie. De onderbouw, leerjaar 1 en 2, zijn hier nog wat minder mee bezig.

Daarnaast is ervoor gekozen om de theoretische leerweg te onderzoeken en de basis- en kaderberoepsgerichte leerwegen buiten beschouwing te laten. Om de reden dat diverse betrokkenen van LOB, waaronder coördinatoren en decanen, zich ervan bewust zijn dat leerlingen van de theoretische leerweg nauwelijks praktijkervaring opdoen. Zij leren voor een groot deel in schoolsetting, in tegenstelling tot leerlingen uit de basis- en kaderberoepsgerichte leerwegen die praktijkvakken volgen en stages lopen. Deze (praktijk)ervaringen blijken voor leerlingen cruciaal te zijn voor het maken van de keuzes in de loopbaan. Juist voor de leerlingen die vanuit school niet zoveel praktijkervaringen opdoen wil het Udens College onderzoeken of de vijf loopbaancompetenties worden ontwikkeld door de huidige loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

Om een zo goed mogelijk beeld te verkrijgen, is ervoor gekozen alle leerlingen van de bovenbouw theoretische leerweg te bevragen, bestaande uit de klassen T3 en T4. Deze groep omvat 303 leerlingen waarvan 133 in de derde en 170 in de vierde klas. Van deze leerlingen is 47% man en 53% vrouw in de leeftijdscategorie 13-17 jaar.

In totaal is de vragenlijst door 261 respondenten ingevuld.

De overige 42 leerlingen waren afwezig op moment van afname wegens ziekte, inhalen van toetsen of andere redenen. Dit betekent dat 86% van de onderzoekspopulatie is bevestigd. Volgens de steekproefcalculator dient de gewenste steekproef 170 respondenten omvatten, hierin meegenomen een foutenmarge van 5% en een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Uitgaande hiervan is het aantal respondenten van 261 groot genoeg om betrouwbaar onderzoek te kunnen uitvoeren.

Leeftijd	Percentage
13	0,3%
14	17%
15	45%
16	34%
17	3,7%

De groep coaches van de bovenbouw bestaat uit tien coaches in T3 en twaalf coaches in T4, wat samen uitkomt op een totaal van 22 coaches in de bovenbouw van de theoretische leerweg. Hiervan is 59% vrouw en 41% man. Besloten is om zes interviews te houden, ter verdieping van de informatie die reeds uit de vragenlijsten is vergaard. Rekening houdend met een steeds kleinere kans op nieuwe informatie na afname van zes interviews, is voor dit aantal gekozen. Ter bevordering van de betrouwbaarheid van informatie zijn er zowel in T3 als in T4 drie coaches geïnterviewd. Bij de afbakening van de onderzoekspopulatie is zowel met leeftijd als geslacht rekening gehouden. Er is gekozen voor drie mannen en drie vrouwen met zeer diverse leeftijden, variërend van 33 tot 58 jaar met een gemiddelde leeftijd van 46 jaar. Deze verhouding is een goede afspiegeling van de totale onderzoekspopulatie, wat bijdraagt aan de representativiteit en daarmee de betrouwbaarheid van het onderzoek.

De interviews zijn afgenomen met als doel de verdieping op te zoeken over LOB en de vijf loopbaancompetenties. Om voldoende diepgang te kunnen bereiken is besloten circa 25 minuten per respondent beschikbaar te stellen. Indien een interview vroeg om meer tijd, bestond uiteraard de mogelijkheid hiertoe. Tot slot zijn de interviews anoniem afgenomen. De namen van de respondenten worden in dit onderzoek niet genoemd, ter waarborging van hun privacy. Hierdoor wordt een setting gecreëerd waarin de coaches open en eerlijk kunnen zijn. Het resultaat waar naar gestreefd wordt is een compleet en betrouwbaar beeld van de situatie zoals deze in werkelijkheid is.

4.3 Meetinstrumenten

Om inzicht te krijgen in hoeverre leerlingen beschikken over de loopbaancompetenties heeft Kuijpers een vragenlijst opgesteld. De vragenlijst van Kuijpers bestaat uit 28 vragen in de vorm van stellingen, waarbij leerlingen de mate van afkeuring of overeenstemming invullen aan de hand van een 5-punts Likertschaal. Deze vragenlijst is als basis gebruikt voor het opstellen van de vragenlijst voor het Udens College. Kijkend naar bijvoorbeeld de loopbaancompetentie 'kwaliteitenreflectie' heeft Kuijpers het over sterke punten en zwakke punten, bij 'motievenreflectie' bevraagd zij over ideeën, interesses en dingen die de leerling belangrijk vindt en bij loopbaansturing komt initiatief nemen vaak naar voren. De thema's die Kuijpers in haar vragenlijst gebruikt zijn tevens in de vragenlijst van dit onderzoek opgenomen om zo betrouwbaar en valide te kunnen meten op de loopbaancompetenties (Kuijpers, 2006).

Uiteraard is de vragenlijst van dit onderzoek aangepast op de loopbaanoriëntatie en -begeleiding op het Udens College. Bij elke loopbaancompetentie zijn de thema's uit Kuijpers' vragenlijst benaderd vanuit LOB zoals deze is vormgegeven op het Udens College, namelijk: loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en de digitale methode Qompas.

In de vragenlijst van dit onderzoek is, net als bij Kuijpers, de Likertschaal als meetinstrument gebruikt. Door middel van meerkeuzeantwoorden kan de respondent de mate van instemming, dan wel afwijzing van de stelling aangeven. Bij elk van de vragen geeft de leerling aan het hiermee; volledig oneens, oneens, eens of volledig mee eens te zijn. Om te voorkomen dat veel respondenten de optie 'neutraal' invullen, wat tevens werd verwacht van de doelgroep, is ervoor gekozen de antwoordcategorie 'neutraal' weg te laten. Hiermee worden de respondenten als het ware gedwongen om bij iedere vraag te beslissen of zij meer neigen naar 'mee eens' of 'mee oneens'. De antwoordcategorieën 'weet ik niet' en 'niet van toepassing' zijn daarentegen wél toegevoegd. Hiervoor is gekozen om de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek te vergroten. Met de optie 'weet ik niet' wordt de kans vermeden dat een respondent "maar iets invult" bij een vraag terwijl deze eigenlijk niet wordt begrepen. De mogelijkheid voor het kiezen van deze optie voorkomt het invullen van foutieve antwoorden. De optie 'niet van toepassing' kon tot slot worden ingevuld wanneer respondenten bijvoorbeeld niet hebben deelgenomen aan een activiteit. Hier kunnen zij dan uiteraard geen oordeel over geven (Rmila, 2008). Het codeboek en een exemplaar van de vragenlijst zijn opgenomen in bijlagen *I. Codeboek* en *II. Vragenlijst*.

De interviews zijn afgenomen aan de hand van een topiclijst. Dit is een lijst met onderwerpen, later gespecificeerd in vragen die aan bod komen in het interview met de respondent. Deze is gedurende de afname van de interviews beschouwd als de leidraad van het onderzoek. Het gebruik van een topiclijst draagt bij aan het vergroten van de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek. De topiclijst is opgebouwd aan de hand van de deelvragen, welke zijn gebaseerd op de vijf loopbaancompetenties. Vanuit elke loopbaancompetentie is gekeken naar LOB zoals deze op dit moment is vormgegeven (de combinatie van gesprekken, activiteiten en de digitale methode) en of de coaches vinden dat de loopbaancompetenties hiermee worden ontwikkeld. Op basis hiervan zijn de thema's in topiclijst 1 opgesteld. Later in het proces zijn deze thema's uitgemond in specifiekere vragen, wat de uiteindelijke topiclijst is geworden. De topiclijsten zijn opgenomen in bijlage *IV. Topiclijsten, Topiclijst 1 tot en met 3*. Het eerste interview is beschouwd als een proefinterview. Naar aanleiding hiervan zijn de topics niet veranderd maar de insteek van het interview wel. Er is besloten niet langer vanuit de vijf loopbaancompetenties naar LOB te kijken, maar binnen LOB naar de vijf loopbaancompetenties. Voor de coaches zijn de loopbaancompetenties vrij nietszeggend, wat het

moeilijk maakt om hier vragen over te beantwoorden. Vanuit LOB, iets waarmee coaches wekelijks bezig zijn, verloopt het vragen stellen over de loopbaancompetenties soepeler en zorgt voor meer begrip.

4.4 Analyses

Van iedere vragenlijst zijn de gegevens overgenomen in het programma Excel. De antwoordcategorieën zijn daarbij omgezet naar cijfers waarbij het cijfer 1 werd toegekend aan ‘volledig mee oneens’ en ‘volledig mee eens’ gelijk staat aan het cijfer 4. De categorieën ‘weet ik niet’ en ‘niet van toepassing’ kregen het cijfer 5 en 6. Op deze manier zijn gemiddeldes berekend per vraag, per loopbaancompetentie, per LOB onderdeel, per klas en per leerjaar. In de berekening hiervan zijn de cijfers 5 en 6 uiteraard niet meegenomen. Aangezien 1 de minimale en 4 de maximale score is, vormt een 2,5 het midden hiervan. Alles onder het gemiddelde van 2,5 is beschouwd als overwegend negatief en alles boven de 2,5 als overwegend positief. Zo is voor elk van de vijf loopbaancompetenties en voor elk van de LOB onderdelen (gesprekken, activiteiten en de digitale methode) op basis van frequentie-niveau bepaald of de leerlingen overwegend wél ontwikkelingen of overwegend géén ontwikkelingen ervaren. De berekende gemiddeldes zijn vervolgens schematisch weergegeven in grafieken. Hierdoor zijn de scores in één oogopslag te zien en worden verschillen inzichtelijk. Op basis van deze grafieken zullen de resultaten worden beschreven.

Elk van de interviews is audio opgenomen en vervolgens getranscribeerd.

Dit wil zeggen dat het gehele interview, woord voor woord, is uitgeschreven. Deze transcripten zijn opgenomen in bijlage V. *Transcripten, Transcript respondent 1 tot en met 6*. In het uiteindelijke transcript staat veel informatie, welke geordend dient te worden. Het ordenen van deze informatie gebeurt via coderen en gebeurt in drie analysestappen.

- **Stap 1: Open coderen** Reduceren van de verzamelde data.
- **Stap 2: Axiaal coderen** Data wordt tot concepten gevormd.
- **Stap 3: Selectief coderen** Data wordt tot theorie gevormd.

Nog vóór deze stappen dienen allereerst de opvallende zaken, in relevantie tot de hoofdvraag, gemarkeerd te worden. Deze zijn aangeduid met markeerstift in bijlage VI. *Open coderingen, Open coderingen respondent 1 tot en met 6*. Vervolgens zijn er codes toegekend aan de gemarkeerde data. Hierbij is steeds de vraag gesteld: “Wat gebeurt hier?” en uiteindelijk “Welk begrip past daarbij?”. De codes die zijn toegekend staan in de kantlijn van de hierboven genoemde bijlagen. Bij stap 2 worden codes, indien mogelijk, samengevoegd en/of gegroepeerd. De clusters van de codes zijn opgenomen in bijlage VII. *Axiale coderingen, Axiale coding respondent 1 tot en met 6*. De samenhang tussen deze codes wordt weergegeven in een overzichtelijke mindmap, welke is opgenomen in bijlage VIII. *Coding in mindmap*. Tot slot komen bij stap 3 de meest belangrijke gegevens naar voren en vormt zich als het ware een theorie. Hier wordt bekeken wat de redenering is die uit de interviews naar voren komt. Daarbij wordt gezocht naar zowel bevestigingen als afwijkingen van deze redenering. Met andere woorden: “Wat vonden verschillende respondenten?”.

5. Resultaten

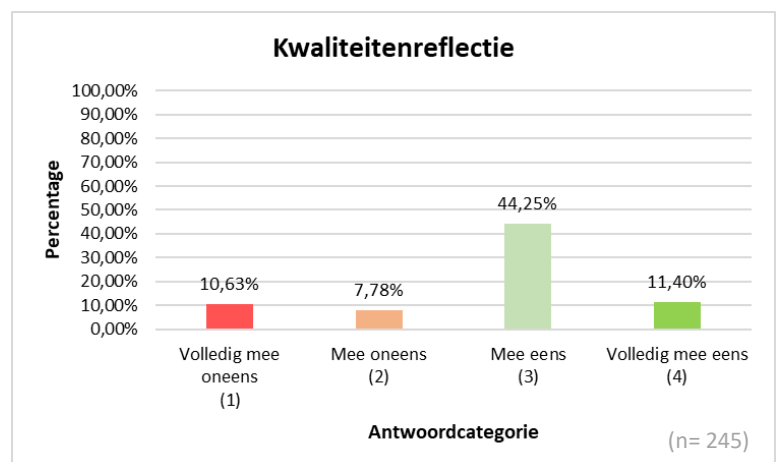
In dit hoofdstuk vindt u de belangrijkste resultaten van dit onderzoek. De resultaten worden weergegeven in volgorde van de deelvragen. Bij elk van deze deelvragen worden eerst de totale resultaten weergegeven, leerjaar 3 en 4 samen. De vragenlijsten vormen hierbij het uitgangspunt, waarna de interviews ter vergelijking worden gebruikt. Vervolgens worden de resultaten van leerjaar 3 en 4 apart beschreven. De belangrijkste bevindingen uit de vragenlijsten worden weergegeven in grafieken en tabellen. Resultaten die zijn voortgekomen uit de interviews zullen worden ondersteund door middel van citaten van respondenten.

5.1 Kwaliteitenreflectie

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie?

5.1.1 Resultaten totaal

Wanneer de gemiddelde score van de kwaliteitenreflectie wordt berekend, aan de hand van de vragenlijst, komt deze uit op 2,59. Dit betreft een cijfer boven 2,5, wat wil zeggen dat de respondenten overwegend positief hebben geantwoord. In figuur 3 is te zien hoeveel procent van de respondenten een bepaalde antwoordcategorie heeft toegekend. Het merendeel van de leerlingen heeft aangegeven het eens te zijn met de stelling dat loopbaanoriëntatie en -begeleiding van invloed is op de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie.

Figuur 3 – Ontwikkeling van kwaliteitenreflectie

De respondenten is tevens gevraagd aan te geven in welke mate een bepaald LOB onderdeel bijdraagt aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie. Volgens hen zijn loopbaangesprekken hierop het meest van invloed. Dit blijkt uit het feit dat 65,5% van de respondenten voor 'mee eens' of 'volledig mee eens' heeft gekozen, en dus een instemmend antwoord heeft gegeven, op de vraag of loopbaangesprekken bijdragen aan het ontwikkelen van kwaliteitenreflectie. Ook bij vragen over het onderdeel loopbaanactiviteiten geeft meer dan de helft van de respondenten aan dat deze de ontwikkeling van de competentie beïnvloeden, namelijk 54,92%.

Tot slot zijn de respondenten over Qompas van mening dat dit onderdeel het minst van invloed is op de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie. 41,38% van de respondenten stemt in, tegenover 56,90% die dit ontkracht. Een totaaloverzicht van de percentages per LOB onderdeel is te vinden in bijlage III. *Tabellen loopbaancompetenties, Tabellen Kwaliteitenreflectie.*

De bevindingen van de leerlingen worden deels bevestigd door de interviews met de coaches. Zo geven coaches aan het vooral over kwaliteiten en talenten te hebben gedurende de loopbaangesprekken. Respondent 4 zegt hierover:

*“Je bent in ieder gesprek wel bezig met waar ben je goed in, waar liggen je talenten?
Het is bijna een rode draad in mijn gesprekken.”*

(Respondent 4, 2019)

Het citaat van respondent 4 laat zien dat het nadenken over kwaliteiten als het ware een rode draad vormt in de loopbaangesprekken die de coach voert. Ondanks het gegeven dat kwaliteitenreflectie terug komt in de loopbaangesprekken, geeft respondent 5 aan dat het benoemen van kwaliteiten nog wel eens lastig is voor leerlingen.

“Ze weten vaak zelf niet goed te benoemen waar ze goed in zijn.”

(Respondent 5, 2019)

Opvallend is dat respondenten 1 en 2 aangeven een opdracht uit Qompas te gebruiken om leerlingen te laten reflecteren op hun eigen kwaliteiten. Dit is opmerkelijk aangezien 56,9% van de respondenten uit de vragenlijst de categorieën ‘mee oneens’ of ‘volledig mee oneens’ heeft toegekend aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie middels Qompas. Wél geven zowel respondent 1 als 2 aan de opdracht niet losstaand te gebruiken maar in combinatie met het voeren van een loopbaangesprek.

“Kwaliteitenreflectie komt denk ik aan bod naar aanleiding van de startopdracht in Qompas en daar kom je dan op terug in de gesprekken. Daar gaat het met name over waar ben je goed in en wat zijn mijn kwaliteiten.”

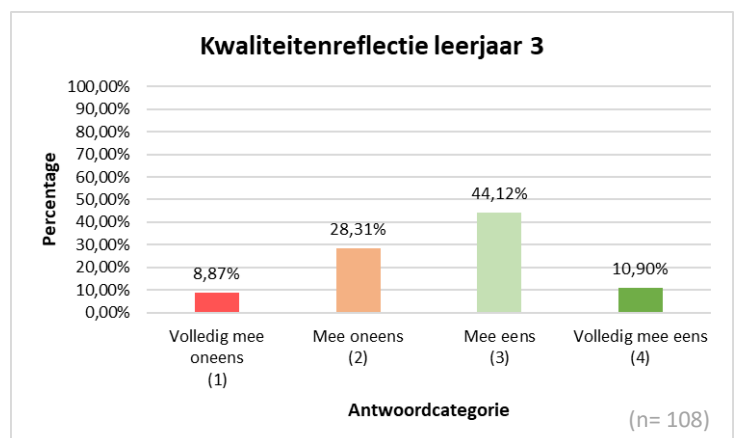
(Respondent 1, 2019)

“Ik ben uitgegaan van dat spinnenweb in Qompas waarin de vijf loopbaancompetenties aan de orde komen en daar vraag je in een gesprek op door.”

(Respondent 2, 2019)

5.1.2 Leerjaar 3

De loopbaancompetentie kwaliteitenreflectie behaalt in leerjaar 3 een score van 2,59. Dit houdt dat de respondenten uit het derde leerjaar overwegend positief hebben geantwoord op de vraag of loopbaanoriëntatie en -begeleiding bijdraagt aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie. Figuur 4 laat zien dat het grootste deel van de respondenten voor de categorie ‘mee eens’ heeft gekozen.

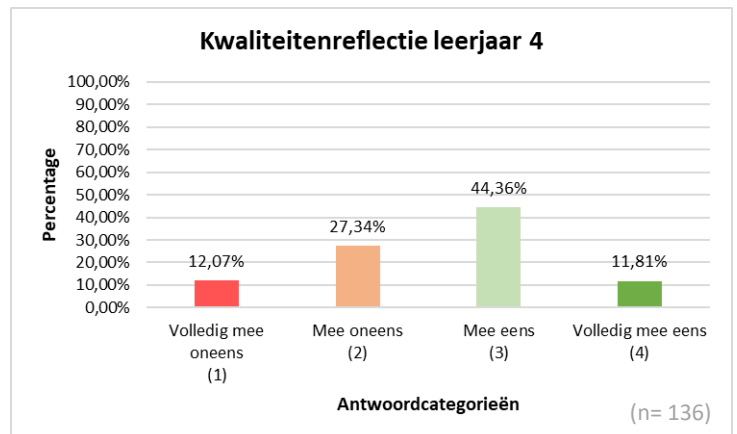

Figuur 4 – Ontwikkeling van kwaliteitenreflectie in leerjaar 3

Binnen het derde leerjaar is onderzocht in welke mate de verschillende LOB onderdelen van invloed zijn op de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie. Uit de resultaten blijkt dat 58,69% van de respondenten aangeeft dat vooral loopbaanactiviteiten bijdragen aan het ontwikkelen van de competentie. Het voeren van loopbaangesprekken zetten de leerlingen op de tweede plaats. 58,40% koos bij dit onderdeel voor een instemmende antwoordcategorie als het gaat over de beïnvloeding van loopbaangesprekken op kwaliteitenreflectie. Qompas is met 44,35% het onderdeel dat volgens de respondenten het minst bijdraagt aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie. De tabellen met het complete overzicht van de percentages per LOB onderdeel zijn te vinden in bijlage III. *Tabellen loopbaancompetenties* verwezen.

5.1.3 Leerjaar 4

De leerlingen uit leerjaar 4 geven kwaliteitenreflectie een score van 2,58 op een schaal van 1 tot en met 4. Dit betekent dat de leerlingen uit leerjaar 4 overwegend positieve scores hebben toegekend aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie. Ook in dit leerjaar kiest het grootste deel van de leerlingen voor de antwoordcategorie 'mee eens' wanneer het gaat om het ontwikkelen van kwaliteitenreflectie door middel van LOB. (Zie figuur 5)

Figuur 5 – Ontwikkeling van kwaliteitenreflectie in leerjaar 4

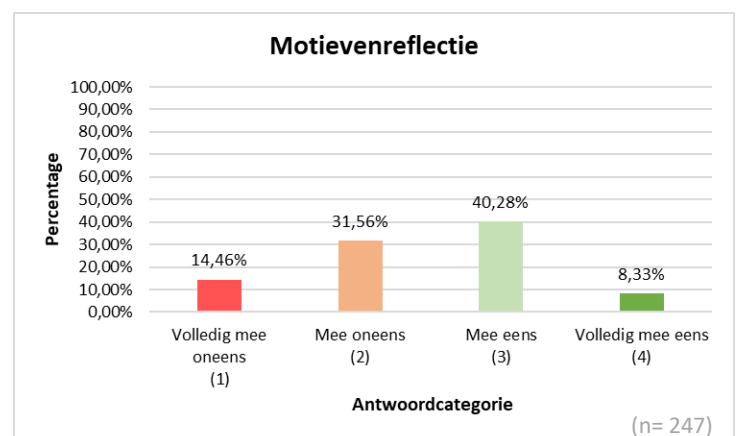
Ook de respondenten uit leerjaar 4 zijn gevraagd hun mening te geven over de verschillende LOB onderdelen en in hoeverre deze bijdragen aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie. Het overgrote deel van de respondenten, namelijk 71,99% geeft aan dat loopbaangesprekken het meest van invloed zijn. Vervolgens het onderdeel loopbaanactiviteiten, waarbij 51,85% van de respondenten 'mee eens' of 'volledig mee eens' kiest wanneer het draait om bijdrage aan kwaliteitenreflectie. Tot slot heeft 38,89% van de leerlingen aangegeven dat Qompas bijdraagt aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie, tegenover 59,72% die dit ontkracht.

5.2 Motievenreflectie

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van motievenreflectie?

5.2.1 Resultaten totaal

De respondenten uit leerjaar 3 en 4 samen geven de ontwikkeling van motievenreflectie een gemiddelde score van 2,44. Dit betekent dat de respondenten overwegend negatief hebben geantwoord wanneer wordt uitgegaan van een overwegend negatieve score onder de 2,5 en een overwegend positieve score boven 2,5.

Figuur 6 – Ontwikkeling van motievenreflectie

In figuur 6 staat per antwoordcategorie aangegeven hoe groot het percentage respondenten is dat voor de betreffende categorie heeft gekozen. De grafiek laat zien dat het grootste deel van de respondenten 'mee eens' heeft ingevuld bij de vraag of LOB bijdraagt aan het ontwikkelen van motievenreflectie. Wanneer de instemmende antwoordcategorieën bij elkaar worden opgeteld komt dit uit op 48,61%. Voor de ontkrachtende categorieën betreft dit een percentage van 46,02%.

Onderzocht is welke onderdelen van loopbaanoriëntatie en -begeleiding een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van motievenreflectie en in welke mate zij hierop van invloed zijn. Om deze gegevens te achterhalen zijn de respondenten bevraagd op de drie onderdelen van LOB: loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en Qompas. Uit deze resultaten kan worden opgemaakt dat volgens de respondenten het onderdeel loopbaangesprekken de meeste invloed uitoefent op het ontwikkelen van motievenreflectie, 57,6% koos namelijk voor een instemmende categorie. Voor de loopbaanactiviteiten betreft dit 46,1% van de leerlingen. Tot slot heeft 38,89% van de respondenten een instemmend antwoord gegeven op de vraag of Qompas bijdraagt aan de ontwikkeling van motievenreflectie, tegenover 40,43% van de respondenten die deze stelling ontkracht. Een overzicht van alle percentages per competentie, is te vinden in bijlage III. *Tabellen, Tabellen Motievenreflectie*.

Tevens zijn er interviews afgenomen die ter bevestiging of ontkrachting van de resultaten uit de vragenlijst dienen. In onderstaande citaten geven de coaches aan dat reflecteren op motieven vooral naar voren komt in loopbaangesprekken.

"Ik voer bijvoorbeeld ook gesprekken over gebeurtenissen uit de klas. Wat vond je daarvan en wat zegt dat nou over jou?"

(Respondent 2, 2019)

Ook respondent 3 doet hierover een uitspraak. Deze respondent antwoordt met onderstaand citaat op de vraag in welke mate en vorm motievenreflectie naar voren komt tijdens het voeren van loopbaangesprekken.

"In mijn gesprekken stel ik leerlingen wel eens de vraag: als je hier nu de poort uit kon lopen je kon alles doen wat je wil, wat wil je dan? Dat kan helpen als een stip aan de horizon. "

(Respondent 3, 2019)

Toch blijkt uit de interviews dat leerlingen het vaak lastig vinden om deze vraag te beantwoorden. Het merendeel van de coaches geeft dit aan. Het citaat van respondent 4 is hiervan een voorbeeld.

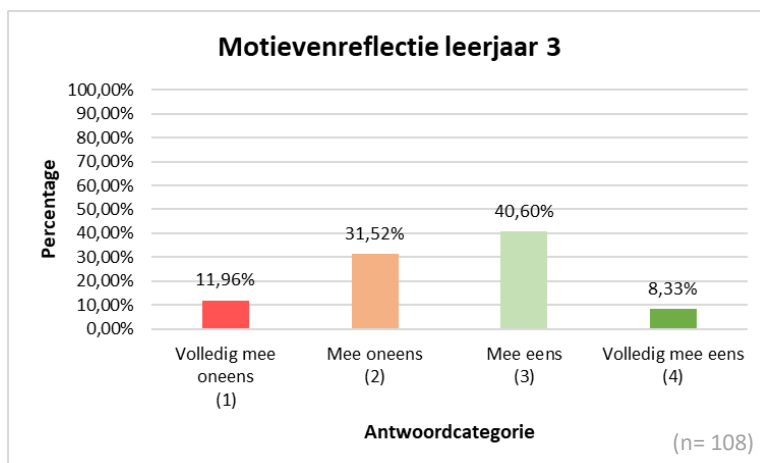
"Leerlingen vinden het nog wel lastig om te zeggen wat ze motiveert en waar ze uiteindelijk naartoe willen."

(Respondent 4, 2019)

Wanneer bovenstaande uitspraken van de coaches worden vergeleken met de resultaten uit de vragenlijsten, komt dit redelijk met elkaar overeen. Zowel de resultaten uit de vragenlijst als uit de interviews laten zien dat er ruimte is voor verbetering wat betreft de ontwikkeling van motievenreflectie.

5.2.2 Leerjaar 3

De loopbaancompetentie 'motievenreflectie' scoort in leerjaar 3 het gemiddelde van 2,47, wat een overwegend negatieve score betreft. Figuur 7 geeft de percentages per antwoordcategorie weer. Het grootste deel van de leerlingen uit leerjaar 3 kiest voor 'mee eens' op de vraag of kwaliteitenreflectie door loopbaanoriëntatie en -begeleiding wordt ontwikkeld.

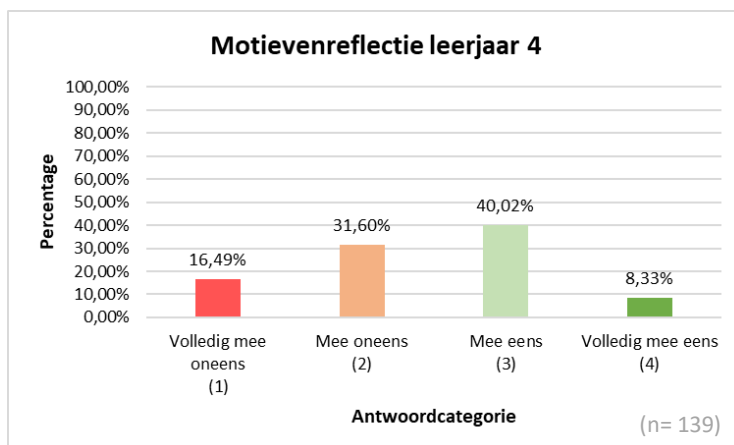

Figuur 7 – Ontwikkeling van motievenreflectie in leerjaar 3

Binnen leerjaar 3 is de respondenten gevraagd om aan te geven in welke mate een LOB onderdeel van invloed is op de ontwikkeling van motievenreflectie. De resultaten laten zien dat het grootste percentage respondenten aangeeft dat motievenreflectie het meest wordt ontwikkeld door loopbaanactiviteiten, 57,7% van de respondenten bij dit onderdeel voor een instemmende antwoordcategorie. Wat betreft loopbaangesprekken kiest 50,43% voor 'mee eens' of 'volledig mee eens' als het gaat om de invloed hiervan op motievenreflectie. Het kleinste deel, namelijk 38,04% zegt de competentie te ontwikkelen middels Qompas. Alle percentages per onderdeel zijn terug te vinden in bijlage III. *Tabellen loopbaancompetenties, Tabellen Motievenreflectie.*

5.2.3 Leerjaar 4

Motievenreflectie wordt door de vierdejaars leerlingen beoordeeld met het cijfer 2,41 op een schaal van 1 tot en met 4. Dit geeft een overwegend negatieve score aan als het gaat over ontwikkeling van motievenreflectie middels LOB. In figuur 8 staat per antwoordcategorie aangegeven hoeveel procent van de respondenten deze categorie heeft toegekend. Het merendeel van de respondenten kiest voor 'mee eens' als hen de vraag wordt gesteld of LOB bijdraagt aan het ontwikkelen van motievenreflectie.

Figuur 8 – Ontwikkeling van motievenreflectie in leerjaar 4

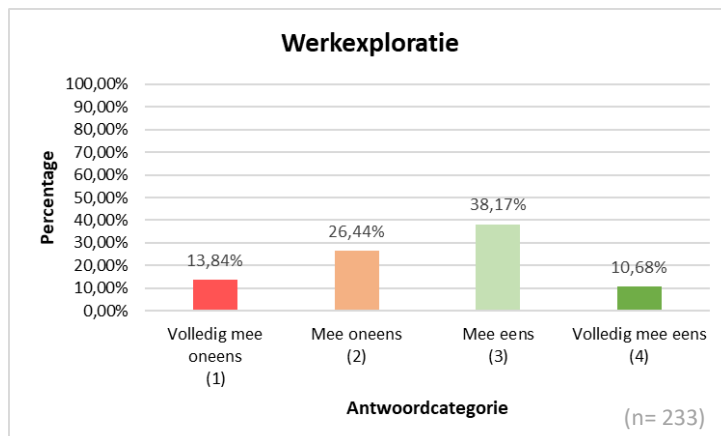
Aan de leerlingen van leerjaar 4 is gevraagd aan te geven in welke mate de verschillende LOB onderdelen bijdragen aan de ontwikkeling van motievenreflectie. Het onderdeel dat volgens hen het meest van invloed is zijn de loopbaangesprekken. Dit geeft 63,42% van de respondenten aan. Qompas wordt op een tweede plek gezet met 39,58% van de respondenten die zeggen motievenreflectie te ontwikkelen met behulp van Qompas. Tot slot werd hen dezelfde vraag gesteld over het onderdeel loopbaanactiviteiten. Met een zeer gering verschil in vergelijking met Qompas, laat 39,12% van de respondenten weten invloed van loopbaanactiviteiten te ervaren bij de ontwikkeling van motievenreflectie.

5.3 Werkexploratie

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van werkexploratie?

5.3.1 Resultaten totaal

De loopbaancompetentie werkexploratie wordt door de totale groep respondenten gemiddeld beoordeeld met een score van 2,51. Dit betreft een score die hoger is dan de middelste score van een 2,5 en is daarmee overwegend positief. Figuur 9 laat het percentage respondenten zien dat voor een bepaalde antwoordcategorie heeft gekozen. Op de stelling dat LOB bijdraagt aan de ontwikkeling van werkexploratie is 48,85% instemmend. Dit tegenover 40,28% van de respondenten die dit ontkracht.

Figuur 9 – Ontwikkeling van werkexploratie

Er is onderzocht welk onderdeel van loopbaanoriëntatie en -begeleiding volgens de respondenten het meest van invloed is op de ontwikkeling van werkexploratie. In bijlage III. *Tabellen loopbaancompetenties* wordt het totaaloverzicht van percentages per onderdeel weergegeven, maar de belangrijkste zullen hier kort worden toegelicht. De resultaten wijzen uit dat het hoogste percentage wordt behaald door loopbaanactiviteiten. 57,98% van de respondenten koos bij dit onderdeel voor de categorieën 'mee eens' of 'volledig mee eens'. Ook bij loopbaangesprekken kiest 47,74% van de respondenten voor een instemmende categorie. Het percentage respondenten dat hiervoor kiest ligt bij het onderdeel Qompas echter wat lager, namelijk 38,32%. De resultaten uit de interviews laten zien dat het merendeel van de coaches er voor zou zijn om leerlingen uit de theoretische leerweg meer praktijkervaring te laten opdoen. Onderstaande uitspraken laten dit zien:

"Ik denk dat het voor T-leerlingen heel waardevol en interessant is om mee te kijken in de praktijk, ervaring op te doen. Niet alleen om te ervaren hoe dat gaat op de werkvloer maar ook hoe het gaat in contact met andere mensen."

(Respondent 1, 2019)

"T-leerlingen zijn niets gewend qua praktijkervaring opdoen. Ik denk echt wel dat het goud waard is om een leerling op een, twee of drie verschillende plekken te laten meekijken."

(Respondent 3, 2019)

"Ik vind dat ook leerlingen van de theoretische leerweg moeten kunnen stage lopen."

(Respondent 4, 2019)

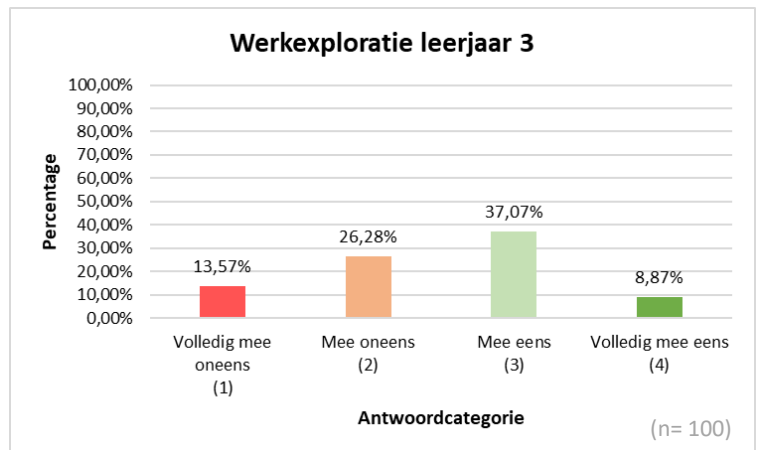
"Meer zien, meer de school uit om eens te gaan kijken."

(Respondent 6, 2019)

Als de uitspraken van de coaches worden vergeleken met de resultaten van de leerlingen, valt het volgende op te merken. Waar 48,85% van de leerlingen voor de antwoordcategorie ‘mee eens’ of ‘volledig mee eens’ kiest, delen de coaches de visie dat de ontwikkeling van werkexploratie verbeterd zou kunnen worden. Dit blijkt uit het feit dat vier van de zes coaches in het interview heeft aangegeven dat zij de leerlingen graag meer praktijkervaring willen laten opdoen.

5.3.2 Leerjaar 3

De ontwikkeling van werkexploratie behaalt in het derde leerjaar een gemiddelde score van 2,47 op een schaal van 1 tot en met 4. Dit betreft een score die onder de 2,5 ligt en daarmee overwegend negatief is. In figuur 10 wordt voor het derde leerjaar weergegeven hoe groot het percentage respondenten is dat op een bepaalde antwoordcategorie heeft gestemd. Met 37,07% wordt de categorie ‘mee eens’ het meest toegekend. Dit wil zeggen dat het grootste deel van de respondenten instemmend is op de stelling dat LOB van invloed is op de ontwikkeling van werkexploratie.

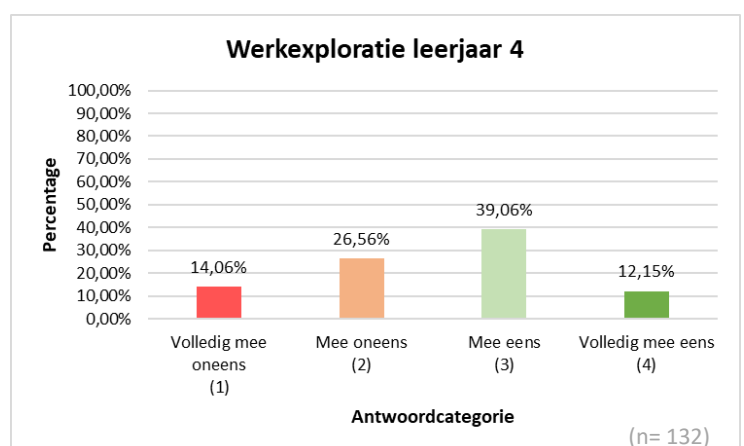

Figuur 10 – Ontwikkeling van werkexploratie in leerjaar 3

Binnen het derde leerjaar is de respondenten gevraagd om aan te geven in welke mate loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en Qompas bijdragen aan het ontwikkelen van werkexploratie. De derdejaars leerlingen vinden loopbaanactiviteiten het meest van invloed op de ontwikkeling van werkexploratie. 62,68% van de respondenten kiest voor een instemmende antwoordcategorie als het draait om de invloed van activiteiten. Ook noemt 40,94% van de respondenten dat Qompas een bijdrage levert aan het ontwikkelen van de competentie. De leerlingen zetten loopbaangesprekken tot slot met 33,05% op de laatste plaats.

5.3.3. Leerjaar 4

Werkexploratie wordt in leerjaar 4 beoordeeld met een score van 2,55. Er is sprake van een overwegend positieve score op de ontwikkeling van werkexploratie. In figuur 11 is per antwoordcategorie weergegeven hoeveel procent van de respondenten voor de betreffende categorie heeft gekozen.

Figuur 11 – Ontwikkeling van werkexploratie in leerjaar 4

Ook binnen leerjaar 4 is bekeken welk onderdeel van LOB in welke mate van invloed is op de ontwikkeling van werkexploratie. 57,87% van de respondenten laat weten vooral invloed van loopbaangesprekken te ervaren. Met een klein verschil komen loopbaanactiviteiten op een tweede plaats. 54,17% van de leerlingen heeft namelijk instemmend geantwoord op de stelling dat loopbaanactiviteiten bijdragen aan de ontwikkeling van werkexploratie. Tot slot geeft 36,81% van de leerlingen aan dat Qompas van invloed is op deze ontwikkeling van de competentie.

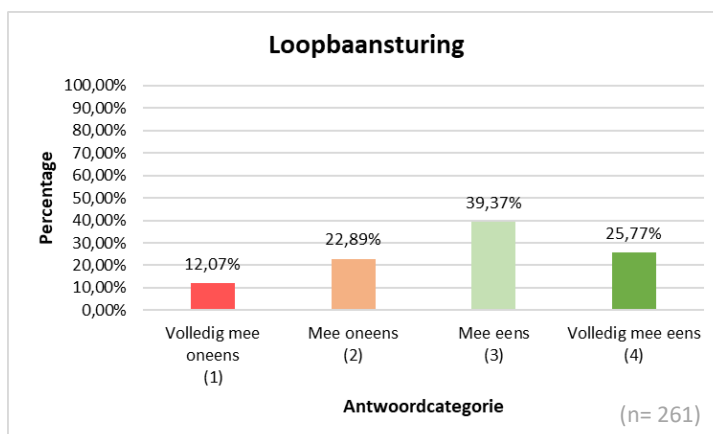
5.4 Loopbaansturing

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van loopbaansturing?

5.4.1 Resultaten totaal

Kijkend naar de beoordeling van leerjaar 3 en 4 samen scoort loopbaansturing een 2,57.

Dit betreft een score hoger dan 2,5 en is daarmee een overwegend positieve score. Figuur 12 geeft het percentage respondenten weer dat voor een bepaalde antwoordcategorie heeft gekozen. Het grootste deel van de leerlingen heeft gekozen voor 'mee eens' wanneer hen de stelling werd voorgelegd dat LOB bijdraagt aan de ontwikkeling van loopbaansturing. Opvallend is dat het percentage respondenten dat 'volledig mee eens' heeft ingevuld hier hoger is dan bij andere loopbaancompetenties.

Figuur 12 – Ontwikkeling van loopbaansturing

Ook bij de competentie loopbaansturing komen de verschillende onderdelen van LOB aan bod. Bekeken is in welke mate deze onderdelen een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van loopbaansturing. 68,20% van de respondenten is instemmend op het onderdeel loopbaanactiviteiten. Dit houdt in dat het grootste deel van de leerlingen heeft aangegeven het eens of volledig eens te zijn met de stelling dat loopbaanactiviteiten bijdragen aan het ontwikkelen van de loopbaansturing. Op dezelfde vraag, maar dan voor het onderdeel loopbaangesprekken, antwoordt 51,86% instemmend. Tot slot het percentage respondenten dat aangeeft dat Qompas bijdraagt aan de ontwikkeling van loopbaansturing. Dit betreft iets meer dan een kwart van de leerlingen, namelijk 26,24%. Voor het complete overzicht van percentages wordt verwezen naar bijlage III. *Tabellen loopbaancompetenties, Tabellen Loopbaansturing.*

Wanneer de interviews worden vergeleken met wat de leerlingen hebben aangegeven in de vragenlijst, valt er een verschil op te merken. Op de stelling dat LOB bijdraagt aan het ontwikkelen van de loopbaansturing en dus het ontwikkelen van zelf initiatief nemen richting hun doel, antwoordt meer dan de helft van de respondenten instemmend. De coaches geven in de interviews echter aan dat de leerlingen nog veel aangestuurd moeten worden om stappen te zetten richting hun doel. Onderstaande citaten van de respondenten laten dit zien:

"Ik vraag de leerling heel concreet: wat ga je nou doen?"

(Respondent 2, 2019)

"De gemiddelde leerlingen heeft echt wel aansporing nodig."

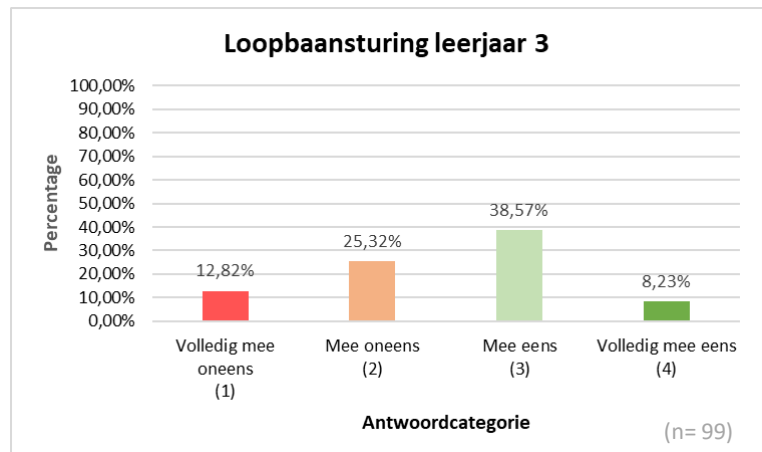
(Respondent 5, 2019)

"Het eigen initiatief van leerlingen is vrij laag. Naarmate het jaar vordert wordt dat wel beter maar eigenlijk te laag."

(Respondent 6, 2019)

5.4.2 Leerjaar 3

De leerlingen van het derde leerjaar kennen een score van 2,45 toe aan het ontwikkelen van de loopbaansturing. Dit betreft een score die lager ligt dan 2,5, wat betekent dat de score overwegend negatief is. Figuur 13 laat zien hoeveel procent van de respondenten voor een bepaalde antwoordcategorie koos. Het grootste deel van de respondenten heeft aangegeven het eens te zijn met de stelling dat LOB bijdraagt aan het ontwikkelen van loopbaansturing.

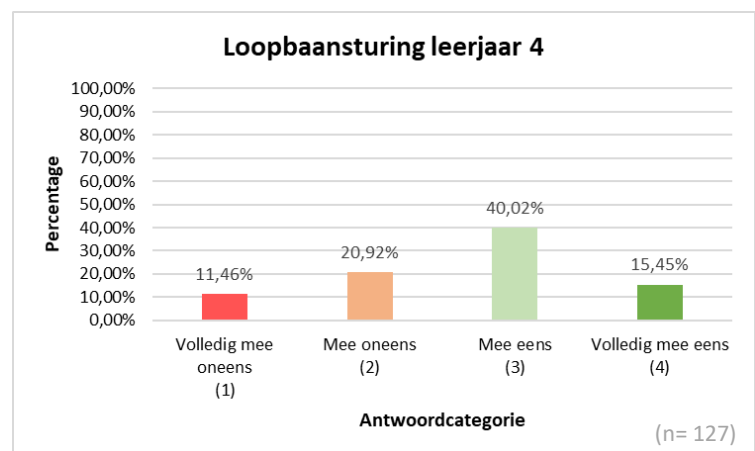

Figuur 13 – Ontwikkeling van loopbaansturing in leerjaar 3

De respondenten hebben tevens aangegeven in welke mate een bepaald onderdeel van LOB bijdraagt aan het ontwikkelen van loopbaansturing. 48,15% van de respondenten heeft aangegeven dat de loopbaanactiviteiten het meest van invloed zijn op de ontwikkeling van loopbaansturing. Gekeken naar het onderdeel loopbaangesprekken kiest 43,89% van de leerlingen voor 'mee eens' of 'volledig mee eens' als het gaat om de invloed hiervan op loopbaansturing. Op het laatste onderdeel Qompas geeft slechts 26,34% van de respondenten een instemmend antwoord, tegenover 68,38% die dit ontkracht.

5.4.3 Leerjaar 4

In het vierde leerjaar beoordelen de leerlingen de ontwikkeling van loopbaansturing met een score van 2,69. Dit is een score boven de 2,5, wat wil zeggen dat er een overwegend positieve score is toegekend aan het ontwikkelen van deze loopbaancompetentie. In figuur 14 kunt u aflezen hoeveel procent van de respondenten een bepaalde antwoordcategorie heeft toegekend.

Figuur 14 – Ontwikkeling van loopbaansturing in leerjaar 4

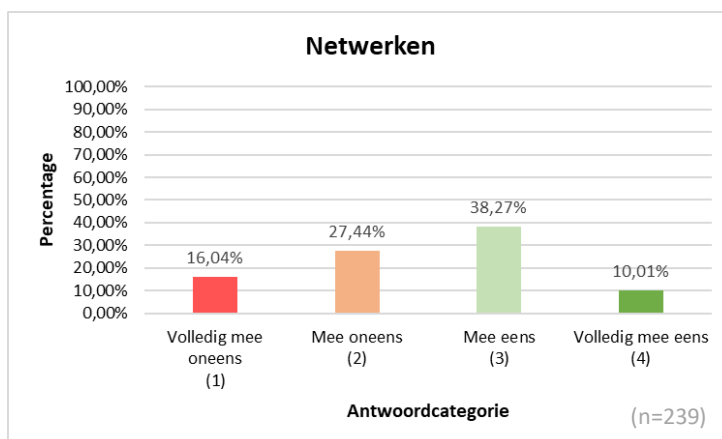
Wederom is ook bij deze loopbaancompetentie in leerjaar 4 onderzocht welk onderdeel van LOB in welke mate bijdraagt aan de ontwikkeling van loopbaansturing. Meer dan de helft van de respondenten uit leerjaar 4 laat zien dat loopbaanactiviteiten de loopbaansturing het meest beïnvloeden. 50,69% van de leerlingen geeft namelijk instemmend antwoord op de vraag of loopbaanoriëntatie en -begeleiding bijdraagt aan het ontwikkelen van loopbaansturing. Van het onderdeel loopbaangesprekken geeft 58,56% aan dat deze van invloed zijn op de ontwikkeling van de loopbaancompetentie. De leerlingen geven tot slot aan dat Qompas het minst van de drie onderdelen bijdraagt aan loopbaansturing. 26,24% geeft hierop een instemmend antwoord, tegenover maar liefst 73,61% die dit ontkracht.

5.5 Netwerken

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van netwerken?

5.5.1 Resultaten totaal

De respondenten uit leerjaar 3 en 4 samen geven de loopbaancompetentie 'netwerken' een gemiddelde score van 2,45 op een schaal van 1 tot en met 4. Dit betreft een overwegend negatieve score aangezien deze onder de 2,5 ligt. Figuur 15 laat zien hoeveel het percentage bedraagt dat voor een bepaalde antwoordcategorie heeft gestemd. Het grootste deel van de respondenten heeft de categorie 'mee eens' toegekend aan de vraag of netwerken wordt ontwikkeld door middel van loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

Figuur 1 – Ontwikkeling van netwerken

Binnen de loopbaancompetentie netwerken is gekeken naar de mate waarin een bepaald LOB onderdeel de ontwikkeling beïnvloedt. Het onderdeel loopbaangesprekken is volgens de respondenten het meest van invloed, 68,20% zegt het namelijk eens of volledig eens te zijn. Bij loopbaanactiviteiten betreft het instemmende percentage 49,42%. Volgens de respondenten is Qompas minder van invloed op de ontwikkeling van netwerken. 73,19% van de leerlingen ontkracht dit, tegenover 23,57% die aangeeft wél invloed van Qompas te ervaren. Voor het complete overzicht van percentages wordt verwezen naar bijlage III. *Tabellen loopbaancompetenties, Tabellen Netwerken.*

Ook bij deze loopbaancompetentie wordt de vergelijking gemaakt tussen hetgeen wat leerlingen hebben aangegeven in de vragenlijst en dat wat coaches noemen in de interviews. Hier vallen geen grote verschillen op. Het totaal aantal respondenten beoordeelt de ontwikkeling van netwerken met een gemiddeld cijfer van 2,45. Goed op weg maar ruimte voor verbetering geeft één van de coaches aan. Onderstaande uitspraken van respondenten bevestigen dit:

“Door de activiteiten buiten school zoals bijvoorbeeld het bezoeken van een beroepsbeoefenaar vergroten ze hun netwerk.”

(Respondent 3, 2019)

“We moeten de leerlingen stage laten lopen. Pas dán bouw je echt een netwerk op.”

(Respondent 4, 2019)

“Ik heb één leerling die heeft stage gelopen en die heeft dat netwerk gebruikt voor het vinden van een beroepsbeoefenaar.”

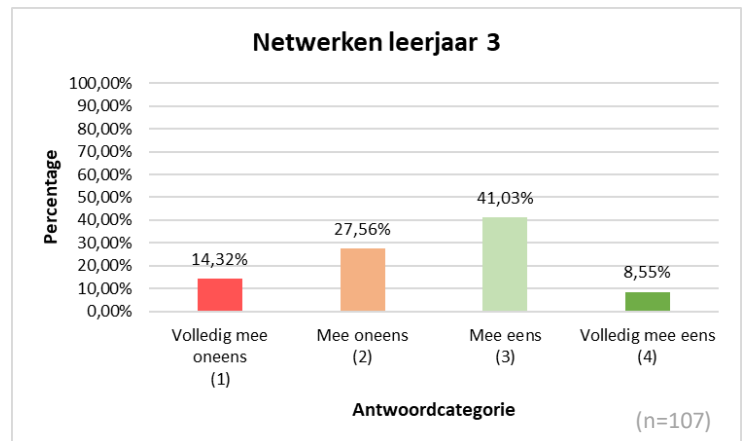
(Respondent 5, 2019)

“Heel veel leerlingen kennen mensen en weten hoe ze dat kunnen gebruiken. Voor de leerlingen die dat niet weten zouden we het makkelijker kunnen maken door het inzetten van ons eigen netwerk.”

(Respondent 6, 2019)

5.5.2 Leerjaar 3

Leerjaar 3 geeft de ontwikkeling van netwerken een score van 2,43. Dit geeft een overwegend negatieve score aan wanneer wordt uitgegaan van 2,5 als middelste score. Figuur 16 geeft weer hoe groot het percentage per leerjaar is dat voor een bepaalde antwoordcategorie heeft gekozen. Het grootste deel van de respondenten heeft 'mee eens' als antwoord gegeven wanneer hen de stelling werd voorgelegd of loopbaanoriëntatie en -begeleiding bijdraagt aan de ontwikkeling van netwerken.

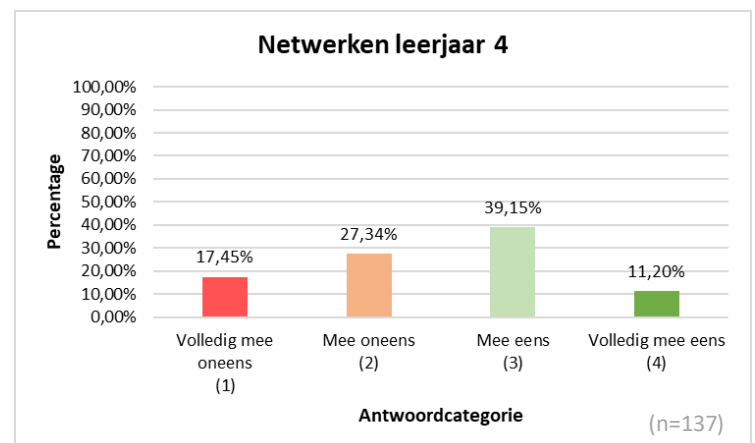

Figuur 16 – Ontwikkeling van netwerken in leerjaar 3

Tevens is voor leerjaar 3 onderzocht in welke mate een bepaald LOB onderdeel van invloed is op de ontwikkeling van netwerken. Het grootste percentage respondenten geeft aan dat vooral loopbaangesprekken van invloed zijn op netwerken, namelijk 60,40%. Daarnaast geeft 55,37% van de leerlingen een instemmend antwoord op de stelling dat loopbaanactiviteiten bijdragen aan netwerken. Tot slot werd dezelfde vraag aan hen gesteld over het onderdeel Qompas. 24,79% kiest hierbij voor een instemmende antwoordcategorie, tegenover 69,66% die dit ontkracht.

5.5.3 Leerjaar 4

De respondenten van leerjaar 4 geven netwerken een gemiddelde score van 2,47. Dit betreft een score van onder 2,5 en is daarmee een overwegend negatieve score. Figuur 17 laat zien dat het merendeel kiest voor de categorie 'mee eens' wanneer hen de vraag wordt gesteld of LOB van invloed is op de ontwikkeling van netwerken.

Figuur 17 – Ontwikkeling van netwerken in leerjaar 4

Maar liefst 74,54% van de leerlingen uit leerjaar 4 geeft aan dat loopbaangesprekken het onderdeel is dat het meest bijdraagt aan het ontwikkelen van de competentie. Vervolgens geeft 44,68% aan invloed van loopbaanactiviteiten te ervaren op netwerken. Op de stelling dat Qompas bijdraagt aan de ontwikkeling van netwerken wordt echter meer ontkrachtend geantwoord, namelijk 76,04% tegenover 22,57% die instemt.

6. Conclusie

In dit onderzoek is de loopbaanoriëntatie en -begeleiding van het Udens College onder de loep genomen. Belangrijk om te vermelden is dat het onderzoek zich enkel richt op de bovenbouw van de theoretische leerweg. De hoofdvraag die centraal staat is: *“In hoeverre draagt de loopbaanoriëntatie en- begeleiding van het Udens College bij aan het ontwikkelen van de vijf loopbaancompetenties volgens de leerlingen en coaches van de bovenbouw van de theoretische leerweg?”*. Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn er zowel vragenlijsten als interviews afgenomen. Alle leerlingen uit de bovenbouw van de theoretische leerweg, wat leerjaar 3 en 4 betreft, zijn bevraagd middels een vragenlijst. Daarnaast is er met zes coaches een interview afgenomen. De resultaten hiervan zijn beschreven in het vorige hoofdstuk. De verbanden die hieruit zijn voortgekomen worden in dit hoofdstuk geïnterpreteerd.

6.1 Conclusie hoofdvraag

In hoeverre draagt de loopbaanoriëntatie en- begeleiding van het Udens College bij aan het ontwikkelen van de vijf loopbaancompetenties volgens de leerlingen en coaches van de bovenbouw van de theoretische leerweg?

Om bovenstaande hoofdvraag te kunnen beantwoorden dienden zowel loopbaanoriëntatie en -begeleiding als de vijf loopbaancompetenties nader te worden bekeken. Kijkend naar de loopbaanoriëntatie en -begeleiding op het Udens College, omvat deze drie onderdelen: loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en Qompas. Op basis van de resultaten kan worden geconcludeerd dat niet elk van deze onderdelen in eenzelfde mate bijdraagt aan de ontwikkeling van de loopbaancompetenties. De resultaten laten namelijk zien dat het ondernemen van loopbaanactiviteiten in leerjaar 3 als het meest waardevolle onderdeel wordt ervaren ten behoeve van de ontwikkeling van de loopbaancompetenties. In leerjaar 4 blijken leerlingen deze competenties vooral te ontwikkelen door het voeren van loopbaangesprekken. Over het digitale programma Qompas kan worden geconcludeerd dat deze niet van toegevoegde waarde blijkt op de ontwikkeling van de loopbaancompetenties. Reflecteren op een ervaring middels opdrachten draagt hier zeker wel aan bij volgens coaches en leerlingen, maar niet in de vorm van Qompas. Daarnaast kan worden vastgesteld dat loopbaanoriëntatie en -begeleiding gemiddeld genomen bijdraagt aan de ontwikkeling van de vijf loopbaancompetenties. Uit de resultaten blijkt echter dat niet elke loopbaancompetentie in eenzelfde mate wordt ontwikkeld. Wanneer de vijf loopbaancompetenties per stuk worden bekeken wijzen de resultaten het volgende uit: Over de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie middels LOB zijn leerlingen en coaches uit de bovenbouw van de theoretische leerweg tevreden. Voor de loopbaancompetenties werkexploratie en loopbaansturing blijkt de ontwikkeling middels LOB afhankelijk te zijn van het leerjaar. In het derde leerjaar ligt ontwikkeling op deze competenties lager dan in het vierde leerjaar. Een plausibele reden hiervoor is dat het exploreren op het gebied van werk en hierin stappen ondernemen in leerjaar 4 al meer aan de orde is dan in leerjaar 3, waarvan het moment van de studiekeuze oorzaak is. Voor motievenreflectie en netwerken geldt echter dat zowel leerlingen als coaches onvoldoende invloed van LOB ervaren op de ontwikkeling van deze loopbaancompetenties.

6.2 Conclusie kwaliteitenreflectie

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van kwaliteitenreflectie?

Naar aanleiding van de resultaten kan worden geconcludeerd dat leerlingen en coaches positief zijn over de invloed van LOB op het ontwikkelen van kwaliteitenreflectie. De ontwikkeling van deze loopbaancompetentie behaalt in de vragenlijst weliswaar een boven gemiddelde score maar, dat wil echter niet zeggen dat er geen ruimte is voor verbetering. De score van 2,59 ligt namelijk maar net boven 2,5, wat de middelste score is. Dat er ruimte bestaat voor verbetering binnen kwaliteitenreflectie blijkt ook uit de resultaten van de interviews. Leerlingen vinden het vaak nog lastig om te benoemen wat hun kwaliteiten zijn. Wél kan worden geconcludeerd dat zowel coaches als leerlingen bezig zijn met het ontdekken van en reflecteren op kwaliteiten, en daarmee het ontwikkelen van de kwaliteitenreflectie. Er is echter een verschil tussen leerjaar 3 en 4 wat betreft de ontwikkeling van de loopbaancompetentie. Waar in het derde leerjaar de leerlingen vooral gebaat zijn met loopbaanactiviteiten, blijken in het vierde leerjaar loopbaangesprekken meer van toegevoegde waarde te zijn voor de bevordering van kwaliteitenreflectie. Qompas draagt hier tot slot in onvoldoende mate aan bij.

6.3 Conclusie motievenreflectie

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van motievenreflectie?

De conclusie die uit de resultaten kan worden opgemaakt is dat er onvoldoende ontwikkeling is op het gebied van motievenreflectie. Dit blijkt uit een score van 2,44. Deze overwegend negatieve score laat zien dat er ruimte is voor verbetering van het ontwikkelen van de motievenreflectie. Dit kan tevens worden geconcludeerd op basis van de resultaten uit de interviews, waarin vooral naar voren komt dat leerlingen het nog moeilijk vinden om na te gaan wat zij graag willen en belangrijk vinden. Volgens Meijers, Kuijpers en Bakker is het echter wel van belang om voldoende te reflecteren op motieven. Pas wanneer een leerling inzichtelijk heeft in wat hij belangrijk vindt en waar hij voldoening uithaalt, kan worden bepaald welke werkzaamheden en werksituaties bij de eigen waarden en motieven passen (Bakker, Meijers, & Kuijpers, 2006). In leerjaar 3 wordt de motievenreflectie voor het grootste deel ontwikkeld door loopbaanactiviteiten, tegenover leerjaar 4 waar loopbaangesprekken het meest bijdragen. Het onderdeel Qompas is daarentegen niet van invloed op de ontwikkeling van motievenreflectie.

6.4 Conclusie werkexploratie

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van werkexploratie?

Aan de resultaten kan de conclusie worden verbonden dat er verschil zit in leerjaar wat betreft tevredenheid met de bijdrage van loopbaanoriëntatie en -begeleiding aan de ontwikkeling van werkexploratie. In leerjaar 3 wordt deze loopbaancompetentie beoordeeld met een 2,47, wat wijst op nog onvoldoende ontwikkeling. Hiervoor is echter een verklaring. De theorie leert dat werkexploratie niet alleen bestaat uit het vergaren van kennis, maar vooral om het opdoen van ervaringen (Bakker, Meijers, & Kuijpers, 2006). De resultaten uit de vragenlijsten wijzen uit dat leerlingen van de derde klas nog weinig van deze ervaringen opdoen. In de vierde klas gebeurt dit vaker en wordt de ontwikkeling van werkexploratie middels LOB dan ook als positief bestempeld, namelijk met een score van 2,55. Deze score zal verder stijgen wanneer de leerlingen van de theoretische leerweg meer praktijkervaring gaan opdoen door bijvoorbeeld het lopen van (snuffel)stage. Van de verschillende onderdelen van LOB, wordt de werkexploratie in leerjaar 3 het

meest ontwikkeld door loopbaanactiviteiten. In leerjaar 4 zijn dit echter de loopbaangesprekken waarin betekenis wordt gegeven aan hun ervaringen wat betreft werkexploratie. Ook Qompas blijkt redelijk van invloed te zijn op de ontwikkeling van werkexploratie. De digitale methode blijkt vooral van toegevoegde waarde op het gebied van opdrachten die aan werk explorerende activiteiten zijn verbonden.

6.5 Conclusie loopbaansturing

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling loopbaansturing?

Ook voor de competentie loopbaansturing kan worden geconcludeerd dat de ontwikkeling afhankelijk is van het leerjaar. Waar de ontwikkeling van loopbaansturing in het derde leerjaar een 2,45 krijgt, ligt dit in het vierde leerjaar op 2,69. Op basis van deze resultaten kan worden vastgesteld dat loopbaansturing in leerjaar 3 nog onvoldoende wordt ontwikkeld, tegenover bovengemiddelde ontwikkeling in leerjaar 4. De resultaten van de interviews wijzen uit dat leerlingen aansturing behoeven om aan de slag te gaan met hun vervolgstappen. Waar dit in het derde jaar nog verder van hun bed is, neemt de druk om stappen te zetten richting de studiekeuze in leerjaar 4 toe. Dit zou een mogelijke reden kunnen zijn voor de hogere score in het vierde leerjaar. Kijkend naar de onderdelen van LOB wordt loopbaansturing in leerjaar 3 vooral ontwikkeld door het ondernemen van loopbaanactiviteiten. In leerjaar 4 dragen de loopbaangesprekken hier in grotere mate aan bij. Het digitale programma Qompas draagt tot slot nauwelijks bij aan de het ontwikkelen van loopbaansturing, slechts een kwart heeft hiervan invloed ervaren.

6.6 Conclusie netwerken

In welke mate draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van netwerken?

De resultaten hebben inzichtelijk gemaakt dat netwerken nog niet voldoende wordt ontwikkeld. Dit blijkt uit de score van 2,45 die uit de vragenlijst naar voren komt. Het onderzoek naar literatuur laat zien dat Kuijpers, Meijers en Bakker stellen dat het voor de ontwikkeling van de loopbaan van belang is wie jij kent en wie jou kent. Netwerken heeft dus zeer zeker een aandeel in de ontwikkeling van de loopbaan. Het is daarom zaak dat deze loopbaancompetentie verder wordt ontwikkeld (Bakker, Meijers, & Kuijpers, 2006). Uit de interviews kan worden geconcludeerd dat leerlingen die praktijkervaring hebben opgedaan, bijvoorbeeld door het lopen van stage, hun netwerken hebben vergroot. Het is echter niet zo dat netwerken totaal niet wordt ontwikkeld. De score van 2,45 ligt niet dermate ver van een positief oordeel wat betreft het ontwikkelen van netwerken. Wanneer gekeken wordt naar daar waar wel al wordt gewerkt aan netwerken, dragen loopbaangesprekken hieraan het meeste bij voor zowel leerjaar 3 als 4. Het onderdeel Qompas draagt daarentegen niet bij aan het ontwikkelen van netwerken. Dit kan worden geconcludeerd uit de resultaten waarin bijna 75% van de leerlingen dit heeft aangegeven.

Wanneer bovenstaande conclusies worden vergeleken met het conceptueel model in hoofdstuk 3 kan worden geconstateerd dat alle verbanden blijven bestaan. De onafhankelijk variabele blijft namelijk ook op basis van de conclusies direct van invloed te zijn op de afhankelijke variabelen. Dit wil zeggen dat de loopbaanoriëntatie en -begeleiding inderdaad direct van invloed blijkt op de mate van ontwikkeling van de vijf loopbaancompetenties, zoals verwacht en geschetst in het conceptueel model.

7. Discussie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beperkingen van het praktijkonderzoek dat is uitgevoerd. Allereerst vormt de “enquête moeheid” van leerlingen een mogelijke zwakke plek in dit onderzoek. Alvorens de afname van de enquêtes werd gewaarschuwd voor het feit dat de leerlingen in een zeer korte periode aan verschillende enquêtes waren onderworpen. Ondanks dit gegeven is er toch besloten enquêtes af te nemen. Enquêtes maken het namelijk mogelijk een grote groep te bevragen, iets wat met interviews moeilijker te realiseren is. Deze “enquête moeheid” kan echter wel hebben gezorgd voor een mindere mate van betrouwbaarheid. De mogelijkheid bestaat dat leerlingen de vragen als het ware hebben afgeraffeld om er ‘maar van af te zijn’, wat ten koste gaat van de betrouwbaarheid.

Uiteraard is er wel zoveel mogelijk toegewerkt naar een betrouwbaar en valide onderzoek. Dit komt onder andere naar voren in de onderzoeksmethode triangulatie waarbij zowel enquêtes als interviews worden afgenomen voor het verhogen van de betrouwbaarheid. De anonieme afname, proefenquêtes en het laten checken van de enquêtes door zowel coördinatoren, coaches als experts op het gebied van LOB dragen hier uiteraard ook aan bij. Daarnaast is er op elk moment van afname gezorgd voor aanwezigheid en toelichting van de onderzoeker en de gelegenheid tot het stellen van vragen. Dit heeft geresulteerd in een respons van 100%, wat wil zeggen dat dit onderzoek kan worden bestempeld als generaliseerbaar voor de gehele onderzoekspopulatie. Aan de validiteit is gewerkt door een bestaande vragenlijst te gebruiken als basis voor de enquête. Dit betreft een valide vragenlijst voor het meten van de vijf loopbaancompetenties ontwikkeld door Kuijpers (Kuijpers, 2006).

Een ander zwak punt zou kunnen zijn dat de samenhang tussen resultaten niet is meegenomen. In dit onderzoek is enkel gekeken naar de mate waarin de vijf loopbaancompetenties worden ontwikkeld middels loopbaanoriëntatie en -begeleiding in de bovenbouw van de theoretische leerweg. Factoren zoals geslacht en leeftijd zijn hierin buiten beschouwing gelaten, wat wellicht een valkuil is. Dit had verrassende resultaten en conclusies kunnen opleveren en is mogelijk interessant voor een vervolgonderzoek. Over de leeftijd kan echter wel enigszins uitspraak worden gedaan. De leeftijd van de respondenten is namelijk afhankelijk van het leerjaar waarin zij zitten. De resultaten per leerjaar zijn wel opgenomen in dit onderzoek.

Ook de rol van de coach in loopbaanoriëntatie en -begeleiding is niet meegenomen in dit onderzoek, wat mogelijk het derde zwakke punt vormt. Gedurende de interviews werd gestuit op enige irritatie bij coaches wanneer het gaat om de vijf loopbaancompetenties. Voor hen blijkt het werken aan deze competenties vanuit de directie en het decanaat opgelegd terwijl het voor hen iets is waar óók nog aan gewerkt moeten worden naast de vele andere taken die zij te vervullen hebben. Daarnaast blijkt de ontwikkeling van de loopbaancompetenties niet zo tot de verbeelding te spreken bij coaches en “leeft” het niet echt. Het was om die reden interessant geweest om te onderzoeken wat de invloed van de coach is op het ontwikkelen van de vijf loopbaancompetenties bij leerlingen. Als LOB bij de coach niet leeft, wat is hiervan dan het resultaat op de leerlingen? De ontwikkeling van leerlingen op de loopbaancompetenties, en daarmee de loopbaan, blijkt dus zeker ook afhankelijk van de rol die de coach hierin aanneemt. Het niet meenemen van deze rol in dit onderzoek vormt dan ook zeker een valkuil die in een vervolgonderzoek de benodigde aandacht moet krijgen.

Tot slot is in dit onderzoek het geheel aan loopbaanactiviteiten als uitgangspunt genomen. Dit is niet per definitie een valkuil of zwak punt maar het had voor de organisatie interessant kunnen zijn welke activiteiten daadwerkelijk bijdragen aan de ontwikkeling van de loopbaancompetenties en van welke activiteiten deze bijdrage kleiner is. Dit bleek voor de beantwoording van de hoofdvraag minder relevant omdat de hoofdvraag zich richt op LOB als geheel. Dat wil echter niet zeggen dat dit niet van waarde is voor het Udens College. Om die reden zijn deze inzichten uiteraard gedeeld met de praktijkorganisatie.

Wanneer de resultaten van dit praktijkonderzoek worden vergeleken met de theorie dan blijkt hierin veel overeenkomst aanwezig. Zo stelt Mittendorff in haar proefschrift 'Career conversations in senior secondary vocational education' dat de loopbaandialoog tussen docenten en studenten het meest effectieve element lijkt van loopbaanbegeleiding (Mittendorf, 2010). Ook Kuijpers en Meijers sluiten zich hierbij aan. Zij beweren zelfs dat het voorkomen van regelmatige loopbaandialogen sterker van invloed is op het ontstaan van de loopbaancompetenties en een arbeidsidentiteit dan persoonskenmerken (Kuijpers & Meijers, 2008). Deze theorie wordt ondersteund door dit praktijkonderzoek waaruit inderdaad blijkt dat loopbaangesprekken als het meest waardevolle onderdeel wordt ervaren voor het ontwikkelen van de loopbaancompetenties. Op basis hiervan dienen theorieën niet opnieuw te worden herzien. Waar in de theorie echter meer aandacht aan besteed had mogen worden is het verschil in leeftijd wat betreft de ontwikkeling van loopbaancompetenties. Uit de resultaten van het praktijkonderzoek blijkt namelijk wel degelijk verschil aanwezig tussen de leerjaren en daarbij dus ook leeftijd. Daarnaast is het zowel in dit onderzoeksrapport als in de theorie niet opgenomen in welke regelmaat leerlingen bezig zouden moeten zijn met loopbaanoriëntatie en -begeleiding om de ontwikkeling hiervan te optimaliseren. De theorie dient op dit gebied niet perse herzien te worden maar mag wat meer focus krijgen op deze onderwerpen.

Het uitgevoerde praktijkonderzoek heeft zowel nieuwe elementen gebracht als bevestiging gegeven voor de praktijkorganisatie. Het vernieuwende element zit in de ontwikkeling van de vijf loopbaancompetenties, waar tot op heden geen zicht in was. Er is door dit onderzoek duidelijk geworden welke competenties al goed worden ontwikkeld en welke competenties nog wat meer aandacht behoeven. Het bevestigende deel zit in de verschillende onderdelen van LOB. Er klonken namelijk al geluiden in de organisatie van zowel leerlingen als coaches dat Qompas niet als prettige en waardevolle toevoeging werd ervaren. Over de loopbaangesprekken heerste daarentegen wel al enthousiasme. Dit praktijkonderzoek heeft op dat gebied gediend als bevestiging. Het gaat niet langer over verwachtingen die gebaseerd zijn op de geluiden uit de organisatie maar over op onderzoek gebaseerde feiten.

Wat betreft de brede HR-beroepspraktijk biedt dit onderzoek inzicht in het belang van het opdoen van ervaringen. Zowel de theorie als de resultaten wijzen uit dat ervaringen het uitgangspunt zijn om de loopbaan te ontwikkelen. Ieder die in de brede HR-beroepspraktijk bezig is met loopbaanontwikkeling bij leerlingen van de theoretische leerweg kan hierop inspelen door een (meer) praktijkgerichte leeromgeving te creëren waarin leerlingen ervaring kunnen opdoen en hiermee een krachtige leeromgeving te realiseren.

Literatuurlijst

- Baarda, B., Bakker, E., Boullart, A., Fischer, T., Julsing, M., Peters, V., & van der Velden, T. (2018). *Basisboek Kwalitatief onderzoek* (Vierde ed.). Groningen, Nederland: Noordhoff Uitgevers. Opgeroepen op Maart 21, 2019
- Baarda, B., de Goede, M., & Kalmijn, M. (2015). *Basisboek Enquêteren* (Vierde ed.). Groningen, Nederland: Noordhoff Uitgevers. Opgeroepen op Maart 21, 2019
- Bakker, J., Meijers, F., & Kuijpers, M. (2006). *Over leerloopbanen en loopbaanleren: loopbaancompetenties in het (v)mbo*. Den Haag: De Haagse Hogeschool. Opgeroepen op Maart 28, 2019
- Bussemaker, J., & Dekker, S. (2016). *Loopbaanoriëntatie en -begeleiding*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Den Haag: Rijksoverheid. Opgeroepen op Februari 27, 2019
- Christensen, T., & Johnston, J. (2003, Maart). Incorporating the narrative in career planning. *Journal of career development*. Opgeroepen op April 24, 2019
- Elling, R., Andeweg, B., Baars, S., de Jong, J., & Swankhuisen, C. (2015). *Rapportagetechniek* (Vijfde ed.). Groningen, Nederland: Noordhoff Uitgevers. Opgeroepen op Maart 21, 2019
- Expertisepunt LOB. (2017, Augustus 31). *Wat is LOB?* Opgeroepen op Februari 27, 2019, van Expertisepunt LOB: <https://www.expertisepuntlob.nl/>
- Inkson, K. (2014). *Understanding Careers: The metaphors of working lives* (Tweede editie ed.). Thousand Oaks, Verenigde Staten: Sage Publications Ltd. Opgeroepen op Maart 18, 2019
- Jager, A., & den Boer, P. (2003). *Beroepsdilemma's als sleutel tot betekenisvol leren* (Eerste druk ed.). Wageningen, Nederland: Stoas Onderzoek. Opgeroepen op Mei 6, 2019
- Kuijpers, M. (2006). *Vragenlijst loopbaancompetenties*. Opgeroepen op Mei 16, 2019, van Talent in ontwikkeling: <http://www.talentinontwikkeling.org/vragenlijst-loopbaancompetenties.pdf>
- Kuijpers, M., & Meijers, F. (2008). *Loopbaanleren*. Antwerpen - Apeldoorn: Garant-Uitgevers. Opgeroepen op April 8, 2019
- Kuijpers, M., & Meijers, F. (2008). *Loopbaanleren*. Antwerpen - Apeldoorn: Garant-Uitgevers. Opgeroepen op April 8, 2019
- Kuijpers, M., Meijers, F., & Winters, A. (2010). *Leren kiezen, kiezen leren*. 's Hertogenbosch, Noord-Brabant, Nederland: Expertisecentrum Beroepsonderwijs. Opgeroepen op Mei 11, 2019
- Kuijpers, M., Vogels, M., Kronenberg, N., van Hoboken, M., & Kerkhoffs, J. (2011). *Keuzes in ontwikkeling*. Utrecht: Stichting Platforms VMBO. Opgeroepen op Mei 13, 2019
- Kuppen, B., Huisman, M., Zondag, S., & van Wijk, Y. (2017). *Beleidsplan LOB 2017-2020*. Udens College, Decanaat. Uden: Udens College. Opgeroepen op Maart 11, 2019
- Maat, B. (2017, Oktober 19). *Zes op de tien mbo'ers zouden dezelfde opleiding doen*. Opgeroepen op Februari 25, 2019, van Centraal Bureau voor de Statistiek: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/42/zes-op-de-tien-mbo-ers-zouden-dezelfde-opleiding-doen>

- Martens, A., & Spijkerman, R. (2000). *Arbeid keizen en delen: praktijkboek voor leraren, mentoren en schooldecanen*. Alphen aan de Rijn, Nederland: Samsom. Opgeroepen op Maart 18, 2019
- Mittendorf, K. (2010). *Career conversations in senior secondary vocational education*. Eindhoven University of Technology. Eindhoven : Eindhoven School of Education. Opgeroepen op Juni 5, 2019
- Parsons, F. (1909). *Choosing a vocation*. Londen, Engeland : Gay & Hancock Ltd. Opgeroepen op Maart 20, 2019
- Respondent 1. (2019, mei). (L. v. Dalen, Interviewer)
- Respondent 2. (2019, Mei). (L. v. Dalen, Interviewer)
- Respondent 3. (2019, Mei). (L. v. Dalen, Interviewer)
- Respondent 4. (2019, Mei). (L. v. Dalen, Interviewer)
- Respondent 5. (2019, Mei). (L. v. Dalen, Interviewer)
- Respondent 6. (2019, Mei). (L. v. Dalen, Interviewer)
- Rmila, F. (2008). *Vragenlijsten: van ontwikkeling tot kwaliteitsverbetering*. Faculteit der Exacte Wetenschappen . Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam. Opgeroepen op mei 15, 2019
- Schut, K., Kuijpers, M., & Lamé , M. (2013). *Onderzoek naar gebruik, waardering, impact en behoefte aan LOB onder scholieren en studenten*. Utrecht: Landelijk Aktie Komitee Scholieren. Opgeroepen op Juni 5, 2019
- Stevens, L. (2014). *Zin in leren* (Eerste druk ed.). Antwerpen/Apeldoorn, Nederland: Maklu/Garant . Opgeroepen op Mei 11, 2019
- van Vianen, A. (2013). *Dynamische loopbanen: een kwestie van vooruit kijken* (Eerste druk ed.). Assen, Nederland: Koninklijke van Gorcum. Opgeroepen op Maart 20, 2019
- VO Raad . (2017, November 30). *Ambitie/kwaliteitsagenda LOB voor het VO*. Opgeroepen op Maart 11, 2019, van VO Raad: <https://www.vo-raad.nl/>

Bijlagen

Codeboek

Variabele	Vraag	Antwoordcode	Meetniveau
LFT	Vul uw leeftijd in cijfers in	In jaren	Ratio
GSL	Omcirkel uw geslacht	Man/vrouw	Nominaal
KR1	Door de gesprekken met mijn coach, denk ik na over waar ik goed in ben.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
KR2	In de gesprekken met mijn coach heet hij/zij me laten nadenken over waar ik altijd al goed in was.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
KR3	De coach heeft me meer inzicht gegeven in welke studies bij mijn kwaliteiten passen.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
KR4	Het bezoeken van een Open Dag heeft me laten nadenken over mijn kwaliteiten.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
KR5	Door de Oud-leerling Carrousel ben ik te weten gekomen of mijn kwaliteiten passen bij studies die ik interessant vind.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
KR6	Mijn bezoek aan de Beroepsbeoefenaar in T3 heeft me meer inzicht gegeven in wat ik goed kan.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
KR7	Door de opdrachten over het profielonderzoek in Qompas ben ik aan het denken gezet over mijn kwaliteiten.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
KR8	Door de informatie op Qompas ben ik meer te weten gekomen welke kwaliteiten je nodig hebt voor bepaalde beroepen.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
MR1	Door de gesprekken met mijn coach, denk ik na over wat ik belangrijk vind in werk en waarom ik dat vind.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
MR2	Door de gesprekken met mijn coach denk ik meer na over wat ervaringen voor mij betekenen (denk aan je bijbaantje, hobby, vrije tijd, schoolactiviteiten: alles wat je meemaakt).	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval

MR3	In T3 en T4 heb ik ontdekt welke waarden ik graag zou willen terugzien in mijn werk.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
MR4	Het project Golden Cage heeft met laten nadenken over wat mijn doelen zijn in het leven.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
MR5	Mijn bezoek aan de Beroepsbeoefenaar in T3 heeft me meer inzicht gegeven in wat ik graag wil.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
MR6	De Beroepen- en of Interesstetesten hebben me geholpen bij het ontdekken van mijn interesses.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
MR7	Door de opdrachten over het profielonderzoek in Qompas ben ik aan het denken gezet over waarom ik bepaalde dingen wil.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
MR8	Door de informatie op Qompas ben ik meer te weten gekomen over welke beroepen passen bij wat ik belangrijk vind.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
WE1	In het gesprek met mijn coach hebben we gesproken over welke banen interessant kunnen zijn voor mijn toekomst.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
WE2	De gesprekken met mijn coach hebben me geholpen bij het vinden van een studie die bij me past.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
WE3	Ik vind dat onze decaan me voldoende informatie heeft gegeven over mijn mogelijkheden wat betreft een vervolgstudie (geen contact met de decaan= niet van toepassing).	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
WE4	Een dagje meelopen met de Beroepsbeoefenaar in T3 heeft me geholpen met werk zoeken dat bij me past.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
WE5	Door het bezoeken van de Onderwijsbeurs heb ik een beeld gekregen van welk soort werk bij me past.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
WE6	Ik weet waar in de buurt interessante beroepen voor mij te vinden zijn.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval

WE7	Door de informatie op Qompas weet ik hoe het werk eruit ziet binnen bepaalde sectoren.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
WE8	Door de informatie op Qompas ben ik te weten gekomen welke beroepen passen bij wat ik belangrijk vind.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
LS1	Door de gesprekken met mijn coach weet ik welke stappen ik moet zetten richting mijn doel wat betreft studie.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
LS2	Ik heb mijn decaan zelf om hulp gevraagd om mijn doel te bereiken (geen decaan bezocht= niet van toepassing).	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
LS3	Het bezoeken van een Open Dag heeft me meer duidelijkheid gegeven over welke stappen ik moet zetten richting mijn doel.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
LS4	Ik heb in mijn eigen tijd aandacht besteed aan het onderzoeken van mijn mogelijkheden wat betreft mijn loopbaan.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
LS5	Een Meeloopdag bij een opleiding heeft me geholpen bij het kiezen van een vervolgopleiding.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
LS6	Ik heb onderzocht waar interessante studies voor mij te vinden zijn.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
LS7	Ik heb Qompas gebruikt om informatie op te zoeken over opleidingen/beroepen.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
LS8	Door de opdrachten in Qompas weet ik welke stappen ik moet zetten om mijn doel te bereiken.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
NW1	In het gesprek met mijn coach heb ik het over mijn toekomstwensen wat betreft werk.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
NW2	Ik vraag mensen in mijn omgeving mij te helpen met het maken van de juiste keuzes als het gaat over mijn loopbaan.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
NW3	School biedt mij mogelijkheden om mijn netwerk te vergroten (denk aan de decanen, je coach of	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/	Interval

	docenten maar ook aan de activiteiten waaraan je hebt deelgenomen zoals de MBO Beurs en de Oud-leerling Carrousel).	4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	
NW4	De Oud-leerling Carrousel heeft me geholpen bij het leggen van contacten voor vragen over studies en beroepen.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
NW5	Ik weet bij wie ik terecht kan met specifieke vragen over studies en beroepen.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
NW6	Ik heb contact met een beroepsbeoefenaar om mijn vragen over studies en werk aan te kunnen stellen.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
NW7	De informatie en/of opdrachten in Qompas hebben bijgedragen aan het vergroten van mijn netwerk.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval
NW8	Qompas stimuleert me om mijn netwerk te vergroten.	1=volledig mee oneens/ 2=mee oneens/ 3=mee eens/ 4=volledig mee eens/ 5= weet ik niet/ 6= niet van toepassing	Interval

I. Vragenlijst

LOOPBAANORIENTATIE EN -BEGELEIDING T3 – T4

Wat fijn dat je me wilt helpen met mijn onderzoek! Met behulp van onderstaande vragen kunnen we jouw beeld en ervaring met LOB hier op school in kaart brengen. In deze enquête gaat het over de LOB in de bovenbouw van de theoretische leerweg. De vragen gaan dus over alles wat jij in T3 en T4 hebt ondernomen op het gebied van LOB. Het is belangrijk dat je de vragen zo eerlijk mogelijk invult: niets is goed of fout. Het gaat om jouw mening! Met de resultaten uit deze enquête kunnen we werken aan een betere LOB op het Udens College.

Leeftijd: _____

Geslacht: man / vrouw

Kwaliteitsreflectie <i>Wat kan ik?</i>	Kruis het vakje aan dat voor jou het meest van toepassing is					
	Volledig mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Volledig mee eens	Weet ik niet	Niet van toepassing
1. Door de gesprekken met mijn coach, denk ik na over waar ik goed in ben						
2. In de gesprekken met mijn coach heeft hij/zij me laten nadenken over waar ik altijd al goed in was						
3. De coach heeft me meer inzicht gegeven in welke studies bij mijn kwaliteiten passen						
4. Het bezoeken van een Open Dag heeft me laten nadenken over mijn kwaliteiten						
5. Door de Oud-leerling Carrousel ben ik te weten gekomen of mijn kwaliteiten passen bij de studies die ik interessant vind						
6. Mijn bezoek aan een Beroepsbeoefenaar in T3 heeft me meer inzicht gegeven in wat ik goed kan						
7. Door de opdrachten over het profielonderzoek in Qompas ben ik aan het denken gezet over mijn kwaliteiten						
8. Door de informatie op Qompas ben ik meer te weten gekomen welke kwaliteiten je nodig hebt voor bepaalde beroepen						

Motievenreflectie <i>Wat wil ik en waarom wil ik dat?</i>	<i>Kruis het vakje aan dat voor jou het meest van toepassing is</i>					
	Volledig mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Volledig mee eens	Weet ik niet	Niet van toepassing
9. Door de gesprekken met mijn coach, denk ik na over wat ik belangrijk vind in werk en waarom ik dat belangrijk vind						
10. Door de gesprekken met mijn coach denk ik meer na over wat ervaringen voor mij betekenen (denk aan je bijbaantje, hobby, vrije tijd, schoolactiviteiten: alles wat je meemaakt)						
11. In T3 en T4 heb ik ontdekt welke waarden ik graag zou willen terugzien in mijn werk						
12. Het project Golden Cage heeft me laten nadenken over wat mijn doelen zijn in het leven						
13. Mijn bezoek aan een Beroepsbeoefenaar in T3 heeft me meer inzicht gegeven in wat ik graag wil						
14. De Beroepen- en/of Interessesetsten hebben me geholpen bij het ontdekken van mijn interesses						
15. Door de opdrachten over het profielonderzoek in Qompas ben ik aan het denken gezet over waarom ik bepaalde dingen wil						
16. Door de informatie op Qompas ben ik meer te weten gekomen over welke beroepen passen bij wat ik belangrijk vind						

Werkexploratie <i>Waar vind ik werk dat bij me past?</i>	<i>Kruis het vakje aan dat voor jou het meest van toepassing is</i>					
	Volledig mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Volledig mee eens	Weet ik niet	Niet van toepassing
17. In het gesprek met mijn coach hebben we gesproken over welke banen interessant kunnen zijn voor mijn toekomst						
18. De gesprekken met mijn coach hebben me geholpen bij het vinden van een studie die bij me past						
19. Ik vind dat onze decaan me voldoende informatie heeft gegeven over mijn mogelijkheden wat betreft een vervolgstudie (geen contact met de decaan = niet van toepassing)						
20. Een dagje meelopen met een beroepsbeoefenaar heeft me geholpen met werk zoeken dat bij me past						
21. Door het bezoeken van de Onderwijsbeurs heb ik een beeld gekregen van welk soort werk bij me past						
22. Ik weet waar in de buurt interessante beroepen voor mij te vinden zijn						
23. Door de informatie op Qompas weet ik hoe het werk eruit ziet binnen bepaalde sectoren						
24. Door de informatie op Qompas ben ik te weten gekomen welke beroepen passen bij wat ik belangrijk vind						

Loopbaansturing <i>Hoe bereik ik dat?</i>	Kruis het vakje aan dat voor jou het meest van toepassing is					
	Volledig mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Volledig mee eens	Weet ik niet	Niet van toepassing
25. Door de gesprekken met mijn coach weet ik welke stappen ik moet zetten richting mijn doel wat betreft studie						
26. Ik heb mijn decaan zelf om hulp gevraagd om mijn doel te bereiken (geen decaan bezocht = niet van toepassing)						
27. Het bezoeken van een Open Dag heeft me meer duidelijkheid gegeven over welke stappen ik moet zetten richting mijn doel						
28. Ik heb in mijn eigen tijd aandacht besteed aan het onderzoeken van mogelijkheden wat betreft mijn loopbaan						
29. Een Meeloopdag bij een opleiding heeft me geholpen bij het kiezen van een vervolgopleiding						
30. Ik heb onderzocht waar interessante studies voor mij te vinden zijn						
31. Ik heb Qompas gebruikt om informatie op te zoeken over beroepen/opleidingen						
32. Door de opdrachten in Qompas weet ik welke stappen ik moet zetten om mijn doel te bereiken						

Netwerken <i>Wie heb ik daarbij nodig?</i>	<i>Kruis het vakje aan dat voor jou het meest van toepassing is</i>					
	Volledig mee oneens	Oneens	Mee eens	Volledig mee eens	Weet ik niet	Niet van toepassing
33. In het gesprek met mijn coach heb ik het over mijn toekomstwensen wat betreft werk						
34. Ik vraag mensen in mijn omgeving mij te helpen met het maken van de juiste keuzes als het gaat over mijn loopbaan						
35. School biedt mij mogelijkheden om mijn netwerk te vergroten (denk aan de decanen, je coach of docenten maar ook aan de activiteiten waaraan je hebt deelgenomen zoals de MBO Beurs en de oud-leerling-carroussel)						
36. De oud-leerling-carroussel heeft me geholpen bij het leggen van contacten voor vragen over studies en beroepen						
37. Ik weet bij wie ik terecht kan met specifieke vragen over studies en beroepen Namelijk bij: _____						
38. Ik heb contact met een beroepsbeoefenaar om mijn vragen over studies en werk aan te kunnen stellen						
39. De informatie en/of opdrachten in Qompas hebben bijgedragen aan het vergroten van mijn netwerk						
40. Qompas stimuleert me om mijn netwerk te vergroten						

Dit is het einde van de vragenlijst. Bedankt voor het invullen!
Lindsay van Dalen, stagiaire Decanaat

II. Tabellen loopbaancompetenties

Tabellen Kwaliteitenreflectie

Kwaliteitenreflectie (in %)		
Score	Antwoordcategorie	Totaal
1	Volledig mee oneens	10,63%
2	Mee oneens	27,78%
3	Mee eens	44,25%
4	Volledig mee eens	11,40%
5	Weet ik niet	2,63%
6	Niet van toepassing	3,31%

Kwaliteitenreflectie per LOB onderdeel (in %)				
Score	Antwoordcategorie	Loopbaangesprekken	Loopbaanactiviteiten	Qompas
1	Volledig mee oneens	3,58%	9,71%	22,61%
2	Mee oneens	25,67%	25,24%	34,29%
3	Mee eens	53,43%	39,59%	35,82%
4	Volledig mee eens	11,37%	15,33%	5,56%
5	Weet ik niet	3,58%	2,68%	1,15%
6	Niet van toepassing	1,28%	7,15%	0,57%

Kwaliteitenreflectie (in %)			
Score	Antwoordcategorie	Leerjaar 3	Leerjaar 4
1	Volledig mee oneens	8,87%	12,07%
2	Mee oneens	28,31%	27,34%
3	Mee eens	44,12%	44,36%
4	Volledig mee eens	10,90%	11,81%
5	Weet ik niet	2,67%	2,60%
6	Niet van toepassing	5,13%	1,82%

Tabellen Motievenreflectie

Motievenreflectie (in %)		
Score	Antwoordcategorie	Totaal
1	Volledig mee oneens	14,46%
2	Mee oneens	31,56%
3	Mee eens	40,28%
4	Volledig mee eens	8,33%
5	Weet ik niet	2,49%
6	Niet van toepassing	2,87%

Motievenreflectie per LOB onderdeel (in %)				
Score	Antwoordcategorie	Loopbaangesprekken	Loopbaanactiviteiten	Qompas
1	Volledig mee oneens	7,41%	17,24%	20,88%
2	Mee oneens	31,55%	27,59%	37,55%
3	Mee eens	47,77%	37,42%	33,33%
4	Volledig mee eens	9,83%	8,68%	5,56%
5	Weet ik niet	2,17%	3,07%	2,11%
6	Niet van toepassing	1,28%	6,00%	0,57%

Motievenreflectie (in %)			
Score	Antwoordcategorie	Leerjaar 3	Leerjaar 4
1	Volledig mee oneens	11,96%	16,49%
2	Mee oneens	31,52%	31,60%
3	Mee eens	40,60%	40,02%
4	Volledig mee eens	8,33%	8,33%
5	Weet ik niet	3,31%	1,82%
6	Niet van toepassing	4,27%	1,74%

Tabellen Werkexploratie

Werkexploratie		
Score	Antwoordcategorie	Totaal in %
1	Volledig mee oneens	13,84%
2	Mee oneens	26,44%
3	Mee eens	38,17%
4	Volledig mee eens	10,68%
5	Weet ik niet	2,73%
6	Niet van toepassing	8,14%

Werkexploratie per LOB onderdeel (in %)				
Score	Antwoordcategorie	Loopbaangesprekken	Loopbaanactiviteiten	Qompas
1	Volledig mee oneens	9,45%	12,52%	22,41%
2	Mee oneens	23,75%	22,99%	35,63%
3	Mee eens	34,61%	44,57%	33,91%
4	Volledig mee eens	12,13%	13,41%	4,41%
5	Weet ik niet	2,04%	3,45%	2,68%
6	Niet van toepassing	18,01%	3,07%	0,96%

Werkexploratie (in %)			
Score	Antwoordcategorie	Leerjaar 3	Leerjaar 4
1	Volledig mee oneens	13,57%	14,06%
2	Mee oneens	26,28%	26,56%
3	Mee eens	37,07%	39,06%
4	Volledig mee eens	8,87%	12,15%
5	Weet ik niet	4,06%	1,65%
6	Niet van toepassing	10,15%	6,51%

Tabellen Loopbaansturing

Loopbaansturing		
Score	Antwoordcategorie	Totaal in %
1	Volledig mee oneens	12,07%
2	Mee oneens	22,89%
3	Mee eens	39,37%
4	Volledig mee eens	25,77%
5	Weet ik niet	1,34%
6	Niet van toepassing	12,12%

Loopbaansturing per LOB onderdeel				
Score	Antwoordcategorie	Loopbaangesprekken	Loopbaanactiviteiten	Qompas
1	Volledig mee oneens	6,39%	5,75%	30,08%
2	Mee oneens	17,50%	16,09%	41,19%
3	Mee eens	40,49%	49,55%	22,41%
4	Volledig mee eens	11,37%	18,65%	3,83%
5	Weet ik niet	1,02%	1,53%	1,53%
6	Niet van toepassing	23,24%	8,43%	0,96%

Loopbaansturing (in %)			
Score	Antwoordcategorie	Leerjaar 3	Leerjaar 4
1	Volledig mee oneens	12,83%	11,46%
2	Mee oneens	25,32%	20,92%
3	Mee eens	38,57%	40,02%
4	Volledig mee eens	8,23%	15,45%
5	Weet ik niet	1,60%	1,13%
6	Niet van toepassing	13,46%	11,02%

Tabellen Netwerken

Netwerken (in %)		
Score	Antwoordcategorie	Totaal
1	Volledig mee oneens	16,04%
2	Mee oneens	27,44%
3	Mee eens	38,27%
4	Volledig mee eens	10,01%
5	Weet ik niet	4,60%
6	Niet van toepassing	1,92%

Netwerken per LOB onderdeel				
Score	Antwoordcategorie	Loopbaangesprekken	Loopbaanactiviteiten	Qompas
1	Volledig mee oneens	6,90%	13,79%	33,15%
2	Mee oneens	21,58%	24,90%	40,04%
3	Mee eens	54,41%	37,80%	21,65%
4	Volledig mee eens	13,79%	11,62%	1,92%
5	Weet ik niet	2,55%	8,17%	2,30%
6	Niet van toepassing	0,77%	3,70%	0,96%

Netwerken (in %)			
Score	Antwoordcategorie	Leerjaar 3	Leerjaar 4
1	Volledig mee oneens	14,32%	17,45%
2	Mee oneens	27,56%	27,34%
3	Mee eens	41,03%	39,15%
4	Volledig mee eens	8,55%	11,20%
5	Weet ik niet	6,41%	3,13%
6	Niet van toepassing	2,14%	1,74%

III. Topiclijsten

Topiclijst 1

In deze eerste versie van de topiclijst zijn per deelvraag thema's weergegeven. Deze onderwerpen dienden bevestigd te worden gedurende het interview om de deelvraag te kunnen beantwoorden.

In hoeverre ben je ervan op de hoogte van waar we het over gaan hebben vandaag?

Ik doe onderzoek naar LOB in T3 en T4 met de vraag of we de vijf loopbaancompetenties bij leerlingen ontwikkelen met LOB zoals dat nu is vormgegeven. Nu bestaat dat uit loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten die we organiseren en Qompas. Dat zijn onderwerpen die we zullen bespreken. Ik verwacht dat het ongeveer 25 minuten zal duren. Heb je nog vragen voor we beginnen?

1. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van Kwaliteitsreflectie?

- Loopbaangesprekken
- (Georganiseerde) loopbaanactiviteiten
- Digitale methode Qompas

2. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van Motievenreflectie?

Loopbaangesprekken
(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten
Digitale methode Qompas

3. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van Werkexploratie?

Loopbaangesprekken
(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten
Digitale methode Qompas

4. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van Loopbaansturing?

Loopbaangesprekken
(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten
Digitale methode Qompas

5. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van Netwerken?

Loopbaangesprekken
(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten
Digitale methode Qompas

Topiclijst 2

In deze tweede versie van de topiclijst zijn de onderwerpen vertaald naar specifieke vragen. Onderstaande vragen zijn tijdens het eerste interview, proefinterview, aan bod gekomen.

In hoeverre ben je ervan op de hoogte van waar we het over gaan hebben vandaag?

Ik doe onderzoek naar LOB in T3 en T4 met de vraag of we de vijf loopbaancompetenties bij leerlingen ontwikkelen met LOB zoals dat nu is vormgegeven. Nu bestaat dat uit loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten die we organiseren en Qompas. Dat zijn onderwerpen die we zullen bespreken. Ik verwacht dat het ongeveer 25 minuten zal duren. Heb je nog vragen voor we beginnen?

1. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van Kwaliteitenreflectie?

Toelichting kwaliteitenreflectie: (Wat kan ik?) Deze competentie gaat over het onderzoeken waar je goed en minder goed in bent. Als je weet waar je goed in bent en wat je kwaliteiten zijn, ga je nadenken over hoe je deze kwaliteiten kunt inzetten om je doelen in het werk te behalen.

Loopbaangesprekken

- Hoe komt kwaliteitenreflectie in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- Hoe dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van de kwaliteitenreflectie bij leerlingen?

(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten

- Welke loopbaanactiviteiten (de activiteiten op een rijtje zetten) dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van de kwaliteitenreflectie bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om de kwaliteitenreflectie beter te ontwikkelen bij leerlingen?

Digitale methode Qompas

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van de kwaliteitenreflectie van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

2. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van Motievenreflectie?

Toelichting motievenreflectie: ('Wat wil ik en waarom wil ik dat?') Motievenreflectie gaat over de wensen en de waarden die van belang zijn voor je loopbaan. Bij motievenreflectie onderzoek je wat werkelijk belangrijk is voor je in het leven. Je denkt na over wat je voldoening geeft en wat je nodig hebt om prettig te kunnen werken.

Loopbaangesprekken

- Hoe komt motievenreflectie in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- Hoe dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van de motievenreflectie bij leerlingen?

(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten

- Welke loopbaanactiviteiten (de activiteiten op een rijtje zetten) dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van de motievenreflectie bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om de motievenreflectie beter te ontwikkelen bij leerlingen?

Digitale methode Qompas

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van de motievenreflectie van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

3. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van Werkexploratie?

Toelichting werkexploratie: ('Waar vind ik werk dat bij me past?') Werkexploratie gaat over het onderzoeken van werk en op waar de kansen op de arbeidsmarkt zijn. Bij deze competentie ga je ontdekken wat bepaald werk van je vraagt, welke kennis en vaardigheden je hiervoor nodig hebt. Maar ook welke waarden in dit werk van belang zijn; komen deze overeen met jouw waarden? Werkexploratie gaat ook over hoe je geschikt werk kunt zoeken. Bijvoorbeeld hoe je een sollicitatiebrief schrijft, informatie kunt verzamelen en een gesprek kunt voeren.

Loopbaangesprekken

- Hoe komt werkexploratie in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- Hoe dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van werkexploratie bij leerlingen?

(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten

- Welke loopbaanactiviteiten (de activiteiten op een rijtje zetten) dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van werkexploratie bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om werkexploratie beter te ontwikkelen bij leerlingen?

Digitale methode Qompas

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van werkexploratie van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

4. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling Loopbaansturing?

Toelichting loopbaansturing: ('Hoe bereik ik dat?') Loopbaansturing heeft te maken met keuzes maken en het onderzoeken van de gevolgen van die keuzes. Bij loopbaansturing ga je acties ondernemen om je eigen loopbaan te sturen. Bijvoorbeeld een bepaalde opleiding volgen waardoor je een beroep kunt uitoefenen dat bij je past. Of door met anderen te gaan praten over wat je wilt en kunt. Je plant de activiteiten die je wilt ondernemen. En je organiseert de hulp die je hierbij nodig hebt. Loopbaansturing heeft te maken met het heft in eigen hand te nemen en initiatief te tonen.

Loopbaangesprekken

- Hoe komt loopbaansturing in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- Hoe dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van loopbaansturing bij leerlingen?

(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten

- Welke loopbaanactiviteiten (de activiteiten op een rijtje zetten) dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van loopbaansturing bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om loopbaansturing beter te ontwikkelen bij leerlingen?

Digitale methode Qompas

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van loopbaansturing van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

5. In hoeverre draagt LOB volgens de leerlingen en coaches bij aan de ontwikkeling van Netwerken?

Toelichting netwerken: Netwerken ('Wie kan me daarbij helpen?') De loopbaancompetentie 'netwerken' gaat over contacten opbouwen en onderhouden die je helpen in je loopbaan. Deze contacten gebruik je bijvoorbeeld om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en welke mogelijkheden er allemaal zijn. Je kunt je contacten uit je netwerk ook gebruiken om daadwerkelijk een nieuwe baan te vinden. Het blijkt dat je de meeste kans hebt om een nieuwe baan te vinden, wanneer contacten uit je netwerk je hierbij helpen.

Loopbaangesprekken

- Hoe komt netwerken in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- Hoe dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van netwerken bij leerlingen?

(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten

- Welke loopbaanactiviteiten (de activiteiten op een rijtje zetten) dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van netwerken bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om netwerken beter te ontwikkelen bij leerlingen?

Digitale methode Qompas

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van netwerken van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

Topiclijst 3

Topiclijst 2 is na het proefinterview wat aangepast. Zo is allereerst de opzet van de thema's gewijzigd. De vragen over loopbaangesprekken, (georganiseerde) loopbaanactiviteiten en Qompas worden in topiclijst 2 steeds gesteld vanuit de loopbaancompetentie. Uit het eerste interview, welke is beschouwd als een proefinterview, is gebleken dat vragen stellen vanuit het perspectief van de loopbaancompetentie enige irritatie teweeg bracht. Er is om die reden voor gekozen om in de interviews erna te bevragen vanuit het LOB onderdeel in plaats vanuit de loopbaancompetentie. De onderdelen: loopbaangesprekken, (georganiseerde) loopbaanactiviteiten en Qompas spreken veel meer tot de verbeelding voor coaches omdat zij hier wekelijks mee bezig zijn. De vragen zijn gelijk gebleven, de opzet is echter veranderd. De **groene** items zijn toegevoegd of veranderd en de in **rood** weergegeven items zijn weggelaten.

*In hoeverre ben je ervan op de hoogte van waar we het over gaan hebben vandaag?
Ik doe onderzoek naar LOB in T3 en T4 met de vraag of we de vijf loopbaancompetenties bij leerlingen ontwikkelen met LOB zoals dat nu is vormgegeven. Nu bestaat dat uit loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten die we organiseren en Qompas. Dat zijn onderwerpen die we zullen bespreken. Ik verwacht dat het ongeveer 25 minuten zal duren. Heb je nog vragen voor we beginnen?*

Loopbaangesprekken

Kwaliteitenreflectie

- (Hoe) komt kwaliteitenreflectie in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- (Hoe) dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van de kwaliteitenreflectie bij leerlingen?

Motievenreflectie

- (Hoe) komt motievenreflectie in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- (Hoe) dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van de motievenreflectie bij leerlingen?

Werkexploratie

- (Hoe) Hoe komt werkexploratie in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- (Hoe) dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van de werkexploratie bij leerlingen?

Loopbaansturing

- Hoe komt loopbaansturing in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- (Hoe) dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van de loopbaansturing bij leerlingen?

Netwerken

- (Hoe) komt netwerken in jouw gesprekken met de leerlingen aan bod?
- (Hoe) dragen gesprekken bij aan het ontwikkelen van netwerken bij leerlingen?

Goed doorvragen:

- Hoe doe je dat dan?/ Hoe pak je een gesprek aan met de leerling?
- Waar heb je het dan over?
- Op basis van welke ervaring voer je hierover een gesprek?
- Welke vragen stel je de leerling?
- Kun je eens een voorbeeld geven?

- Merk je ontwikkeling bij leerlingen?

- Hoe merk je de ontwikkeling dan?
- Is de leerling zich zelf bewust van de ontwikkeling denk je?

(Georganiseerde) loopbaanactiviteiten

Kwaliteitenreflectie

- Welke loopbaanactiviteiten dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van kwaliteitenreflectie bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om kwaliteitenreflectie beter te ontwikkelen bij leerlingen?

Motievenreflectie

- Welke loopbaanactiviteiten dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van motievenreflectie bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om motievenreflectie beter te ontwikkelen bij leerlingen?

Werkexploratie

- Welke loopbaanactiviteiten dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van werkexploratie bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om werkexploratie beter te ontwikkelen bij leerlingen?

Loopbaansturing

- Welke loopbaanactiviteiten dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van loopbaansturing bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om loopbaansturing beter te ontwikkelen bij leerlingen?

Netwerken

- Welke loopbaanactiviteiten dragen juist wel/ juist niet bij aan het ontwikkelen van netwerken bij leerlingen? Hoe komt dat volgens jou?
- Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden (aan de loopbaanactiviteiten) om netwerken beter te ontwikkelen bij leerlingen?

→ Welke loopbaanactiviteiten dragen volgens jou juist wel/niet bij aan het ontwikkelen van de loopbaancompetentie bij leerlingen?

- Hoe komt dat volgens jou?
- Waar zit het verschil in?
- Wat vind jij belangrijke elementen?

Qompas

Kwaliteitenreflectie

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van kwaliteitenreflectie van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

Motievenreflectie

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van motievenreflectie van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

Werkexploratie

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van werkexploratie van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

Loopbaansturing

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van loopbaansturing van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

Netwerken

- In hoeverre heeft Qompas volgens jou bijgedragen aan het ontwikkelen van netwerken van leerlingen?
- Welke onderdelen van Qompas bevorderen dit juist wel/ juist niet?

→ Het profielonderzoek bestaat uit opdrachten die in Qompas staan, kun je me eens vertellen wat jouw ervaring hiermee is?

→ Wat zou er volgens jou anders/ beter kunnen aan Qompas? Door welke aanpassingen/ verbeteringen sluit het beter aan bij de ontwikkeling van de loopbaancompetenties.

Tot slot is besloten de toelichting van de loopbaancompetenties weg te laten. Uit het proefinterview bleek dat de betekenis van de loopbaancompetenties al redelijk bekend is bij de coaches. De uitgebreide toelichting, zoals deze is opgenomen in topiclijst 2, is niet nodig. Eén simpele zin ter verduidelijking blijkt voldoende.

Toelichting kwaliteitenreflectie: (Wat kan ik?) Deze competentie gaat over het onderzoeken waar je goed en minder goed in bent. Als je weet waar je goed in bent en wat je kwaliteiten zijn, ga je nadenken over hoe je deze kwaliteiten kunt inzetten om je doelen in het werk te behalen.

Toelichting motievenreflectie: (Wat wil ik en waarom wil ik dat?) Motievenreflectie gaat over de wensen en de waarden die van belang zijn voor je loopbaan. Bij motievenreflectie onderzoek je wat werkelijk belangrijk is voor je in het leven. Je denkt na over wat je voldoening geeft en wat je nodig hebt om prettig te kunnen werken.

Toelichting werkexploratie: (Waar vind ik werk dat bij me past?) Werkexploratie gaat over het onderzoeken van werk en op waar de kansen op de arbeidsmarkt zijn. Bij deze competentie ga je ontdekken wat bepaald werk van je vraagt, welke kennis en vaardigheden je hiervoor nodig hebt.

Maar ook welke waarden in dit werk van belang zijn; komen deze overeen met jouw waarden? Werkexploratie gaat ook over hoe je geschikt werk kunt zoeken. Bijvoorbeeld hoe je een sollicitatiebrief schrijft, informatie kunt verzamelen en een gesprek kunt voeren.

Toelichting loopbaansturing: ('Hoe bereik ik dat?') Loopbaansturing heeft te maken met keuzes maken en het onderzoeken van de gevolgen van die keuzes. Bij loopbaansturing ga je acties ondernemen om je eigen loopbaan te sturen. Bijvoorbeeld een bepaalde opleiding volgen waardoor je een beroep kunt uitoefenen dat bij je past. Of door met anderen te gaan praten over wat je wilt en kunt. Je plant de activiteiten die je wilt ondernemen. En je organiseert de hulp die je hierbij nodig hebt. Loopbaansturing heeft te maken met het heft in eigen hand te nemen en initiatief te tonen.

Toelichting netwerken: Netwerken ('Wie kan me daarbij helpen?') De loopbaancompetentie 'netwerken' gaat over contacten opbouwen en onderhouden die je helpen in je loopbaan. Deze contacten gebruik je bijvoorbeeld om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en welke mogelijkheden er allemaal zijn. Je kunt je contacten uit je netwerk ook gebruiken om daadwerkelijk een nieuwe baan te vinden. Het blijkt dat je de meeste kans hebt om een nieuwe baan te vinden, wanneer contacten uit je netwerk je hierbij helpen.

IV. Transcripten

Transcript respondent 1

14 mei 2019

Duur: 00:27:05

Code	I/R	
	I	Goed, in hoeverre was jij ervan op de hoogte wat we gaan doen?
	R	Wat we gaan doen?
	I	Ja wat we gaan bespreken.
	R	Oh, nou dat heb je me keurig een mail over gestuurd. Jij gaat mij interviewen over hoe ik het heb ervaren de LOB van dit jaar denk ik en of ik eventueel dingen anders zou willen zien of wat ik denk dat beter kan ofzo. Denk ik, verwacht ik.
	I	Ja klopt je zit in de goede richting. Ik doe onderzoek naar LOB in T3 en T4 om gewoon eens na te gaan om met wat we nu doen met LOB, ontwikkelen we dan ook de leerlingen zoals we dat willen zien? En enerzijds heb ik natuurlijk de leerlingen bevraagd maar anderzijds staan jullie als coaches natuurlijk voor de klas en wil ik ook jullie visie weten.
	R	Ja
	I	Dus we gaan eens kijken per loopbaancompetentie wat we doen aan LOB, en LOB bestaat nu uit gesprekken, activiteiten en Qompas natuurlijk. En op welke manier die aan bod komen bij leerlingen en hoe ze worden ontwikkeld, of niet worden ontwikkeld. Dat kan natuurlijk ook. In ongeveer 25 minuutjes, verwacht ik.
	R	Uhu
	I	Als we het hebben over kwaliteitenreflectie he, dan hebben we het over wat kan een leerling en het onderzoeken van wat zijn mijn kwaliteiten en waar ben ik juist niet zo goed in en hoe kan een leerling die inzetten om zijn doelen te bereiken. Op welke manier komen die terug in loopbaangesprekken die jij voert met de leerlingen?
	R	Euhm, nou dat komt denk ik aan bod ook naar aanleiding van die eerste oefening. Dan moet je jezelf in het midden zetten, die startopdracht van Qompas. Die sowieso.
	I	Ja, dat spinnenweb bedoel je dan denk ik?
	R	Ja dat spinnenweb. Naar aanleiding daarvan kwamen er een aantal dingen naar voren. En sowieso de eerste startgesprekken, start coachgesprekken gaat het vooral over als ik leerlingen niet ken. Dat waren er dit jaar eigenlijk heel veel. Meestal ken ik de leerlingen al vanuit de derde klas maar deze groep eigenlijk niet. Dus daar gaat het met name over waar ben ik goed in en wat zijn mijn kwaliteiten en waar zou ik me graag in willen verbeteren, wat doe ik daar buiten school nog aan enzovoort. En als je het hebt over Qompas dat is ook zo'n opdracht, zit daar ook in verwerkt en een heel groot aantal leerlingen, de meeste leerlingen hebben die opdracht ook gedaan.
	I	Ja, kun je me vertellen wat precies de opdracht is die je bedoelt?
	R	Ja, volgens mij is er dat zo'n opdracht dat ze ook een medeleerling en ook een ouder moeten vragen naar hun eigen kwaliteiten.
	I	360 graden feedback?
	R	Ja, dat was het. Die opdracht zag ik, kwam ook regelmatig voorbij. Ik denk dat ze dat misschien wel aanspreekt dan. Of ze vinden het gewoon makkelijk. Dat

		weet je natuurlijk nooit. Dat is de vraag natuurlijk want er zitten nogal wat haken en ogen aan Qompas.
	I	We zullen zo dadelijk nog even terugkomen op Qompas. Als we het hebben over kwaliteitenreflectie; weten de leerlingen dan al wat hun kwaliteiten zijn of moeten ze dat nog ontdekken? Moet jij daar dan nog vragen over stellen bijvoorbeeld?
	R	Nou de ene leerling wel denk ik. Ik bedoel als je leerlingen hebt die zelf al training geven aan jongere groepen voor hockey of voetbal of weet ik veel wat, en ik zit natuurlijk in de T-excellent klas dus die hebben, sommige dan althans, hebben toch wel een aardig beeld over zichzelf en wat ze kunnen. Met name meiden vind ik daar altijd een stukje verder in dan de jongens. Maar als ik naar mijn eigen kinderen kijk is dat ook zo. Die zijn wat verder in dat stukje heb ik de indruk. En de kwaliteiten kwamen ook wel in de eindpresentaties naar voren. Vond ik echt wel goede dingen tussen zitten. Sommigen stonden er en die wisten ook goed waar ze over vertelden en hadden het allemaal keurig uitgewerkt. Ja dat was leuk om te zien.
	I	En als we dan terugpakken naar de kwaliteitenreflectie gaat het dan bij leerlingen over 'ik kan training geven aan een hockeyteam, daar ben ik goed in' of gaat dat dan ook over bijvoorbeeld karaktereigenschappen.
	R	Ja bijvoorbeeld 'ik kan goed samenwerken' of 'ik kan goed plannen of ik kan het juist niet'. Dat moesten ze ook aangeven he als de vraag is van goh waar denk jij dat je dit jaar tegenaan gaat lopen of waar kan ik je helpen als coach of wat kan je verwachten van mij als coach, dan komen dat soort dingen ook naar voren. Zo van ja ik ben niet zo goed in dat stukje plannen dus ik hoop dat je daar wel mee kan helpen. Dus dat soort dingen.
	I	Ja precies. Goed dat je aan beide kanten aandacht besteedt. Op basis van welke ervaringen voer je dan zo'n loopbaangesprek?
	R	Hoe bedoel je dat?
	I	Jij noemde net training geven aan een hockeyteam. Dat is dan op basis van een hobby of sport in dit geval maar samenwerken wat je net noemde gaat misschien over een ervaring met een groepsopdracht die ze hebben gedaan, ik noem maar iets. Wat zijn dan ervaringen die naar voren komen?
	R	Ja dat vind ik moeilijk. Over het algemeen blijft dat een beetje aan de oppervlakte. Ik kan me ook niet herinneren dat we daar heel diep op ingegaan zijn en was het meer zo van, wat ik zeg he wat kan ik voor jou betekenen als coach en wat verwacht je van mij?
	I	Ja
	R	Ja, nou ja dat ze dan, dan geef ik een bijvoorbeeld een planning zodat we er samen naar kunnen kijken maar er zijn ook leerlingen die zeggen hou op alsjeblieft want ik doe het al jaren zoals ik het zelf doe en dat bevalt prima. Dus je merkt gewoon met name in dat laatste examenjaar, je biedt dingen aan maar ja niet iedereen is daarvan gediend en heeft dat ook nodig.
	I	Nee precies
	R	Dus ik kan nou niet zeggen dat ik met al mijn 15 leerlingen heel specifiek daarover gesproken heb. Bij sommige komt dat naar voren als je zo'n vraag stelt en bij andere blijft dat weg. Dat verschilt per leerling, dat is gewoon zo.
	I	Uhu. Merk je dan ook dat die gesprekken bijdragen aan de reflectie op kwaliteiten?
	R	Dat weet ik niet. Het is ook niet meetbaar vind ik.
	I	Oké. Je kunt dat achteraf na een gesprek bijvoorbeeld niet meten bij een leerling?

	R	Nou ja, je kunt hooguit praten over hoe is het gegaan en waar ben je tegenaan gelopen? Bijvoorbeeld we hadden van te voren gezegd maak een goede planning, heb je je daar ook aan gehouden?
	I	Uhu
	R	Ja sommige geven dan aan ja daar heb ik me keurig aan gehouden en andere geven aan nee er zijn dingen tussen gekomen. Ik had het van te voren allemaal keurig gepland maar toen kwam oma in het ziekenhuis te liggen. Weet je dat krijg je ook allemaal. En er zijn ook leerlingen die zeggen heel eerlijk ik kan een hele mooie planning maken maar ik houd me er toch niet aan.
	I	Ja precies, die zitten er natuurlijk ook tussen.
	R	Dan heeft een planning ook geen zin weet je wel. Maar aan de andere kant zijn er natuurlijk ook altijd leerlingen die maken een fantastische planning en die houden zich er netjes aan. Dus je hebt zoveel verschillende aspecten aan dit geval een planning maar vooral aan de leerling zelf dat ik dat moeilijk meetbaar vind.
	I	Ja dat snap ik.
	R	Kijk als die TRAP terug komt en het valt tegen dan ga je natuurlijk wel in gesprek van joh he waar heeft het nou aan gelegen en wat zou je de volgende keer anders doen en dan komen ze tot de conclusie dat ze toch eerder moeten beginnen of toch een keer een training afzeggen in plaats van dat ik vier keer in de week zelf blijf trainen en ook nog training blijf geven want ik red het niet. Dus als je het zo bekijkt dan heeft het er wel invloed op.
	I	Ja
	R	Maar nogmaals, ik vind dit stukje altijd een beetje, kijk en dat is geen kritiek hoor maar jullie als decaan zijn daar voortdurend mee bezig maar ik heb 15 leerlingen en het zijn niet mijn kinderen snap je. Ik ga niet controleren heb jij je aan de planning gehouden ja of nee. Dat doe ik bij mijn eigen kinderen nog niet eens echt.
	I	Nee precies
	R	Ja snap je wat ik bedoel? Dat stukje is op een gegeven moment wel hun verantwoordelijkheid. En natuurlijk ga ik met ze in gesprek en ook als dingen zijn tegengevallen. Nou ja nogmaals sommige geven heel eerlijk aan ik heb me er niet aan gehouden of er kwamen dingen tussen en dan ga je daarover ik gesprek maar dat is het dan ook. Snap je wat ik bedoel? Ik heb soms een beetje de indruk dat er vanuit het LOB of vanuit de decanen er iets te veel wordt verwacht van ons als zijnde coach. Dat we dat allemaal zo moeten monitoren en er zo veel tijd en energie en gesprekken aan moeten besteden.
	I	En wat jij bedoelt is de vijf loopbaancompetenties denk ik he?
	R	Ja, ja. Ik ga ze niet allemaal af. En we zitten in het examenjaar he. En tuurlijk spoor ik aan om open dagen te bezoeken maar ik moet met mijn eigen kinderen open dagen gaan bezoeken. Ik vind dat ouders met hun kinderen naar de open dagen moeten gaan. En dan kan ik natuurlijk zeggen van joh meid als je het nog niet weet ga eens goed kijken bij een open dag. Ga eens naar de onderwijsbeurs, loop daar eens rond. Allemaal prima.
	I	Uhu
	R	Maar uiteindelijk ben ik niet hun moeder he. Vind ik niet dat ik ervoor hoef te zorgen dat ze dadelijk zijn aangemeld, dat ze een vervolgkeuze hebben. Dat vind ik soms een beetje, ja weet niet.
	I	Welke houding je daarin als coach moet nemen?

	R	Ja. Maar ook dat ik vind, en met heel wat andere coaches, dat we daar misschien anders tegenaan kijken dan dat het vanuit het decanaat wordt gebracht. Ook met die lessen dan denk ik nou misschien is het een idee dat één van jullie die les zelf komt geven. En dan ervaar je het ook, dan ervaar je hoe het is om met 29 pubers het daarover te hebben.
	I	Ja dat is natuurlijk ook zo.
	R	Want op papier klinkt het altijd heel leuk he maar als je 29 leerlingen voor je snufferd hebt van 15-16 jaar waarbij sommige al weten wat ze willen doen, andere helemaal niet weten wat ze willen doen, sommige zijn er helemaal nog niet mee bezig.
	I	Sommige hebben er helemaal geen zin in *gelach*. Dat is voor iedereen anders natuurlijk.
	R	Ja anderen hebben er helemaal geen zin in en vinden het bij voorbaat al niet leuk want school is stom en saai. Dan ervaar je dat denk ik toch wel als anders.
	I	Ja. Maar wat ik wel uit jouw woorden begrijp is als er dus iets gebeurt, en in dit geval hebben we het dan over een kwaliteit van een leerling, dan reflecteer je daarop in gesprekken.
	R	Ja, tuurlijk! Maar dat doe je als coach in leerjaar 1,2,3 en 4. Tenminste daar ga ik vanuit.
	I	Ja en dat neemt ook af met de jaren he. Ze worden natuurlijk steeds zelfstandiger als het goed is. Dus ik kan me daar ook wel iets bij voorstellen in de vierde klas.
	R	Ja nou ja in de brugklas moet je ze natuurlijk veel meer aan het handje meenemen. Maar wij leren ze ook, we hebben destijds een aantal jaren geleden, dat de overstap van ons naar het MBO niet zo goed aansloot. Dat leerlingen daar verzopen en te veel aan het handje waren meegenomen hier. En nu zijn we bezig met het allemaal wat losser te laten en dan voelt dat toch niet altijd alsof dat goed is.
	I	Ja dat snap ik. Als we dan kijken naar loopbaanactiviteiten he.
	R	Ja
	I	Heb ik hier een lijstje met de activiteiten. Dat leek me makkelijker dan ze allemaal te moeten terughalen. Welke dragen dan volgens bij aan het ontdekken van kwaliteiten of juist niet he dat kan ook.
	R	Nou wat ik met name terugkrijg van de leerlingen en waar ik zelf ook ben geweest en wat ik zelf zie, is die oud leerling carrousel. Dat zijn echt leerlingen die dicht bij onze leerlingen staan he. Dat zijn leerlingen die pas een jaar of twee jaar weg zijn hier. Dus dan spreekt veel meer aan.
	I	Ja
	R	En dat krijg je ook terug. De onderwijsbeurs vond ik leuk, daar ben ik mee naartoe geweest. Sommige leerlingen geven aan dat ze daar heel veel aan hebben gehad. Andere geven aan, er was geloof ik één school niet waar ze wel hadden willen kijken, of het was te groot en ze liepen een beetje verloren rond.
	I	Uhu
	R	De Golden Cage toen was ik er niet dus dat durf ik niet te zeggen hoewel ik van de kinderen niet zoveel positieve dingen terug heb gehoord.
	I	Nee
	R	En waar ze heel erg enthousiast over waren dat is die beroepsbeoefenaar. Maar dat is in leerjaar 3. En daar is iedereen heel tevreden over, die komt bijna in alle eindpresentaties naar voren. Dat wordt door bijna iedereen

		benoemd dat ze dat als heel prettig hebben ervaren. Dat ze dankzij dat wat meer weten en ze dat in het volgende jaar wat meer kunnen gaan uitwerken van hoe ziet dat er dan voor mij uit en zou dat iets voor mij kunnen zijn.
	I	Ja
	R	Open Dagen, de meeste leerlingen gaan altijd wel naar open dagen. En daarvan krijg je sommige dingen terug. Ik zeg altijd ga naar twee open dagen he. Twee dezelfde opleidingen maar wel op verschillende scholen. Al is het maar om sfeer te proeven. En dat krijg je dan ook wel terug hoor. Van het sprak me helemaal niet aan en dat is niet wat ik wil.
	I	Dat is ook een conclusie he
	R	Dat is ook een conclusie. Euhm meeloopdagen. De een doet het wel en de ander doet het niet.
	I	Ja, dat merk ik ook wel hoor. Dat is vaak spannend voor leerlingen.
	R	Ja klopt. Al heb ik ook leerlingen die bij wijze van spreken drie meeloopdagen doen. Snap je? Dat zijn overal het algemeen ook leerlingen, die nemen het zekere voor het onzekere. Die types heb je natuurlijk ook.
	I	Uhu
	R	Maar die beroepsbeoefenaar sprong eruit. En de oud leerling carrousel was positief. En de onderwijsbeurs was in onze klas, het merendeel was daar wel enthousiast over. De golden cage daar waren ze niet enthousiast over.
	I	Nee klopt, dat zie ik ook terug in de enquêtes.
	R	Ja dat hoor ik ook terug.
	I	Waarom denk je dat de beroepsbeoefenaar zo positief wordt ontvangen?
	R	Nou ik denk omdat ze echt daadwerkelijk in de praktijk zien hoe het daar in zijn werk gaat. Dat is gewoon praktijkervaring. Ik vind ze zitten hier op theoretisch maar eigenlijk gaan ze vanuit hier naar een MBO en niet gelijk naar een HBO. Dus het is een theoretische opleiding maar ons type leerling neigt natuurlijk ook wat meer naar een keertje iets meer zien.
	I	Iets meer zien inderdaad.
	R	Ja want ze zijn nog zo jong en dan gaan ze naar het MBO en dan moeten ze daar vaak stages lopen en dat soort dingen. Dan is het denk ik net zo goed, als dat het bij kader is, is het voor theoretische leerlingen ook super leuk om een keertje mee te lopen.
	I	Ja
	R	Een snuffelstage of een dagje met zo'n beroepsbeoefenaar.
	I	Vind je dat dat op andere fronten mist om een keer mee te kijken in de praktijk? Ik hoor je zeggen kader heeft stage, wij niet.
	R	Ja ik zou daar wel voor zijn ja.
	I	Kun je dat eens verder uitleggen?
	R	Nou dat is wat ik net aangeef. Ik denk dat het voor onze leerlingen, en dan praat ik natuurlijk over T4, net zo waardevol en interessant kan zijn als voor een kader 4 leerling. Al is het alleen maar, het is niet zozeer om het alleen te ervaren hoe dat gaat op de werkvloer maar ook hoe het gaat in contact met andere mensen.
	I	Ja met collega's
	R	Met collega's, hoe de dagindeling eruit ziet, dat je er verzorgd uit moet zien, dat er dingen van je verlangd worden, dat je op tijd bent. Snap je? Dat zijn voor onze leerlingen ook belangrijke dingen.
	I	Ja
	R	Je kan je niet verslapen als je gaat werken.
	I	Ja en dat kun je ze tien keer vertellen allemaal

	R	Precies, maar dat moeten ze ervaren. Als ze dat een keer hebben ervaren, kan natuurlijk zowel een negatieve als heel positieve ervaring zijn, en inderdaad de contacten en samen lunchen, gesprekken voeren. Ik denk dat dat heel waardevol is. Voor alle leerlingen. Waarom dan voor die van ons niet.
	I	Ja
	R	Ik snap wel dat dat organisatorisch lastig kan zijn, dat snap ik wel. Maar zeker wel waardevol. Ze zitten hier allemaal maar, het is allemaal maar in hun hoofd en op papier en zo'n ervaring is echt.
	I	Ja ze zitten natuurlijk veel in een klassetting.
	R	Ja en dat is nogal een verschil met ergens in een bedrijf. En ook de spanning dat je daar naartoe moet, dat je je moet voorstellen, dat je je moet presenteren.
	I	Ja
	R	Dat is hetzelfde als dat ik denk dat een bijbaantje of zoiets, een sollicitatiegesprek een intakegesprek op het MBO. Dat vinden de meeste super spannend. En dat is het ook. Maar dat is ook bij zo'n snuffelstage, al doende dan doen ze het wel. Als je het dan toch hebt over kwaliteitenreflectie en al die andere en dat vinden we allemaal zo belangrijk, dan zijn dit ook hele belangrijke dingen.
	I	Ja precies. Vanuit de loopbaancompetenties kunnen we die natuurlijk ook koppelen aan werkexploratie he. Wat is er allemaal voor werk, hoe ziet dat werk eruit en past dat bij mijn waarden he.
	R	Ja en ook om te laten zien dat er meer is, het is natuurlijk een puberbrein waarbij het allemaal om hun draait, maar daarom is het juist goed om ze te laten zien dat er meer is.
	I	Ja precies hoe het er écht aan toe gaat.
	R	Hoe het echte leven is.
	I	We hebben het nu over gesprekken en activiteiten gehad he. Als we kijken naar Qompas, dat bestaat natuurlijk voor een groot deel uit overlap met het profielonderzoek. Kun jij daar jouw ervaringen eens over delen?
	R	Nou ik vind het een draak van een programma. Ik vind het ook ontzettend lastig om ze daarmee aan de slag te zetten.
	I	Ja
	R	Om als politieagent door te gaan en rond te lopen en te zeggen je moet er nu mee aan de slag in dat half uur op die woensdagochtend. Dus dat stoot mij al tegen de borst. En ook omdat het vanuit het nieuwe onderwijsmodel, moeten ze er allemaal zelf achter komen. Nu hebben ze in ieder geval al zelf de keuze kunnen maken welke opdrachten ze doen. En dan hoop je natuurlijk dat ze de opdrachten kiezen die het bij hun passen.
	I	Ja precies die het best bij ze passen en hen het meest gaat opleveren.
	R	Ja dat is in de ideale wereld. Maar dat doen ze dus niet. Ze kiezen de opdrachten waarmee ze het snelste klaar zijn. Een opdracht waar 4 uur voor staat bijvoorbeeld. Waar ze vooral niet zoveel voor hoeven te doen.
	I	Ja
	R	En sterker nog, dat weet ik uit andere klassen, nu valt dat bij ons gelukkig nog wel mee. Maar nogmaals wij hebben de excellent klas. Dat is misschien dan toch net een beetje een ander type leerling. Maar ik weet uit andere klassen dat de leerlingen misschien wel 8 weken de tijd hebben gehad voor het maken van die opdrachten en in de laatste week komen er nog ik weet niet hoeveel leerlingen die alle opdrachten nog moeten doen.

	I	Oh echt?
	R	Die ook alle opdrachten gewoon in één keer maken binnen twee uur. Ja dan sla je je doel natuurlijk compleet voorbij.
	I	Ja
	R	Ja dus weet je, er zitten echt wel goede dingen in dat Qompas. Dat geloof ik echt wel. Zo'n interresetest die zit er geloof ik in.
	I	Ja klopt inderdaad
	R	Die vinden ze leuk, die wordt nog wel eens gemaakt en euhm nou ja die oud leerling carrousel zit er in.
	I	Daar moeten ze volgens mij een evaluatie over schrijven in Qompas he?
	R	Ja. Er zitten echt wel dingetjes in waarvan ik denk die zijn echt wel waardevol en die kun je door iedereen wel laten doen. Maar er zit ook een hoop in waar die van ons niet op zitten te wachten en die vullen in dat zij denken dat goed is en waarvan ze denken 'dat moet ik doen' om er maar vanaf te zijn.
	I	Ja
	R	Dus dan sla je je doel voorbij. Tja ik ben van mening dat dat ook anders moet. Dat hele Qompas gebeuren dat moet in een andere vorm gegoten worden.
	I	Hoe zou jij dat dan graag zien?
	R	Dat hele verplichte moet eraf, je moet ze denk ik wat meer keuzemogelijkheden geven. Stuur ze naar buiten, laat ze daar ontdekken, ga snuffelen, laat ze stage lopen.
	I	Ja
	R	Maar ik moet wel heel eerlijk zeggen, een afsluitende presentatie waarin ze laten zien wat ze hebben gedaan en hebben ontwikkeld. Ja dat mag er van mij in blijven. Dat vond ik gewoon heel leuk. Dat deden de kinderen ook erg goed moet ik zeggen.
	I	Ja
	R	Dus het is niet alsof ik het allemaal over boord wil gooien of dat ik het allemaal waardeloos vind. Tuurlijk is het belangrijk dat die kinderen erover nadenken. Maar dat wat wij met z'n allen denken dat goed zou zijn, dat is in de praktijk niet het geval.
	I	Nee precies, want als ik jou even samenvat kiezen ze er in de praktijk vooral voor om de makkelijkste weg te kiezen. Klopt he?
	R	Absoluut. En ze geven dan bijvoorbeeld in zo'n presentatie aan dan gesprekken met de coach, een meeloopdag, de onderwijsbeurs of een gesprek met een beroepsbeoefenaar heeft mij geholpen om tot de keuze te komen.
	I	Oh dat is wel mooi
	R	Ja maar het merendeel zegt dus wel dat die opdrachten van Qompas daar niets aan hebben toegevoegd. Er zijn er ook die al sinds de derde weten dat dat is wat ze willen gaan doen. Dus die blijven bij hun keuze en alles wat we doen bevestigt dat wel. Maar dat stukje Qompas is niet iets wat daaraan heeft bijgedragen.
	I	Oké dus de twee dingen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de keuze zijn vooral meekijken en gesprekken voeren.
	R	Meekijken, meelopen, activiteiten, gesprekken met ouders, gesprekken met coach die zijn genoemd. En zo werkt het natuurlijk ook he. Ze zijn 15-16 jaar oud. Het is ontzettend lastig om nu iets te kiezen. Het is ook super moeilijk.
	I	Dat is het zeker.
	R	Nogmaals ik heb er zelf ook twee die moeten kiezen en die weten het ook niet. Maar goed ik ken ze natuurlijk wel het beste dus je moet wel daarmee in

		gesprek gaan. Maar als ik eerlijk ben: zo'n coach die gaat met die leerlingen praten en ze zullen ja en amen zeggen. Ik of met mijn man is uiteindelijk degene die met ze in gesprek gaat en met ze naar zo'n open dag gaat en strakjes met ze naar zo'n onderwijsbeurs gaat om vervolgens te zeggen - naam- spreekt dit je aan? Ga dan eens informatie verzamelen.
	I	Ja
	R	En natuurlijk moet de school iets aanbieden en natuurlijk moeten de leerlingen dingen gaan onderzoeken. En dan is zo'n oud leerling carrousel super leuk en super interessant. Want dat zijn leerlingen van hun leeftijd, in hun wereldje en dat spreekt aan. En zo'n beroepsbeoefenaar waarbij je echt in de praktijk ziet wat er gebeurt, dan is het 'ja ik wist niet dat het zo pittig was of dat er zoveel administratie bij zat'. Dát is waardevol. Maar een opdracht op een computer doen omdat je het moet doen. Dat is niet waardevol.
	I	Jij zegt dat draagt niet bij aan de ontwikkeling van de loopbaancompetenties?
	R	Dat draagt niet bij. Nee daar geloof ik niks van.
	I	Dus ik hoor twee dingen: ervaringen en aantrekkelijk voor de leerling?
	R	Ja maar leerlingen zijn egoïstisch he. Ze vinden dat het moet passen bij hun. En dat is ook lastig om iets te creëren wat ze alle 29 aanspreekt. En daarom is het denk ik goed om te luisteren naar wat er uit leerlingen komt omdat zij het beste kunnen zeggen hoe of wat.
	I	Ja
	R	En natuurlijk, daar ben ik het helemaal mee eens, dat wij als docent en als coach. Om ze zo goed mogelijk voor te bereiden op dat MBO.
	I	Ja
	R	Dus dat probeer je ook, maar uiteindelijk ja gaan ze hier dadelijk slagen. En dat is ook onze taak. En hoeveel leerlingen komen er niet terug of denken na 3 maanden dit is het niet en stappen over.
	I	Ja
	R	Maar je kiest ook niet meer iets voor de rest van je leven he.
	I	Nee dat is tegenwoordig helemaal niet meer zo.
	R	Kijk dat ik al 22 jaar les geef en waarschijnlijk nog 32 jaar door ga dat wil niet zeggen, dat is de jeugd van tegenwoordig niet meer.
	I	Nee klopt
	R	En dat is misschien maar goed ook want ze hebben ook veel te veel keuzes als je het mij vraagt. Er zijn zo godsgrofwelijk veel opleidingen. Dat is gewoon bizar. Die kinderen krijgen ook keuzestress.
	I	Snap ik ook
	R	Die gaan kiezen voor het leukste of het meest aantrekkelijke, leukste stad. Allemaal bijzaken in plaats van, dat denk ik echt.
	I	In plaats van iets te kiezen dat echt bij ze past? Bedoel je dat?
	R	Ja. Maar aan de andere kant ook in hoeverre weet een 16 jarige wat echt bij ze past?
	I	Ja een terechte vraag ook. Goed, zijn er dan nog dingen die ik niet heb gevraagd of die niet zijn besproken waarvan jij denkt dat is nog wel goed om te zeggen?
	R	Nee volgens mij heb ik, je moet het maar allemaal terug luisteren *gelach*
	I	Ja
	R	Volgens mij heb ik mijn zegje wel gedaan. En nogmaals het is echt niet alsof ik het allemaal over boord gooi want er zitten er goede dingen in maar er zitten

		ook een aantal dingen in, en dan heb ik het met name over Qompas waarvan ik denk dat voegt echt weinig tot niets toe.
	I	Ja begrijp ik
	R	En we laten misschien met z'n alle kansen liggen door stages te beperken tot basis en kader. Want nogmaals die beroepsbeoefenaar, dat was ook in leerjaar 3. Ik weet ook niet waarom die daar geplaatst is. Misschien dat we die ook uit kunnen breiden. Dat je bijvoorbeeld een dagje beroepsbeoefenaar doet in T3 en dat in T4 uitbreidt met een weekje, of twee dagen of drie dagen snuffelstage. Ik weet het niet, zo iets. Ik denk dat dat echt heel veel meer biedt dan wat we tot nu toe bieden.
	I	Dan nog een laatste vraag: we hebben het over Qompas gehad. Qompas is natuurlijk het profielonderzoek. Wat ik daarover terug krijg is niet echt positief. Hoe zou jij het profielonderzoek specifiek willen zien?
	R	Ja, dat is wat ik net de hele tijd zeg. Ik denk dat laptop pakken en opdrachten maken gewoon niet zoveel zoden aan de dijk zet.
	I	Nee
	R	Maar als je mij nu vraagt ik dan wel zou willen.
	I	Ja, wat je concreet wel zou willen zien?
	R	Activiteiten buiten de deur of nodig een keer iemand uit. Dat is ook leuk.
	I	Ja, dat is een goede inderdaad.
	R	Dat heeft over het algemeen ook altijd wel impact zal ik maar zeggen. En dan niet zo iets als de Golden Cage maar ja ik weet niet. Misschien zou je dan een soort van oud leerling carrousel kunnen doen maar dan met mensen die daadwerkelijk dat beroep doen.
	I	Ja
	R	Ik weet, ik heb zelf een keertje bij havo vwo gezeten, daar vragen ze ouders die een beroep uitoefenen en dan krijg je dat speeddaten. Dan kunnen leerlingen zich inschrijven op een beroep.
	I	Ja precies een beroep dat ze interessant vinden.
	R	Ja ik heb daar ook een keer gezeten als docent. En dan krijg je gerichte vragen en ook echt leerlingen die daar in geïnteresseerd zijn. En ook dat zal zijn haken en ogen hebben maar ik denk dat dat wel positief zou kunnen werken.
	I	Ja top. Dan wil ik het hierbij laten, ook gezien de tijd. Jij had geloof ik ook een afspraak hierna.
	R	Helemaal goed.
	I	En dan wil ik jou bedanken voor jouw tijd.
	R	Ja graag gedaan.

Transcript respondent 2

15 mei 2019

Duur: 00:27:28

Code	I/R	
	I	Nou, ik wilde aan jou even vragen in hoeverre je weet wat we vandaag gaan besproken.
	R	In elk geval hoe we leerlingen kunnen begeleiden om een vervolgopleiding te kunnen kiezen in het kort denk ik. En daar gebruiken we Qompas voor en daar heb ik sinds dit jaar, sinds een jaar of twee drie, weer ervaring mee en ja dan snap ik wel dat leerlingen daar niet zo geïnteresseerd in zijn.
	I	Ik doe inderdaad onderzoek naar LOB in T3 en T4 omdat we toch wel merken dat basis en kader meer praktijkervaring opdoet en T niet echt. En in mijn onderzoek stel ik de vraag: ontwikkelen we met het huidige plan de competenties die we willen ontwikkelen bij leerlingen. En om dat te testen kijken we naar wat hebben we nu en ontwikkelen we daar iets mee? We hebben nu natuurlijk loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en Qompas inderdaad. En daarbinnen ga ik het met je over de vijf loopbaancompetenties hebben.
	R	Prima
	I	Als we het dan hebben over loopbaangesprekken, hoe komt daarin het reflecteren op kwaliteiten naar voren?
	R	Nou ik sta voor de vierde klas, ik kijk even vanuit hoe ik het praktisch heb aangepakt is dat goed?
	I	Ja tuurlijk
	R	In de vierde klas ben ik uitgegaan van dat spinnenweb waarin al de vijf loopbaancompetenties aan de orde komen. Maar ik liep al meteen tegen het feit aan dat ik te weinig tijd had om me daar echt goed in te kunnen verdiepen. Om te kijken waar sta ik nu, wat weet ik al, wat kan ik en wat wil ik enzo. En dan merk ik dat met name de meiden dat best wel goed invullen maar de jongens zetten een paar woorden neer en denken al gauw dat is wel goed.
	I	Ja
	R	En dan ga je tijdens zo'n gesprek doorvragen en dan zie je kwartjes vallen, die zie je gewoon vallen. En dan zeg ik opschrijven, opschrijven dat hoort er ook bij. Want als je dat niet goed doet, eerst bepalen waar je staat, van wat je al kunt, wat voor ervaringen je al hebt, dat moet eerst in beeld worden gebracht. En aan de hand daarvan ga je kijken wat heb ik nou nog nodig.
	I	Ja
	R	En dat was eigenlijk de opzet van mijn gesprek. Naar aanleiding van die opdracht in Qompas.
	I	Dus de eerste gesprekken waren naar aanleiding van dat spinnenweb in Qompas?
	R	Ja klopt. En de opzet van Qompas is dat ze zelf de opdrachten zouden kiezen naar aanleiding van wat ze dus nodig hebben uit dat spinnenweb. Maar daar had ik dus niet genoeg tijd voor om dat goed uit te diepen. Dat resulteerde eigenlijk dat de leerlingen kiezen waar het meeste tijd voor stond. Dus dat ze het snelst die 22 uur haalden.
	I	Ja en niet op basis van wat heb ik nodig en wat past het beste bij me?
	R	Nee en dan schiet je je doel eigenlijk voorbij

	I	Ja precies. Dat spinnenweb zeg je, dat was dus eigenlijk de basis om vanuit daar gesprekken te voeren over waar sta je en wat kan je. Hoe zagen die gesprekken eruit?
	R	Op basis van wat ze ingevuld hadden ben ik per vlak begonnen en daar heb ik een aantal vragen over gesteld, de vragen die erbij stonden. Die lijsten kregen ze dus mee, die vragen, daar doen ze niks mee.
	I	Nee
	R	Dus ik ben op een gegeven moment echt gaan doorvragen en de antwoorden die ze dan gaven, dan zei ik schrijf ze maar op. En toen was op een gegeven moment dat hele blaadje vol en dan zag je zo ook echt kijken.
	I	Wat leuk zeg
	R	En toen heb ik gezegd ga nou eens kijken naar aanleiding van wat je hebt opgeschreven, welke opdrachten in Qompas je nou nodig hebt om nog meer te weten te komen. Van wat je kunt, wat je wilt, wat de mogelijkheden zijn. Dat soort dingen. Maar nogmaals: bij sommige leerlingen ging dat heel goed. Die hadden al veel ingevuld. Maar je merkt met name de jongens die moet je veel meer aan de hand nemen.
	I	Ja precies en dan zou je eigenlijk wat meer tijd willen voor zo'n gesprek?
	R	Ja normaal heb ik een kwartier per leerling eens in de twee weken. Maar wil je dat echt goed doen dan zou je eigenlijk een half uur moeten pakken.
	I	Om dat hele spinnenweb te kunnen bespreken?
	R	Ja dan heb je echt een half uur nodig.
	I	Ja
	R	En dan kun je samen met de leerling gaan kijken welke opdrachten naar aanleiding van dat web zijn zinvol voor jou? En daar ben ik allemaal niet aan toegekomen. En dat vind ik jammer. Want ik vind dat wel hele interessante materie. Ik doe dat heel graag bij leerlingen.
	I	Ja dat snap ik. Je had er dan meer uit willen halen als je wat meer tijd hebt gehad.
	R	Ja
	I	En wat soort kwaliteiten komen dan naar voren in zo'n gesprek?
	R	Ehm dat is wel moeilijk want reflecteren vinden ze sowieso moeilijk en ze zijn ook best bescheiden.
	I	Ja
	R	Dus als je aan ze vraagt vertel me eens waar je goed in bent dan zitten ze je aan te kijken van ja weet ik niet.
	I	Ja
	R	En dan moet je dus weer vragen gaan stellen van vind jij het leuk om creatief bezig te zijn of wat doe je voor hobby's en wat zegt dat over jouzelf. Echt zoals je die LRG gesprekken hebt leren voeren. Dat gebruik ik wel.
	I	Moet je daar veel moeite voor doen om een kwaliteit bij een leerling naar boven te halen?
	R	Nee want de leerlingen ken je wel heel snel
	I	Ja dat klopt
	R	En dan kun je ook gesprekken voeren over gebeurtenissen uit de klas bijvoorbeeld. Wat vond je daar nou van, wat zegt dat over jou en waarom reageer je zo?
	I	Ja precies. Dus je voert echt een gesprek op basis van hun gesprekken?
	R	Ja ik probeer het wel echt zo praktisch mogelijk te houden. Dus heel concreet.
	I	Merk je dat dat werkt voor leerlingen?

	R	Ja dat werkt zeker. En naarmate ze dat herkennen worden ze ook opener.
	I	Ja precies. Nou hebben we gelijk een stukje motievenreflectie besproken he want wat zegt een bepaald gebeurtenis over jou en wat vind je belangrijk. Als we dan kijken naar werkexploratie, hoe komt dat naar voren in een gesprek?
	R	Nou je gaat natuurlijk ook weer kijken naar wat voor ervaringen heb je tot noch toe. Wat voor baantjes heb je bijvoorbeeld gedaan? Wat doen je ouders?
	I	Ja
	R	Vind je dat werk interessant? En soms komen ze met iets van "ja ik zou eigenlijk wel dat of dat willen worden" ja ook vragen hoe kom je daar zo bij? Heb je daar iets over gelezen of heb je iets van iemand gehoord of heb je iets gezien? Op die manier ben ik dan bezig.
	I	Dus je gaat echt uit van wat weet je al?
	R	Ja altijd, even kijken wat voor referentiekader ze hebben.
	I	Heb je het idee dat leerlingen dat moeilijk vinden? Om te oriënteren op alles wat er is op gebied van studie en beroepen?
	R	Je merkt dat de meeste leerlingen, een paar uitzonderingen daar gelaten, weten toch wel welke richting ze op willen.
	I	Uhu
	R	En dat is een ook een valkuil. Want aan de ene kant is het mooi dat je al weet wat je wil maar aan de andere kant kunnen leerlingen er zich ook op vastpinnen en misschien zijn er ook wel andere mogelijkheden die misschien ook wel interessant zijn.
	I	Ja
	R	En daar willen ze dan vaak niet naar kijken
	I	Ja precies. En als dat nou het geval is? En leerlingen pinnen zich ergens op vast. Hoe ga je daarmee om in je gesprekken?
	R	Nou, ga eerst eens kijken wat het allemaal inhoudt, wat houdt het beroep in? Wat wordt er van je verwacht in dat beroep? Wat zijn de voordelen? Wat zijn de nadelen? En wat voor opleiding heb je voor dat beroep nodig? En dan kijken van ja welke kwaliteiten heb je daarvoor nodig en ben jij daar ook goed in? Denk je dat je die opleiding aan kunt?
	I	Ja
	R	Iets in die richting
	I	En hoe zoeken leerlingen dat dan uit? Als jij zegt zoek maar eens uit wat het allemaal inhoudt?
	R	Sowieso veel internet, veel websites, gesprekken met mensen in hun omgeving. Dat vind ik belangrijk. En weet je wat het vaak is? Dat ze een beroep kiezen die mensen in hun omgeving, directe familieleden of vriendenkring ook hebben.
	I	Ja en hoe denk je dat dat komt?
	R	Dat kennen ze natuurlijk, dat is vertrouwd en dan kijken ze niet vaak verder.
	I	Nee
	R	En dan probeer je wel zo een beetje te vissen van jij bent daar en daar goed in, als je nou eens denkt aan beroepen.
	I	Uhu
	R	Maar dan ben je gewoon een beetje aan het aftasten van dingen die ze eventueel wel leuk vinden.
	I	Ja, ja. Heb je het idee dat de gesprekken die je voert echt bijdragen aan het naar boven halen van dat soort dingen en dus helpen de leerling te ontwikkelen?

	R	Ja ik vind juist, vorig jaar hebben we een coaching cursus gehad en dat heb ik ook tegen Betsie en Yvette gezegd, dat vond ik een gemiste kans. Dat was echt dat ik dacht van jongens dit is weer hetzelfde riedeltje als altijd. En ik wilde gewoon concrete dingen hebben en handvatten om die coachgesprekken te voeren.
	I	Ja
	R	Dus ik ben eigenlijk teruggevallen op datgene dat ik geleerd heb in die LRG cursus.
	I	Ja
	R	Onze groep was de pioniers, twee dagen naar Arnhem geweest en dat is met name het interviewen en doorvragen he.
	I	Ja
	R	En dat vind ik ook een hele uitdaging hoor om dan toch uiteindelijk tot het point te komen en te kijken van wat wil je nou echt?
	I	Ja
	R	Maar dat is gewoon omdat ik dat ook leuk vind om te doen.
	I	Ja, die LRG werkt voor jou dus het beste om een loopbaangesprek te voeren.
	R	Ja. We hebben in de bovenbouw allemaal de LRG training gehad en de meeste collega's waren daar heel positief over.
	I	Ja
	R	Omdat het ook heel praktisch was.
	I	Als het dan gaat over loopbaansturing he, dat leerlingen eigen acties ondernemen en eigen initiatief tonen, hoe komt dat in een gesprek naar voren?
	R	Euhm, nou ik vraag leerlingen heel concreet 'wat ga je nou doen om te kijken of dit de juiste opleiding is voor jou. En dan zit je in de vierde klas toch met open dagen, een keer met iemand gaan praten. Je moet daar met de leerlingen wel hele concrete afspraken over maken. Ik merk zelf ik geef wel adviezen maar ik moet er eigenlijk veel meer nog op terugkomen van wat heb je nou echt gedaan?
	I	Ja dus meer terugkijken op wat heb je gedaan en wat zegt dat over jou en wat ga je daar dan mee doen?
	R	Ja en dat doe ik eigenlijk nog te weinig. Dat gebeurt eigenlijk te vrijblijvend, dat heb ik afgelopen jaar wel gemerkt. Maar heeft er ook wel mee te maken dat het merendeel van de leerlingen al wist wat ze wilden gaan doen.
	I	Uhu
	R	Sommige wilden zich eigenlijk al meteen aanmelden.
	I	Ja. Wat doe je dan nog met zo'n leerling die al weet wat die wil gaan doen?
	R	Nou leg maar eens uit wat het inhoudt dan. Kun je mij vertellen wat je gaat doen bij die opleiding? Eigenlijk wat ze ook doen bij die presentatie.
	I	Oh ja bij die eindpresentatie is dat geloof ik he?
	R	Ja daar ga je dan een beetje op in. Nou vertel eens wat kun jij straks concreet met die opleiding? Wat voor beroepen zijn er? Waarom past dat bij jou?
	I	Ja precies
	R	En als ze daar dan geen antwoord op kunnen geven dan zeg ik dan moet je dat toch eens gaan onderzoeken. Maar ook dat, dat vind ik dat ik dat de afgelopen jaar te vrijblijvend in ben geweest. Ik heb dat eigenlijk te veel bij die leerling neergelegd.
	I	Nou ja op zich is dat natuurlijk wel goed om de loopbaansturing te ontwikkelen he *gelach*
	R	Ja ze zijn ook allemaal goed terecht gekomen op één na, twee eigenlijk.

	I	Oh ja?
	R	Ja soms heb je leerlingen, die hebben gewoon een hele brede interesse, en dan vinden ze heel veel dingen leuk.
	I	Ja
	R	En hoe ga je dan filteren? Dat vind ik wel moeilijk.
	I	Ja dat snap ik. Hoe heb je dat aangepakt in de gevallen van dit jaar?
	R	Ja dan heb je echt de medewerking van de leerling nodig. Als de leerlingen alles bij jou op het bordje legt. Ik heb op een gegeven moment gewoon gezegd van luister jij moet straks een vervolgopleiding hebben. Ik niet. Dus jij zult aan de bak moeten.
	I	Ja
	R	Tijdens ouderavonden het er met ouders ook over gehad. Dat en dat vind je interessant, dan ga je die en die open dagen bezoeken en dan kom je mij vertellen wat je ervan gevonden hebt. En dan blijkt na een aantal weken dat er nog niks gebeurd is. En dan komt die weer terug van ja ik weet het niet, ik weet het niet. Toen heb ik op een gegeven moment Yvette maar ingeschakeld *gelach*
	I	Ja dat snap ik hoor
	R	Ja ik dacht die heeft misschien wat meer invloed. Maar ja daar word ik dan wel een beetje moe van. Van ja je kunt het afschuiven en los jij het maar op voor mij.
	I	Uhu
	R	Maar het is hun vervolgopleiding, zij moeten het doen.
	I	Ja precies, dat is zo. Dus als we dan even terugkijken naar de loopbaansturing van leerlingen, waar we het net over hadden, die kan dan eigenlijk iets beter?
	R	Ja, zelf actie ondernemen en zelf initiatief tonen kan nog wel iets beter.
	I	Wat zouden we daaraan kunnen doen denk je?
	R	Nou ik heb daar wel eens over nagedacht. Eigenlijk zou je binnen Kompas een soort logboek moeten hebben van wat leerlingen concreet allemaal ondernemen en dat daarin schrijven. En dat ik er dan ook kan in kijken. Dat zou mooi zijn.
	I	Ja dat is inderdaad een idee. Nu hebben we het uitgebreid over gesprekken gehad he, als we dan eens kijken naar de loopbaanactiviteiten: ik heb ze maar even op een rijtje gezet. Dat leek me makkelijker dan alle activiteiten van leerjaar 3 en 4 moeten terughalen, wat heeft dan volgens jou echt bijgedragen aan het ontwikkelen van de competenties?
	R	Meeloopdagen, echt.
	I	Oké en wat wordt daarmee ontwikkeld?
	R	Nou ik had twee meiden en die wilde heel graag de verpleging in. Dus die hebben een dag meegelopen en die kwamen zó enthousiast terug.
	I	Uhu, ja
	R	Dat was voor hun echt een bevestiging dat ze de goede keuze gemaakt hebben.
	I	Ja
	R	Open dagen natuurlijk als oriëntatie he, werkexploratie. Misschien de onderwijsbeurs, was dat in Eindhoven?
	I	Ja daar zijn we toen met de bus naartoe geweest.
	R	Ik vond dat zo jammer dat bepaalde opleidingen daar dus niet waren. Dus je krijgt geen compleet plaatje. Dat vond ik echt wel heel jammer.
	I	Ja dat klopt inderdaad Koning Willem 1 College was er geloof ik niet. Is dat ook iets wat je van leerlingen hebt gehoord?

	R	Ja, ja! Juf ik had helemaal niks aan die onderwijsbeurs want de opleiding die ik wil gaan doen is was er niet.
	I	Dat is vervelend ja
	R	En dan kun je verder kijken maar daar zat alles bij elkaar. HBO en universiteit stonden er ook. Eigenlijk zou je een Onderwijsbeurs die gewoon aansluit bij het vmbo alleen.
	I	Dus als we kijken naar een bevestiging van en het over de streep trekken dan is een meeloop dag mooi?
	R	Ja
	I	Open dagen en Onderwijsbeurs is vooral om eens te kijken wat er allemaal is he, oriëntatie en exploratie.
	R	Ja klopt. Beroepsbeoefenaar vind ik, maar dan wel een beroepsbeoefenaar die aansluit bij wat ze willen en niet omdat ze een beroepsbeoefenaar moeten spreken. Het is wel de bedoeling natuurlijk dat ze iets kiezen wat ze aanspreekt en ze interesseert.
	I	Ja dat is natuurlijk het leukste. Is dat nu niet altijd het geval?
	R	Ik weet het niet
	I	Oh dat is derde klas natuurlijk
	R	Ja in de derde klas. Moeten ze die eigenlijk zelf zoeken?
	I	Ja die moeten ze inderdaad zelf zoeken maar wat ik ook wel vaker merk, want ze moeten die deze week zoeken, is dat ze een oom of tante kiezen omdat dat makkelijk is en niet per se omdat ze dat beroep interessant vinden.
	R	Nee kijk daar heb je het weer. Dat kleine kringetje. Je zou dan eigenlijk een soort database moeten hebben van mensen die bereid zijn om leerlingen een keer te spreken of ze een dagje mee te laten lopen.
	I	Hoor je in de vierde klas nog wel eens wat over de beroepsbeoefenaar van leerlingen?
	R	Weinig. In de vierde speelt dat niet meer zo.
	I	Is natuurlijk ook weer een jaar geleden, net als de MBO Beurs. Wat is je ervaring daarmee?
	R	Kan ik niet over oordelen, ben ik niet bij geweest.
	I	Oké, oud leerling carrousel?
	R	Dat kan heel verhelderend werken. Daar hoor ik best wel positieve verhalen over van leerlingen.
	I	Ja
	R	Maar het valt of staat wel echt met hoe die oud-leerling het brengt. Als je een leerling hebt die goed kan praten en goed kan uitleggen wat een opleiding inhoudt, ja dat is mooi. Maar dat niet altijd het geval.
	I	Nee
	R	En er zitten ook niet alle interesses bij van leerlingen. De opleidingen die leerlingen graag willen die zitten er niet altijd bij. En dat snap ik ook he, van sommige opleidingen kun je het bijna niet voor elkaar krijgen.
	I	Ja er zijn gewoon zoveel opleidingen. Je kunt niet van elke opleiding iemand laten komen.
	R	Misschien zou dan, als je eerst inventariseert, ze moeten kiezen uit een aantal mogelijkheden.
	I	Ja. Er is van elke richting wel een opleiding en daar moeten ze dan tussen kiezen.
	R	Ik krijg best wel eens te horen van juf er zit niks tussen voor mij.
	I	Dat is jammer

	R	En dan zou je eigenlijk moeten vragen maar wat willen jullie dan en dan naar aanleiding daarvan mensen benaderen. Maar ja het is maar kort dag he.
	I	Ja. Ben ik even benieuwd naar, draagt de oud leerling carrousel dat jij weet bij aan het opdoen van contacten voor leerlingen?
	R	Ik denk het niet. Nee dat denk ik niet.
	I	Oké, is er een activiteit die het netwerk van de leerlingen wél vergroot?
	R	Dan denk ik toch aan de beroepsbeoefenaar.
	I	Het had namelijk een mooie mogelijkheid kunnen zijn voor leerlingen om het lijntje kort te houden om vragen te kunnen stellen.
	R	Nee, nee dat gebeurt eigenlijk niet.
	I	Wat zouden we volgens jou kunnen verbeteren om het netwerken te vergroten? Ik hoor jou net zeggen he, het kringetje is zo klein.
	R	Je zou eigenlijk, je moet die beroepsbeoefenaar ook in de vierde klas doen. Dat als ze echt een opleiding kiezen, dat ze, iemand die die opleiding gedaan heeft zouden moeten kunnen spreken.
	I	Ja?
	R	Maar dan geen leerlingen die 1 of 2 jaar die opleiding doen maar leerlingen die de opleiding hebben afgerond.
	I	Ja precies. Die het complete plaatje kunnen vertellen bedoel je?
	R	Ja en die dus begonnen zijn met werken. Maar ja hoe traceer je die?
	I	Ja dat is een goede vraag inderdaad.
	R	Want jullie hebben elk jaar wel gegevens van leerlingen en waar ze heen gaan.
	I	Ja klopt
	R	Of via Facebook ofzo. Ja ik zit zelf niet op Facebook maar het zijn wel de manieren om mensen te vinden denk ik. Via MBO scholen zou ook nog kunnen!
	I	Ja dat zou ook kunnen inderdaad. We hebben natuurlijk wel korte lijntjes met MBO scholen.
	R	Of bijvoorbeeld als ze afstuderen, als ze MBO afsluiten, dat wij als school van onze oud leerlingen krijgen welke leerlingen de opleiding hebben afgesloten. Maar dan zit je natuurlijk weer met de wet van privacy he.
	I	Ja dat is lastig inderdaad. Dat wordt tegenwoordig echt een beetje een struikelblok met dit soort dingen.
	R	Ja maar dat zou een mooie mogelijkheid zijn.
	I	Zeker! Ben je bij de Golden Cage geweest?
	R	Ja, het eerste deel vond ik heel leuk. In het tweede deel kakte het helemaal in.
	I	Het eerste deel was natuurlijk de voorstelling, het tweede deel de workshops over dromen en doen. Denk je dat de leerlingen hier ontwikkeld zijn op het gebied van de vijf loopbaancompetenties?
	R	Ja je droomberoep he. Waar ga je voor, waar kies je voor. Kies je voor je droomberoep of kies je voor iets waarvan mensen vinden dat je het moet gaan doen?
	I	Ja dus dan hebben we het over motieven he, wat vind je echt belangrijk?
	R	Die twee dingen ja. Het eerste deel vond ik heel sterk. Dat vond de klas ook wel. Maar het tweede deel daarvan zeiden wij al tegen elkaar dat kunnen we eigenlijk zelf ook wel. *gelach* Als je een mooi programma hebt maar dan wel interactief.

	I	Ja precies, de voorstelling was wel echt interactief he maar dat zakte bij die workshops een beetje weg.
	R	Het was allemaal een beetje te vaag voor de leerlingen. Het moet niet te zweverig worden voor die leerlingen.
	I	Is er één activiteit die er voor jou echt uit springt. Of juist helemaal niet, dat kan natuurlijk ook.
	R	Ja dat profielonderzoek. Dat is een ding, een moeten. Want als je begint met dat spinnenweb en je koppelt daar hele complete opdrachten aan, dat maakt het voor leerlingen veel makkelijker om dat profielonderzoek uiteindelijk te maken.
	I	Ja precies. Want in het meest ideale geval kiezen leerlingen de opdrachten waarvan ze denken dat ze daar het meest aan hebben, hen het beste verder kan helpen.
	R	Ja, maar dat doen ze dus niet. Ze kiezen de opdrachten die de meeste tijd opleveren. En dan het liefst gauw afraffelen. En ik denk dat als je die leerlingen naderhand vraagt wat heb je aan die opdrachten gehad, dat ze allemaal zeggen 'niks'. Omdat ze gewoon met een hele andere intentie die opdrachten gekozen hebben.
	I	Nou ik kan je vertellen dat je dat goed hebt ingeschat. Ik heb natuurlijk enquêtes afgenomen waarbij een deel ook over Qompas ging en Qompas scoort echt lager dan gemiddeld.
	R	Ja dat geloof ik meteen. Ze zien er gewoon het nut niet van in.
	I	Ja dat is ook terug te zien. De minimale score is een 1 en de maximale score een 4 en ik moet zeggen dat gesprekken en activiteiten daar best wel prima op scoren maar dat Qompas niet boven de 2 uitkomt.
	R	Oh echt waar joh. Dan moet er echt iets mee gebeuren.
	I	Wat zou jij bijvoorbeeld voorstellen?
	R	Maatwerk per leerling.
	I	Uhu
	R	Je hebt ook echt gewoon leerlingen die weten wat ze willen en dat goed kunnen onderbouwen.
	I	Ja
	R	En die kunnen wat dat betreft hun tijd beter gebruiken denk ik. Die hoeven van mij dan niet allerlei verplichte opdrachten te maken. Die zouden het ook eerder kunnen afronden. Iemand die het al precies, dan kun je zeggen oké. Die zou je het profielonderzoek voor de kerst of de herfstvakantie kunnen laten doen. Gewoon ieder in zijn eigen tempo.
	I	Uhu. En wat doen de leerlingen dan die het al hebben afgerond.
	R	Dan kunnen ze die tijd gebruiken voor het studeren, zou ik zeggen. Echt individueel maatwerk.
	I	En heb je het dan bij maatwerk over opdrachten die ze zelf kunnen kiezen want in principe is dat nu natuurlijk ook het geval.
	R	Jawel, er zitten goede opdrachten tussen. Maar als ze die opdrachten kiezen moet dat met een bepaalde motivatie zijn.
	I	Ja ben ik met je eens
	R	Waarom ga je die opdracht doen, wat verwacht je ervan? En dan wil ik uiteindelijk natuurlijk ook weten wat heb je dan ontdekt?
	I	Uhu
	R	Er moet op een of andere manier iets van een format gevonden worden.
	I	Dus het is nu vooral vrijblijvend? Van ik doe die en die opdracht maar het moet er volgens jou echt over gaan dat ze daarin een bewuste keuze maken.

	R	Ja en ik zou leerlingen die al weten wat ze willen en dat ook goed kunnen onderbouwen dat profielonderzoek gewoon eerder af laten ronden. En dan kunnen ze toch wel die presentatie doen maar ja om daar nou bij te nemen dat ze verplicht zoveel uur in Qompas moeten werken. Dat hoeft toch niet?
	I	Denk je dat de leerlingen door middel van Qompas de loopbaancompetenties ontwikkelen?
	R	Ik denk wel als het gaat om eigen kwaliteiten. Als je kijkt naar die 360 graden feedback scan, is dat he? Die moeten ouders dan ook invullen.
	I	Ja klopt
	R	Dat vind ik wel heel zinvol. Want je kunt zelf een bepaald beeld van jezelf hebben maar wat vinden anderen nou? Dat vind ik wel een hele zinvolle opdracht.
	I	Dus die gaat dan vooral over de kwaliteitenreflectie, van wat ik hoor van jou.
	R	Ja weet je, ze zijn gewoon best wel bescheiden of onzeker. Ik denk misschien eerder onzeker. Misschien weten ze diep van binnen best wel wat ze kunnen maar durven ze dat ook niet te zeggen. En als het dan bevestigd wordt vanuit de trainer, of de chef van de supermarkt waar ze werken of de ouders dan wordt het denk ik wel een ander verhaal, denk ik.
	I	Ja snap ik. Je hebt natuurlijk in Qompas ook een grote zoekmachine waar je allerlei informatie kan opzoeken over opleidingen beroepen. Wordt die gebruikt?
	R	Nou dat weet ik eigenlijk niet. Ik vond dat heel moeilijk om te achterhalen want ik kon niks zien van wat de leerlingen gemaakt hadden in Qompas. Dat lukte me niet.
	I	Om te kijken welke opdrachten ze gedaan hebben?
	R	Ja ik kon wel zien wat ze gedaan hadden maar niet hoe ze het gedaan hadden en dat was in het verleden wel.
	I	Oké, dus je kon niet zien wat ze bijvoorbeeld hebben ingevuld bij een opdracht? Alleen dat ze de opdracht hadden gedaan?
	R	Ja maar dan heel summier. Terwijl ik kan me herinneren in het verleden dat ik gewoon op een leerling kon klikken en dat in dan alle opdrachten kon zien en ook wat ze ingevuld hadden. Ik kreeg dat niet voor elkaar. Ik heb dat ook aan Angelique gevraagd maar dat ging niet.
	I	Oh dat is jammer
	R	Ja dat was natuurlijk mooie input geweest om een gesprek te voeren.
	I	Ja zeker, ik zal binnenkort eens kijken wat we daar mee kunnen doen. Maar je zei dus net die 360 graden feedback scan was goed? En of ze de informatie gebruiken dat weet je dus niet?
	R	Nee dat weet ik niet. Daar heb ik geen zicht op.
	I	Goed. Zijn er dan dingen over gesprekken, activiteiten of Qompas waarvan je denkt dat hebben we niet besproken en is wel een belangrijke om mee te nemen?
	R	Ja we hebben natuurlijk als geëvalueerd met de coachclub en dan komt dit wel op hetzelfde neer.
	I	Oké
	R	En leerlingen worden pas enthousiast als ze het gevoel hebben dat het nut heeft.
	I	Ja
	R	Dus moet je een hele goede beginsituatie schetsen. Waar sta je nu? Oké en waar heb je dan behoefte aan? En dan kun je ze heel concreet laten kiezen.

		Maar als coach moet je dat wel echt sturen, denk ik. Dat kun je niet te vrijblijvend doen.
	I	Nee precies. Dat noemde je net he, als je het te vrijblijvend doet dan kiezen ze voor de makkelijkste weg.
	R	Ja
	I	Tot slot: wat zou jij graag veranderd of verbeterd willen zien?
	R	Hmm
	I	Qompas he, daar zijn we met z'n allen niet zo tevreden over. Stel dat doen we van de baan. Wat gaan we dan wél doen?
	R	Ik zeg niet dat Qompas helemaal van de baan moet. Sommige opdrachten kun je wel gebruiken. Je hoeft het niet zo zeer in Qompas te zetten natuurlijk. Je kunt het ook in Magister zetten.
	I	Ja
	R	En dat ze de opdrachten die ze maken bijvoorbeeld inleveren ergens in Magister. Dat ik ze kan zien.
	I	Ja precies. Dat je daar dan vervolgens weer over kan praten met ze.
	R	Of die mogelijkheid in Qompas moet er weer zijn. Want in het verleden was die er wel.
	I	Ja. Ik neem het mee. Heb jij nog opmerkingen of vragen?
	R	Nee, nee eigenlijk niet.
	I	Dan wil ik jou in ieder geval bedanken voor je tijd.
	R	Graag gedaan hoor

Transcript respondent 3

16 mei 2019

Duur: 00:24:44

Code	I/R	
	I	Euhm, in hoeverre heb jij een idee van wat we gaan bespreken vandaag?
	R	Dat wist ik nadat ik je mailtje heb gelezen maar ik ben het nu even kwijt. Maar ik geloof iets over de effectiviteit van LOB.
	I	Yes, je zit gelijk in de goede richting. Ik doe onderzoek naar LOB in T3 en T4 en we willen eigenlijk eens kijken met wat we doen aan LOB, worden daarmee de competenties ook ontwikkeld die we willen zien bij leerlingen? En dan hebben we het over de vijf loopbaancompetenties.
	R	Ja
	I	En als we kijken naar de huidige LOB dan bestaat dat uit gesprekken, activiteiten en Qompas. Dus daar gaan we het over hebben.
	R	Oké
	I	Heb je nog vragen voor we beginnen?
	R	Nee hoor
	I	Goed, ik verwacht dat we ongeveer 25 minuutjes bezig zijn. Mochten we langer nodig hebben dan is dat ook prima.
	R	Is goed
	I	Als we kijken naar loopbaangesprekken, op welke manier komt dat het reflecteren op kwaliteiten van leerlingen naar voren?
	R	Als ik ze voer?
	I	Ja
	R	Euhm, vaak als je het hebt over loopbaan dan komt dat voort uit gesprekken over vakken zeg maar.
	I	Uhu
	R	Dus een leerling geeft dat dan aan. Als het slecht gaat met een leerling dan kom je er eigenlijk sneller op dan bij een leerling waarmee het goed gaat.
	I	Ja
	R	Ja wanneer. Het is eigenlijk wel altijd een van de eerste vragen die ik stel aan het begin van het schooljaar. Het is wel fijn als een leerling een richting heeft zeg maar. Dan hebben ze ook iets om op terug te vallen. Dus als een leerling het slecht doet dan zeg ik "jij wilde toch autohandelaar worden?" daar heb je economie voor nodig. Wiskunde waarschijnlijk. En als die daar dan slecht op scoort is het ook een soort van pressiemiddel bijna richting hun droom of wens. Maar het is wel verschillend. Bij leerlingen die het heel goed weten en goede cijfers halen, daar heb je het misschien wel minder over.
	I	Over hun kwaliteiten?
	R	Ja omdat het dan vanzelfsprekend is dat het wel goed gaat komen, denk ik. Of dat uiteindelijk ook zo is dat weet je natuurlijk helemaal niet.
	I	Oké, dus wat ik van jou begrijp is dat je vakken vaak als ervaring neemt?
	R	Ja
	I	En de vakken waar ze dan heel goed of juist slecht voor staan vormt voor jou een uitgangspunt?
	R	Ja omdat dat voor de leerling ook heel erg concreet is dat ze bepaalde dingen nodig hebben om iets te kunnen bereiken zeg maar.
	I	Ja. Gaat het in een gesprek dan ook wel eens over kwaliteiten als eigenschappen bijvoorbeeld?

	R	Ja ik vraag altijd aan het begin van het schooljaar van noem eens, en dat vinden ze heel lastig om van zichzelf te benoemen, maar dat ik zeg van noem eens twee of drie dingen waar je goed in bent of bijvoorbeeld waarvan anderen vinden dat je het goed kan. En vaak geef ik er ook wel eentje cadeau van ik denk dat je hier goed in bent.
	I	Uhu
	R	En dan zie je ze al wel een beetje ongemakkelijk. Euhm, maar ze zijn het ook niet gewend om van zichzelf te benoemen of te weten. En dat is ook niet gek want dat is ook de leeftijd. Euhm, maar daar heb je het wel over en dat helpt ook wel. Want je kunt iemand daar ook wel op terugpakken, en dat is misschien niet helemaal de goede woordkeuze want dat klinkt negatief, maar ja aangeven van joh dit is iets waarvan je zegt dat je er wel goed in bent
	I	Ja
	R	Laat dat dan ook zien weet je wel.
	I	Ja
	R	Ja het is gewoon je persoonlijkheid eigenlijk he, dus daar moet je ook gebruik van maken. Daar heb je de rest van je leven een voordeel aan.
	I	En heb je dan ook het idee dat er na dat gesprek kwartjes vallen bij leerlingen? Dat ze denken van joh daar ben ik inderdaad goed in?
	R	Ja maar echt niet bij iedereen hoor. Want dat heeft ook te maken met dat sommige leerlingen echt ergens een knauw hebben opgelopen of een negatief zelfbeeld hebben. Dus dan kun je met ze lullen als Brugman maar dan moeten ze dat echt zelf ervaren eigenlijk. Euhm, maar veel leerlingen vinden het natuurlijk altijd leuk om te horen dat ik vind dat ze kwaliteiten hebben want daar gaan ze ook niet altijd meteen vanuit.
	I	Een beetje bescheiden misschien ook?
	R	Ja zeker en dat is natuurlijk ook ergens wel weer gezond. Het zou ook bizar zijn als iemand ineens acht dingen oplepelt van waar die allemaal goed in is. Maar ik denk wel dat het, ja, euhm sorry wat was jouw laatste vraag?
	I	Of je dat ook merkt bij leerlingen
	R	Oh ja, ja, ja dat denk ik wel. En misschien niet altijd direct. Van ja, euhm als ik tegen een leerling zeg van ja je bent wel erg sociaal bijvoorbeeld, betrokken bij andere leerlingen, je helpt graag en je komt gewoon heel aardig over.
	I	Uhu
	R	En dan zie je ze ook kijken en vragen van ja maar wat is daar nou bijzonder aan dan? Dat is toch normaal? En dan zeg ik nou, dat is niet per se zo.
	I	Nee zeker niet
	R	En dan zie je ook wel, en dat kan ook helpen in de keuze natuurlijk, want op het moment dat ze dat van zichzelf weten dan is het wellicht gek om een beroep te kiezen waarbij je de hele dag alleen achter een computer zit en verder geen contact hebt met mensen.
	I	Ja
	R	Zo hoop je er wel ergens achter te komen. Soms valt het kwartje terwijl je het zegt, dat is het leukste. Maar dat is bij elke leerling verschillend. Dat ervaar je misschien zelf nu ook wel. Dat je ineens denkt van joh die dingen die vroeger werden gezegd over me, dat krijgt nu ineens betekenis.
	I	Ja precies. Nou ze worden dus in ieder geval aan het denken gezet over wat hun kwaliteiten zijn.
	R	Ja zeker. En ik hoop ook wel dat iedereen dat wel doet. Je mag ze daarin best een beetje ongemakkelijk laten voelen en over zichzelf laten nadenken. Maar

		goed er zijn ook leerlingen die het echt niet kunnen benoemen hoor, of dat niet durven.
	I	Ja
	R	En als je ze vraagt waar ze niet goed in zijn dan komen ze met een hele waslijst.
	I	Oké. En als we het dan hebben over motieven? Dus kijken daar wat ze echt belangrijk vinden, wat ze willen, wat hun doelen zijn.
	R	Ja
	I	Hoe komt dat terug in je loopbaangesprekken?
	R	Euhm, ja als het hebt over korte doelen dan heb je het eigenlijk natuurlijk over wel of niet overgaan. Dat is echt heel concreet he.
	I	Ja
	R	Dat is voor de leerlingen eigenlijk het belangrijkste in het schooljaar. En ook terecht want dat is het enige waar ze op worden afgerekend.
	I	Uhu
	R	Daarna komt wel of niet een diploma halen op een bepaald niveau. En daarna komt eigenlijk de vraag pas wat wil je nou in je leven he.
	I	Ja
	R	Hoewel die vraag eigenlijk daarvoor al zou moeten zitten maar zo werkt het in de praktijk niet helemaal. Euhm ja, motieven zei je toch?
	I	Ja klopt
	R	Ja sorry hoor, ik dwaal af en toe een beetje af. Jawel, zeker wel. Ze moeten wel weten waarvoor ze het doen.
	I	Ja
	R	En overgaan, natuurlijk kan dat voor sommige leerlingen heel fijn zijn maar je hebt ook leerlingen die dat niet voldoende vinden. Die zoeken een groter iets. En als je dat echt een droom hebt en iets kan zeggen waardoor die gaat nadenken over wat die echt wil. Dan kan er toch echt wel een knop omgaan. En dat is wel het mooiste wat er is.
	I	Ja precies. Je zegt net he dat je dan dingen kan vragen waardoor de leerling gaat nadenken en misschien die knop wel omgaat. Wat zijn dat dan voor vragen?
	R	Euhm
	I	Waar moet ik dan aan denken?
	R	Pff, ja wat voor vragen. Euhm ik vraag ook altijd wat hun vader en moeder doen want dan weet je ook al een beetje uit wat voor nest ze komen.
	I	Uhu
	R	Ik stel de vraag wel eens, als je hier nu de poort uit kon lopen en je kon alles doen wat je wil, wat wil je dan?
	I	Ja, mooie vraag.
	R	En veel zeggen dan geld. Ja nou ja geld. Dan geef ik je een half miljoen weet je wel. Dan moet je alsnog iets doén. Of ga je de hele dag op straat zitten zuipen of zo?
	I	Ja
	R	Ja dan zou ik wel iets met ondernemen willen doen. Oké dus misschien een eigen bedrijf. Zo probeer je er op die manier een beetje achter te komen wat ze willen. En dat kan soms wel helpen als een stip aan de horizon.
	I	Ja zeker
	R	En ik speel ook wel eens de andere kaart he. Als een leerling niet doet wat ik zeg, of nou niet doen wat ik zeg klinkt raar, maar als die gewoon een beetje

		blijft hangen. Dan zeg ik "ik kijk eens naar je cijfers en dat wordt natuurlijk blijven zitten, dat snap je wel he"
	I	Ja
	R	En dan volgend jaar nog een keer blijven zitten want ja ik zie geen reden dat je ineens iets zou gaan doen. Nou dan ben je 18, dan hoef je niet meer naar school. Misschien nog een jaartje bij de Albert Heijn werken. Ja dan kom je bij de andere leerlingen een keer het vuil ophalen denk ik of niet? Welke dagen ga je werken? Oh ja je moet alle vijf werken natuurlijk. Dan ga je een beetje zo proberen.
	I	Ja precies. Dan probeer je ze een beetje aan te sporen om toch eens na te denken?
	R	Ja en dan zeggen ze ook he "ik ga echt niet achter de vuilniswagen lopen".
	I	Ja
	R	En dat moet je natuurlijk niet elke keer en bij elke leerling doen. Maar soms kan dat wel even helpen. En het is ook echt afstemmen per leerling.
	I	Ja tuurlijk
	R	Sommige leerlingen hebben echt alleen maar complimenten nodig en zijn heel gevoelig. En anderen moet je echt door elkaar schudden. Die zijn bij wijze van spreken zo lamlendig als de pest. Maar dat is voor elke leerling anders.
	I	Ja
	R	Plus je hebt ook wel een grote groep leerlingen, tenminste ik, die gewoon wel weten wat ze willen. Die zeggen bijvoorbeeld al jaren dat ze voor de klas willen staan.
	I	Uhu
	R	Ja die hoef je dan niet zoveel meer te vertellen. Die weten al heel goed dat ze iets willen doen met mensen, jonge mensen. Maar die gaan wel.
	I	Goed. En als ze dan hebben ontdekt wat ze willen, of ze wisten het al he.
	R	Uhu
	I	En dan gaan ze op zoek naar werk en opleidingen. Eerst opleidingen natuurlijk en dan pas werk.
	R	Ja
	I	Hoe heb je het daarover in je gesprekken?
	R	Euhm, ik laat ze erover nadenken. Ze zitten natuurlijk ook in dat Qompas.
	I	Uhu
	R	Het is precies waar wij het al eerder over hadden he. T-leerlingen zijn helemaal niets gewend qua praktijk. Dus ook met zo'n dag stage die ze nu moeten doen.
	I	Uhu, de beroepsbeoefenaar.
	R	Dat moeten ze contact leggen he, bellen. Dan gaan ze eerst mailen. En dan adviseer ik ze wel van ja bedrijven zien die mails en die denken dat is niet belangrijk genoeg.
	I	Ja dat gaat zo de prullenbak in.
	R	Ja precies. Euhm, even kijken. Vaak in het gesprek met ouders komt dat ook wel aan bod hoor. Dan heb je het er wel over als iemand nog niet weet wat die wil gaan doen.
	I	Uhu
	R	En uiteindelijk moet je het ook niet zo moeilijk maken denk ik. Wil je iets met je handen doen? Wil je juist iets achter de computer doen? Dan weten ze het vaak best wel.
	I	Ja

	R	En ze weten ook goed wat ze niet willen. En dan valt al zeker de helft van de beroepen af. Dus dan kunnen ze ook opleidingen wegstrepen. Dan zeg ik dit zijn dan de opleidingen die overblijven. Ga ze eens opzoeken op een website. Ik weet natuurlijk ook niet van alles wat het inhoudt.
	I	Nee tuurlijk niet. Logisch ook. Er is zoveel.
	R	Dat vind ik wel een lastig stukje. Ik ben zelf altijd mentor geweest van een kader 2 klas. Tot vier/ vijf jaar geleden. En die leerlingen zijn ook anders.
	I	Uhu
	R	Die zijn wat praktijkgerichter. Hun ouders zijn vaak ook wat praktijkgerichter. Dat is wel een ander slag volk zeg maar.
	I	Uhu
	R	Ja dat vind ik dus wel lastig dat stukje over opleidingen. Ik wil natuurlijk ook geen dingen zeggen die niet kloppen.
	I	Nee
	R	Dus als ze vragen heb ik dit vak of dat vak ervoor nodig. Dan zeg ik wel ga maar naar de decaan.
	I	Ja
	R	Ik kan het natuurlijk ook niet voor alle leerlingen perfect uitzoeken.
	I	Nee logisch.
	R	Euhm, ja je ziet ook vaak wel dat als je als tip geeft ga goed kijken. Dan spreken we dat wel af. Dan hebben we daarna een gesprek erover.
	I	Ja, heel goed.
	R	Ja dan ga ik daar wel op terug komen.
	I	Ja dus ze biedt ze wel handvatten in het wegschrappen bijvoorbeeld he. Maar je laat het aan hen over om te gaan zoeken en verdiepen.
	R	Ja zeker, ja, ja zeker weten. Heel soms als ze vragen ik weet niet wat ik nodig heb voor en bepaalde opleiding. Dan zeg ik ook wel eens je kunt ze natuurlijk altijd even bellen. En dan zeggen ze nee ik heb op de website gekeken. Maar dat is dan toch een andere generatie. Je kan beter iemand spreken die gewoon meteen duidelijk antwoord geeft. Ja of nee.
	I	Ja
	R	En ze willen je altijd helpen want je bent gewoon een klant, een potentiële klant. En dat werkt over het algemeen best goed om te bellen naar die opleidingen.
	I	Ja
	R	En dat doen ze dat ook wel netjes hoor.
	I	Dan hebben we het voor een groot deel over loopbaangesprekken gehad natuurlijk. Als we dan eens kijken naar de activiteiten. Ik denk ik zet ze op een blaadje, anders moet je alle activiteiten gaan zitten oprakelen. Er staan hier en daar ook wat dingen tussen die alleen in de vierde klas plaatsvinden.
	R	Ja
	I	Maar als je hier naar kijkt, waarvan denk je dan dit heeft wel bijgedragen aan het ontwikkelen van de competenties?
	R	Euhm, de MBO Beurs daar ben ik zelf niet altijd bij geweest dus daar kan ik niet zo goed iets over zeggen.
	I	Hoor je daar iets van terug van leerlingen?
	R	Eigenlijk niet zo gek veel. Ik denk vooral Dagje Leijgraaf.
	I	Oké
	R	Daar hoor ik wel vaak van leerlingen iets van terug. Dat ze er in ieder geval iets van vinden. Dat kan heel positief zijn maar ze kunnen ook terugkomen met "dat ga ik echt niet doen".

	I	Uhu, en dat is ook een conclusie.
	R	Ja precies. Maar dus ook wel echt leerlingen die worden bevestigd in hun keuze. En die daar heel goed opletten en lief mee doen terwijl ze echt draken zijn hier in de klas. En dat is natuurlijk fantastisch.
	I	Ja
	R	Ze voelen zich dan ook wel een beetje gespannen en ze kijken er tegenop. De oude leerlingen zitten er dan bij. Dus Dagje Leijgraaf zeker wel.
	I	Oké
	R	De beroepsbeoefenaar. Daar hebben in eerste instantie de leerlingen zoiets bij van moet dat nou? Maar je ziet dat wanneer ze dat hebben geregeld dat ze dan wel trots zijn. Want ze moeten dan bellen he. En dat doe ik tijdens de les meestal. Van ja ga maar regelen. Pak je laptop, je telefoon en ga het maar regelen.
	I	Stukje netwerken ook.
	R	Ja zeker. Ze vergroten hun netwerk zo ook. En ze zijn het helemaal niet gewend ook. Dan bellen ze op en dan zeggen ze ik moet 29 mei een dag stage lopen. Kan dat bij jullie? En dan zeg ik ook altijd wel 'ho wacht even jongens'
	I	Ja
	R	Dus dan merk je wel dat ze nog moeten leren hoe je zo'n bepaalde rol pakt. Je stelt jezelf eerst netjes voor, je zegt van welke school je komt en dat je vanuit daar stage gaat lopen. En dan schrijven ze dat op en gaan ze dat voorlezen. Maar dat is prima weet je. Dat is een eerste oefening.
	I	Ja precies. Dan hebben we het over de voorbereiding van de Beroepsbeoefenaar he, want hij is op dit moment nog niet geweest. Heb jij daar ervaringen mee van vorige keren?
	R	Ja van vorig jaar.
	I	Hoe is dat achteraf gevonden?
	R	Ja wel goed. Omdat ze echt ervaring opdoen bij iets. En de bedoeling is natuurlijk dat ze eigenlijk niet echt iets doen maar vooral meekijken.
	I	Uhu
	R	Euhm, ik denk dat dat alleen maar heel goed kan helpen. Ervaring opdoen. Je ziet ook echt wel dat ze een gerichte keuze maken in wat ze echt graag willen.
	I	Ja precies, wat ze echt graag een keer willen zien.
	R	Ja ze gaan in ieder geval zeker niet op eigen initiatief naar iets wat ze niet willen. Dat helpt wel. En je hebt er natuurlijk ook altijd bij zitten die de sportschool kiezen terwijl ze daar verder niet zoveel mee hebben maar omdat het relax is.
	I	Ja
	R	Maar natuurlijk, de echte praktijk helpt altijd.
	I	Mis je dat stukje praktijk op andere gebieden?
	R	Euhm
	I	Ze zitten natuurlijk vrij veel in een lessetting op dit moment.
	R	Ja, ik zou best wel pleiten voor dat ze ja, dat zo'n beroepsbeoefenaars dag of dagdeel. Dat zou van mij best wel wat groters mogen zijn.
	I	Ja
	R	Ik denk echt wel dat het goud waard is om een leerling op een, twee of drie plekken te laten kijken gedurende een week.
	I	Ja precies. Dus dat zou van jou wel iets meer, breder of groter mogen.
	R	Ja zeker. Een kijkje in de keuken is altijd goed. Op een gegeven moment was er ook een leerling die wilde een keer kijken bij een bakker. Dus die had een

		bakkerij gebeld en die zeiden als je het echt wil meemaken moet je hier eigenlijk om half 5 zijn.
	I	Ja
	R	Dus die leerling kwam naar me toe en die zei ik begreep het denk ik niet helemaal goed. Ik snap het niet, hoezo half 5? Dus ik zeg ja het is een bakker. Ja zegt ze maar 's ochtends he. Dus ik zeg tegen haar, ja hoe denk je dat die broden er anders komen? Die komen niet uit de lucht vallen. Ja maar dat zoek ik niet zei ze. Nou weet je dan is de conclusie bij deze dat je geen bakker gaat worden.
	I	Nee precies
	R	Het helpt wel echt voor het beroepsbeeld. Of ze moeten bijvoorbeeld veel zitten. Of ze vinden de sfeer niet prettig. Dat is allemaal prima om een keer te ervaren.
	I	Ja zeker
	R	Daar hebben ze van te voren helemaal niet over nagedacht. Ze denken ook vaak bij administratie/financieel denken, ze geld verdienen, computer, bureau. Ja dat moet ook bij je passen natuurlijk. En die dingen worden bij zo'n Dagje Leijgraaf de beroepsbeoefenaar wel duidelijk. Bij de Leijgraaf wordt dat ook echt gezegd bij de opleidingen van joh je moet je wel even realiseren dat je het grootste gedeelte van de dag op een stoel zit.
	I	Ja
	R	En achter een scherm. En dat past bij je of dat past niet bij je. En dan zie je leerlingen wel nadenken van misschien is dit dan toch niks voor mij.
	I	Nee
	R	Dus ik denk alles wat naar praktijk neigt dat dat wel goed is.
	I	Hoe is dat met de meeloopdagen en open dagen in T3?
	R	Volgens mij gebeurt dat niet. Tenminste niet dat ik weet.
	I	Oké. Dus als het echt gaat om ervaring op doen dan is de Beroepsbeoefenaar en Dagje Leijgraaf voor het zien van beroepen en opleidingen.
	R	Ja dan zou ik in de derde met name praktijk doen zodat je in de vierde, dan hebben ze dat in hun achterhoofd zitten en hoeven ze niet nog een keer alles af te gaan om te kijken wat ze willen. Dan zijn ze al wat ervaringen rijker.
	I	Ja
	R	En kijk je hebt natuurlijk ook nog Qompas, of ga je dat dadelijk nog benoemen?
	I	Nou dat is een mooi bruggetje waar ik het nu over wilde hebben. Dus vertel maar verder
	R	Dat blijft altijd een lastige. We hebben nu Qompas. In kader 2 had je, euhm
	I	Keuzeweb
	R	Keuzeweb inderdaad. Ja kijk, het blijft heel theoretisch voor leerlingen en ja het is gewoon lastig. Kijk als je dat gaat vragen aan leerlingen dan zijn ze overwegend, euhm, kritisch op Qompas.
	I	Ja
	R	En dat is ook logisch. Ik denk trouwens niet per se dat ze op het systeem kritisch zijn maar er is voor hun niet echt een noodzaak om het goed te doen. Zo voelt het voor ze. Die is er wel maar
	I	Ja, maar nu doen ze het vooral omdat het moet?
	R	Ja, zeker. 100%
	I	Ja
	R	En dat geldt denk ik voor de gemiddelde coach ook. Dat geldt voor mij ook. Ik zeg ook tegen mijn leerlingen van, als ik heel eerlijk ben dan ga ik ook niet

		elke week alles checken en dit en dat. Bij sommige opdrachten zeg ik ok van ja hou het maar kort en dan de volgende. Ja dat is gewoon de realiteit.
	I	Ja
	R	Euhm, maar ik denk wel dat het zinvol kan zijn als je een noodzaak creëert. Dus als je die praktijk van te voren hebt gehad dat ze dan in Qompas daarover iets moeten verwerken. Vrijwel direct erna. En dat is het lastige.
	I	Uhu
	R	Want je hebt bijvoorbeeld Dagje Leijgraaf en Qompas zit daar ook wel aan gekoppeld.
	I	Ja klopt, daar moeten ze een evaluatieverslagje over schrijven.
	R	Ja en eigenlijk zou je dat direct aan elkaar moeten koppelen bijna. Van je bent er nu geweest en morgenvroeg, weet ik veel, ga je echt even opschrijven wat je er van vond. En nu is het, je gaat daarheen en ergens heb je weer een coachmoment en doe je stap 5.
	I	Ja waarschijnlijk weer de eerstvolgende woensdag erna.
	R	Ja precies en bij leerlingen gaat dat natuurlijk zo. Dan zijn ze het echt kwijt. Ik weet niet eens meer waar ik geweest ben zeggen ze dan. En dat is natuurlijk wel heel erg maar zo werkt het wel. Het is wel de realiteit.
	I	Ja zeker. Dat werkt bij leerlingen zo. Die hebben na een paar dagen inderdaad al zoiets van hoe heette die opleiding ook alweer waar ik geweest ben?
	R	Ja dat is dan te lang erna. Dan zijn ze helemaal uit het gevoel ook van oh ja ik wil hier meer over weten. Dus ja ik zou best wel graag hebben denk ik dat er meer een bepaalde focus is bepaalde periodes.
	I	Uhu
	R	Dus bijvoorbeeld, weet ik veel, drie weken per jaar en dan niet per se de hele week hoor. Maar dat je dan een aantal momenten hebt waarop je intensief met LOB bezig bent. Niet als een wekelijks terugkerende opdracht zoals het nu een beetje is.
	I	Uhu
	R	Nu geven leerlingen dat ook wel aan, die woensdagochtend is dat dan.
	I	Ja
	R	Je hebt echt wel ochtenden waarop je echt iets te doen hebt en met LOB bezig bent, maar ja je hebt ook van die ochtenden..
	I	Dat we ze maar aan Qompas zetten.
	R	Ja precies dat. En op het moment dat op het bord schrijf dat we daarmee aan de gang gaan, dan weten leerlingen ook dat ik zelf even niks heb. Daar ben ik altijd ook wel open over. Dat geldt wel voor meerdere dingen, niet alleen voor LOB hoor. Je kunt een heel jaar lang elke week iets doen maar je kunt ook zeggen we gaan twee weken knallen om erachter te komen wat je zou willen.
	I	Ja
	R	Maar ja, ik weet niet of dat dan meer oplevert hoor. Maar ik kan me wel voorstellen als je jong bent dat je dan liever een tijdje gefocust bent op één ding dan dat je er elke week weer even een keertje over moet nadenken.
	I	Duidelijk. Hebben we dan nog iets niet besproken waarvan je denkt hier moeten we het nog even over hebben?
	R	Euhm, nee eigenlijk niet. Ik vind het op zich verder prima. Los van Qompas. We hebben in ieder geval tijd om er iets mee te doen, dat was ook niet altijd zo.
	I	Nee
	R	Ja wat ik daarvoor al zei. Meer focus misschien. Maar verder is het goed.

	I	Goed, dan gaan we m afronden. Bedankt voor jouw tijd en input.
	R	Ja geen probleem.

Transcript respondent 4

16 mei 2019

Duur: 00:20:36

Code	I/R	
	I	Yes ik heb de opname aan staan.
	R	Ik ben heel onvoorbereid hoor. Waar gingen we het eigenlijk over hebben?
	I	Ja dat wilde ik nou net aan jou vragen *gelach*
	R	Als ik hier zit zal het wel LOB zijn
	I	Ja, het gaat over wat we nu doen aan LOB dus loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en Qompas, ontwikkelen we daarmee bij leerlingen de vijf loopbaancompetenties? Dus de competenties die we graag bij leerlingen willen zien en die volgens de theorie ook bijdragen aan het kunnen maken van een goed onderbouwde keuze. Enerzijds heb ik daar natuurlijk leerlingen voor bevraagd maar aan de andere kant wil ik jullie, coaches, daar ook in meenemen.
	R	Oké
	I	Dus we hebben het over de onderdelen van LOB die ik net noemde en dan in hoeverre daarmee de vijf loopbaancompetenties worden ontwikkeld. Heb je nog vragen voor we beginnen?
	R	Nee hoor
	I	Oké. Loopbaangesprekken. Als we dan kijken naar de kwaliteitenreflectie. Dus wat kan een leerling goed, waar is die niet zo goed in. Hoe komt dat terug in de gesprekken?
	R	Ik denk dat je daar als coach zijnde bijna in ieder individueel gesprek mee bezig bent.
	I	Uhu
	R	We behandelen naast LOB nog twee andere gebieden in die individuele gesprekken namelijk leven en leren maar je bent in ieder coachgesprek wel bezig met waar ben je goed in, waar liggen je talenten, wat vind je leuk om te doen en waar wil je nog meer over ontdekken?
	I	Ja
	R	Het is bijna een rode draad in een coachgesprek merk ik aan mezelf.
	I	Kunnen leerlingen al goed reflecteren op hun kwaliteiten of moet je dat echt uit ze trekken?
	R	Dat moet je echt uit ze trekken. Als ik kijk naar mijn coachklas dan denk ik dat 50% weet waar ze goed in zijn omdat ze dat echt heel lastig vinden. Je moet dat echt wel uit ze trekken.
	I	Uhu
	R	Maar dat heeft denk ik ook wel met de leerling te maken.
	I	En wat voor vragen stel je dan om dat uiteindelijk wél uit ze te trekken?
	R	Praten over interesses. Welke vaardigheden zijn er uit jouw interesses gekomen? Waarom ben jij zo goed in gamen? Wat komt daarbij kijken? Engels? "Oh ja ik praat eigenlijk alles in het Engels" Oh dus dan gaat het met Engels hier op school ook wel goed? Zo probeer je die gesprekken wel te doen.
	I	Ja
	R	Dus waar liggen je interesses.
	I	Dus daar haal je voor een groot deel de reflectie op kwaliteiten vandaan. Hoe doe je dat met motieven? Ik hoorde je net al zeggen dat je wat ze willen een makkelijke vraag vinden dan waar ze goed in zijn.

	R	Pff wat ze willen.
	I	Ja wat ze willen in hun leven en loopbaan en wat ze nou echt belangrijk vinden.
	R	Ze vinden het lastig om dat wel te benoemen hoor. Ze kijken naar de vervolgoopleidingen. Ze vinden dat heel lastig om er nu al over na te denken. Hetgeen wat we daar met school aan doen helpt natuurlijk wel. MBO Beurs, Dagje Leijgraaf et cetera et cetera.
	I	Ja
	R	Maar dat zullen jullie ook wel gemerkt hebben, ik heb best wel veel leerlingen die ik hier naartoe stuur.
	I	Uhu
	R	Dus euhm, maar dat vinden ze wel lastig hoor wat ze motiveert en waar ze uiteindelijk naartoe willen. Maar ook dat is weer een rode draad van mijn coachgesprekken.
	I	Ja. En waar ze naartoe willen he. Dan hebben we het natuurlijk over opleidingen en in een later stadium werk. Hoe oriënteren zij zich daarop? Laat ik de vraag anders stellen: hoe komt het stukje werkexploratie terug in de loopbaangesprekken?
	R	Ik heb regelmatig mijn computer open staan tijdens zo'n gesprek. Zo van oh het lijkt je leuk om iets in de reclame te gaan doen. Welke scholen zouden daarbij passen? Heb je daar al eens ooit over nagedacht? Heb je de MBO Beurs bezocht? Zo raak je wel in gesprek daarover.
	I	Ja
	R	Oh je hebt al eens gekeken naar Sint Lucas. Laten we dat even als voorbeeld nemen. Heb je al eens onderzocht welke richtingen ze daar hebben? "Nee dat nog niet precies" Nou laten we daar eens naar kijken. Kom maar naast mij zitten, dan openen we de computer en gaan we naar de website. En dan gaan we zo aan de slag.
	I	Wat goed. Merk je dan ook dat ze daarna weggaan met een gevoel van ja hier kan ik iets mee, ik ben iets te weten gekomen?
	R	Ja zeker. En dat merk ik vooral aan ouders die de dag erop reageren met fijn dat je dit gesprek met ze hebt gevoerd, we hebben nieuwe inzichten en gaan kijken naar de open dag.
	I	Ja
	R	Ja dus dat is wel positief. Ik merk ook nu we de individuele coaching hebben, dat dat een stuk beter is dan voorgaande jaren.
	I	En waar zit voor jou dat verschil?
	R	Tijd en aandacht. Echt de aandacht. Je had toen gewoon je klas en je begeleidingslesui.
	I	Uhu
	R	En als je iemand persoonlijk wilde spreken dan moest je dan plannen ergens omheen, tussen de lessen. Dus dat deed je eigenlijk alleen bij leerlingen waarbij het nodig was. En dan had je ook nog eens 30 leerlingen en nu heb je de helft. Dus veel meer aandacht, meer tijd, meer contact met ouders.
	I	Ja
	R	Dus veel 'echter' allemaal.
	I	En heb je het idee dat leerlingen daar het verschil tussen merken?
	R	100% Dat laten ze iedere keer weten.
	I	Oké
	R	Ja ik heb het ook wel van Angelique overgenomen. De leerlingen mogen een cijfer geven aan de gesprekken die ik met ze voer.

	I	Ja
	R	En op het begin doen ze dat heel erg ja-knikkend als je snapt wat ik bedoel.
	I	Ja heel positief of zo?
	R	Positief. Maar nu gaan ze daar het nut ook van inzien. En dan zie ik daar ook weer het nut van in. Ja dan krijg je 'echte' gesprekken. Ik kan het niet anders bewoorden eigenlijk.
	I	Wil je het eens proberen om in woorden te beschrijven?
	R	Het is, euhm, je weet veel van het kind, je weet hoe de situatie thuis is, je weet waar die over nadenkt, in welke periode van zijn of haar leven dat die zit.
	I	Ja
	R	En doordat je daar zo specifiek op kunt bevragen is er veel beter contact. "Echt" contact *gelach*.
	I	En als we het dan hebben over de loopbaancompetentie loopbaansturing. Dus dat ze zelf initiatief tonen en acties ondernemen richting hun doel? Hoe is het daarmee in gesprekken met je leerlingen?
	R	Je probeert dat te sturen he. Op een gegeven moment ga je samen achter de computer zitten. Om maar weer het voorbeeld van Sint Lucas te gebruiken. Oh hey je ziet dat er over twee weken een open dag is. Ga maar eens kijken. En wat ik dan nog wel doe is naar aanleiding van zo'n gesprek nog even kort in een mailtje naar de ouders van dit hebben we vandaag besproken. Wellicht is het verstandig om die open dag eens te bezoeken.
	I	Uhu
	R	Dus je probeert het wel te sturen maar of ze het echt doen dat denk ik niet altijd. Maar ik geloof wel dat die driehoek van leerling, ouder en coach wel heel sterk is.
	I	Ja dus je betreft ook echt de ouders bij de gesprekken die je met de leerling hebt gehad?
	R	Ja
	I	Oké. Dan hebben we het over loopbaangesprekken gehad he. We hebben natuurlijk ook activiteiten die we organiseren. Er staan ook wat activiteiten van de vierde bij hoor dus daar heb jij wellicht wat minder mee. Maar wat heeft volgens jou nou echt bijgedragen aan de ontwikkeling van die leerling?
	R	Ik vind, en dat hoor ik ook terug van oud-leerlinge, dat de MBO Beurs heel sterk is.
	I	Ja
	R	Ik hoor daar altijd twee verhalen van terug. En dat is vooral van de leerlingen die nu op school zitten en de week erna hoor je terug van ja dat was echt helemaal niks. En dan zeg ik ja maar als je weet van een opleiding dat dat helemaal niks was, dat is nuttige informatie. Ja hoezo dan? Ik zeg stel je voor je zit in de vierde klas en je schrijft je in voor die opleiding, ja dan kom je er bekaaid vanaf.
	I	Ja
	R	Dus ook die ervaring is nuttig. En ik had laatst een leerling en die kwam even terug hier op school. Gewoon om even te kletsen op de afdeling en ik vroeg "wat ben je nu aan het doen?" en ze noemde een opleiding. Ik zeg hoe ben je daar eigenlijk bij gekomen? Hoe heb je die keuze gemaakt? En toen zei ze nou ik heb die opleiding bezocht bij de MBO Beurs en dat vond ik super leuk. En toen heeft ze een open dag bezocht en zich ingeschreven. Dus ja die vind ik wel heel sterk.
	I	En dat hoor je ook terug van de leerlingen dus.

	R	Ja, ja dat hoor ik echt terug. Ook de Beroepsbeoefenaar vind ik een hele sterke omdat ik vind dat ook leerlingen op de theoretische leerweg moeten kunnen stage lopen. Nou goed de Beroepsbeoefenaar gaat over 2 weken plaatsvinden.
	I	Ja
	R	Ik vind het heel waardevol. Ik denk ook dat we dat goed begeleiden. Dat de leerlingen daar ook veel eigen initiatief in moeten nemen, heel veel van leren.
	I	Ja
	R	Ik denk wel dat we het moeten uitbreiden maar je weet dat ik daar voorstander van ben.
	I	Zeker
	R	Verder Dagje Leijgraaf. De Leijgraaf is natuurlijk de school waar wij veel contact mee hebben en waar veel van onze leerlingen naartoe gaan. Het is leuk om eens een keer te kijken hoe het er daar uit ziet. En hoe opleidingen eruit zouden kunnen zien. Alleen voor leerlingen is het de Leijgraaf en die kunnen geen verband zien tussen bijvoorbeeld een sportopleiding op de Leijgraaf en een op, ik noem maar wat, ROC Nijmegen.
	I	Nee
	R	Dat vinden ze lastig. Dus die zien een sportopleiding op de Leijgraaf en die vinden dat wat, of ze zien 'm en ze vinden het helemaal niks. En als het dan helemaal niks is dan is het in Den Bosch ook niks en in Nijmegen ook niks.
	I	Nee, en ik merk dat dat soms aan hele kleine dingen kan liggen he. Ik vind het gebouw niet leuk van de sportopleiding dus ik ga een andere opleiding doen. Ik noem maar wat.
	R	Ja precies. Het is goed dat we daar gaan kijken, laten we dat voorop stellen, maar misschien dat we daar nog iets meer mee kunnen.
	I	Is iets om mee te nemen inderdaad. Wat ik nog over de Beroepsbeoefenaar wilde vragen, aangezien we toch vanuit de vijf loopbaancompetenties kijken, denk je dat ze daar een netwerkje aan over houden. Dus een kort lijntje dat het mogelijk maakt om nog eens vragen te stellen of iets dergelijks?
	R	Euhm, dat denk ik altijd. Ik denk niet echt dat dat meetbaar is. Maar ik denk ook niet dat dat hoeft.
	I	Uhu
	R	We maken die netwerk opdracht van Tumult die eraan gekoppeld is. Op die manier laten we de leerling ook zien wat een netwerk is en wat dat voor hem of haar kan betekenen.
	I	Vinden ze het lastig om hun netwerk te gebruiken om iemand te vinden voor het meelopen met een beroepsbeoefenaar?
	R	Nou, het vinden van iemand vinden ze niet lastig maar het contact vinden ze lastig. Want wat doen ze? Ze gaan mailen. Mailtjes worden niet altijd meteen beantwoord. Dus dan zeg ik dat ik liever niet heb dat ze mailen maar dat ze bellen, en dan wordt het spannend.
	I	Ja, dat snap ik ook.
	R	Ze moeten dat gewoon leren. En ouders helpen daarbij, want we betrekken daar ook wel ouders bij en ik hoop dat ouders ook aangeven dit is een goed adres en dit is de contactpersoon, maar bel zelf.
	I	Uhu
	R	Ik vind de beroepsbeoefenaar heel waardevol.
	I	Ja en dat zou van jou verder uitgebreid mogen worden.
	R	100%

	I	Doen er veel leerlingen een open dag?
	R	Euhm, in de derde klas nog niet heel veel omdat dat in de vierde pas echt begint te spelen.
	I	Ja is misschien nog een beetje ver van hun bed omdat ze na de derde natuurlijk nog een heel jaar moeten.
	R	Ik probeer het wel te stimuleren want dat zorgt ervoor dat ze uiteindelijk een betere keuze kunnen maken. Want als ze in de derde al ergens zijn wezen kijken dan hebben ze daar in de vierde profijt van.
	I	Ja en meeloopdagen zijn denk ik ook nog niet zo aan de orde?
	R	In de derde klas geven we daar eigenlijk geen verlof voor maar in een enkel geval doe ik dat toch. En zeker als een leerling kan uitleggen waarom die daar wil kijken. Dan neem ik contact op met ouders en dan wordt dat alsnog geregeld. In de vierde is dat heel veel toch?
	I	Mwah. Nou ja ik merk wel dat leerlingen, ook uit de vierde, dat toch wel heel spannend vinden. Ze moeten toch echt een dag daar naartoe, een dag meelopen met de studenten die daar op school zitten enzovoort. Dat contact blijft gewoon een beetje eng.
	R	Ja in de vierde zijn ze daar misschien al wat meer aan gewend.
	I	Ja zeker meer dan in de derde. Tot slot Qompas. Als we kijken naar Qompas.
	R	Ja
	I	Wat zijn jouw ervaringen daarmee?
	R	Qompas, we hebben daar in de afgelopen jaren flink wat aan gesleuteld. Eerst was dat Keuzeweb, toen is het Qompas geworden we hebben een aantal opdrachten eruit gehaald. Euhm, het blijft wel lastig. Leerlingen vinden het nog steeds een moetje. Terwijl je ze wel het nut en de urgentie ervan probeert te laten inzien. Toch is dat lastig. Wat wel heel makkelijk gaat zijn opdrachten in Qompas die gekoppeld zijn aan een gebeurtenis.
	I	Ja
	R	Dus MBO Beurs, opdracht. Beroepsbeoefenaar, opdracht. Dagje Leijgraaf, opdracht.
	I	Ja
	R	Dan heeft het effect.
	I	Dus als de opdracht echt gekoppeld is aan iets dat ze hebben meegemaakt, dan kunnen ze het nut er wel van inzien?
	R	Ja dan is het geen moetje eigenlijk. Maar de opdrachten tussendoor, ook al hebben we als coach een handleiding en proberen we die opdrachten samen met ze voor te bereiden, wat overigens niet altijd lukt, dan zitten er kleine opdrachten tussen die ze maken maar ik twijfel eraan of daarmee het gewenste effect wordt behaald.
	I	Ja precies. Want dat zien ze dan als opdrachten die als het ware uit de lucht komen vallen, begrijp ik?
	R	Ja, ik hoor dat ook unaniem terug.
	I	Ja, in de enquête komt dat ook naar voren hoor.
	R	We hebben echt geprobeerd om dat beter aan te pakken, ook met de coaches. Yvette heeft daar nog een rol in gespeeld begin dit jaar.
	I	Ja
	R	Ja je doet je best. Maar we moeten er wel iets mee.
	I	Welke onderdelen uit Qompas, behalve dan de opdrachten die aan een ervaring gekoppeld zijn, zijn nuttig?
	R	Nu heb ik ze natuurlijk niet allemaal paraat. Is de eerste opdracht een vaardigheden/ intertestest?

	I	Ja de LCData Interesstest is dat.
	R	Als dat zo is, dan is die waardevol. Het is ook goed dat die aan het begin zit. En alle opdrachten maar dat heb ik al gezegd, die gekoppeld zijn aan een gebeurtenis, stage die zijn allemaal heel nuttig. Maar die opdrachten die er tussendoor zitten die zijn gewoon heel lastig. Ook voor coaches.
	I	Ja
	R	Om dat goed voor te bereiden. We hebben daar de woensdag voor. Euhm, maar we zitten in een veranderingsjaar. Waarin weinig tijd, nee dan moet ik anders inkleden, waarin veel tijd gaat naar de dagelijkse gang van zaken.
	I	Uhu
	R	Maandag, woensdag en donderdag. Ja we zorgen gewoon dat iedereen weet wat die moet doen.
	I	De organisatorische dingetjes.
	R	Ja inschrijven P-uren, S-uren, de TRAP weken, de herkansingen alles is anders. Talenturen. Dus je zou eigenlijk volgend jaar nog eens een keer moeten testen. En eigenlijk pas het jaar erop.
	I	Het heeft inderdaad allemaal even tijd nodig om te landen.
	R	En dat zie je ook bij coaches he. Die hebben dus weinig tijd om Qompas opdrachten gedegen voor te bereiden. En dat zal vast resultaat hebben op de leerlingen.
	I	Hebben we dan nog iets niet besproken waarvan jij denkt dat moet je echt weten over LOB in T3?
	R	Nee ik vind dat wij een mooie lijn hebben, nog steeds. Daar denken wij ook ieder jaar weer goed over na. Ik denk dat er mooie opdrachten voor ze in zitten. Opdrachten is misschien een groot woord maar als je kijkt naar start klas 3 en eind klas 3, wat ze dan gedaan hebben. Dan is dat een hele mooie ontwikkeling in de loopbaanoriëntatie van een leerling. En nogmaals, ik vind de individuele gesprekken heel sterk.
	I	Ja. Dat hoor ik eigenlijk van iedereen wel hoor. Dat ze daar allemaal heel blij mee zijn. Zowel coaches als leerlingen.
	R	Ja het is goud. Het is echt goud. En we moeten wel proberen om uit te breiden naar stage.
	I	Yes, zeker. Maar daar zijn we natuurlijk mee bezig samen.
	R	Ja en dat is misschien nog niet eens voor volgend jaar maar als er wat meer rust is hier op school dan zou zoiets plaats kunnen gaan vinden.
	I	Ja we moeten inderdaad even kijken hoe en wat. Het is alleen zo zonde dat basis en kader wél stage lopen en sowieso heel veel praktijkervaring opdoen, T-leerlingen daarentegen zitten voor een groot deel alleen maar in een lessetting. Die zien met de beroepsbeoefenaar alleen hoe het werk er écht uitziet ergens.
	R	1 dag
	I	Ja 1 dag inderdaad, of een dagdeel zelfs. Vier uur maar geloof ik. Dan denk ik ja ik vind dat zonde als we dat niet doortrekken naar de T stroom.
	R	Ja ben ik het mee eens. Als ik naar mezelf kijk en denk waar ik het meeste heb geleerd, dat is ook stage.
	I	Ja zeker. En dat heb ik ook wel gemist. Ik heb nooit stage hoeven lopen.
	R	Oh echt?
	I	En dan is het gat groot he. Want van nooit stage lopen kom je hier en moet je ineens een half jaar stage lopen. En dan kom je in een kloof. En dat is misschien wel heel extreem maar die leerlingen moeten straks ook stage gaan lopen op het MBO.

	R	En pas dán bouw je een netwerk op he.
	I	Ja zeker weten. Laat dat nou gelijk een hele mooie afsluiter zijn van de laatste loopbaancompetentie *gelach*. Heb jij nog vragen?
	R	Euhm nee, eigenlijk niet.
	I	Dan wil ik jou bedanken voor je tijd.

Transcript respondent 5

20 mei 2019

Duur: 00:21:45

Code	I/R	
	I	Ben jij een beetje op de hoogte van waar we het over gaan hebben vandaag?
	R	Nou volgens mij gaat dat ergens over competenties, gericht op het LOB.
	I	Heel goed
	R	Ik weet verder niet of het te maken heeft met de competenties voor de docent of voor de leerling.
	I	Oké goed dat je dat even zegt. Het zijn de competenties waarover de leerling uiteindelijk moet beschikken. Ik doe namelijk onderzoek naar LOB in T3 en T4 en we willen eigenlijk eens kijken naar wat we nu doen met LOB en of we daar de vijf loopbaancompetenties mee ontwikkelen.
	R	Uhu
	I	Die een leerling nodig heeft om een keuze te kunnen maken.
	R	Ja
	I	Dus het huidige LOB plan bestaat uit gesprekken, activiteiten en Qompas natuurlijk. Dus vanuit daar gaan we de komende 25 minuten naar de loopcompetenties kijken.
	R	Oké
	I	Euhm, allereerst als we het hebben over kwaliteitenreflectie, het woord zegt het al namelijk het reflecteren op kwaliteiten, hoe komt dat dan terug in de loopbaangesprekken die je hebt met leerlingen?
	R	Euhm, bij het reflecteren
	I	Ja op kwaliteiten
	R	Even denken hoor. Dat komt vooral in de coachgesprekken komt dat terug.
	I	Op welke manier?
	R	Als ze geen keuzes weten te maken van een vervolgopleiding dan gaan we altijd even kijken van oké wat vind je nu wel leuk en wat vind je nu niet leuk. En daar komen de kwaliteiten eigenlijk wel altijd naar boven.
	I	Ja
	R	Dus dat ja, op die manier.
	I	Oké dus wanneer ze geen keuze kunnen maken voor een vervolgopleiding pak jij terug op de kwaliteiten?
	R	Ja, ja
	I	Is dat moeilijk om te achterhalen bij leerlingen?
	R	Ik vind dat soms best wel moeilijk, ja. Want ze weten het vaak zelf niet goed te benoemen.
	I	Ja
	R	Ze weten vaak wel heel goed wat ze niet willen en dat kunnen ze vaak wel benoemen. Maar ik geef dan ook wel vaak aan als ze bijvoorbeeld ergens leiding in geven bij een club ofzo. Dat ze dan dus leidinggevende capaciteiten hebben.
	I	Ja
	R	En dan hebben ze zoiets van nou zo goed doe ik dat nou ook weer niet he. Ze willen daar niet zo, ze voelen dat als opscheppen he. Ze durven dat dan niet zo van zichzelf te zeggen.
	I	Een beetje bescheiden hoor ik wel terug dan.
	R	Ja heel bescheiden, ja.

	I	Zie je wel na zo'n gesprek dat het kwartje dan toch wel is gevallen bij de leerlingen? Merk je dat?
	R	Bij sommige wel en bij sommige niet. Dat vind ik een beetje moeilijk want euhm, er zijn ook leerlingen die het echt heel duidelijk weten en die benoemen dat ook best wel dat ze dat kunnen. Maar bij anderen moet je het er wel uittrekken. En daar zie ik dan achteraf wel bij dat dat een eyeopener was, dat wel.
	I	Ja
	R	Ik vind het heel verschillend.
	I	En als we het dan hebben over motieven? Dus waarom een leerling iets wil of waarom die iets belangrijk vindt?
	R	Met die derdejaars vind ik het altijd best wel moeilijk omdat ze vaak iets hebben zo van moet ik dan nu al gaan kiezen.
	I	Ja
	R	En ze vinden het gewoon heel moeilijk om te kiezen.
	I	Ja
	R	En wat ik dus eigenlijk doe is zoeken naar die kwaliteiten en aangeven van bezoek open dagen.
	I	Ja
	R	En dat geef ik ook aan de ouders door.
	I	Uhu
	R	En dan vraag je later of ze open dagen hebben bezocht. De een is daar echt wel actief in geweest en de ander is nog zo van ja ik weet het nog niet. Maar als je niet gaat kijken dan weet je het ook niet. Dus motieven, ja dat vind ik moeilijk. Kan ik niet echt iets over zeggen.
	I	Ja dus als ik je even samenvat dan zeg je naar aanleiding van die kwaliteiten adviseer je ze om ergens te gaan kijken en daar komt dan vervolgens uit dat wil ik niet of dat wil ik wel.
	R	Ja
	I	Oké. Bij werkexploratie he dus wat is er allemaal aan opleidingen en beroepen en wat past er dan bij mij. Je noemt op dat vlak net open dagen bezoeken. Nemen de leerlingen daar zelf initiatief in?
	R	Euhm, de klas die ik nu heb daar zitten wel een aantal leerlingen in die zelf ondernomen hebben om open dagen te bezoeken voordat ik het gemeld had. Anderen moeten weer echt aangespoord worden. En dan heb ik toch een vrij serieus klasje. Want als ik kijk naar de jaren ervoor dan moet je het echt aansporen. Dus het was vrij bijzonder dat er leerlingen waren die al gekeken hadden.
	I	Dus op dit moment bij jou in de klas gaat dat best wel goed? Maar als we naar de gemiddelde leerling kijken dan zetten ze nog niet echt zelf stappen daarin.
	R	Nee de meeste hebben we aansporing nodig.
	I	Netwerken vind ik een beetje lastig om te bespreken omdat ik het idee hebben dat leerlingen daar nog niet zoveel mee doen. Of ze ergens een netwerk aan overhouden of dat ze dat ergens voor gebruiken. Wat is jouw ervaring daarmee?
	R	Euhm, ook weinig maar wat ik wel doe is net zoals bij die beroepsbeoefenaar, daar zit zo'n formuliertje bij van benoem eens het beroep van je vader of moeder. Oh nee wacht dat heb ik aan het begin van het jaar al gedaan. Om alle beroepen een beetje te verzamelen.
	I	Ja, heel goed.

	R	En nu had ik gezegd wat voor beroepsbeoefenaar zoek je nou zelf en dan daarop de reacties van de klas of ze daarmee kunnen helpen. En dat ging wel redelijk.
	I	Oké
	R	Maar als je echt zegt netwerken; ik had één leerling ertussen zitten en die heeft stage gelopen vanuit de talenturen en die heeft eigenlijk wel een beetje, ja echt een netwerk is het misschien niet, maar wel dat ze zegt ik heb daar stage gelopen en dat vond ik zo leuk dat ik wel weer ga zoeken in diezelfde branche om een beroepsbeoefenaar te zoeken.
	I	Ja
	R	Dus of het echt netwerken is weet ik niet maar het is wel een stukje verbindingen leggen met. Dus dat wel.
	I	Ik hoor als jij dat zo zegt, dat meisje weet nu in welke branche ze moet zoeken want dat ligt haar heel erg, dat is echt op basis van de ervaring die ze heeft opgedaan met de stage.
	R	Ja
	I	Vind je dat dat bij andere dingen mist?
	R	Euhm, ja. Want ik dat is een hele positieve ontwikkeling dat die T3 leerlingen stage kunnen lopen in die talenturen.
	I	Ja dus dat zouden wel wat meer leerlingen mogen doen maak ik uit jouw woorden op?
	R	Ja, ja.
	I	Je denkt dat dat positief bijdraagt aan de ontwikkeling van de leerling?
	R	Ja dat weet ik wel zeker. Tenminste bij haar is dat heel erg positief uitgevallen. Er zijn er wel meer die dat gedaan hebben en ik hoor achteraf wel dat ze dat allemaal leuk hebben gevonden.
	I	Ja precies. Nou dat is meteen een mooi bruggetje naar de activiteiten. Ik heb hier de activiteiten op een rij gezet. Er zitten er ook wat van T4 tussen hoor. Van welke activiteiten zeg jij dat draagt echt wel bij aan de ontwikkeling van onze leerlingen? Of welke juist helemaal niet. Dat mag je natuurlijk ook zeggen.
	R	Die ken ik niet?
	I	Nee dat kan kloppen. Dat is in T4. Dat is een project dat we afgelopen jaar hebben uitgetoetst. Bestond uit twee delen: eerst een voorstelling en daarna workshops over dromen en doen, dus wat wil je in je leven en de leerling daarover na laten denken. Was gedeeltelijk voor herhaling vatbaar maar over het algemeen waren de reacties niet zo heel positief.
	R	Aha, oké. Maar de meeloopdagen zijn dan de dagen die ze zelf inplannen.
	I	Ja dat zijn echt de dagen die ze zelf inplannen. Dus dat is ook niet op iedereen van toepassing hoor.
	R	Nee want dat zie ik in T3 dus niet voorkomen. Ik geef dat wel altijd aan.
	I	Uhu
	R	Van ga naar een open dag of plan een meeloopdag. Want je steekt er echt heel veel van op van een meeloopdag.
	I	Ja zeker weten
	R	Maar dat durven ze niet he.
	I	Nee klopt. Dat is vooral voor T3 leerlingen vaak echt nog een stap te ver.
	R	Maar als ik hiernaar ga kijken. De MBO Beurs sowieso.
	I	Ja, kun jij eens uitleggen waarom je vindt dat die bijdraagt aan het ontwikkelen van de leerling?
	R	Euhm omdat ze dan toch wel serieus ook met ouders hier naartoe komen.

	I	Uhu
	R	En de opleidingen aanhoren. Ze zijn wel echt gefocust, ze zijn wel gericht bezig.
	I	En wat komt daar volgens jou dan in terug? Hebben we het dan over kwaliteiten die leerlingen ontdekken, motieven? Wat wil ik en waarom wil dat? Of zitten we dan juist op werkexploratie om te bekijken wat er allemaal is?
	R	Nee meer op de motieven denk ik. Dat ze bijvoorbeeld aanvoelen van oh dat is heel anders dan ik had verwacht. Dus meer inzicht krijgen in wat de opleiding voorstelt.
	I	Ja, oké.
	R	En Dagje Leijgraaf. Volgens mij vinden ze dat wel leuk om te doen over het algemeen dan, want er zitten altijd wel uitzonderingen bij. En ik denk dat ze daar iets van opsteken omdat ze daar iets mogen dóén.
	I	Oké
	R	Dus dat vind ik wel een goede. De Beroepsbeoefenaar euhm, daar gaan ze nu weer naartoe.
	I	Ja die is nog niet geweest inderdaad, maar binnenkort.
	R	Maar als ik kijk naar de afgelopen jaren dan zijn er altijd wel leerlingen bij die héél enthousiast terugkomen. Ik vind ook gewoon dat het belangrijk is omdat ze in contact komen met het werkveld.
	I	Uhu
	R	En mensen die niet zo dichtbij hun staan dus dat ze ook durven vragen te stellen. Het is denk ik ook wel een goed opstapje naar die meeloopdagen en zo. Ik vind dat wel een goed iets.
	I	En dat hoor je dus ook van leerlingen terug? Dat ze iets hebben opgestoken?
	R	Ja ze zijn er wel altijd heel enthousiast over. Want ze hebben dan niet zo snel in de gaten dat ze er iets van opsteken.
	I	Ja
	R	Maar ze hebben wel het gevoel van ik heb met die kinderen gewerkt en dat was zo leuk om te doen dus op een of andere manier best wel bij ze past, om te zorgen of zo.
	I	De richting die ze wel interessant vinden wordt dus duidelijk met de Beroepsbeoefenaar?
	R	Ja. Dan de Oud Leerling Carrousel, ik weet het niet want dat is T4.
	I	Ja
	R	De Onderwijsbeurs weet ik ook niet hoe dat hier is gegaan. Ik ben er zelf wel ooit geweest met mijn eigen kinderen. En dan zie je wel dat het vooral op HBO niveau gericht is en weinig op MBO. En Open Dagen, ja sommigen hebben ze wel bezocht en anderen niet. Dat moet je wel altijd aan blijven geven denk ik. Maar dat is niet echt een activiteit vanuit school.
	I	Nee dat klopt inderdaad. Voor de leerlingen die dus wel naar een Open Dag zijn geweest, hoe zijn die reacties?
	R	De reacties zijn positief. Ze gaan dan ook wel vaak af op de sfeer van de school.
	I	Uhu
	R	Dus ze hebben dan vaak wel een opleiding in gedachte maar ze zijn dan aan het aftasten van oké hoe is die opleiding op het Koning Willem 1 College en hoe is die bij de Leijgraaf, hoe is die in Helmond. Op die manier.
	I	Dus het gaat dan vooral om de keuze tussen de scholen want bij het bezoeken van een Open Dag hebben ze vaak wel een opleiding al, zeg jij he?

	R	Ja, ja bij de meeste leerlingen wel ja.
	I	Bij die Beroepsbeoefenaar hoor ik jou net zeggen, dan kijken ze echt in het werkveld he. Ben jij van mening dat we dat meer zouden doen.
	R	Hmm
	I	Of is dat nog te ver voor T3, dat kan ook he.
	R	Ik denk dat dat nog te ver, te ver van hun bed is.
	I	Ja
	R	Dat ze dit nou doen, dat 1 keer, dat vind ik wel prima.
	I	Oké. En krijg je ook de indruk dat leerlingen het zo ook wel goed vinden?
	R	Want ze vinden het al moeilijk om contact te zoeken he, daar begint het al mee.
	I	Ja
	R	Dat is voor veel grote drempel. En je ziet ook het verschil tussen de een en de ander. De een doet dat heel gemakkelijk en de ander is echt zo van ik heb al een paar keer gebeld maar ik krijg geen reactie.
	I	Is natuurlijk ook best wel moeilijk als je dat ineens moet doen.
	R	Ja dat is het zeker.
	I	Goed, dan het laatste onderdeel: Qompas. Wat zijn jouw ervaringen daarmee?
	R	Euhm, ik vind het echt een invul, euhm het blijft een beetje een invuloefening.
	I	Ja
	R	En zo voelen de leerlingen dat ook. Ze hebben echt zo van we moeten tot en met stap 4 af maken dus dan gaan we er maar aan werken. Maar ze steken daar helemaal niks van op.
	I	Dus ze maken het meer omdat dat nou eenmaal de bedoeling is?
	R	Ja omdat het moet en euhm, en op het moment dat ze dat gaan invullen dan ja, misschien denken ze er dan wel eventjes over na maar ik krijg er nooit echt een gevoel bij van oh juf nu weet ik wel iets meer over een opleiding want ik heb dat gezien in Qompas.
	I	Uhu
	R	Of ik weet nu wat beter een keuze te maken want ik had dat en dat ingevuld in Qompas en dat kwam eruit, nou nee dat hoor ik nooit.
	I	Nee. Zijn er wel opdrachten die er wel aan bijdragen de competenties te ontwikkelen bij leerlingen?
	R	Euhm jawel. Wat een opdracht is die daaraan bijdraagt is het kiezen van het vakkenpakket vind ik.
	I	Ja
	R	Dat stukje vind ik wel, ik heb het er zelf ook heel sterk over, en dan zeg ik ga eens spelen met je vakken in Qompas. Dus ga eens kijken wat je dan allemaal kunt.
	I	Uhu
	R	En dat doen ze dan ook. Maar misschien als ik het alleen uitleg dat dat ook al wel voldoende is. Die combinatie is dan wel wat sterker.
	I	Ja precies. Is de vakkenpakketkeuze iets wat door de leerlingen als moeilijk wordt ervaren?
	R	Euhm, wordt dat als moeilijk ervaren. Ik zit even te denken. Ik heb nu ook leerlingen die met de PTA herkansingen zitten. Daar zijn ze toch altijd heel duidelijk in van dat en dat ga ik opnieuw doen. Maar vakkenpakket kiezen, ja sommigen die staan heel goed en dan wordt het ook vaak heel moeilijk wat je

		moet gaan kiezen. En dan kijken we altijd wel samen van welke richting wil je op dus probeer dan daar een beetje aansluiting bij te zoeken.
	I	Uhu
	R	Sommigen kiezen een vakkenpakket om te zeggen daar kun je mee gaan slagen. Dus dan kijk je totaal niet naar de beroepsopleiding. Dus dan kijk je een beetje vanuit een verschillend uitgangspunt. En de een heeft het echt met de ouders erover gehad. En de ander ziet dat formulier voor het eerst als hij of zij het gaat invullen *gelach*
	I	*gelach* die denken oh dit vind ik wel een leuk vak, laten we die nemen.
	R	Ja, die hebben er niet zo over nagedacht.
	I	Dus sommige leerlingen die hebben bij de vakkenpakketkeuze al wel een beetje idee van welke richting ze op willen?
	R	Ja, ja vaak wel.
	I	Is er dan nog iets over de loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten of Qompas waarvan je zegt dit schiet er bovenuit voor mij of dit vind ik echt een misser?
	R	Euhm, even kijken. De MBO Beurs vind ik echt altijd wel dat dat heel goed gaat. En de Beroepsbeoefenaar vind ik de terugkoppeling altijd wel heel leuk.
	I	Uhu
	R	Dus als ze terug zijn om die gesprekken aan te gaan van wat heb je er nou van gevonden, wat vond je er interessant aan? Waarom vond degene met wie je meeliep zijn beroep nou zo leuk om dat beroep uit te oefenen? Wat vond je voordelen? Wat vond je nadelen?
	I	Dus vooral die terugkoppeling in de gesprekjes?
	R	Ja die terugkoppeling vind ik altijd wel heel interessant en waardevol.
	I	Ja
	R	Dagje Leijgraaf vind ik belangrijk omdat ze dan de sfeer proeven. En dat ze eigenlijk ook wel een beetje gepusht worden om na te denken over van ja ik moet dadelijk mijn vakkenpakket gaan kiezen, ik moet een opleiding zoeken.
	I	Een beetje een trigger om aan de slag te gaan.
	R	Ja, ja.
	I	We hebben die drie onderdelen he, gesprekken, activiteiten en Qompas.
	R	Ja
	I	Welk van die onderdelen draagt er nou het meest bij aan de ontwikkeling van de vijf loopbaancompetenties bij leerlingen?
	R	Ik denk de combinatie van MBO Beurs en de Beroepsbeoefenaar.
	I	En zou dat dan ook zo goed werken voor leerlingen als er geen gesprekken over gevoerd zouden worden achteraf? Of maakt dat geen verschil?
	R	Die gesprekken zijn wel echt nodig. Want anders gaat het teveel langs hun heen. Dan is het meer een losse activiteit die ze moeten doen.
	I	Ja
	R	Er moeten echt wel gesprekken over gevoerd worden. Daar wordt pas echt betekenis gegeven aan wat ze hebben gedaan.
	I	Oké
	R	En ook met zo'n MBO Beurs dat ze er dan achter komen dat als ze naar een opleiding voor de politie willen dat ze dus eigenlijk nog te vroeg zijn, dat ze eigenlijk eerst een andere opleiding moeten doen.
	I	Ja
	R	Die informatie, die dingetjes dat wordt voor hun allemaal wel duidelijker.

	I	Oké. Heb je dan nog dingen die ik niet heb gevraagd of dingen die we niet hebben gesproken, waarvan je denkt die zijn belangrijk om mee te nemen?
	R	Oh jeetje daar heb ik eigenlijk helemaal niet over nagedacht.
	I	Dat geeft niks.
	R	Nou wat ik wel merk is dat ik dat we een keer zo'n cursus hebben gehad over het houden van loopbaangesprekjes he.
	I	Ja LRG cursus was dat.
	R	Je die bedoel ik. En dat vind ik dat dat te weinig terug komt in mijn gesprekken.
	I	Oké
	R	En dat ligt aan mezelf he. Dat ik daar te weinig tijd voor neem. Dat ik dan toch meer op de punten ga zitten he.
	I	Ja
	R	Van hoe komt het dat je wat lager gescoord hebt en allemaal dat soort dingen en bijvoorbeeld de thuissituatie wat verder uitdiepen. Maar ik ga wat minder in op opleidingen op het moment dat er bijvoorbeeld een MBO Beurs is gedaan en er Open Dagen zijn geweest. Ik ga eigenlijk pas op een later moment met de leerlingen in gesprek daarover.
	I	Ja
	R	Net als die kwaliteiten en die motieven en zo. Daar denk ik af en toe wel eens van dat zou ik eigenlijk wel vaker willen doen. Dat is wel iets wat ik voor mezelf mis. Maar niet echt iets aan LOB in het algemeen.
	I	Oké. Ik ga met alles aan de slag en wil jou heel erg bedanken voor jouw ervaringen en jouw tijd.
	R	Graag gedaan.

Transcript respondent 6

21 mei 2019

Duur: 00:25:44

Code	I/R	
	I	Nou, hij staat aan.
	R	Ja
	I	In hoeverre weet jij waar we het over gaan hebben vandaag?
	R	Ja we gaan het over LOB hebben en over de vijf loopbaancompetenties die er zijn.
	I	Ja precies. Ik onderzoek natuurlijk LOB in T3 en T4.
	R	Ja
	I	En wat we nou eigenlijk willen weten is of de LOB zoals die nu is ingericht, dus gesprekken, activiteiten en Qompas, ontwikkelen we daar de vijf loopbaancompetenties bij leerlingen mee?
	R	Ja
	I	Dus wat we gaan doen is de drie onderdelen die ik net noemde doorlopen en daarbinnen dus kijken naar de loopbaancompetenties.
	R	Ja
	I	Euhm, als we dan kijken naar de loopbaangesprekken. Hoe komt daarin de kwaliteitenreflectie naar voren? Dus dat leerlingen reflecteren op hun eigen kwaliteiten?
	R	Euhm, in persoonlijke gesprekken vooral. En dan over hun talenten, daar heb ik het vaak over. Wat ze leuk vinden, wat ze al doen aan werk dus bijbaantjes, hobby's en ook gesprekken thuis voeren met de ouders. Wie ben je, wat kan je en wat wil je?
	I	Ja
	R	Dus dat soort dingen.
	I	Ja. Over wat voor dingen hebben we het dan binnen die talenten of hobby's? Kun je daar eens een voorbeeld van geven?
	R	Nou bijvoorbeeld vaardigheden maar ook sociale vaardigheden. Ben je een sociaal mens of ben je meer een doe-mens? Of houd je bijvoorbeeld van gamen, het ICT-achtige. Dus meer in het algemeen, het dagelijks leven en hun belevingswereld.
	I	En is het moeilijk om dat naar boven te krijgen bij leerlingen?
	R	Nee vind ik niet. Nou ja, ehm, niet iedereen is even spraakzaam. Maar op zich vinden de meesten het wel leuk. Als het over hunzelf gaat is dat meestal wel een leuk gesprek.
	I	Ja
	R	Dus ik vind dat het meestal wel lukt.
	I	En merk je dat dat dan ook bij leerlingen? Dat ze daarna zeggen van joh daar ben ik inderdaad goed in. Of zie je ze dan denken?
	R	Veel kinderen hebben geen idee waar hun talenten liggen nog, op deze leeftijd. Dus ik probeer het dan altijd te benoemen wat ik zie in de klas. Dus met name de sociale vaardigheden. Het sociaal zijn he, want kinderen zien dat nog helemaal niet. Dus dat benoem ik dan. Dan zeg ik, ik zie bijvoorbeeld dat je heel dit bent. Wat vind je daar nou zelf van als ik dat zeg?
	I	Ja
	R	Dus ik probeer wel dingen aan te geven die ik zie. Maar ik laat dan wel eerst hunzelf praten en daarna zeg ik en wat zie jij nou? Dit zie ik, wat vind jij daarvan?

	I	Ja
	R	En dan zie je wel, dan gaat er een hele wereld open. Ze zitten we midden in de pubertijd he dus ze zijn wel gevoelig voor één op één gesprekken.
	I	Ja precies. Dus even samenvattend is het op zich niet moeilijk om een kwaliteit omhoog te halen bij een leerling want het is een gesprek dat over hunzelf gaat he en als ze dat niet kunnen benoemen dan gebruik jij jouw observaties om vanuit daar verder te praten?
	R	Ja zeker. Door middel van observaties en intuïtie van ja hoe kijk ik naar een kind.
	I	Ja
	R	Ik vind wel dat heel veel kinderen een heel laag zelfbeeld hebben. Dat vind ik op deze school sowieso.
	I	Uhu, ja
	R	Dat heeft denk ik ook wel met het vmbo te maken. Zeker als het over leren gaat 'ik ben niet slim' dat soort dingen. Ook dat vind ik niet waar. En euhm, dat probeer ik ook altijd tegen de leerlingen te zeggen van ja let maar eens op over 10 jaar hebben de meeste van jullie ook een HBO diploma in een richting. En het gaat er helemaal niet om de HBO, maar het gaat erom dat je talent hebt. Maar je moet wel op zoek gaan naar je talenten.
	I	Ja
	R	Dat vind ik moeilijk soms maar dat zijn wel leuke gesprekken.
	I	Uhu, dus ze moeten op zoek gaan naar hun talenten zeg je?
	R	Nou eerder op het herkennen van talenten. Want het talent hebben ze al maar ze moeten het gaan uitwerken of verdiepen of verbreden. Ze moeten daar iets mee.
	I	Ja
	R	En dat is waar mijn gesprek ook over gaat. Wat kun je er nou mee als je dat hebt?
	I	En dat gebeurt dus vooral met gesprekken begrijp ik?
	R	Ja ik vind gesprekken wel echt het fijnste werken. En dan geen gesprekken in de groep, maar één op één. Het zou ook nog wel met z'n tweeën of drieën kunnen. Dat kan dan nog wel in een klein groepje. Maar dat heb ik nog niet gedaan hoor. Ik heb dit jaar alles één op één gedaan.
	I	Ja, we hebben het nu over kwaliteiten gehad he. Als we dan kijken naar motieven. Hoe komt dan in gesprekken naar voren wat ze echt belangrijk vinden en graag willen in hun leven maar ook in hun loopbaan?
	R	Nou weet je, als je het in de groep doet dan is er een enorme groepsdruk voel ik. Dan krijg je de standaardantwoorden als een grote auto, leuke vrouw en drie kinderen en een Mercedes of een BMW.
	I	Ja
	R	Maar als je verder kijkt, kinderen weten het vaak nog helemaal niet. Ze roepen wel van alles maar weten het eigenlijk nog helemaal niet. En dat vind ik wel, wat ik mis en dat is met de vakken ook, heel veel kinderen missen ook wel, dat is ook de leeftijd, maar missen een beetje het lijkt alsof ze intrinsieke motivatie missen. Dat ze geen ideaal hebben.
	I	Uhu
	R	En dat zie ik wel bij heel veel kinderen. En dat baart me wel zorgen. Ik zie dat ook bij mijn eigen kinderen. Ze willen heel andere dingen dan wij.
	I	Ja
	R	En wat mij daarin opvalt is dat wij konden het materiaal nog beter doen dan onze ouders, dan heb ik het over mijn leeftijd. Maar jouw generatie, die

		kinderen die krijgen het materieel niet beter dan wij. Dus dat is geen doel meer voor hun. Zij kunnen zich niet meer onderscheiden. Zo zie ik het een beetje. Is een beetje zwart wit he. Ik hoop dat deze kinderen zich gaan onderscheiden misschien, hopelijk in dat ze naar een groener leven willen, dat ze meer met elkaar willen doen. Het sociale aspect veel belangrijker wordt. Datgene wat wij vergeten soms.
	I	Dus als we dan terugpakken naar motieven dan hoor ik jou eigenlijk zeggen dat ze het lange termijn doel missen?
	R	Ja, ik moet eerlijk zeggen als ik nu jong zou zijn. Ik denk dat het moeilijker is dan voor ons, toen ik jong was.
	I	Oké, kun je uitleggen waar voor jou het verschil zit?
	R	We zitten in een onzekere tijd met een heel snel veranderende wereld. We geven vakken, zoals wiskunde of andere vakken, waarom geven we ze eigenlijk nog? Want het gaat zo snel.
	I	Ja
	R	De 21 ^e -eeuwse vaardigheden, of ze nu wel of niet bestaan, ik twijfel daar aan. Het is niet meer bij te houden. Het is voor ons al niet bij te houden en voor de kinderen helemaal niet. Kinderen hebben houvast aan hun sociale media maar ze hebben geen, ze kunnen niet verder. Ik kan ook geen 20 jaar vooruit denken.
	I	Nee
	R	Ik zag gisteren een documentaire met Leonardo Di Caprio over de toestand van de wereld. Dat was echt beren-interessant.
	I	Ik ken hem niet.
	R	Dat de aarde zo snel opwarmt, hoe slecht het eigenlijk gaat. Het komt echt op je af. Dat is echt een angst die ik heb.
	I	Uhu
	R	En ik heb het er toevallig vandaag met mijn gezin thuis over gehad van wij moeten ook iets gaan doen met z'n allen. We kunnen niet blijven zitten en niks doen. Ik vind bijvoorbeeld dat we niet meer zomaar mogen vliegen. Als we dat niet doen dan gaat onze wereld kapot. En dat is echt dus ik ben wel bang. En natuurlijk wil ik de kinderen daar niet bang mee maken maar ik wil wel dat ze weten.
	I	Dus jij zegt de kinderen weten eigenlijk te weinig van de wereld waarin ze leven?
	R	Ze denken een dag verder, misschien als er een leuk festival gepland staat een maand verder maar verder niet. Ze denken aan geld verdienen. Ik zie ze hier op school niet zo actief maar op het moment dat ze een baantje hebben dan zie ik ze wel actief. Dus het is niet zo dat de kinderen niet gemotiveerd zijn want ze worden wel gemotiveerd door een salaris.
	I	Ja
	R	Maar het lijkt steeds minder door een goed punt of een bevestiging van je hebt het goed gedaan.
	I	Of alleen het idee al dat je iets leert dus jezelf ontwikkeld.
	R	Ja en dat vind ik er dus minder in zitten dan vroeger. Dat zie ik ook in examenresultaten.
	I	Ja, dus als we dan terugkijken naar de motieven waar we het net over hadden dan is het eigenlijk nog heel lastig om te zeggen van wat wil ik nou?
	R	Héél lastig, héél lastig. Ik ben nu 52. Eigenlijk wilde ik medicijnen studeren maar dat ging toen niet, ik heb drie keer een HBO gedaan. Nu denk ik nog wel eens ik moet nog 15 jaar werken. Zal ik nog iets anders doen?

	I	Ja
	R	En wat ik nu heb. Ik dan dat er in de toekomst veel meer mensen dat gaan hebben omdat de wereld ook zo snel veranderd. En als ze ergens geen behoefte meer aan hebben dan gaan ze iets anders zoeken.
	I	Ja
	R	En ik denk ook dat dat goed is hoor. Want vroeger had je een carrière voor het leven. Er lopen genoeg collega's rond hier die al 40 jaar in het onderwijs zitten. Dat kan ik helemaal niet. En ik denk ook niet dat dat de toekomst is.
	I	Hoe zouden we dat kunnen verbeteren bij leerlingen? Dat ze beter te weten komen wat ze willen?
	R	Ik denk dat het aan de ene kant een kwestie van tijd is. En aan de andere kant heel veel meelopen, meekijken, de school uit. Echt de school uit. Als je nadenkt he. Waarom willen zoveel leerlingen van deze leeftijd sport en bewegen doen? Of voor de klas staan, alle meiden willen onderwijsassistent worden. Omdat ze daarvan weten wat het is.
	I	Ja
	R	Maar er zijn duizend beroepen, wat zeg ik een miljoen beroepen. Maar ze kennen er maar drie en daar kiezen ze uit.
	I	Dus leerlingen kiezen voor het bekende?
	R	Ja natuurlijk! Dat zou ik ook doen. Dat heb ik vroeger ook gedaan. Maar het is zonde want er is zoveel waarvan je het bestaan niet weet.
	I	Ja
	R	Ik vind dat een beetje de taak van ons als school om zoveel mogelijk te laten zien. En ook ouders. Ouders moeten we er ook meer bij betrekken.
	I	Dat is meteen een mooi bruggetje naar werkexploratie. Om leerlingen te laten ontdekken wat is er nou eigenlijk allemaal?
	R	Ja
	I	Ik hoor jou net zeggen het is onze taak als school om ze veel te laten zien.
	R	Meer zien, meer eruit. Minder iets moeten om het moeten.
	I	Uhu
	R	Maar meer, en dat is lastig te organiseren hoor zeker voor jullie, maar laat kinderen vrij nemen om te zeggen ik ga daar eens kijken en ik ga daar eens kijken. En een aantal zullen dat doen, je hebt er ook altijd een aantal die doet dat niet. Maar die kinderen zijn daar dus blijkbaar nog niet aan toe.
	I	Ja
	R	Maar op een gegeven moment, want dat vind ik dan wel, houdt onze verantwoordelijkheid daarbij op.
	I	Uhu
	R	Kijk als coach kun je daar met een leerling over praten en als een leerling niks wil kun je er met de ouders over praten van dit is wel belangrijk, op die manier he.
	I	Ja
	R	Het is een taak van de coach om leerlingen en ouders zelf keuzes te laten maken van waar gaan we nu kijken Maar dan moeten wij als school wel genoeg aanbieden. We hebben bijvoorbeeld de Oud Leerling Carroussel, dat vind ik goed. We zijn naar Eindhoven geweest vond ik goed. Maar wat mij betreft mogen ze veel meer gaan kijken maar daar moet je wel contacten voor hebben.
	I	Ja
	R	En die kunnen ze zelf ook leggen he. Maar het zou wel leuk zijn als we een aantal contactjes hebben. Dat je bijvoorbeeld met leerlingen die de zorg

		interessant vinden een regeling met Bernhoven hebt, of voor de techniekafdeling iets met een bedrijf op het industrieterrein hebt. Veel meer relaties leggen.
	I	Ja dus het stukje netwerken mag volgens jou wel verbeterd worden?
	R	Ja zeker! Nou ja ik weet niet of het verbeterd moet worden. Maar makkelijker maken voor de leerlingen die het niet hebben. Heel veel leerlingen kennen mensen en weten hoe ze die kunnen gebruiken. Maar het gaat me om de kwetsbare kinderen met ouders die niet veel kunnen of veel doen. Die moeten ook de kans krijgen.
	I	Uiteraard
	R	En die moeten dan gebruik kunnen maken van ons netwerk, dat zou ik fijn vinden.
	I	Ja precies, om hun kringetje een beetje groter te maken.
	R	Ja! En kinderen en ouders die heel actief zijn, die hebben hun eigen netwerk wel maar het gaat me om die kwetsbare kinderen. Die hebben we ook genoeg waarbij de ouders geen benul hebben van wat er allemaal moet gebeuren.
	I	Ja
	R	En daarvoor zou ik wel vinden dat we iets meer aan het netwerken kunnen doen.
	I	En hoe is het met het eigen initiatief van de leerling en zelf acties ondernemen?
	R	Vrij laag.
	I	Uhu
	R	Vrij laag. En dat is niet bij iedereen maar ja het is wel laag. En dat wordt wel iets beter naarmate het jaar vordert maar eigenlijk te laag.
	I	En hoe komt dat denk je dat het naarmate het jaar vordert toeneemt?
	R	Ja omdat de druk hoger wordt en omdat heel veel leerlingen, en dat herken ik zelf ook wel, ik moet kiezen uit twee dingen maar ik heb het eigenlijk nog helemaal niet gevonden. En dat is bij veel leerlingen zo, dat ze het eigenlijk nog helemaal niet gevonden hebben.
	I	Nee
	R	En dat is ook niet erg. Je kunt ook gewoon een tussenopleiding gaan doen. Om ouder te worden en later te kijken wat bij je past en wat je wil. En kies dan voor een brede opleiding.
	I	Uhu
	R	En ik herken dat bij mezelf dus ook. Ik was 18 en dat vond ik al veel te jong. Deze leerlingen zijn 16, sommige zelfs nog 15.
	I	Ja het is ook moeilijk om op zo'n leeftijd te kiezen.
	R	Die kinderen zijn de puberteit nog niet uit. Ik denk he, als we alle leerlingen nou eens op hun 23 ^{ste} laten kiezen. Ik zie het met mijn eigen kinderen ook, die studeren ook allebei. Zijn 18 en 19. Hoeveel er binnen 1 jaar wel niet switchen en twifelen en depressief worden van de keuzestress. Het is verschrikkelijk. En ik snap dat ook wel. Er zijn zoveel keuzes te maken in het leven als je een beetje getalenteerd bent. Je leeft maar 1 keer dat idee. En dat zie je bij deze kinderen ook. Dat je een soort van passiviteit krijgt. Er zijn zoveel keuzes. Dan doe ik wel niks meer. En dat zie je bij heel veel leerlingen. Dat vind ik wel jammer.
	I	Ja dus jij zegt er zijn zoveel keuzes dat leerlingen als het ware een stapje terug nemen omdat ze het gewoon niet weten?
	R	Ja ik weet het niet dus dan doe ik het maar niet.

	I	Ja
	R	Mijn oudste zoon is er een voorbeeld van maar ik zie het hier op school ook. Mijn oudste zoon ook. Die is hartstikke slim, anderhalf jaar gestudeerd en die is gestopt. Weet niet wat die wél wil. Dan maar nu leuk hebben. Terwijl weet je, hij vindt het gewoon moeilijk. En dat zie ik hier bij deze kinderen ook. In gesprekken van ja wat moet ik dan, ik weet het nog niet of het is wel moeilijk he.
	I	Ja snap ik. Hoe zet je ze dan aan tot zelf actie ondernemen?
	R	Ga kijken, ga toch maar kijken. Wat heb je in gedachte, welke keuzes? Ga daar kijken, ga daar kijken. Ga gewoon kijken en meer kan ik ook niet doen.
	I	En heb je dan naar aanleiding van dat kijken weer gesprekken erover?
	R	Ja zeker. Waar ben je geweest, wat vond je ervan? Maar er komt vaak alleen maar uit: leuk of niet leuk.
	I	Ja
	R	En waar kijken de leerlingen na? Of het een beetje gezellig is, of het gebouw leuk is en of ze lekkere broodjes verkopen in de kantine.
	I	Ja
	R	Maar dat is weer dat puberale denken en niet dat overstijgende kijken van wat wil ik en wat past er dan bij mij. En daar kunnen die kinderen niks aan doen. Als je zelf nog niet precies weet wat je wil dan is dat heel moeilijk.
	I	Ja. Als ik dan kort even samenvat he, en correct me if i am wrong, vind je dan over het algemeen dat we met gesprekken de competenties goed ontwikkelen maar dat de leeftijd daarin heel erg meespeelt?
	R	Ja ik vind zeker dat de leeftijd een heel nadelige rol speelt. Dat is één ding. En wat ik net zei er zijn zoveel keuzes om uit te kiezen dus dat komt er nog bij.
	I	Ja
	R	Ze zouden bijna het aantal opleidingen moeten verminderen. Basisstromingen alleen of zo. Techniek, zorg. Iets bredere opleiding zodat leerlingen kunnen kiezen welke richting het best bij hun interesse passen. Want dat weten ze wel maar verder nog niks. De zorg is zo groot. De kinderen denken alleen maar dat je dan verpleegkundige wordt. Maar er is zoveel te doen.
	I	Ja
	R	Dat geldt voor alle vakken hoor. Dat zou ik echt in het MBO veranderen. Bredere opleidingen maken. En weet je de specialistische zorg, ik bedoel wat er gevraagd wordt in de maatschappij dat is vaak zo specialistisch. Dat leer je vaak toch echt in de praktijk. Maar je moet gewoon een basis hebben. Tenminste dat denk ik. En specialisme dat leer je toch op de werkvloer. Dat kun je niet uit een boek leren.
	I	Ja dat denk ik ook hoor. Je kunt iets 10 keer lezen en uitleggen maar je leert pas echt door te doen.
	R	Ja zeker weten
	I	Je had het net al even kort over activiteiten he. Ik heb de activiteiten uit T3 en T4 even op een rijtje gezet. Waar denk jij dat we echt iets mee ontwikkelen bij de leerlingen, kijkend vanuit de vijf loopbaancompetenties. Of waar juist helemaal niet mee? Dat kan natuurlijk ook.
	R	Ik vind de MBO Beurs goed. Dus weggaan.
	I	Uhu
	R	De Oud Leerling Carrousel vind ik goed. Mag ik hierop plusjes zetten?
	I	Ja natuurlijk

	R	Dagje Leijgraaf weet ik niet zo goed. Ben daar nog nooit mee naartoe geweest. Is geloof ik in de derde he?
	I	Ja is in de derde inderdaad.
	R	Ja dat weet ik niet. De Beroepsbeoefenaar vind ik een pluspunt.
	I	Ja
	R	Ja vind ik wel. De Onderwijsbeurs vind ik lastig. Ze zien daar wel veel maar wel goed denk ik. Hoe meer ze zien hoe meer informatie.
	I	Uhu
	R	De Golden Cage, is van de derde of niet?
	I	Nee dat is afgelopen jaar geweest voor het eerst in T4.
	R	Oh ja
	I	Dat was die voorstelling in de ochtend en 's middags workshops over dromen en doen.
	R	Plus min. Open Dagen zijn altijd goed. Meeloopdagen plus plus.
	I	Ja
	R	En profielonderzoek ja. Daar wil ik wel wat over zeggen. Zoals we het nu doen vind ik er niet zoveel aan. Ik zou daar de kern uithalen en meer klassikaal doen. We zitten heel erg met die drie keer in de week he. We weten niet wat we moeten doen.
	I	Uhu
	R	Ik zou zeggen we gaan een 360 graden feedbackscan doen. Dat doen we allemaal met een goede introductie van de coaches en dan allemaal tegelijk. En niet kinderen laten frotten in hun eigen tijd want dat gebeurt nu wel.
	I	Dat is wel een opdracht die in het profielonderzoek zit.
	R	Ja weet ik. Maar daarom, pak de goede opdrachten eruit. Een stuk of vijf. Die voor iedereen geschikt zijn.
	I	Ja
	R	En ga dat dan tegelijkertijd doen met een goede inleiding van ons want dan gaat het leven en dan gaan ze het wel maken. Maar nu zijn het losse opdrachten waar de coach van zegt ga je dat even maken? Dan vullen ze wat in en zijn ze klaar. Het wordt niet ingeleid, er wordt niet over gepraat, er wordt niet echt over nagedacht. Dan is er geen verdieping.
	I	Nee
	R	Dus ik denk dat we een paar goede dingen uit moet pakken en doe die met de groep samen.
	I	Ja precies. Dus een stukje context van de opdracht en de uitleg.
	R	Want iedereen roept over dat profielonderzoek dat het helemaal niks is. Dat is niet waar. Want de kinderen moeten zichzelf gaan realiseren wie ze zijn, wat ze zijn, wat ze wel en niet kunnen. En de bewustwording daarvan is ook door het beantwoorden van dit soort vragen.
	I	Ja
	R	Maar dat moet je alleen, denk ik, compacter bij elkaar stoppen. Dus gewoon concreet we gaan vandaag aan de 360 graden feedback en daar doen we twee lessen over. Maar dat gaan we met z'n allen doen. En niet over twee weken af maar de volgende les heeft iedereen dat klaar.
	I	Ja
	R	En zo zijn er een aantal opdrachten. Het is ondersteunend wel goed. En dan zullen zij de meerwaarde er ook wel van inzien.
	I	Het profielonderzoek komt voor een groot deel overeen met Qompas he. Qompas is in feite het profielwerkstuk.

	R	Qompas zoals het nu is, ik heb het gecontroleerd. Kinderen doen het maar omdat het moet.
	I	Ja
	R	Vullen maar wat in maar het heeft geen diepgang. En die diepgang moet je creëren door er een paar dingen uit te pakken die we gewoon samen doen. Kinderen van deze leeftijd doen bij de gewone vakken ook niet meer dan nodig. Kinderen zijn heel oppervlakkig hoor. Kinderen willen niet de diepte in.
	I	Nee
	R	Ze willen niet uit zichzelf de diepte op zoeken. Daar moet je ze mee helpen.
	I	Denk je wel dat er met het profielonderzoek iets wordt ontwikkeld bij leerlingen? Komen ze achter hun kwaliteiten, hun motieven, helpt het hen met exploreren op het gebied van werk?
	R	Er wordt te weinig gebruik van gemaakt. En daarom zeg ik, en dat is een keuze die vanuit de decanen gemaakt moet worden of met elkaar, haal de dingen die wél belangrijk zijn eruit en laat de rest weg. Ik snap dat dat moeilijk is en dat je iets willen hebben, iets concreets. Maar het presenteren naar elkaar heeft geen meerwaarde, tenminste dat niet. Het heeft wel meerwaarde maar dan moet je het begeleiden, écht begeleiden.
	I	Ja het is nu?
	R	Te vrijblijvend. Te oppervlakkig. Als ik maar punten scoor. Je moet het niet meer aan die punten koppelen. Ze moeten 20 uur om het profielonderzoek af te ronden. En ze doen echt niks meer dan die 20 uur hoor. En ze vinken gewoon de opdrachten af. Het is een verkeerde instelling.
	I	Terwijl het juist is opgezet van je kunt zelf je opdrachten kiezen en kijk wat het beste bij je past en je het beste vooruit helpt.
	R	Ja het is prachtig opgezet. Maar dat zie je ook aan het nieuwe onderwijsmodel. Leerlingen krijgen minder les en meer keuze uren. Wij denken allemaal dat ze goede keuzes maken en denken oh ik vind wiskunde moeilijk dus ik kies voor wiskunde. Maar dat kiezen ze helemaal niet.
	I	Nee
	R	Kinderen van deze leeftijd kiezen alleen maar voor gezelligheid en zichzelf. En daar moeten wij ze in sturen. Wij overschatten de leerlingen in het maken van keuzes. Ik wil ook dat ze dat kunnen maar daar moeten we ze in begeleiden. Kinderen kiezen voor zo min mogelijk doen, zoveel mogelijk plezier.
	I	Ja zeker weten
	R	En dan ook nog de groepsdruk van de klas erbij. Zet maar een paar jongens bij elkaar. Dan doen ze helemaal niks meer. Snap je?
	I	Nee
	R	Dus je moet af van het idee dat kinderen goede keuzes maken, alleen.
	I	Goed. Kijken we heel even terug naar de activiteiten he. Kun je toelichten waarom je aan bepaalde activiteiten plusjes hebt gegeven?
	R	Ja, de MBO Beurs vond ik leuk. Daar valt altijd heel veel te zien. Ze zien dan dat er veel beroepen zijn. Kinderen kunnen vrij rondlopen en dat spreekt ze wel aan.
	I	Ja dus dat werken aan de werkexploratie en het ontdekken van wat is er allemaal dat wordt met de MBO Beurs gestimuleerd?
	R	Ja. De Oud Leerlingen Carrousel vind ik prima. Vind ik leuk. Ze herkennen meestal die kinderen en dat spreekt ook aan he. Dat ze wat jonger zijn. Dat dat leeftijdsverschil kleiner is.
	I	Ja dat werkt goed inderdaad. Dat levelt wat meer he.

	R	Het geeft ook bewustwording. Ik moet zeggen ze maken meestal ook goede keuzes voor de studierichtingen en kunnen ook vragen stellen he.
	I	En met bewustwording bedoel je dan bewustwording in wat je wil?
	R	Bewustwording in wat je wil ja maar ook bewustwording dat er ook nog een keuze gemaakt moet worden. Dat dat dichtbij komt.
	I	Denk je dat ze hier nog contacten aan overhouden?
	R	Ja ik denk zeker dat de Oud Leerling Carrousel netwerk vergrotend is.
	I	De Onderwijsbeurs?
	R	Is precies hetzelfde he. Dus veel zien, erop uit. Kijk het zal meer onbewust meer effect hebben dan bewust. Dat de kinderen thuis komen en het er eens met hun ouders over hebben wat ze gezien en gehoord hebben. Je moet dat niet te groot zien he van nou na de onderwijsbeurs weet ik het.
	I	Uhu
	R	Maar ik had wel dat er een paar leerlingen na het bezoek zeiden nou dit ga ik zeker niet doen maar dit wel. Die waren aan het twijfelen tussen twee dingen en die waren eruit. En dan denk ik nou dat is wel goed geweest.
	I	Ja een stukje bevestiging of juist kunnen afstrepren helpt ook.
	R	Zeker weten. Afstrepren is ook een manier. En zeker als je niet weet wil. Dat doe ik met de leerlingen die het echt nog niet weten.
	I	Als je de minst leuke wegstreept houd je de leukste over he.
	R	Ja en zo kom je ook weer dicht bij je talenten of in ieder geval datgene waar je warm van wordt.
	I	Waar denk jij, kijkend naar gesprekken, activiteiten en Qompas, waar we het meest de leerling mee ontwikkelen?
	R	Ik denk de combinatie tussen gesprekken en activiteiten.
	I	Uhu, en dan activiteiten en er vervolgens gesprekken over voeren?
	R	Ja reflectie op wat ze gezien of gedaan hebben. En Qompas als ondersteuning wel hoor.
	I	Ja
	R	Ik denk dat activiteiten en gesprekken allebei 40/40 is en Qompas 20. Zo zie ik het. Want kinderen moeten wel op zichzelf reflecteren. Het is goed dat de leerlingen nagaan waar ze wel en niet goed in zijn.
	I	Ja
	R	Ze moeten een beetje een plaatje krijgen. Ik denk dat dat heel goed is. En ook qua beroepen. Ze hebben geen idee. Het beroepsbeeld klopt ook gewoon niet. Ze denken dat als ze sport en bewegen gaan doen dat ze de hele dag mogen sporten.
	I	Dus dat beroepsbeeld moeten we wat realistischer krijgen?
	R	Ja. Door mee te lopen, door mee te kijken. Bij kader gaan ze op stage en bij T niet. Ik vind dat T ook op stage moet. Ik snap dat dat lastig is. Maar laat die kinderen een paar dagen mee lopen. Laat ze maar meelopen. Dan krijgen ze er een beeld van.
		En of je 13 bent of je bent 16. Je kijkt dan heel anders.
	I	Goed. Zijn er dan nog dingen die ik niet heb gevraagd of die we niet hebben besproken waarvan je denkt oh ja dit is nog wel goed om mee te nemen?
	R	Geen idee
	I	Oké, dan gaan we het hierbij laten. Ook gezien de tijd.

V. Open coderingen

Open coding respondent 1

T4

Interview respondent 1

14-05-2019

Duur: 00:27:05

Code	I/R	
	I	Goed, in hoeverre was jij ervan op de hoogte wat we gaan doen?
	R	Wat we gaan doen?
	I	Ja wat we gaan bespreken.
	R	Oh, nou dat heb je me keurig een mail over gestuurd. Jij gaat mij interviewen over hoe ik het heb ervaren de LOB van dit jaar denk ik en of ik eventueel dingen anders zou willen zien of wat ik denk dat beter kan ofzo. Denk ik, verwacht ik.
	I	Ja klopt je zit in de goede richting. Ik doe onderzoek naar LOB in T3 en T4 om gewoon eens na te gaan om met wat we nu doen met LOB, ontwikkelen we dan ook de leerlingen zoals we dat willen zien? En enerzijds heb ik natuurlijk de leerlingen bevraagd maar anderzijds staan jullie als coaches natuurlijk voor de klas en wil ik ook jullie visie weten.
	R	Ja
	I	Dus we gaan eens kijken per loopbaancompetentie wat we doen aan LOB, en LOB bestaat nu uit gesprekken, activiteiten en Qompas natuurlijk. En op welke manier die aan bod komen bij leerlingen en hoe ze worden ontwikkeld, of niet worden ontwikkeld. Dat kan natuurlijk ook. In ongeveer 25 minuutjes, verwacht ik.
	R	Uhu
kwaliteiten	I	Als we het hebben over kwaliteitenreflectie he, dan hebben we het over wat kan een leerling en het onderzoeken van wat zijn mijn kwaliteiten en waar ben ik juist niet zo goed in en hoe kan een leerling die inzetten om zijn doelen te bereiken. Op welke manier komen die terug in loopbaangesprekken die jij voert met de leerlingen?
spinnenweb	R	Euhm, nou dat komt denk ik aan bod ook naar aanleiding van die eerste oefening. Dan moet je jezelf in het midden zetten, die startopdracht van Qompas. Die sowieso. → oefening met de vijf loopbaancompetenties.
spinnenweb	I	Ja, dat spinnenweb bedoel je dan denk ik?
spinnenweb. waar ben je goed in? kwaliteiten	R	Ja dat spinnenweb. Naar aanleiding daarvan kwamen er een aantal dingen naar voren. En sowieso de eerste startgesprekken, start coachgesprekken gaat het vooral over als ik leerlingen niet ken. Dat waren er dit jaar eigenlijk heel veel. Meestal ken ik de leerlingen al vanuit de derde klas maar deze groep eigenlijk niet. Dus daar gaat het met name over waar ben ik goed in en wat zijn mijn kwaliteiten en waar zou ik me graag in willen verbeteren, wat doe ik daar buiten school nog aan enzovoort. En als je het hebt over Qompas dat is ook zo'n opdracht, zit daar ook in verwerkt en een heel groot aantal leerlingen, de meeste leerlingen hebben die opdracht ook gedaan.
	I	Ja, kun je me vertellen wat precies de opdracht is die je bedoelt?
medeleerling ouders.	R	Ja, volgens mij is er dat zo'n opdracht dat ze ook een medeleerling en ook een ouder moeten vragen naar hun eigen kwaliteiten.
360°C feedback	I	360 graden feedback?
haken en ogen aan Qompas.	R	Ja, dat was het. Die opdracht zag ik, kwam ook regelmatig voorbij. Ik denk dat ze dat misschien wel aanspreekt dan. Of ze vinden het gewoon makkelijk. Dat weet je natuurlijk nooit. Dat is de vraag natuurlijk want er zitten nogal wat haken en ogen aan Qompas.

	I	We zullen zo dadelijk nog even terugkomen op Qompas. Als we het hebben over kwaliteitenreflectie; weten de leerlingen dan al wat hun kwaliteiten zijn of moeten ze dat nog ontdekken? Moet jij daar dan nog vragen over stellen bijvoorbeeld?
<i>waardig beeld van hun kwaliteiten.</i>	R	Nou de ene leerling wel denk ik. Ik bedoel als je leerlingen hebt die zelf al training geven aan jongere groepen voor hockey of voetbal of weet ik veel wat, en ik zit natuurlijk in de T-excellent klas dus die hebben, sommige dan althans, hebben toch wel een aardig beeld over zichzelf en wat ze kunnen. Met name meiden vind ik daar altijd een stukje verder in dan de jongens. Maar als ik naar mijn eigen kinderen kijk is dat ook zo. Die zijn wat verder in dat stukje heb ik de indruk. En de kwaliteiten kwamen ook wel in de eindpresentaties naar voren. Vond ik echt wel goede dingen tussen zitten. Sommigen stonden er en die wisten ook goed waar ze over vertelden en hadden het allemaal keurig uitgewerkt. Ja dat was leuk om te zien.
	I	En als we dan terugpakken naar de kwaliteitenreflectie gaat het dan bij leerlingen over 'ik kan training geven aan een hockeyteam, daar ben ik goed in' of gaat dat dan ook over bijvoorbeeld karaktereigenschappen.
<i>coach helpen in ontwikkeling</i>	R	Ja bijvoorbeeld 'ik kan goed samenwerken' of 'ik kan goed plannen of ik kan het juist niet'. Dat moesten ze ook aangeven he als de vraag is van goh waar denk jij dat je dit jaar tegenaan gaat lopen of waar kan ik je helpen als coach of wat kan je verwachten van mij als coach, dan komen dat soort dingen ook naar voren. Zo van ja ik ben niet zo goed in dat stukje plannen dus ik hoop dat je daar wel mee kan helpen. Dus dat soort dingen.
<i>ervaringen loopbaangesprek</i>	I	Ja precies. Goed dat je aan beide kanten aandacht besteedt. Op basis van welke ervaringen voer je dan zo'n loopbaangesprek?
	R	Hoe bedoel je dat?
	I	Jij noemde net training geven aan een hockeyteam. Dat is dan op basis van een hobby of sport in dit geval maar samenwerken wat je net noemde gaat misschien over een ervaring met een groepsopdracht die ze hebben gedaan, ik noem maar iets. Wat zijn dan ervaringen die naar voren komen?
<i>opmerking wat ervaringen betreft.</i>	R	Ja dat vind ik moeilijk. Over het algemeen blijft dat een beetje aan de oppervlakte. Ik kan me ook niet herinneren dat we daar heel diep op ingegaan zijn en was het meer zo van, wat ik zeg he wat kan ik voor jou betekenen als coach en wat verwacht je van mij?
	I	Ja
	R	Ja, nou ja dat ze dan, dan geef ik een bijvoorbeeld een planning zodat we er samen naar kunnen kijken maar er zijn ook leerlingen die zeggen hou op alsjeblieft want ik doe het al jaren zoals ik het zelf doe en dat bevalt prima. Dus je merkt gewoon met name in dat laatste examenjaar, je biedt dingen aan maar ja niet iedereen is daarvan gediend en heeft dat ook nodig.
	I	Nee precies
<i>niet specifiek gesproken over kwaliteiten.</i>	R	Dus ik kan nou niet zeggen dat ik met al mijn 15 leerlingen heel specifiek daarover gesproken heb. Bij sommige komt dat naar voren als je zo'n vraag stelt en bij andere blijft dat weg. Dat verschilt per leerling, dat is gewoon zo.
	I	Uhu. Merk je dan ook dat die gesprekken bijdragen aan de reflectie op kwaliteiten?
	R	<i>niet duidelijk of gesprekken bijdragen.</i> Dat weet ik niet. Het is ook niet meetbaar vind ik.
	I	Oké. Je kunt dat achteraf na een gesprek bijvoorbeeld niet meten bij een leerling?

reflecteren!	R	Nou ja, je kunt hooguit praten over hoe is het gegaan en waar ben je tegenaan gelopen? Bijvoorbeeld we hadden van te voren gezegd maak een goede planning, heb je je daar ook aan gehouden?
	I	Uhu
	R	Ja sommige geven dan aan ja daar heb ik me keurig aan gehouden en andere geven aan nee er zijn dingen tussen gekomen. Ik had het van te voren allemaal keurig gepland maar toen kwam oma in het ziekenhuis te liggen. Weet je dat krijg je ook allemaal. En er zijn ook leerlingen die zeggen heel eerlijk ik kan een hele mooie planning maken maar ik houd me er toch niet aan.
	I	Ja precies, die zitten er natuurlijk ook tussen.
	R	Dan heeft een planning ook geen zin weet je wel. Maar aan de andere kant zijn er natuurlijk ook altijd leerlingen die maken een fantastische planning en die houden zich er netjes aan. Dus je hebt zoveel verschillende aspecten aan dit geval een planning maar vooral aan de leerling zelf dat ik dat moeilijk meetbaar vind.
	I	Ja dat snap ik.
reflecteren en bijstellen	R	Kijk als die TRAP terug komt en het valt tegen dan ga je natuurlijk wel in gesprek van joh he waar heeft het nou aan gelegen en wat zou je de volgende keer anders doen en dan komen ze tot de conclusie dat ze toch eerder moeten beginnen of toch een keer een training afzeggen in plaats van dat ik vier keer in de week zelf blijf trainen en ook nog training blijf geven want ik red het niet. Dus als je het zo bekijkt dan heeft het er wel invloed op.
	I	Ja <i>gesprekken op kwantiteiten.</i>
	R	Maar nogmaals, ik vind dit stukje altijd een beetje, kijk en dat is geen kritiek hoor maar jullie als decan zijn daar voortdurend mee bezig maar ik heb 15 leerlingen en het zijn niet mijn kinderen snap je. Ik ga niet controleren heb jij je aan de planning gehouden ja of nee. Dat doe ik bij mijn eigen kinderen nog niet eens echt.
	I	Nee precies
rol als coach, tot hoever? gesprekken kosten tijd en energie.	R	Ja snap je wat ik bedoel? Dat stukje is op een gegeven moment wel hun verantwoordelijkheid. En natuurlijk ga ik met ze in gesprek en ook als dingen zijn tegengevallen. Nou ja nogmaals sommige geven heel eerlijk aan ik heb me er niet aan gehouden of er kwamen dingen tussen en dan ga je daarover ik gesprek maar dat is het dan ook. Snap je wat ik bedoel? Ik heb soms een beetje de indruk dat er vanuit het LOB of vanuit de decanen er iets te veel wordt verwacht van ons als zijnde coach. Dat we dat allemaal zo moeten monitoren en er zo veel tijd en energie en gesprekken aan moeten besteden.
	I	En wat jij bedoelt is de vijf loopbaancompetenties denk ik he?
	R	Ja, ja. Ik ga ze niet allemaal af. En we zitten in het examenjaar he. En tuurlijk spoor ik aan om open dagen te bezoeken maar ik moet met mijn eigen kinderen open dagen gaan bezoeken. Ik vind dat ouders met hun kinderen naar de open dagen moeten gaan. En dan kan ik natuurlijk zeggen van joh meid als je het nog niet weet ga eens goed kijken bij een open dag. Ga eens naar de onderwijsbeurs, loop daar eens rond. Allemaal prima.
	I	Uhu
	R	Maar uiteindelijk ben ik niet hun moeder he. Vind ik niet dat ik ervoor hoef te zorgen dat ze dadelijk zijn aangemeld, dat ze een vervolgkeuze hebben. Dat vind ik soms een beetje, ja weet niet.
	I	Welke houding je daarin als coach moet nemen?

	R	Ja. Maar ook dat ik vind, en met heel wat andere coaches, dat we daar misschien anders tegenaan kijken dan dat het vanuit het decanaat wordt gebracht. Ook met die lessen dan denk ik nou misschien is het een idee dat één van jullie die les zelf komt geven. En dan ervaar je het ook, dan ervaar je hoe het is om met 29 pubers het daarover te hebben.
	I	Ja dat is natuurlijk ook zo.
	R	Want op papier klinkt het altijd heel leuk he maar als je 29 leerlingen voor je snufferd hebt van 15-16 jaar waarbij sommige al weten wat ze willen doen, andere helemaal niet weten wat ze willen doen, sommige zijn er helemaal nog niet mee bezig.
	I	Sommige hebben er helemaal geen zin in *gelach*. Dat is voor iedereen anders natuurlijk.
	R	Ja anderen hebben er helemaal geen zin in en vinden het bij voorbaat al niet leuk want school is stom en saai. Dan ervaar je dat denk ik toch wel als anders.
ervaring → reflecteren d.m.v. gesprek	I	Ja. Maar wat ik wel uit jouw woorden begrijp is als er dus iets gebeurt, en in dit geval hebben we het dan over een kwaliteit van een leerling, dan reflecteer je daarop in gesprekken.
	R	Ja, tuurlijk! Maar dat doe je als coach in leerjaar 1,2,3 en 4. Tenminste daar ga ik vanuit.
	I	Ja en dat neemt ook af met de jaren he. Ze worden natuurlijk steeds zelfstandiger als het goed is. Dus ik kan me daar ook wel iets bij voorstellen in de vierde klas.
	R	Ja nou ja in de brugklas moet je ze natuurlijk veel meer aan het handje meenemen. Maar wij leren ze ook, we hebben destijds een aantal jaren geleden, dat de overstap van ons naar het MBO niet zo goed aansloot. Dat leerlingen daar verzopen en te veel aan het handje waren meegenomen hier. En nu zijn we bezig met het allemaal wat losser te laten en dan voelt dat toch niet altijd alsof dat goed is.
activiteiten	I	Ja dat snap ik. Als we dan kijken naar loopbaanactiviteiten he.
	R	Ja
Kwaliteiten ontdekken	I	Heb ik hier een lijstje met de activiteiten. Dat leek me makkelijker dan ze allemaal te moeten terughalen. Welke dragen dan volgens bij aan het ontdekken van kwaliteiten of juist niet he dat kan ook.
Oud leerling carrousel spreekt aan door kleine afstand.	R	Nou wat ik met name terugkrijg van de leerlingen en waar ik zelf ook ben geweest en wat ik zelf zie, is die oud leerling carrousel. Dat zijn echt leerlingen die dicht bij onze leerlingen staan he. Dat zijn leerlingen die pas een jaar of twee jaar weg zijn hier. Dus dan spreekt veel meer aan.
	I	Ja
Onderwijs- beurs nuttig.	R	En dat krijg je ook terug. De onderwijsbeurs vond ik leuk, daar ben ik mee naartoe geweest. Sommige leerlingen geven aan dat ze daar heel veel aan hebben gehad. Andere geven aan, er was geloof ik één school niet waar ze wel hadden willen kijken, of het was te groot en ze liepen een beetje verloren rond.
	I	Uhu
Golden Cage negatief	R	De Golden Cage toen was ik er niet dus dat durf ik niet te zeggen hoewel ik van de kinderen niet zoveel positieve dingen terug heb gehoord.
	I	Nee
Beroepsbeoefenaar positief.	R	En waar ze heel erg enthousiast over waren dat is die beroepsbeoefenaar. Maar dat is in leerjaar 3. En daar is iedereen heel tevreden over, die komt bijna in alle eindpresentaties naar voren. Dat wordt door bijna iedereen

positief nadenken over zichzelf		benoemd dat ze dat als heel prettig hebben ervaren. Dat ze dankzij dat wat meer weten en ze dat in het volgende jaar wat meer kunnen gaan uitwerken van hoe ziet dat er dan voor mij uit en zou dat iets voor mij kunnen zijn.
	I	Ja
Open Dagen	R	Open Dagen, de meeste leerlingen gaan altijd wel naar open dagen. En daarvan krijg je sommige dingen terug. Ik zeg altijd ga naar twee open dagen he. Twee dezelfde opleidingen maar wel op verschillende scholen. Al is het maar om sfeer te proeven. En dat krijg je dan ook wel terug hoor. Van het sprak me helemaal niet aan en dat is niet wat ik wil.
← motiveren	I	Dat is ook een conclusie he
	R	Dat is ook een conclusie. Euhm meeloopdagen. De een doet het wel en de ander doet het niet.
	I	Ja, dat merk ik ook wel hoor. Dat is vaak spannend voor leerlingen.
	R	Ja klopt. Al heb ik ook leerlingen die bij wijze van spreken drie meeloopdagen doen. Snap je? Dat zijn overal het algemeen ook leerlingen, die nemen het zekere voor het onzekere. Die types heb je natuurlijk ook.
	I	Uhu
Beroepsbeoefenaar	R	Maar die beroepsbeoefenaar sprong eruit. En de oud leerling carrousel was positief. En de onderwijsbeurs was in onze klas, het merendeel was daar wel enthousiast over. De golden cage daar waren ze niet enthousiast over.
	I	Nee klopt, dat zie ik ook terug in de enquêtes.
	R	Ja dat hoor ik ook terug.
	I	Waarom denk je dat de beroepsbeoefenaar zo positief wordt ontvangen?
daadwerkelijk praktijk ervaring meer zien	R	Nou ik denk omdat ze echt daadwerkelijk in de praktijk zien hoe het daar in zijn werk gaat. Dat is gewoon praktijkervaring. Ik vind ze zitten hier op theoretisch maar eigenlijk gaan ze vanuit hier naar een MBO en niet gelijk naar een HBO. Dus het is een theoretische opleiding maar ons type leerling neigt natuurlijk ook wat meer naar een keertje iets meer zien.
	I	Iets meer zien inderdaad.
mee lopen	R	Ja want ze zijn nog zo jong en dan gaan ze naar het MBO en dan moeten ze daar vaak stages lopen en dat soort dingen. Dan is het denk ik net zo goed, als dat het bij kader is, is het voor theoretische leerlingen ook super leuk om een keertje mee te lopen.
stage	I	Ja
	R	Een snuffelstage of een dagje met zo'n beroepsbeoefenaar. → positief
	I	Vind je dat dat op andere fronten mist om een keer mee te kijken in de praktijk? Ik hoor je zeggen kader heeft stage, wij niet.
	R	Ja ik zou daar wel voor zijn ja.
	I	Kun je dat eens verder uitleggen?
ervaring in praktijk waardvol en interessant	R	Nou dat is wat ik net aangeef. Ik denk dat het voor onze leerlingen, en dan praat ik natuurlijk over T4, net zo waardevol en interessant kan zijn als voor een kader 4 leerling. Al is het alleen maar, het is niet zozeer om het alleen te ervaren hoe dat gaat op de werkvloer maar ook hoe het gaat in contact met andere mensen.
	I	Ja met collega's
← belangrijk "omgeving" en houding	R	Met collega's, hoe de dagindeling eruit ziet, dat je er verzorgd uit moet zien, dat er dingen van je verlangd worden, dat je op tijd bent. Snap je? Dat zijn voor onze leerlingen ook belangrijke dingen.
	I	Ja
	R	Je kan je niet verslapen als je gaat werken.
	I	Ja en dat kun je ze tien keer vertellen allemaal

ervaring opdoen sociale omgang waarddevol	R	Precies, maar dat moeten ze ervaren. Als ze dat een keer hebben ervaren, kan natuurlijk zowel een negatieve als heel positieve ervaring zijn, en inderdaad de contacten en samen lunchen, gesprekken voeren. Ik denk dat dat heel waardevol is. Voor alle leerlingen. Waarom dan voor die van ons niet.
	I	Ja
	R	Ik snap wel dat dat organisatorisch lastig kan zijn, dat snap ik wel. Maar zeker wel waardevol. Ze zitten hier allemaal maar, het is allemaal maar in hun hoofd en op papier en zo'n ervaring is echt.
	I	Ja ze zitten natuurlijk veel in een klassetting.
werkvloer	R	Ja en dat is nogal een verschil met ergens in een bedrijf. En ook de spanning dat je daar naartoe moet, dat je je moet voorstellen, dat je je moet presenteren.
	I	Ja
stage reflectie belangrijk	R	Dat is hetzelfde als dat ik denk dat een bijbaantje of zoiets, een sollicitatiegesprek een intakegesprek op het MBO. Dat vinden de meeste super spannend. En dat is het ook. Maar dat is ook bij zo'n snuffelstage, al doende dan doen ze het wel. Als je het dan toch hebt over kwaliteitenreflectie en al die andere en dat vinden we allemaal zo belangrijk, dan zijn dit ook hele belangrijke dingen.
werkexploratie	I	Ja precies. Vanuit de loopbaancompetenties kunnen we die natuurlijk ook koppelen aan werkexploratie he. Wat is er allemaal voor werk, hoe ziet dat werk eruit en past dat bij mijn waarden he.
	R	Ja en ook om te laten zien dat er meer is, het is natuurlijk een puberbrein waarbij het allemaal om hun draait, maar daarom is het juist goed om ze te laten zien dat er meer is.
	I	Ja precies hoe het er écht aan toe gaat.
	R	Hoe het echte leven is. → daar een beeld van krijgen.
	I	We hebben het nu over gesprekken en activiteiten gehad he. Als we kijken naar Qompas, dat bestaat natuurlijk voor een groot deel uit overlap met het profielonderzoek. Kun jij daar jouw ervaringen eens over delen?
negatief. lastig hun.	R	Nou ik vind het een draak van een programma. Ik vind het ook ontzettend lastig om ze daarmee aan de slag te zetten.
	I	Ja
	R	Om als politieagent door te gaan en rond te lopen en te zeggen je moet er nu mee aan de slag in dat half uur op die woensdagochtend. Dus dat stoot mij al tegen de borst. En ook omdat het vanuit het nieuwe onderwijsmodel, moeten ze er allemaal zelf achter komen. Nu hebben ze in ieder geval al zelf de keuze kunnen maken welke opdrachten ze doen. En dan hoop je natuurlijk dat ze de opdrachten kiezen die het bij hun passen.
	I	Ja precies die het best bij ze passen en hen het meest gaat opleveren.
shet klaar niet veel hoeven doen.	R	Ja dat is in de ideale wereld. Maar dat doen ze dus niet. Ze kiezen de opdrachten waarmee ze het snelste klaar zijn. Een opdracht waar 4 uur voor staat bijvoorbeeld. Waar ze vooral niet zoveel voor hoeven te doen.
	I	Ja
	R	En sterker nog, dat weet ik uit andere klassen, nu valt dat bij ons gelukkig nog wel mee. Maar nogmaals wij hebben de excellent klas. Dat is misschien dan toch net een beetje een ander type leerling. Maar ik weet uit andere klassen dat de leerlingen misschien wel 8 weken de tijd hebben gehad voor het maken van die opdrachten en in de laatste week komen er nog ik weet niet hoeveel leerlingen die alle opdrachten nog moeten doen.

uitleg → doel: leerlingen kiezen opdrachten die bij hen passen en verder helpen. realiteit: leerlingen kiezen opdrachten waarvoor ze niet veel hoeven te doen en snel mee klaar zijn.

	I	Oh echt?
doel voorbij	R	Die ook alle opdrachten gewoon in één keer maken binnen twee uur. Ja dan sla je je doel natuurlijk compleet voorbij.
	I	Ja
onderdelen goed:	R	Ja dus weet je, er zitten echt wel goede dingen in dat Qompas. Dat geloof ik echt wel. Zo'n <u>interesseset</u> die zit er geloof ik in.
	I	Ja klopt inderdaad
reflectie- verslag op activiteiten	R	Die vinden ze leuk, die wordt nog wel eens gemaakt en euhm nou ja die oud leerling carrousel zit er in.
	I	Daar moeten ze volgens mij een evaluatie over schrijven in Qompas he?
verplichting om erin af te zijn.	R	Ja. Er zitten echt wel dingetjes in waarvan ik denk die zijn echt wel waardevol en die kun je door iedereen wel laten doen. Maar er zit ook een hoop in waar die van ons niet op zitten te wachten en die vullen in dat zij denken dat goed is en waarvan ze denken 'dat moet ik doen' om er maar vanaf te zijn.
	I	Ja
doel voorbij	R	Dus dan sla je je doel voorbij. Tja ik ben van mening dat dat ook anders moet. Dat hele Qompas gebeuren dat moet in een andere vorm gegoten worden.
	I	Hoe zou jij dat dan graag zien?
naar buiten ontdekken snuffelen stage	R	Dat hele verplichte moet eraf, je moet ze denk ik wat meer keuzemogelijkheden geven. Stuur ze naar buiten, laat ze daar ontdekken, ga snuffelen, laat ze stage lopen.
	I	Ja
laten zien wat ze hebben ontwikkeld	R	Maar ik moet wel heel eerlijk zeggen, een afsluitende presentatie waarin ze laten zien wat ze hebben gedaan en hebben ontwikkeld. Ja dat mag er van mij in blijven. Dat vond ik gewoon heel leuk. Dat deden de kinderen ook erg goed moet ik zeggen.
	I	Ja
belangrijk dat leerlingen nadenken	R	Dus het is niet alsof ik het allemaal over boord wil gooien of dat ik het allemaal waardeloos vind. Tuurlijk is het belangrijk dat die kinderen erover nadenken. Maar dat wat wij met z'n allen denken dat goed zou zijn, dat is in de praktijk niet het geval.
	I	Nee precies, want als ik jou even samenvat kiezen ze er in de praktijk vooral voor om de makkelijkste weg te kiezen. Klopt he?
	R	Absoluut. En ze geven dan bijvoorbeeld in zo'n presentatie aan dan gesprekken met de coach, een meeloopdag, de onderwijsbeurs of een gesprek met een beroepsbeoefenaar heeft mij geholpen om tot de keuze te komen.
	I	Oh dat is wel mooi <i>gehoepen bij het maken van een keuze</i>
Qompas niets toegevoegd niet bijgedragen	R	Ja maar het merendeel zegt dus wel dat die opdrachten van Qompas daar niets aan hebben toegevoegd. Er zijn er ook die al sinds de derde weten dat dat is wat ze willen gaan doen. Dus die blijven bij hun keuze en alles wat we doen bevestigt dat wel. Maar dat stukje Qompas is niet iets wat daaraan heeft bijgedragen.
bijgedragen = gesprekken en meekijken	I	Oké dus de twee dingen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de keuze zijn vooral meekijken en gesprekken voeren.
meekijken / meelopen en activiteiten gesprekken	R	Meekijken, meelopen, activiteiten, gesprekken met ouders, gesprekken met coach die zijn genoemd. En zo werkt het natuurlijk ook he. Ze zijn 15-16 jaar oud. Het is ontzettend lastig om nu iets te kiezen. Het is ook super moeilijk.
	I	Dat is het zeker.
	R	Nogmaals ik heb er zelf ook twee die moeten kiezen en die weten het ook niet. Maar goed ik ken ze natuurlijk wel het beste dus je moet wel daarmee in

→ sommige onderdelen waardevol.

Belangrijkste: meekijken, meelopen en activiteiten helpen bij het maken van een keuze i.c.m. gesprekken. Qompas draagt daar niet aan bij.

		gesprek gaan. Maar als ik eerlijk ben: zo'n coach die gaat met die leerlingen praten en ze zullen ja en amen zeggen. Ik of met mijn man is uiteindelijk degene die met ze in gesprek gaat en met ze naar zo'n open dag gaat en strakjes met ze naar zo'n onderwijsbeurs gaat om vervolgens te zeggen - naam- spreekt dit je aan? Ga dan eens informatie verzamelen.
	I	Ja
leerlingen onderzoeken echt de praktijk zien = waardevol opdracht op de computer = niet waardevol Qampus ←	R	En natuurlijk moet de school iets aanbieden en natuurlijk moeten de leerlingen dingen gaan onderzoeken. En dan is zo'n oud leerling carrousel super leuk en super interessant. Want dat zijn leerlingen van hun leeftijd, in hun wereldje en dat spreekt aan. En zo'n beroepsbeoefenaar waarbij je echt in de praktijk ziet wat er gebeurt, dan is het 'ja ik wist niet dat het zo pittig was of dat er zoveel administratie bij zat'. Dát is waardevol. Maar een opdracht op een computer doen omdat je het moet doen. Dat is niet waardevol.
	I	Jij zegt dat draagt niet bij aan de ontwikkeling van de loopbaancompetenties?
	R	Dat draagt niet bij. Nee daar geloof ik niks van.
	I	Dus ik hoor twee dingen: ervaringen en aantrekkelijk voor de leerling?
	R	Ja maar leerlingen zijn egoïstisch he. Ze vinden dat het moet passen bij hun. En dat is ook lastig om iets te creëren wat ze alle 29 aanspreekt. En daarom is het denk ik goed om te luisteren naar wat er uit leerlingen komt omdat zij het beste kunnen zeggen hoe of wat.
	I	Ja
	R	En natuurlijk, daar ben ik het helemaal mee eens, dat wij als docent en als coach. Om ze zo goed mogelijk voor te bereiden op dat MBO.
	I	Ja
	R	Dus dat probeer je ook, maar uiteindelijk ja gaan ze hier dadelijk slagen. En dat is ook onze taak. En hoeveel leerlingen komen er niet terug of denken na 3 maanden dit is het niet en stappen over.
	I	Ja
	R	Maar je kiest ook niet meer iets voor de rest van je leven he.
	I	Nee dat is tegenwoordig helemaal niet meer zo.
	R	Kijk dat ik al 22 jaar les geef en waarschijnlijk nog 32 jaar door ga dat wil niet zeggen, dat is de jeugd van tegenwoordig niet meer.
	I	Nee klopt
keuzestress	R	En dat is misschien maar goed ook want ze hebben ook veel te veel keuzes als je het mij vraagt. Er zijn zo godsgruwelijk veel opleidingen. Dat is gewoon bizar. Die kinderen krijgen ook keuzestress.
	I	Snap ik ook
	R	Die gaan kiezen voor het leukste of het meest aantrekkelijke, leukste stad. Allemaal bijzaken in plaats van, dat denk ik echt.
	I	In plaats van iets te kiezen dat echt bij ze past? Bedoel je dat?
leeftijd	R	Ja. Maar aan de andere kant ook in hoeverre weet een 16 jarige wat echt bij ze past?
	I	Ja een terechte vraag ook. Goed, zijn er dan nog dingen die ik niet heb gevraagd of die niet zijn besproken waarvan jij denkt dat is nog wel goed om te zeggen?
	R	Nee volgens mij heb ik, je moet het maar allemaal terug luisteren *gelach*
	I	Ja
goede elementen in Qampus	R	Volgens mij heb ik mijn zegje wel gedaan. En nogmaals het is echt niet alsof ik het allemaal over boord gooi want er zitten er goede dingen in maar er zitten

<i>Qompas voegt weinig/niets toe</i>		ook een aantal dingen in, en dan heb ik het met name over Qompas waarvan ik denk dat voegt echt weinig tot niets toe.
	I	Ja begrijp ik
<i>stage voor T biedt meer!</i>	R	En we laten misschien met z'n alle kansen liggen door stages te beperken tot basis en kader. Want nogmaals die beroepsbeoefenaar, dat was ook in leerjaar 3. Ik weet ook niet waarom die daar geplaatst is. Misschien dat we die ook uit kunnen breiden. Dat je bijvoorbeeld een dagje beroepsbeoefenaar doet in T3 en dat in T4 uitbreidt met een weekje, of twee dagen of drie dagen snuffelstage. Ik weet het niet, zoiets. Ik denk dat dat echt heel veel meer biedt dan wat we tot nu toe bieden.
	I	Dan nog een laatste vraag: we hebben het over Qompas gehad. Qompas is natuurlijk het profielonderzoek. Wat ik daarover terug krijg is niet echt positief. Hoe zou jij het profielonderzoek specifiek willen zien?
<i>Qompas</i>	R	Ja, dat is wat ik net de hele tijd zeg. Ik denk dat laptop pakken en opdrachten maken gewoon niet zoveel zoden aan de dijk zet.
	I	Nee
	R	Maar als je mij nu vraagt ik dan wel zou willen.
	I	Ja, wat je concreet wel zou willen zien?
<i>Activiteiten</i>	R	Activiteiten buiten de deur of nodig een keer iemand uit. Dat is ook leuk.
	I	Ja, dat is een goede inderdaad.
<i>beroepen-speeddate</i>	R	Dat heeft over het algemeen ook altijd wel impact zal ik maar zeggen. En dan niet zoiets als de Golden Cage maar ja ik weet niet. Misschien zou je dan een soort van oud leerling carrousel kunnen doen maar dan met mensen die daadwerkelijk dat beroep doen.
	I	Ja
<i>beroepen speeddate</i>	R	Ik weet, ik heb zelf een keertje bij havo vwo gezeten, daar vragen ze ouders die een beroep uitoefenen en dan krijg je dat speeddaten. Dan kunnen leerlingen zich inschrijven op een beroep.
	I	Ja precies een beroep dat ze interessant vinden.
<i>gerichte vragen</i>	R	Ja ik heb daar ook een keer gezeten als docent. En dan krijg je gerichte vragen en ook echt leerlingen die daar in geïnteresseerd zijn. En ook dat zal zijn haken en ogen hebben maar ik denk dat dat wel positief zou kunnen werken.
	I	Ja top. Dan wil ik het hierbij laten, ook gezien de tijd. Jij had geloof ik ook een afspraak hierna.
	R	Helemaal goed.
	I	En dan wil ik jou bedanken voor jouw tijd.
	R	Ja graag gedaan.

Open codering respondent 2

T4

Interview respondent 2

15-05-2019

Duur: 00:27:28

Code	I/R	
	I	Nou, ik wilde aan jou even vragen in hoeverre je weet wat we vandaag gaan besproken.
	R	In elk geval hoe we leerlingen kunnen begeleiden om een vervolgopleiding te kunnen kiezen in het kort denk ik. En daar gebruiken we Qompas voor en daar heb ik sinds dit jaar, sinds een jaar of twee drie, weer ervaring mee en ja dan snap ik wel dat leerlingen daar niet zo geïnteresseerd in zijn.
	I	Ik doe inderdaad onderzoek naar LOB in T3 en T4 omdat we toch wel merken dat basis en kader meer praktijkervaring opdoet en T niet echt. En in mijn onderzoek stel ik de vraag: ontwikkelen we met het huidige plan de competenties die we willen ontwikkelen bij leerlingen. En om dat te testen kijken we naar wat hebben we nu en ontwikkelen we daar iets mee? We hebben nu natuurlijk loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en Qompas inderdaad. En daarbinnen ga ik het met je over de vijf loopbaancompetenties hebben.
	R	Prima
	I	Als we het dan hebben over loopbaangesprekken, hoe komt daarin het reflecteren op kwaliteiten naar voren?
	R	Nou ik sta voor de vierde klas, ik kijk even vanuit hoe ik het praktisch heb aangepakt is dat goed?
	I	Ja tuurlijk
spinnenweb vijf loopbaan-competenties goed kunnen verdiepen	R	In de vierde klas ben ik uitgegaan van dat spinnenweb waarin al de vijf loopbaancompetenties aan de orde komen. Maar ik liep al meteen tegen het feit aan dat ik te weinig tijd had om me daar echt goed in te kunnen verdiepen. Om te kijken waar sta ik nu, wat weet ik al, wat kan ik en wat wil ik enzo. En dan merk ik dat met name de meiden dat best wel goed invullen maar de jongens zetten een paar woorden neer en denken al gauw dat is wel goed.
	I	Ja
kwartjes vallen vanuit huidige situatie	R	En dan ga je tijdens zo'n gesprek doorvragen en dan zie je kwartjes vallen, die zie je gewoon vallen. En dan zeg ik opschrijven, opschrijven dat hoort er ook bij. Want als je dat niet goed doet, eerst bepalen waar je staat, van wat je al kunt, wat voor ervaringen je al hebt, dat moet eerst in beeld worden gebracht. En aan de hand daarvan ga je kijken wat heb ik nou nog nodig.
	I	Ja
	R	En dat was eigenlijk de opzet van mijn gesprek. Naar aanleiding van die opdracht in Qompas.
spinnenweb	I	Dus de eerste gesprekken waren naar aanleiding van dat spinnenweb in Qompas?
spinnenweb als basis	R	Ja klopt. En de opzet van Qompas is dat ze zelf de opdrachten zouden kiezen naar aanleiding van wat ze dus nodig hebben uit dat spinnenweb. Maar daar had ik dus niet genoeg tijd voor om dat goed uit te diepen. Dat resulteerde eigenlijk dat de leerlingen kiezen waar het meeste tijd voor stond. Dus dat ze het snelst die 22 uur haalden. ↳ makkelijkste weg kiezen
	I	Ja en niet op basis van wat heb ik nodig en wat past het beste bij me?
	R	Nee en dan schiet je je doel eigenlijk voorbij

↳ ook respondent 1 geeft dit aan

gesprekken vanuit spinnenweb.	I	Ja precies. Dat spinnenweb zeg je, dat was dus eigenlijk de basis om vanuit daar gesprekken te voeren over waar sta je en wat kan je. Hoe zagen die gesprekken eruit?
	R	Op basis van wat ze ingevuld hadden ben ik per vlak begonnen en daar heb ik een aantal vragen over gesteld, de vragen die erbij stonden. Die lijsten kregen ze dus mee, die vragen, daar doen ze niks mee.
	I	Nee
doorvragen	R	Dus ik ben op een gegeven moment echt gaan doorvragen en de antwoorden die ze dan gaven, dan zei ik schrijf ze maar op. En toen was op een gegeven moment dat hele blaadje vol en dan zag je zo ook echt kijken.
	I	Wat leuk zeg
wat heb je nodig? → Qompas = het doel	R	En toen heb ik gezegd ga nou eens kijken naar aanleiding van wat je hebt opgeschreven, welke opdrachten in Qompas je nou nodig hebt om nog meer te weten te komen. Van wat je kunt, wat je wilt, wat de mogelijkheden zijn. Dat soort dingen. Maar nogmaals: bij sommige leerlingen ging dat heel goed. Die hadden al veel ingevuld. Maar je merkt met name de jongens die moet je veel meer aan de hand nemen.
	I	Ja precies en dan zou je eigenlijk wat meer tijd willen voor zo'n gesprek?
	R	Ja normaal heb ik een kwartier per leerling eens in de twee weken. Maar wil je dat echt goed doen dan zou je eigenlijk een half uur moeten pakken.
	I	Om dat hele spinnenweb te kunnen bespreken?
	R	Ja dan heb je echt een half uur nodig.
	I	Ja
zinnvolle opdrachten	R	En dan kun je samen met de leerling gaan kijken welke opdrachten naar aanleiding van dat web zijn zinvol voor jou? En daar ben ik allemaal niet aan toegekomen. En dat vind ik jammer. Want ik vind dat wel hele interessante materie. Ik doe dat heel graag bij leerlingen.
	I	Ja dat snap ik. Je had er dan meer uit willen halen als je wat meer tijd hebt gehad.
	R	Ja
	I	En wat soort kwaliteiten komen dan naar voren in zo'n gesprek?
reflecteren moeilijk.	R	Ehm dat is wel moeilijk want reflecteren vinden ze sowieso moeilijk en ze zijn ook best bescheiden.
	I	Ja
	R	Dus als je aan ze vraagt vertel me eens waar je goed in bent dan zitten ze je aan te kijken van ja weet ik niet.
	I	Ja
vragen stellen	R	En dan moet je dus weer vragen gaan stellen van vind jij het leuk om creatief bezig te zijn of wat doe je voor hobby's en wat zegt dat over jouzelf. Echt zoals je die LRG gesprekken hebt leren voeren. Dat gebruik ik wel. → motieven
	I	Moet je daar veel moeite voor doen om een kwaliteit bij een leerling naar boven te halen?
	R	Nee want de leerlingen ken je wel heel snel
	I	Ja dat klopt
gesprekken over gebeurtenissen	R	En dan kun je ook gesprekken voeren over gebeurtenissen uit de klas bijvoorbeeld. Wat vond je daar nou van, wat zegt dat over jou en waarom reageer je zo?
	I	Ja precies. Dus je voert echt een gesprek op basis van hun gesprekken? ervaringen.
	R	Ja ik probeer het wel echt zo praktisch mogelijk te houden. Dus heel concreet.
	I	Merk je dat dat werkt voor leerlingen?

→ wat zegt het over de leerling?

	R	Ja dat werkt zeker. En naarmate ze dat herkennen worden ze ook opener.
motievenreflectie	I	Ja precies. Nou hebben we gelijk een stukje motievenreflectie besproken he want wat zegt een bepaald gebeurtenis over jou en wat vind je belangrijk. Als we dan kijken naar werkexploratie, hoe komt dat naar voren in een gesprek?
baantje als ervaring.	R	Nou je gaat natuurlijk ook weer kijken naar wat voor ervaringen heb je tot noch toe. Wat voor baantjes heb je bijvoorbeeld gedaan? Wat doen je ouders?
	I	Ja
	R	Vind je dat werk interessant? En soms komen ze met iets van "ja ik zou eigenlijk wel dat of dat willen worden" ja ook vragen hoe kom je daar zo bij? Heb je daar iets over gelezen of heb je iets van iemand gehoord of heb je iets gezien? Op die manier ben ik dan bezig.
	I	Dus je gaat echt uit van wat weet je al?
ander referentiekader	R	Ja altijd, even kijken wat voor referentiekader ze hebben.
	I	Heb je het idee dat leerlingen dat moeilijk vinden? Om te oriënteren op alles wat er is op gebied van studie en beroepen?
richting is duidelijk.	R	Je merkt dat de meeste leerlingen, een paar uitzonderingen daar gelaten, weten toch wel welke richting ze op willen.
	I	Uhu
= valkuil andere mogelijkheden verkennen.	R	En dat is een ook een valkuil. Want aan de ene kant is het mooi dat je al weet wat je wil maar aan de andere kant kunnen leerlingen er zich ook op vastpinnen en misschien zijn er ook wel andere mogelijkheden die misschien ook wel interessant zijn.
	I	Ja
	R	En daar willen ze dan vaak niet naar kijken
	I	Ja precies. En als dat nou het geval is? En leerlingen pinnen zich ergens op vast. Hoe ga je daarmee om in je gesprekken?
oriënteren op wat werk inhoudt	R	Nou, ga eerst eens kijken wat het allemaal inhoudt, wat houdt het beroep in? Wat wordt er van je verwacht in dat beroep? Wat zijn de voordelen? Wat zijn de nadelen? En wat voor opleiding heb je voor dat beroep nodig? En dan kijken van ja welke kwaliteiten heb je daarvoor nodig en ben jij daar ook goed in? Denk je dat je die opleiding aan kunt?
	I	Ja
	R	Iets in die richting
	I	En hoe zoeken leerlingen dat dan uit? Als jij zegt zoek maar eens uit wat het allemaal inhoudt?
werkexploratie	R	Sowieso veel internet, veel websites, gesprekken met mensen in hun omgeving. Dat vind ik belangrijk. En weet je wat het vaak is? Dat ze een beroep kiezen die mensen in hun omgeving, directe familieleden of vriendenkring ook hebben.
	I	Ja en hoe denk je dat dat komt?
	R	Dat kennen ze natuurlijk, dat is vertrouwd en dan kijken ze niet vaak verder.
	I	Nee
kwaliteiten.	R	En dan probeer je wel zo een beetje te vissen van jij bent daar en daar goed in, als je nou eens denkt aan beroepen.
	I	Uhu
	R	Maar dan ben je gewoon een beetje aan het aftasten van dingen die ze eventueel wel leuk vinden.
	I	Ja, ja. Heb je het idee dat de gesprekken die je voert echt bijdragen aan het naar boven halen van dat soort dingen en dus helpen de leerling te ontwikkelen?

→ vertrouwde beroepen worden vaak gekozen

gesprekken	R	Ja ik vind juist, vorig jaar hebben we een coaching cursus gehad en dat heb ik ook tegen Betsie en Yvette gezegd, dat vond ik een gemiste kans. Dat was echt dat ik dacht van jongens dit is weer hetzelfde riedeltje als altijd. En ik wilde gewoon concrete dingen hebben en handvatten om die coachgesprekken te voeren.
	I	Ja behoefte
	R	Dus ik ben eigenlijk teruggevallen op datgene dat ik geleerd heb in die LRG cursus.
	I	Ja
	R	Onze groep was de pioniers, twee dagen naar Arnhem geweest en dat is met name het interviewen en doorvragen he.
	I	Ja
uitdaging	R	En dat vind ik ook een hele uitdaging hoor om dan toch uiteindelijk tot he point te komen en te kijken van wat wil je nou echt? → motieven (reflectie).
	I	Ja
	R	Maar dat is gewoon omdat ik dat ook leuk vind om te doen.
	I	Ja, die LRG werkt voor jou dus het beste om een loopbaangesprek te voeren.
	R	Ja. We hebben in de bovenbouw allemaal de LRG training gehad en de meeste collega's waren daar heel positief over.
	I	Ja
"hands on"	R	Omdat het ook heel praktisch was.
	I	Als het dan gaat over loopbaansturing he, dat leerlingen eigen acties ondernemen en eigen initiatief tonen, hoe komt dat in een gesprek naar voren?
Loopbaan- sturing meekijken	R	Euhm, nou ik vraag leerlingen heel concreet 'wat ga je nou doen om te kijken of dit de juiste opleiding is voor jou. En dan zit je in de vierde klas toch met open dagen, een keer met iemand gaan praten. Je moet daar met de leerlingen wel hele concrete afspraken over maken. Ik merk zelf ik geef wel adviezen maar ik moet er eigenlijk veel meer nog op terugkomen van wat heb je nou echt gedaan? → gesprekken.
	I	Ja dus meer terugkijken op wat heb je gedaan en wat zegt dat over jou en wat ga je daar dan mee doen?
merendeel weet al welke richting.	R	Ja en dat doe ik eigenlijk nog te weinig. Dat gebeurt eigenlijk te vrijblijvend, dat heb ik afgelopen jaar wel gemerkt. Maar heeft er ook wel mee te maken dat het merendeel van de leerlingen al wist wat ze wilden gaan doen.
	I	Uhu
	R	Sommige wilden zich eigenlijk al meteen aanmelden.
	I	Ja. Wat doe je dan nog met zo'n leerling die al weet wat die wil gaan doen?
	R	Nou leg maar eens uit wat het inhoudt dan. Kun je mij vertellen wat je gaat doen bij die opleiding? Eigenlijk wat ze ook doen bij die presentatie.
	I	Oh ja bij die eindpresentatie is dat geloof ik he?
werkevaluatie	R	Ja daar ga je dan een beetje op in. Nou vertel eens wat kun jij straks concreet met die opleiding? Wat voor beroepen zijn er? Waarom past dat bij jou?
	I	Ja precies
	R	En als ze daar dan geen antwoord op kunnen geven dan zeg ik dan moet je dat toch eens gaan onderzoeken. Maar ook dat, dat vind ik dat ik dat de afgelopen jaar te vrijblijvend in ben geweest. Ik heb dat eigenlijk te veel bij die leerling neergelegd.
	I	Nou ja op zich is dat natuurlijk wel goed om de loopbaansturing te ontwikkelen he *gelach*
	R	Ja ze zijn ook allemaal goed terecht gekomen op één na, twee eigenlijk.

	I	Oh ja?
	R	Ja soms heb je leerlingen, die hebben gewoon een hele brede interesse, en dan vinden ze heel veel dingen leuk.
	I	Ja
	R	En hoe ga je dan filteren? Dat vind ik wel moeilijk. → als leerlingen heel veel dingen leuk vinden.
	I	Ja dat snap ik. Hoe heb je dat aangepakt in de gevallen van dit jaar?
	R	Ja dan heb je echt de medewerking van de leerling nodig. Als de leerlingen alles bij jou op het bordje legt. Ik heb op een gegeven moment gewoon gezegd van luister jij moet straks een vervolgopleiding hebben. Ik niet. Dus jij zult aan de bak moeten.
	I	Ja
open dagen.	R	Tijdens ouderavonden het er met ouders ook over gehad. Dat en dat vind je interessant, dan ga je die en die open dagen bezoeken en dan kom je mij vertellen wat je ervan gevonden hebt. En dan blijkt na een aantal weken dat er nog niks gebeurd is. En dan komt die weer terug van ja ik weet het niet, ik weet het niet. Toen heb ik op een gegeven moment Yvette maar ingeschakeld *gelach*
	I	Ja dat snap ik hoor
schuiven het af.	R	Ja ik dacht die heeft misschien wat meer invloed. Maar ja daar word ik dan wel een beetje moe van. Van ja je kunt het afschuiven en los jij het maar op voor mij. → verantwoordelijkheid bij coach leggen.
	I	Uhu
	R	Maar het is hun vervolgopleiding, zij moeten het doen.
	I	Ja precies, dat is zo. Dus als we dan even terugkijken naar de loopbaansturing van leerlingen, waar we het net over hadden, die kan dan eigenlijk iets beter?
	R	Ja, zelf actie ondernemen en zelf initiatief tonen kan nog wel iets beter.
	I	Wat zouden we daaraan kunnen doen denk je?
	R	Nou ik heb daar wel eens over nagedacht. Eigenlijk zou je binnen Qompas een soort logboek moeten hebben van wat leerlingen concreet allemaal ondernemen en dat daarin schrijven. En dat ik er dan ook kan in kijken. Dat zou mooi zijn.
Wat heeft het meest bijgedragen?	I	Ja dat is inderdaad een idee. Nu hebben we het uitgebreid over gesprekken gehad he, als we dan eens kijken naar de loopbaanactiviteiten: ik heb ze maar even op een rijtje gezet. Dat leek me makkelijker dan alle activiteiten van leerjaar 3 en 4 moeten terughalen, wat heeft dan volgens jou echt bijgedragen aan het ontwikkelen van de competenties?
	R	Meeloopdagen, echt.
	I	Oké en wat wordt daarmee ontwikkeld?
meelopen.	R	Nou ik had twee meiden en die wilde heel graag de verpleging in. Dus die hebben een dag meegelopen en die kwamen zó enthousiast terug.
	I	Uhu, ja
bevestiging.	R	Dat was voor hun echt een bevestiging dat ze de goede keuze gemaakt hebben.
	I	Ja
open dagen werk-exploratie	R	Open dagen natuurlijk als oriëntatie he, werkexploratie. Misschien de onderwijsbeurs, was dat in Eindhoven?
	I	Ja daar zijn we toen met de bus naartoe geweest.
	R	Ik vond dat zo jammer dat bepaalde opleidingen daar dus niet waren. Dus je krijgt geen compleet plaatje. Dat vond ik echt wel heel jammer.
	I	Ja dat klopt inderdaad Koning Willem 1 College was er geloof ik niet. Is dat ook iets wat je van leerlingen hebt gehoord?

	R	Ja, ja! Juf ik had helemaal niks aan die onderwijsbeurs want de opleiding die ik wil gaan doen is was er niet.
	I	Dat is vervelend ja
onderwijsbeurs.	R	En dan kun je verder kijken maar daar zat alles bij elkaar. HBO en universiteit stonden er ook. Eigenlijk zou je een Onderwijsbeurs die gewoon aansluit bij het vmbo alleen.
	I	Dus als we kijken naar een bevestiging van en het over de streep trekken dan is een meeloop dag mooi?
	R	Ja
	I	Open dagen en Onderwijsbeurs is vooral om eens te kijken wat er allemaal is he, oriëntatie en exploratie. Open dagen en Onderwijsbeurs = exploratie.
	R	Ja klopt. Beroepsbeoefenaar vind ik, maar dan wel een beroepsbeoefenaar die aansluit bij wat ze willen en niet omdat ze een beroepsbeoefenaar moeten spreken. Het is wel de bedoeling natuurlijk dat ze iets kiezen wat ze aanspreekt en ze interesseert.
	I	Ja dat is natuurlijk het leukste. Is dat nu niet altijd het geval?
	R	Ik weet het niet
	I	Oh dat is derde klas natuurlijk
	R	Ja in de derde klas. Moeten ze die eigenlijk zelf zoeken?
	I	Ja die moeten ze inderdaad zelf zoeken maar wat ik ook wel vaker merk, want ze moeten die deze week zoeken, is dat ze een oom of tante kiezen omdat dat makkelijk is en niet per se omdat ze dat beroep interessant vinden.
klein netwerk.	R	Nee kijk daar heb je het weer. Dat kleine kringetje. Je zou dan eigenlijk een soort database moeten hebben van mensen die bereid zijn om leerlingen een keer te spreken of ze een dagje mee te laten lopen.
	I	Hoor je in de vierde klas nog wel eens wat over de beroepsbeoefenaar van leerlingen?
	R	Weinig. In de vierde speelt dat niet meer zo.
	I	Is natuurlijk ook weer een jaar geleden, net als de MBO Beurs. Wat is je ervaring daarmee?
	R	Kan ik niet over oordelen, ben ik niet bij geweest.
OLC positief.	I	Oké, oud leerling carrousel?
	R	Dat kan heel verhelderend werken. Daar hoor ik best wel positieve verhalen over van leerlingen.
	I	Ja
	R	Maar het valt of staat wel echt met hoe die oud-leerling het brengt. Als je een leerling hebt die goed kan praten en goed kan uitleggen wat een opleiding inhoudt, ja dat is mooi. Maar dat niet altijd het geval.
	I	Nee
	R	En er zitten ook niet alle interesses bij van leerlingen. De opleidingen die leerlingen graag willen die zitten er niet altijd bij. En dat snap ik ook he, van sommige opleidingen kun je het bijna niet voor elkaar krijgen.
	I	Ja er zijn gewoon zoveel opleidingen. Je kunt niet van elke opleiding iemand laten komen.
	R	Misschien zou dan, als je eerst inventariseert, ze moeten kiezen uit een aantal mogelijkheden.
	I	Ja. Er is van elke richting wel een opleiding en daar moeten ze dan tussen kiezen.
	R	Ik krijg best wel eens te horen van juf er zit niks tussen voor mij.
	I	Dat is jammer

	R	En dan zou je eigenlijk moeten vragen maar wat willen jullie dan en dan naar aanleiding daarvan mensen benaderen. Maar ja het is maar kort dag he.
	I	Ja. Ben ik even benieuwd naar, draagt de oud leerling carrousel dat jij weet bij aan het opdoen van contacten voor leerlingen?
	R	Ik denk het niet. Nee dat denk ik niet.
	I	Oké, is er een activiteit die het netwerk van de leerlingen wél vergroot?
beroepsbeoefenaar	R	Dan denk ik toch aan de beroepsbeoefenaar. → netwerkvergroterend.
	I	Het had namelijk een mooie mogelijkheid kunnen zijn voor leerlingen om het lijntje kort te houden om vragen te kunnen stellen.
	R	Nee, nee dat gebeurt eigenlijk niet. ↳ wordt geen gebruik van gemaakt.
netwerk	I	Wat zouden we volgens jou kunnen verbeteren om het netwerken te vergroten? Ik hoor jou net zeggen he, het kringetje is zo klein.
	R	Je zou eigenlijk, je moet die beroepsbeoefenaar ook in de vierde klas doen. Dat als ze echt een opleiding kiezen, dat ze, iemand die die opleiding gedaan heeft zouden moeten kunnen spreken.
	I	Ja?
	R	Maar dan geen leerlingen die 1 of 2 jaar die opleiding doen maar leerlingen die de opleiding hebben afgerond.
	I	Ja precies. Die het complete plaatje kunnen vertellen bedoel je?
	R	Ja en die dus begonnen zijn met werken. Maar ja hoe traceer je die?
	I	Ja dat is een goede vraag inderdaad.
	R	Want jullie hebben elk jaar wel gegevens van leerlingen en waar ze heen gaan.
	I	Ja klopt
	R	Of via Facebook ofzo. Ja ik zit zelf niet op Facebook maar het zijn wel de manieren om mensen te vinden denk ik. Via MBO scholen zou ook nog kunnen!
	I	Ja dat zou ook kunnen inderdaad. We hebben natuurlijk wel korte lijntjes met MBO scholen.
	R	Of bijvoorbeeld als ze afstuderen, als ze MBO afsluiten, dat wij als school van onze oud leerlingen krijgen welke leerlingen de opleiding hebben afgesloten. Maar dan zit je natuurlijk weer met de wet van privacy he.
	I	Ja dat is lastig inderdaad. Dat wordt tegenwoordig echt een beetje een struikelblok met dit soort dingen.
	R	Ja maar dat zou een mooie mogelijkheid zijn.
Golden Cage.	I	Zeker! Ben je bij de Golden Cage geweest?
	R	Ja, het eerste deel vond ik heel leuk. In het tweede deel kakte het helemaal in.
LC ontwikkeld?	I	Het eerste deel was natuurlijk de voorstelling, het tweede deel de workshops over dromen en doen. Denk je dat de leerlingen hier ontwikkeld zijn op het gebied van de vijf loopbaancompetenties?
motieven.	R	Ja je droomberoep he. Waar ga je voor, waar kies je voor. Kies je voor je droomberoep of kies je voor iets waarvan mensen vinden dat je het moet gaan doen?
	I	Ja dus dan hebben we het over motieven he, wat vind je echt belangrijk?
	R	Die twee dingen ja. Het eerste deel vond ik heel sterk. Dat vond de klas ook wel. Maar het tweede deel daarvan zeiden wij al tegen elkaar dat kunnen we eigenlijk zelf ook wel. *gelach* Als je een mooi programma hebt maar dan wel interactief.

	I	Ja precies, de voorstelling was wel echt interactief he maar dat zakte bij die workshops een beetje weg.
	R	Het was allemaal een beetje te vaag voor de leerlingen. Het moet niet te zweverig worden voor die leerlingen.
	I	Is er één activiteit die er voor jou echt uit springt. Of juist helemaal niet, dat kan natuurlijk ook.
profielonderzoek niet heel positief.	R	Ja dat profielonderzoek. Dat is een ding, een moeten. Want als je begint met dat spinnenweb en je koppelt daar hele complete opdrachten aan, dat maakt het voor leerlingen veel makkelijker om dat profielonderzoek uiteindelijk te maken. <i>→ vanuit het spinnenweb.</i>
	I	Ja precies. Want in het meest ideale geval kiezen leerlingen de opdrachten waarvan ze denken dat ze daar het meest aan hebben, hen het beste verder kan helpen.
makkelijkste weg. niets aan opdrachten gehad.	R	Ja, maar dat doen ze dus niet. Ze kiezen de opdrachten die de meeste tijd opleveren. En dan het liefst gauw afraffelen. En ik denk dat als je die leerlingen naderhand vraagt wat heb je aan die opdrachten gehad, dat ze allemaal zeggen 'niks'. Omdat ze gewoon met een hele andere intentie die opdrachten gekozen hebben.
	I	Nou ik kan je vertellen dat je dat goed hebt ingeschat. Ik heb natuurlijk enquêtes afgenomen waarbij een deel ook over Qompas ging en Qompas scoort echt lager dan gemiddeld.
	R	Ja dat geloof ik meteen. Ze zien er gewoon het nut niet van in.
	I	Ja dat is ook terug te zien. De minimale score is een 1 en de maximale score een 4 en ik moet zeggen dat gesprekken en activiteiten daar best wel prima op scoren maar dat Qompas niet boven de 2 uitkomt.
	R	Oh echt waar joh. Dan moet er echt iets mee gebeuren.
	I	Wat zou jij bijvoorbeeld voorstellen?
maatwerk.	R	Maatwerk per leerling.
	I	Uhu
	R	Je hebt ook echt gewoon leerlingen die weten wat ze willen en dat goed kunnen onderbouwen.
	I	Ja
Qompas verplichte opdrachten	R	En die kunnen wat dat betreft hun tijd beter gebruiken denk ik. Die hoeven van mij dan niet allerlei verplichte opdrachten te maken. Die zouden het ook eerder kunnen afronden. Iemand die het al precies, dan kun je zeggen oké. Die zou je het profielonderzoek voor de kerst of de herfstvakantie kunnen laten doen. Gewoon ieder in zijn eigen tempo.
	I	Uhu. En wat doen de leerlingen dan die het al hebben afgerond.
meer keuze- vrijheid.	R	Dan kunnen ze die tijd gebruiken voor het studeren, zou ik zeggen. Echt individueel maatwerk. <i>→ zelf kunnen kiezen van opdrachten.</i>
	I	En heb je het dan bij maatwerk over opdrachten die ze zelf kunnen kiezen want in principe is dat nu natuurlijk ook het geval.
goede opdrachten	R	Jawel, er zitten goede opdrachten tussen. Maar als ze die opdrachten kiezen moet dat met een bepaalde motivatie zijn. <i>→ vanuit een bepaalde overweging</i>
	I	Ja ben ik met je eens
	R	Waarom ga je die opdracht doen, wat verwacht je ervan? En dan wil ik uiteindelijk natuurlijk ook weten wat heb je dan ontdekt?
	I	Uhu
	R	Er moet op een of andere manier iets van een format gevonden worden.
te vrijblijvend.	I	Dus het is nu vooral vrijblijvend? Van ik doe die en die opdracht maar het moet er volgens jou echt over gaan dat ze daarin een bewuste keuze maken.

	R	Ja en ik zou leerlingen die al weten wat ze willen en dat ook goed kunnen onderbouwen dat profielonderzoek gewoon eerder af laten ronden. En dan kunnen ze toch wel die presentatie doen maar ja om daar nou bij te nemen dat ze verplicht zoveel uur in Qompas moeten werken. Dat hoeft toch niet?
ontwikkelen LC met Qompas	I	Denk je dat de leerlingen door middel van Qompas de loopbaancompetenties ontwikkelen?
360° feedback scan	R	Ik denk wel als het gaat om eigen kwaliteiten. Als je kijkt naar die 360 graden feedback scan, is dat he? Die moeten ouders dan ook invullen.
	I	Ja klopt
zinnig feedback	R	Dat vind ik wel heel zinnig. Want je kunt zelf een bepaald beeld van jezelf hebben maar wat vinden anderen nou? Dat vind ik wel een hele zinvolle opdracht.
	I	Dus die gaat dan vooral over de kwaliteitenreflectie, van wat ik hoor van jou.
van anderen	R	Ja weet je, ze zijn gewoon best wel bescheiden of onzeker. Ik denk misschien eerder onzeker. Misschien weten ze diep van binnen best wel wat ze kunnen maar durven ze dat ook niet te zeggen. En als het dan bevestigd wordt vanuit de trainer, of de chef van de supermarkt waar ze werken of de ouders dan wordt het denk ik wel een ander verhaal, denk ik.
	I	Ja snap ik. Je hebt natuurlijk in Qompas ook een grote zoekmachine waar je allerlei informatie kan opzoeken over opleidingen beroepen. Wordt die gebruikt?
zoekmachine Qompas	R	Nou dat weet ik eigenlijk niet. Ik vond dat heel moeilijk om te achterhalen want ik kon niks zien van wat de leerlingen gemaakt hadden in Qompas. Dat lukte me niet. <i>→ geen idee of die wordt gebruikt.</i>
	I	Om te kijken welke opdrachten ze gedaan hebben?
	R	Ja ik kon wel zien wat ze gedaan hadden maar niet hoe ze het gedaan hadden en dat was in het verleden wel.
	I	Oké, dus je kon niet zien wat ze bijvoorbeeld hebben ingevuld bij een opdracht? Alleen dat ze de opdracht hadden gedaan?
	R	Ja maar dan heel summier. Terwijl ik kan me herinneren in het verleden dat ik gewoon op een leerling kon klikken en dat in dan alle opdrachten kon zien en ook wat ze ingevuld hadden. Ik kreeg dat niet voor elkaar. Ik heb dat ook aan Angelique gevraagd maar dat ging niet.
	I	Oh dat is jammer
	R	Ja dat was natuurlijk mooie input geweest om een gesprek te voeren.
	I	Ja zeker, ik zal binnenkort eens kijken wat we daar mee kunnen doen. Maar je zei dus net die 360 graden feedback scan was goed? En of ze de informatie gebruiken dat weet je dus niet?
	R	Nee dat weet ik niet. Daar heb ik geen zicht op.
	I	Goed. Zijn er dan dingen over gesprekken, activiteiten of Qompas waarvan je denkt dat hebben we niet besproken en is wel een belangrijke om mee te nemen?
	R	Ja we hebben natuurlijk als geëvalueerd met de coachclub en dan komt dit wel op hetzelfde neer.
	I	Oké
nut hebben	R	En leerlingen worden pas enthousiast als ze het gevoel hebben dat het nut heeft.
	I	Ja
goede beginsituatie	R	Dus moet je een hele goede beginsituatie schetsen. Waar sta je nu? Oké en waar heb je dan behoefte aan? En dan kun je ze heel concreet laten kiezen.

		Maar als coach moet je dat wel echt sturen, denk ik. Dat kun je niet te vrijblijvend doen.
	I	Nee precies. Dat noemde je net he, als je het te vrijblijvend doet dan kiezen ze voor de makkelijkste weg.
	R	Ja
	I	Tot slot: wat zou jij graag veranderd of verbeterd willen zien?
	R	Hmm
	I	Qompas he, daar zijn we met z'n allen niet zo tevreden over. Stel dat doen we van de baan. Wat gaan we dan wél doen?
Sommige opdrachten gebruiken	R	Ik zeg niet dat Qompas helemaal van de baan moet. Sommige opdrachten kun je wel gebruiken. Je hoeft het niet zo zeer in Qompas te zetten natuurlijk. Je kunt het ook in Magister zetten.
	I	Ja
	R	En dat ze de opdrachten die ze maken bijvoorbeeld inleveren ergens in Magister. Dat ik ze kan zien.
	I	Ja precies. Dat je daar dan vervolgens weer over kan praten met ze.
	R	Of die mogelijkheid in Qompas moet er weer zijn. Want in het verleden was die er wel.
	I	Ja. Ik neem het mee. Heb jij nog opmerkingen of vragen?
	R	Nee, nee eigenlijk niet.
	I	Dan wil ik jou in ieder geval bedanken voor je tijd.
	R	Graag gedaan hoor

Open coding respondent 3

T3

Interview respondent 3

16-05-2019

Duur: 00:24:44

Code	I/R	
	I	Euhm, in hoeverre heb jij een idee van wat we gaan bespreken vandaag?
effectiviteit-LOB	R	Dat wist ik nadat ik je mailtje heb gelezen maar ik ben het nu even kwijt. Maar ik geloof iets over de effectiviteit van LOB.
	I	Yes, je zit gelijk in de goede richting. Ik doe onderzoek naar LOB in T3 en T4 en we willen eigenlijk eens kijken met wat we doen aan LOB, worden daarmee de competenties ook ontwikkeld die we willen zien bij leerlingen? En dan hebben we het over de vijf loopbaancompetenties.
	R	Ja
	I	En als we kijken naar de huidige LOB dan bestaat dat uit gesprekken, activiteiten en Qompas. Dus daar gaan we het over hebben.
	R	Oké
	I	Heb je nog vragen voor we beginnen?
	R	Nee hoor
	I	Goed, ik verwacht dat we ongeveer 25 minuutjes bezig zijn. Mochten we langer nodig hebben dan is dat ook prima.
	R	Is goed
kwaliteiten-reflectie	I	Als we kijken naar loopbaangesprekken, op welke manier komt dat het reflecteren op kwaliteiten van leerlingen naar voren?
	R	Als ik ze voer?
	I	Ja
vakken	R	Euhm, vaak als je het hebt over loopbaan dan komt dat voort uit gesprekken over vakken zeg maar.
	I	Uhu
"slechte" l/n. sneller in de picture	R	Dus een leerling geeft dat dan aan. Als het slecht gaat met een leerling dan kom je er eigenlijk sneller op dan bij een leerling waarmee het goed gaat.
	I	Ja
eerste vraag over kwaliteit	R	Ja wanneer. Het is eigenlijk wel altijd een van de eerste vragen die ik stel aan het begin van het schooljaar. Het is wel fijn als een leerling een richting heeft zeg maar. Dan hebben ze ook iets om op terug te vallen. Dus als een leerling het slecht doet dan zeg ik "jij wilde toch autohandelaar worden?" daar heb je economie voor nodig. Wiskunde waarschijnlijk. En als die daar dan slecht op scoort is het ook een soort van pressiemiddel bijna richting hun droom of wens. Maar het is wel verschillend. Bij leerlingen die het heel goed weten en goede cijfers halen, daar heb je het misschien wel minder over.
	I	Over hun kwaliteiten?
	R	Ja omdat het dan vanzelfsprekend is dat het wel goed gaat komen, denk ik. Of dat uiteindelijk ook zo is dat weet je natuurlijk helemaal niet.
	I	Oké, dus wat ik van jou begrijp is dat je vakken vaak als ervaring neemt?
	R	Ja
vakken als uitgangspunt	I	En de vakken waar ze dan heel goed of juist slecht voor staan vormt voor jou een uitgangspunt?
vakken zijn concreet	R	Ja omdat dat voor de leerling ook heel erg concreet is dat ze bepaalde dingen nodig hebben om iets te kunnen bereiken zeg maar.
	I	Ja. Gaat het in een gesprek dan ook wel eens over kwaliteiten als eigenschappen bijvoorbeeld?

bij goede l/n. minder snel aan bod

vanzelfsprekend?

moelijk om kwaliteiten te benoemen.	R	Ja ik vraag altijd aan het begin van het schooljaar van noem eens, en dat vinden ze heel lastig om van zichzelf te benoemen, maar dat ik zeg van noem eens twee of drie dingen waar je goed in bent of bijvoorbeeld waarvan anderen vinden dat je het goed kan. En vaak geef ik er ook wel eentje cadeau van ik denk dat je hier goed in bent.
	I	Uhu
niet gewend om kwaliteit te benoemen	R	En dan zie je ze al wel een beetje ongemakkelijk. Euhm, maar ze zijn het ook niet gewend om van zichzelf te benoemen of te weten. En dat is ook niet gek want dat is ook de leeftijd. Euhm, maar daar heb je het wel over en dat helpt ook wel. Want je kunt iemand daar ook wel op terugpakken, en dat is misschien niet helemaal de goede woordkeuze want dat klinkt negatief, maar ja aangeven van joh dit is iets waarvan je zegt dat je er wel goed in bent
	I	Ja
	R	Laat dat dan ook zien weet je wel.
	I	Ja
	R	Ja het is gewoon je persoonlijkheid eigenlijk he, dus daar moet je ook gebruik van maken. Daar heb je de rest van je leven een voordeel aan.
	I	En heb je dan ook het idee dat er na dat gesprek kwartjes vallen bij leerlingen? Dat ze denken van joh daar ben ik inderdaad goed in?
levert ook wat op - soms moeten ze ervaren.	R	Ja maar echt niet bij iedereen hoor. Want dat heeft ook te maken met dat sommige leerlingen echt ergens een knauw hebben opgelopen of een negatief zelfbeeld hebben. Dus dan kun je met ze lullen als Brugman maar dan moeten ze dat echt zelf ervaren eigenlijk. Euhm, maar veel leerlingen vinden het natuurlijk altijd leuk om te horen dat ik vind dat ze kwaliteiten hebben want daar gaan ze ook niet altijd meteen vanuit.
	I	Een beetje bescheiden misschien ook?
	R	Ja zeker en dat is natuurlijk ook ergens wel weer gezond. Het zou ook bizar zijn als iemand ineens acht dingen oplepelt van waar die allemaal goed in is. Maar ik denk wel dat het, ja, euhm sorry wat was jouw laatste vraag?
	I	Of je dat ook merkt bij leerlingen
je merkt invloed van gesprek	R	Oh ja, ja, ja dat denk ik wel. En misschien niet altijd direct. Van ja, euhm als ik tegen een leerling zeg van ja je bent wel erg sociaal bijvoorbeeld, betrokken bij andere leerlingen, je helpt graag en je komt gewoon heel aardig over.
	I	Uhu
	R	En dan zie je ze ook kijken en vragen van ja maar wat is daar nou bijzonder aan dan? Dat is toch normaal? En dan zeg ik nou, dat is niet per se zo.
	I	Nee zeker niet
kwaliteit helpt met maken van vervoegkeuze	R	En dan zie je ook wel, en dat kan ook helpen in de keuze natuurlijk, want op het moment dat ze dat van zichzelf weten dan is het wellicht gek om een beroep te kiezen waarbij je de hele dag alleen achter een computer zit en verder geen contact hebt met mensen.
	I	Ja
	R	Zo hoop je er wel ergens achter te komen. Soms valt het kwartje terwijl je het zegt, dat is het leukste. Maar dat is bij elke leerling verschillend. Dat ervaar je misschien zelf nu ook wel. Dat je ineens denkt van joh die dingen die vroeger werden gezegd over me, dat krijgt nu ineens betekenis.
	I	Ja precies. Nou ze worden dus in ieder geval aan het denken gezet over wat hun kwaliteiten zijn. <i>kwaliteitenreflectie</i>
over zichzelf nadenken.	R	Ja zeker. En ik hoop ook wel dat iedereen dat wel doet. Je mag ze daarin best een beetje ongemakkelijk laten voelen en over zichzelf laten nadenken. Maar

<i>kwadertieren benoemen.</i>	I	goed er zijn ook <u>leerlingen die het echt niet kunnen benoemen hoor</u> , of dat niet durven.
	R	Ja
	R	En als je ze vraagt waar ze niet goed in zijn dan komen ze met een hele waslijst.
	I	Oké. En als we het dan hebben over <u>motieven</u> ? Dus kijken daar wat ze echt <u>belangrijk vinden</u> , wat ze willen, wat hun doelen zijn.
	R	Ja
	I	Hoe komt dat terug in je loopbaangesprekken?
<i> korte doelen: overgaan.</i>	R	Euhm, ja als het hebt over <u>korte doelen</u> dan heb je het eigenlijk natuurlijk over <u>wel of niet overgaan</u> . Dat is echt heel concreet he.
	I	Ja
	R	Dat is voor de leerlingen eigenlijk het belangrijkste in het schooljaar. En ook terecht want dat is het enige waar ze op worden afgerekend.
	I	Uhu
<i>iets langer door: slagen.</i>	R	Daarna komt wel of niet een <u>diploma halen</u> op een bepaald niveau. En daarna komt eigenlijk de vraag pas wat wil je nou in je leven he.
	I	Ja
	R	Hoewel die vraag eigenlijk daarvoor al zou moeten zitten maar zo werkt het in de praktijk niet helemaal. Euhm ja, motieven zei je toch?
	I	Ja klopt
<i>doel hebben.</i>	R	Ja sorry hoor, ik dwaal af en toe een beetje af. Jawel, zeker wel. <u>Ze moeten wel weten waarvoor ze het doen.</u>
	I	Ja
<i>grotere doelen/ dromen.</i>	R	En overgaan, natuurlijk kan dat voor sommige leerlingen heel fijn zijn maar je hebt ook leerlingen die dat niet voldoende vinden. <u>Die zoeken een groter iets.</u> En als je dat echt een <u>droom</u> hebt en iets kan zeggen waardoor die gaat <u>nadenken over wat die echt wil</u> . Dan kan er toch echt wel een <u>knop omgaan</u> . En dat is wel het mooiste wat er is.
	I	Ja precies. Je zegt net he dat je dan dingen kan vragen waardoor de leerling gaat nadenken en misschien die knop wel omgaat. Wat zijn dat dan voor vragen?
	R	Euhm
	I	Waar moet ik dan aan denken?
	R	Pff, ja wat voor vragen. Euhm ik vraag ook altijd wat hun vader en moeder doen want dan weet je ook al een beetje uit wat voor nest ze komen.
	I	Uhu
<i>motieven</i>	R	Ik stel de vraag wel eens, als je hier nu de poort uit kon lopen en je kon alles <u>doen wat je wil, wat wil je dan?</u> <i>fantastische vraag!</i>
	I	Ja, mooie vraag.
	R	En veel zeggen dan geld. Ja nou ja geld. Dan geef ik je een half miljoen weet je wel. Dan moet je alsnog iets doen. Of ga je de hele dag op straat zitten zuipen of zo?
	I	Ja
<i>achter motieven komen.</i>	R	Ja dan zou ik wel iets met ondernemen willen doen. Oké dus misschien een eigen bedrijf. <u>Zo probeer je er op die manier een beetje achter te komen wat ze willen.</u> En dat kan soms wel <u>helpen als een stip aan de horizon.</u>
	I	Ja zeker
	R	En ik speel ook wel eens de andere kaart he. Als een leerling niet doet wat ik zeg, of nou niet doen wat ik zeg klinkt raar, maar als die gewoon een beetje

→ un. hebben vaak korte termijn doelen.

→ motieven: wat wil ik nou écht?

→ doel/droom

		blijft hangen. Dan zeg ik "ik kijk eens naar je cijfers en dat wordt natuurlijk blijven zitten, dat snap je wel he"
	I	Ja
	R	En dan volgend jaar nog een keer blijven zitten want ja ik zie geen reden dat je ineens iets zou gaan doen. Nou dan ben je 18, dan hoef je niet meer naar school. Misschien nog een jaartje bij de Albert Heijn werken. Ja dan kom je bij de andere leerlingen een keer het vuil ophalen denk ik of niet? Welke dagen ga je werken? Oh ja je moet alle vijf werken natuurlijk. Dan ga je een beetje zo proberen.
	I	Ja precies. Dan probeer je ze een beetje aan te sporen om toch eens na te denken?
	R	Ja en dan zeggen ze ook he "ik ga echt niet achter de vuilniswagen lopen".
	I	Ja
	R	En dat moet je natuurlijk niet elke keer en bij elke leerling doen. Maar soms kan dat wel even helpen. En het is ook echt afstemmen per leerling.
	I	Ja tuurlijk
	R	Sommige leerlingen hebben echt alleen maar complimenten nodig en zijn heel gevoelig. En anderen moet je echt door elkaar schudden. Die zijn bij wijze van spreken zo lamendig als de pest. Maar dat is voor elke leerling anders.
	I	Ja
	R	Plus je hebt ook wel een grote groep leerlingen, tenminste ik, die gewoon wel weten wat ze willen. Die zeggen bijvoorbeeld al jaren dat ze voor de klas willen staan.
	I	Uhu
	R	Ja die hoef je dan niet zoveel meer te vertellen. Die weten al heel goed dat ze iets willen doen met mensen, jonge mensen. Maar die gaan wel.
	I	Goed. En als ze dan hebben ontdekt wat ze willen, of ze wisten het al he.
	R	Uhu
	I	En dan gaan ze op zoek naar werk en opleidingen. Eerst opleidingen natuurlijk en dan pas werk.
	R	Ja
	I	Hoe heb je het daarover in je gesprekken?
	R	Euhm, ik laat ze erover nadenken. Ze zitten natuurlijk ook in dat Qompas.
	I	Uhu
	R	Het is precies waar wij het al eerder over hadden he. T-leerlingen zijn helemaal niets gewend qua praktijk. Dus ook met zo'n dag stage die ze nu moeten doen.
	I	Uhu, de beroepsbeoefenaar.
	R	Dat moeten ze contact leggen he, bellen. Dan gaan ze eerst mailen. En dan adviseer ik ze wel van ja bedrijven zien die mails en die denken dat is niet belangrijk genoeg.
	I	Ja dat gaat zo de prullenbak in.
	R	Ja precies. Euhm, even kijken. Vaak in het gesprek met ouders komt dat ook wel aan bod hoor. Dan heb je het er wel over als iemand nog niet weet wat die wil gaan doen.
	I	Uhu
	R	En uiteindelijk moet je het ook niet zo moeilijk maken denk ik. Wil je iets met je handen doen? Wil je juist iets achter de computer doen? Dan weten ze het vaak best wel.
	I	Ja

Opvallend:
ook
res. 1
en res. 2
geven dit
aan.

iedere un-
andere

" "

grote groep
weet wat
die wil.

Werkexploratie

niets gewend
qua praktijk.

gesprek
met
ouders.

ze weten
het vaak
niet

T-leerlingen geen/nauwkeurige praktijkervaring.

↓
hoor je
terug
bij
vrijwel
alle
respondenten

ze weten goed wat ze niet willen	R	En ze weten ook goed wat ze niet willen. En dan valt al zeker de helft van de beroepen af. Dus dan kunnen ze ook opleidingen wegstrepen. Dan zeg ik dit zijn dan de opleidingen die overblijven. Ga ze eens opzoeken op een website. Ik weet natuurlijk ook niet van alles wat het inhoudt.
	I	Nee tuurlijk niet. Logisch ook. Er is zoveel.
	R	Dat vind ik wel een lastig stukje. Ik ben zelf altijd mentor geweest van een kader 2 klas. Tot vier/ vijf jaar geleden. En die leerlingen zijn ook anders.
	I	Uhu
	R	Die zijn wat praktijkgerichter. Hun ouders zijn vaak ook wat praktijkgerichter. Dat is wel een ander slag volk zeg maar.
	I	Uhu
	R	Ja dat vind ik dus wel lastig dat stukje over opleidingen. Ik wil natuurlijk ook geen dingen zeggen die niet kloppen.
	I	Nee
	R	Dus als ze vragen heb ik dit vak of dat vak ervoor nodig. Dan zeg ik wel ga maar naar de decaan.
	I	Ja
	R	Ik kan het natuurlijk ook niet voor alle leerlingen perfect uitzoeken.
	I	Nee logisch.
goed kijken: exploreren.	R	Euhm, ja je ziet ook vaak wel dat als je als tip geeft ga goed kijken. Dan spreken we dat wel af. Dan hebben we daarna een gesprek erover.
	I	Ja, heel goed.
	R	Ja dan ga ik daar wel op terug komen.
loopbaan-sturing	I	Ja dus ze biedt ze wel handvatten in het wegschrappen bijvoorbeeld he. Maar je laat het aan hen over om te gaan zoeken en verdiepen.
	R	Ja zeker, ja, ja zeker weten. Heel soms als ze vragen ik weet niet wat ik nodig heb voor en bepaalde opleiding. Dan zeg ik ook wel eens je kunt ze natuurlijk altijd even bellen. En dan zeggen ze nee ik heb op de website gekeken. Maar dat is dan toch een andere generatie. Je kan beter iemand spreken die gewoon meteen duidelijk antwoord geeft. Ja of nee.
	I	Ja
	R	En ze willen je altijd helpen want je bent gewoon een klant, een potentiële klant. En dat werkt over het algemeen best goed om te bellen naar die opleidingen.
	I	Ja
	R	En dat doen ze dat ook wel netjes hoor.
	I	Dan hebben we het voor een groot deel over loopbaangesprekken gehad natuurlijk. Als we dan eens kijken naar de activiteiten. Ik denk ik zet ze op een blaadje, anders moet je alle activiteiten gaan zitten oprakelen. Er staan hier en daar ook wat dingen tussen die alleen in de vierde klas plaatsvinden.
	R	Ja
ontwikkelen loopbaan-competenties	I	Maar als je hier naar kijkt, waarvan denk je dan dit heeft wel bijgedragen aan het ontwikkelen van de competenties?
	R	Euhm, de MBO Beurs daar ben ik zelf niet altijd bij geweest dus daar kan ik niet zo goed iets over zeggen.
	I	Hoor je daar iets van terug van leerlingen?
ontwikkelen LC's	R	Eigenlijk niet zo gek veel. Ik denk vooral Dagje Leijgraaf.
	I	Oké
	R	Daar hoor ik wel vaak van leerlingen iets van terug. Dat ze er in ieder geval iets van vinden. Dat kan heel positief zijn maar ze kunnen ook terugkomen met "dat ga ik echt niet doen".

ervaring
=
gesprek
voeren

	I	Uhu, en dat is ook een conclusie.
bevestigen van wel/niet iets voor me	R	Ja precies. Maar dus ook wel echt leerlingen die worden bevestigd in hun keuze. En die daar heel goed opletten en lief mee doen terwijl ze echt draken zijn hier in de klas. En dat is natuurlijk fantastisch.
	I	Ja
	R	Ze voelen zich dan ook wel een beetje gespannen en ze kijken er tegenop. De oude leerlingen zitten er dan bij. Dus Dagje Leijgraaf zeker wel.
	I	Oké
Beroeps-beoefenaar.	R	De beroepsbeoefenaar. Daar hebben in eerste instantie de leerlingen zoiets bij van moet dat nou? Maar je ziet dat wanneer ze dat hebben geregeld dat ze dan wel trots zijn. Want ze moeten dan bellen he. En dat doe ik tijdens de les meestal. Van ja ga maar regelen. Pak je laptop, je telefoon en ga het maar regelen.
	I	Stukje netwerken ook.
netwerk vergrotend	R	Ja zeker. Ze vergroten hun netwerk zo ook. En ze zijn het helemaal niet gewend ook. Dan bellen ze op en dan zeggen ze ik moet 29 mei een dag stage lopen. Kan dat bij jullie? En dan zeg ik ook altijd wel 'ho wacht even jongens'
	I	Ja
	R	Dus dan merk je wel dat ze nog moeten leren hoe je zo'n bepaalde rol pakt. Je stelt jezelf eerst netjes voor, je zegt van welke school je komt en dat je vanuit daar stage gaat lopen. En dan schrijven ze dat op en gaan ze dat voorlezen. Maar dat is prima weet je. Dat is een eerste oefening.
	I	Ja precies. Dan hebben we het over de voorbereiding van de Beroepsbeoefenaar he, want hij is op dit moment nog niet geweest. Heb jij daar ervaringen mee van vorige keren?
	R	Ja van vorig jaar.
	I	Hoe is dat achteraf gevonden?
ervaring opdoen	R	Ja wel goed. Omdat ze echt ervaring opdoen bij iets. En de bedoeling is natuurlijk dat ze eigenlijk niet echt iets doen maar vooral meekijken.
	I	Uhu
ervaring opdoen	R	Euhm, ik denk dat dat alleen maar heel goed kan helpen. Ervaring opdoen. Je ziet ook echt wel dat ze een gerichte keuze maken in wat ze echt graag willen.
	I	Ja precies, wat ze echt graag een keer willen zien.
	R	Ja ze gaan in ieder geval zeker niet op eigen initiatief naar iets wat ze niet willen. Dat helpt wel. En je hebt er natuurlijk ook altijd bij zitten die de sportschool kiezen terwijl ze daar verder niet zoveel mee hebben maar omdat het relax is.
	I	Ja
praktijkenervaring	R	Maar natuurlijk, de echte praktijk helpt altijd.
	I	Mis je dat stukje praktijk op andere gebieden?
	R	Euhm
	I	Ze zitten natuurlijk vrij veel in een lessetting op dit moment.
Groter dan beroepsbeoefenaar	R	Ja, ik zou best wel pleiten voor dat ze ja, dat zo'n beroepsbeoefenaars dag of dagdeel. Dat zou van mij best wel wat groters mogen zijn.
	I	Ja
mooie uitspraak!	R	Ik denk echt wel dat het goud waard is om een leerling op een, twee of drie plekken te laten kijken gedurende een week.
	I	Ja precies. Dus dat zou van jou wel iets meer, breder of groter mogen.
ervaring	R	Ja zeker. Een kijkje in de keuken is altijd goed. Op een gegeven moment was er ook een leerling die wilde een keer kijken bij een bakker. Dus die had een

		bakkerij gebeld en die zeiden als je het echt wil meemaken moet je hier eigenlijk om half 5 zijn.
	I	Ja
	R	Dus die leerling kwam naar me toe en die zei ik begreep het denk ik niet helemaal goed. Ik snap het niet, hoezo half 5? Dus ik zeg ja het is een bakker. Ja zegt ze maar 's ochtends he. Dus ik zeg tegen haar, ja hoe denk je dat die broden er anders komen? Die komen niet uit de lucht vallen. Ja maar dat zoek ik niet zei ze. Nou weet je dan is de conclusie bij deze dat je geen bakker gaat worden.
	I	Nee precies
ervaring helpt voor beroepsbeeld	R	Het helpt wel echt voor het beroepsbeeld. Of ze moeten bijvoorbeeld veel zitten. Of ze vinden de sfeer niet prettig. Dat is allemaal prima om een keer te ervaren.
	I	Ja zeker
Duidelijkheid door Leijgraaf en beroepsbeoefenaar.	R	Daar hebben ze van te voren helemaal niet over nagedacht. Ze denken ook vaak bij administratie/financieel denken, ze geld verdienen, computer, bureau. Ja dat moet ook bij je passen natuurlijk. En die dingen worden bij zo'n Dagje Leijgraaf de beroepsbeoefenaar wel duidelijk. Bij de Leijgraaf wordt dat ook echt gezegd bij de opleidingen van joh je moet je wel even realiseren dat je het grootste gedeelte van de dag op een stoel zit.
	I	Ja
	R	En achter een scherm. En dat past bij je of dat past niet bij je. En dan zie je leerlingen wel nadenken van misschien is dit dan toch niks voor mij.
	I	Nee
praktijk	R	Dus ik denk alles wat naar praktijk neigt dat dat wel goed is.
	I	Hoe is dat met de meeloopdagen en open dagen in T3?
	R	Volgens mij gebeurt dat niet. Tenminste niet dat ik weet.
	I	Oké. Dus als het echt gaat om ervaring op doen dan is de Beroepsbeoefenaar en Dagje Leijgraaf voor het zien van beroepen en opleidingen.
	R	Ja dan zou ik in de derde met name praktijk doen zodat je in de vierde, dan hebben ze dat in hun achterhoofd zitten en hoeven ze niet nog een keer alles af te gaan om te kijken wat ze willen. Dan zijn ze al wat ervaringen rijker.
	I	Ja
	R	En kijk je hebt natuurlijk ook nog Qompas, of ga je dat dadelijk nog benoemen?
	I	Nou dat is een mooi bruggetje waar ik het nu over wilde hebben. Dus vertel maar verder
Qompas-kritisch	R	Dat blijft altijd een lastige. We hebben nu Qompas. In kader 2 had je, euhm
	I	Keuzeweb
lastig	R	Keuzeweb inderdaad. Ja kijk, het blijft heel theoretisch voor leerlingen en ja het is gewoon lastig. Kijk als je dat gaat vragen aan leerlingen dan zijn ze overwegend, euhm, kritisch op Qompas.
	I	Ja
Qompas zien in. geen noodzaak.	R	En dat is ook logisch. Ik denk trouwens niet per se dat ze op het systeem kritisch zijn maar er is voor hun niet echt een noodzaak om het goed te doen. Zo voelt het voor ze. Die is er wel maar
	I	Ja, maar nu doen ze het vooral omdat het moet?
	R	Ja, zeker. 100%
	I	Ja
	R	En dat geldt denk ik voor de gemiddelde coach ook. Dat geldt voor mij ook. Ik zeg ook tegen mijn leerlingen van, als ik heel eerlijk ben dan ga ik ook niet

		elke week alles checken en dit en dat. Bij sommige opdrachten zeg ik ok van ja hou het maar kort en dan de volgende. Ja dat is gewoon de realiteit.
	I	Ja
noodzaak creëren = zinvol maken	R	Euhm, maar ik denk wel dat het zinvol kan zijn als je een noodzaak creëert. Dus als je die praktijk van te voren hebt gehad dat ze dan in Qompas daarover iets moeten verwerken. Vrijwel direct erna. En dat is het lastige.
	I	Uhu
	R	Want je hebt bijvoorbeeld Dagje Leijgraaf en Qompas zit daar ook wel aan gekoppeld.
ervaring evalueren.	I	Ja klopt, daar moeten ze een evaluatieverslagje over schrijven.
wat heb je ervan gevonden? ervaring.	R	Ja en eigenlijk zou je dat direct aan elkaar moeten koppelen bijna. Van je bent er nu geweest en morgenvroeg, weet ik veel, ga je echt even opschrijven wat je er van vond. En nu is het, je gaat daarheen en ergens heb je weer een coachmoment en doe je stap 5. → "stap 5" is nietszeggend voor un. en coach
	I	Ja waarschijnlijk weer de eerstvolgende woensdag erna.
	R	Ja precies en bij leerlingen gaat dat natuurlijk zo. Dan zijn ze het echt kwijt. Ik weet niet eens meer waar ik geweest ben zeggen ze dan. En dat is natuurlijk wel heel erg maar zo werkt het wel. Het is wel de realiteit.
	I	Ja zeker. Dat werkt bij leerlingen zo. Die hebben na een paar dagen inderdaad al zoiets van hoe heette die opleiding ook alweer waar ik geweest ben?
meer focus.	R	Ja dat is dan te lang erna. Dan zijn ze helemaal uit het gevoel ook van oh ja ik wil hier meer over weten. Dus ja ik zou best wel graag hebben denk ik dat er meer een bepaalde focus is bepaalde periodes.
	I	Uhu
	R	Dus bijvoorbeeld, weet ik veel, drie weken per jaar en dan niet per se de hele week hoor. Maar dat je dan een aantal momenten hebt waarop je intensief met LOB bezig bent. Niet als een wekelijks terugkerende opdracht zoals het nu een beetje is.
	I	Uhu
	R	Nu geven leerlingen dat ook wel aan, die woensdagochtend is dat dan.
	I	Ja
	R	Je hebt echt wel ochtenden waarop je echt iets te doen hebt en met LOB bezig bent, maar ja je hebt ook van die ochtenden..
	I	Dat we ze maar aan Qompas zetten.
	R	Ja precies dat. En op het moment dat op het bord schrijf dat we daarmee aan de gang gaan, dan weten leerlingen ook dat ik zelf even niks heb. Daar ben ik altijd ook wel open over. Dat geldt wel voor meerdere dingen, niet alleen voor LOB hoor. Je kunt een heel jaar lang elke week iets doen maar je kunt ook zeggen we gaan twee weken knallen om erachter te komen wat je zou willen.
	I	Ja
niet elke week even nadenken maar even focussen.	R	Maar ja, ik weet niet of dat dan meer oplevert hoor. Maar ik kan me wel voorstellen als je jong bent dat je dan liever een tijdje gefocust bent op één ding dan dat je er elke week weer even een keertje over moet nadenken.
	I	Duidelijk. Hebben we dan nog iets niet besproken waarvan je denkt hier moeten we het nog even over hebben?
prima LOB les van Qompas.	R	Euhm, nee eigenlijk niet. Ik vind het op zich verder prima. Los van Qompas. We hebben in ieder geval tijd om er iets mee te doen, dat was ook niet altijd zo.
	I	Nee
meer focus.	R	Ja wat ik daarvoor al zei. Meer focus misschien. Maar verder is het goed.
	I	Goed, dan gaan we m afronden. Bedankt voor jouw tijd en input.
	R	Ja geen probleem.

Open coding respondent 4

T3

Interview respondent 4

16-05-2019

Duur: 00:20:36

Code	I/R	
	I	Yes ik heb de opname aan staan.
	R	Ik ben heel onvoorbereid hoor. Waar gingen we het eigenlijk over hebben?
	I	Ja dat wilde ik nou net aan jou vragen *gelach*
	R	Als ik hier zit zal het wel LOB zijn
in elk interview geopend met de doelstelling van het onderzoek.	I	Ja, het gaat over wat we nu doen aan LOB dus loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten en Qompas, ontwikkelen we daarmee bij leerlingen de vijf loopbaancompetenties? Dus de competenties die we graag bij leerlingen willen zien en die volgens de theorie ook bijdragen aan het kunnen maken van een goed onderbouwde keuze. Enerzijds heb ik daar natuurlijk leerlingen voor bevraagd maar aan de andere kant wil ik jullie, coaches, daar ook in meenemen.
	R	Oké
	I	Dus we hebben het over de onderdelen van LOB die ik net noemde en dan in hoeverre daarmee de vijf loopbaancompetenties worden ontwikkeld. Heb je nog vragen voor we beginnen?
	R	Nee hoor
	I	Oké. Loopbaangesprekken. Als we dan kijken naar de kwaliteitenreflectie. Dus wat kan een leerling goed, waar is die niet zo goed in. Hoe komt dat terug in de gesprekken?
	R	Ik denk dat je daar als coach zijnde bijna in ieder individueel gesprek mee bezig bent.
	I	Uhu
ieder coachgesprek kwaliteiten, talenten.	R	We behandelen naast LOB nog twee andere gebieden in die individuele gesprekken namelijk leven en leren maar je bent in ieder coachgesprek wel bezig met waar ben je goed in, waar liggen je talenten, wat vind je leuk om te doen en waar wil je nog meer over ontdekken?
	I	Ja
	R	Het is bijna een rode draad in een coachgesprek merk ik aan mezelf.
	I	Kunnen leerlingen al goed reflecteren op hun kwaliteiten of moet je dat echt uit ze trekken?
de helft weet waar ze goed in zijn.	R	Dat moet je echt uit ze trekken. Als ik kijk naar mijn coachklas dan denk ik dat 50% weet waar ze goed in zijn omdat ze dat echt heel lastig vinden. Je moet dat echt wel uit ze trekken. → 50% dus ook niet!
	I	Uhu
	R	Maar dat heeft denk ik ook wel met de leerling te maken.
	I	En wat voor vragen stel je dan om dat uiteindelijk wél uit ze te trekken?
interesses. Vaardigheden	R	Praten over interesses. Welke vaardigheden zijn er uit jouw interesses gekomen? Waarom ben jij zo goed in gamen? Wat komt daarbij kijken? Engels? "Oh ja ik praat eigenlijk alles in het Engels" Oh dus dan gaat het met Engels hier op school ook wel goed? Zo probeer je die gesprekken wel te doen. ⇒ eigen wereld als uitgangspunt nemen om vanuit daar te kijken naar kwaliteiten!
	I	Ja
	R	Dus waar liggen je interesses.
	I	Dus daar haal je voor een groot deel de reflectie op kwaliteiten vandaan. Hoe doe je dat met motieven? Ik hoorde je net al zeggen dat je wat ze willen een makkelijke vraag vinden dan waar ze goed in zijn.

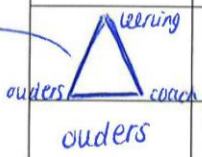
kwaliteiten-reflectie
motieven-reflectie

	R	Pff wat ze willen.
motieven- (reflectie)	I	Ja wat ze willen in hun leven en loopbaan en wat ze nou echt belangrijk vinden.
lastig wat ze willen	R	Ze vinden het lastig om dat wel te benoemen hoor. Ze kijken naar de vervolgopleidingen. Ze vinden dat heel lastig om er nu al over na te denken. Hetgeen wat we daar met school aan doen helpt natuurlijk wel. MBO Beurs, Dagje Leijgraaf et cetera et cetera. <i>LOB helpt bij MR.</i>
	I	Ja
	R	Maar dat zullen jullie ook wel gemerkt hebben, ik heb best wel veel leerlingen die ik hier naartoe stuur.
	I	Uhu
lastig wat de lin. motiveert.	R	Dus euhm, maar dat vinden ze wel lastig hoor wat ze motiveert en waar ze uiteindelijk naartoe willen. Maar ook dat is weer een rode draad van mijn coachgesprekken. <i>KR en MR rode draad in gesprekken.</i>
	I	Ja. En waar ze naartoe willen he. Dan hebben we het natuurlijk over opleidingen en in een later stadium werk. Hoe oriënteren zij zich daarop? Laat ik de vraag anders stellen: hoe komt het stukje werkexploratie terug in de loopbaangesprekken? <i>heel praktisch hulp bieden.</i>
samen zoeken naar scholen.	R	Ik heb regelmatig mijn computer open staan tijdens zo'n gesprek. Zo van oh het lijkt je leuk om iets in de reclame te gaan doen. Welke scholen zouden daarbij passen? Heb je daar al eens ooit over nagedacht? Heb je de MBO Beurs bezocht? Zo raak je wel in gesprek daarover. <i>nadenken over eigen waarden → me.</i>
	I	Ja
onderzoeken/ exploreren. = werkexploratie	R	Oh je hebt al eens gekeken naar Sint Lucas. Laten we dat even als voorbeeld nemen. Heb je al eens onderzocht welke richtingen ze daar hebben? "Nee dat nog niet precies" Nou laten we daar eens naar kijken. Kom maar naast mij zitten, dan openen we de computer en gaan we naar de website. En dan gaan we zo aan de slag. <i>samen - weinig eigen initiatief van de lin.?</i>
	I	Wat goed. Merk je dan ook dat ze daarna weggaan met een gevoel van ja hier kan ik iets mee, ik ben iets te weten gekomen?
ouders betrekken.	R	Ja zeker. En dat merk ik vooral aan ouders die de dag erop reageren met fijn dat je dit gesprek met ze hebt gevoerd, we hebben nieuwe inzichten en gaan kijken naar de open dag. <i>→ werkexploratie</i>
	I	Ja
positief IC.	R	Ja dus dat is wel positief. Ik merk ook nu we de individuele coaching hebben, dat dat een stuk beter is dan voorgaande jaren.
	I	En waar zit voor jou dat verschil?
Tijd en aandacht	R	Tijd en aandacht. Echt de aandacht. Je had toen gewoon je klas en je begeleidingsles.
	I	Uhu
contact met ouders	R	En als je iemand persoonlijk wilde spreken dan moest je dan plannen ergens omheen, tussen de lessen. Dus dat deed je eigenlijk alleen bij leerlingen waarbij het nodig was. En dan had je ook nog eens 30 leerlingen en nu heb je de helft. Dus veel meer aandacht, meer tijd, meer contact met ouders.
	I	Ja
	R	Dus veel 'echter' allemaal.
	I	En heb je het idee dat leerlingen daar het verschil tussen merken?
	R	100% Dat laten ze iedere keer weten.
	I	Oké
	R	Ja ik heb het ook wel van Angelique overgenomen. De leerlingen mogen een cijfer geven aan de gesprekken die ik met ze voer.

lin. hebben hier profijt van!

	R	Pff wat ze willen.
motieven- (reflectie)	I	Ja wat ze willen in hun leven en loopbaan en wat ze nou echt belangrijk vinden.
lastig wat ze willen	R	Ze vinden het lastig om dat wel te benoemen hoor. Ze kijken naar de vervolgoopleidingen. Ze vinden dat heel lastig om er nu al over na te denken. Hetgeen wat we daar met school aan doen helpt natuurlijk wel. MBO Beurs, Dagje Leijgraaf et cetera et cetera. <i>→ LOB helpt bij MR.</i>
	I	Ja
	R	Maar dat zullen jullie ook wel gemerkt hebben, ik heb best wel veel leerlingen die ik hier naartoe stuur.
	I	Uhu
lastig wat de un. motiveert.	R	Dus euhm, maar dat vinden ze wel lastig hoor wat ze motiveert en waar ze uiteindelijk naartoe willen. Maar ook dat is weer een rode draad van mijn coachgesprekken. <i>↓ KR en MR rode draad in gesprekken.</i>
	I	Ja. En waar ze naartoe willen he. Dan hebben we het natuurlijk over opleidingen en in een later stadium werk. Hoe oriënteren zij zich daarop? Laat ik de vraag anders stellen: hoe komt het stukje werkexploratie terug in de loopbaangesprekken? <i>→ heel praktisch hulp bieden.</i>
samen zoeken naar scholen.	R	Ik heb regelmatig mijn computer open staan tijdens zo'n gesprek. Zo van oh het lijkt je leuk om iets in de reclame te gaan doen. Welke scholen zouden daarbij passen? Heb je daar al eens ooit over nagedacht? Heb je de MBO Beurs bezocht? Zo raak je wel in gesprek daarover. <i>↓ nadenken over eigen waarden → me.</i>
	I	Ja
onderzoeken/ exploreren. = werkexploratie	R	Oh je hebt al eens gekeken naar Sint Lucas. Laten we dat even als voorbeeld nemen. Heb je al eens onderzocht welke richtingen ze daar hebben? "Nee dat nog niet precies" Nou laten we daar eens naar kijken. Kom maar naast mij zitten, dan openen we de computer en gaan we naar de website. En dan gaan we zo aan de slag. <i>→ samen: weinig eigen initiatief van de un.?</i>
	I	Wat goed. Merk je dan ook dat ze daarna weggaan met een gevoel van ja hier kan ik iets mee, ik ben iets te weten gekomen?
ouders betrekken.	R	Ja zeker. En dat merk ik vooral aan ouders die de dag erop reageren met fijn dat je dit gesprek met ze hebt gevoerd, we hebben nieuwe inzichten en gaan kijken naar de open dag. <i>→ werkexploratie</i>
	I	Ja
positief IC.	R	Ja dus dat is wel positief. Ik merk ook nu we de individuele coaching hebben, dat dat een stuk beter is dan voorgaande jaren.
	I	En waar zit voor jou dat verschil?
Tijd en aandacht	R	Tijd en aandacht. Echt de aandacht. Je had toen gewoon je klas en je begeleidingsles.
	I	Uhu
contact met ouders	R	En als je iemand persoonlijk wilde spreken dan moest je dan plannen ergens omheen, tussen de lessen. Dus dat deed je eigenlijk alleen bij leerlingen waarbij het nodig was. En dan had je ook nog eens 30 leerlingen en nu heb je de helft. Dus veel meer aandacht, meer tijd, meer contact met ouders.
	I	Ja
	R	Dus veel 'echter' allemaal.
	I	En heb je het idee dat leerlingen daar het verschil tussen merken?
	R	100% Dat laten ze iedere keer weten.
	I	Oké
	R	Ja ik heb het ook wel van Angelique overgenomen. De leerlingen mogen een cijfer geven aan de gesprekken die ik met ze voer.

} Un. hebben hier profijt van!

	I	Ja
	R	En op het begin doen ze dat heel erg ja-knikkend als je snapt wat ik bedoel.
	I	Ja heel positief of zo?
nut inzien. "echte" gesprekken	R	Positief. Maar nu gaan ze daar het nut ook van inzien. En dan zie ik daar ook weer het nut van in. Ja dan krijg je 'echte' gesprekken. Ik kan het niet anders bewoorden eigenlijk.
	I	Wil je het eens proberen om in woorden te beschrijven?
leerling beter in zicht.	R	Het is, euhm, je weet veel van het kind, je weet hoe de situatie thuis is, je weet waar die over nadent, in welke periode van zijn of haar leven dat die zit.
	I	Ja
	R	En doordat je daar zo specifiek op kunt bevragen is er veel beter contact. "Echt" contact *gelach*.
Loopbaan- sturing.	I	En als we het dan hebben over de loopbaancompetentie loopbaansturing. Dus dat ze zelf initiatief tonen en acties ondernemen richting hun doel? Hoe is het daarmee in gesprekken met je leerlingen?
ouders op de hoogte houden.	R	Je probeert dat te sturen he. Op een gegeven moment ga je samen achter de computer zitten. Om maar weer het voorbeeld van Sint Lucas te gebruiken. Oh hey je ziet dat er over twee weken een open dag is. Ga maar eens kijken. En wat ik dan nog wel doe is naar aanleiding van zo'n gesprek nog even kort in een mailtje naar de ouders van dit hebben we vandaag besproken. Wellicht is het verstandig om die open dag eens te bezoeken.
	I	Uhu
sterk! 	R	Dus je probeert het wel te sturen maar of ze het echt doen dat denk ik niet altijd. Maar ik geloof wel dat die driehoek van leerling, ouder en coach wel heel sterk is. → de ouder wordt in T3 meer betrokken blijkt uit interviews.
ouders	I	Ja dus je betreft ook echt de ouders bij de gesprekken die je met de leerling hebt gehad?
	R	Ja
loopbaan- activiteiten	I	Oké. Dan hebben we het over loopbaangesprekken gehad he. We hebben natuurlijk ook activiteiten die we organiseren. Er staan ook wat activiteiten van de vierde bij hoor dus daar heb jij wellicht wat minder mee. Maar wat heeft volgens jou nou echt bijgedragen aan de ontwikkeling van die leerling?
MBO Beurs sterk.	R	Ik vind, en dat hoor ik ook terug van oud-leerlinge, dat de MBO Beurs heel sterk is.
	I	Ja
bevestiging dat je iets niet wil is ook nuttige info	R	Ik hoor daar altijd twee verhalen van terug. En dat is vooral van de leerlingen die nu op school zitten en de week erna hoor je terug van ja dat was echt helemaal niks. En dan zeg ik ja maar als je weet van een opleiding dat dat helemaal niks was, dat is nuttige informatie. Ja hoezo dan? Ik zeg stel je voor je zit in de vierde klas en je schrijft je in voor die opleiding, ja dan kom je er bekaaid vanaf.
	I	Ja
ervaring = nuttig.	R	Dus ook die ervaring is nuttig. En ik had laatst een leerling en die kwam even terug hier op school. Gewoon om even te kletsen op de afdeling en ik vroeg "wat ben je nu aan het doen?" en ze noemde een opleiding. Ik zeg hoe ben je daar eigenlijk bij gekomen? Hoe heb je die keuze gemaakt? En toen zei ze nou ik heb die opleiding bezocht bij de MBO Beurs en dat vond ik super leuk. En toen heeft ze een open dag bezocht en zich ingeschreven. Dus ja die vind ik wel heel sterk. MBO Beurs sterk volgens oud-leerling!
	I	En dat hoor je ook terug van de leerlingen dus.

↑ LOB activiteit.

Beroeps-beoefenaar.	R	Ja, ja dat hoor ik echt terug. Ook de Beroepsbeoefenaar vind ik een hele sterke omdat ik vind dat ook leerlingen op de <u>theoretische leerweg moeten kunnen stage lopen</u> . Nou goed de Beroepsbeoefenaar gaat over 2 weken plaatsvinden.
	I	Ja
waardevol loopbaansturing.	R	Ik vind het heel waardevol. Ik denk ook dat we dat goed begeleiden. Dat de leerlingen daar ook <u>veel eigen initiatief</u> in moeten nemen, heel veel van leren. <i>LS in beroepsbeoefenaar</i>
	I	Ja
	R	Ik denk wel dat we het moeten uitbreiden maar je weet dat ik daar voorstander van ben.
	I	Zeker
Dagje Leijgraaf = kijken.	R	Verder Dagje Leijgraaf. De Leijgraaf is natuurlijk de school waar wij veel contact mee hebben en waar veel van onze leerlingen naartoe gaan. Het is leuk om eens een keer te kijken hoe het er daar uit ziet. En hoe opleidingen eruit zouden kunnen zien. Alleen voor leerlingen is het de Leijgraaf en die kunnen geen verband zien tussen bijvoorbeeld een sportopleiding op de Leijgraaf en een op, ik noem maar wat, ROC Nijmegen.
	I	Nee
	R	Dat vinden ze lastig. Dus die zien een sportopleiding op de Leijgraaf en die vinden dat wat, of ze zien 'm en ze vinden het helemaal niks. En als het dan helemaal niks is dan is het in Den Bosch ook niks en in Nijmegen ook niks.
	I	Nee, en ik merk dat dat soms aan hele kleine dingen kan liggen he. Ik vind het gebouw niet leuk van de sportopleiding dus ik ga een andere opleiding doen. Ik noem maar wat.
	R	Ja precies. Het is goed dat we daar gaan kijken, laten we dat voorop stellen, maar misschien dat we daar nog iets meer mee kunnen.
Beroepsbeoefenaar. ↳ netwerkje.	I	Is iets om mee te nemen inderdaad. Wat ik nog over de Beroepsbeoefenaar wilde vragen, aangezien we toch vanuit de vijf loopbaancompetenties kijken, denk je dat ze daar een netwerkje aan over houden. Dus een kort lijntje dat het mogelijk maakt om nog eens vragen te stellen of iets dergelijks?
↳ ja	R	Euhm, <u>dat denk ik altijd</u> . Ik denk niet echt dat dat meetbaar is. Maar ik denk ook niet dat dat hoeft.
	I	Uhu
Opdracht netwerken	R	We maken die netwerk opdracht van Tumult die eraan gekoppeld is. Op die manier laten we de leerling ook zien wat een netwerk is en wat dat voor hem of haar kan betekenen.
gebruiken ze hun netwerk.	I	Vinden ze het lastig om hun netwerk te gebruiken om iemand te vinden voor het meelopen met een beroepsbeoefenaar?
Ja, maar contact leggen is lastig.	R	Nou, het vinden van iemand vinden ze niet lastig maar het contact vinden ze lastig. Want wat doen ze? Ze gaan mailen. Mailtjes worden niet altijd meteen beantwoord. Dus dan zeg ik dat ik liever niet heb dat ze mailen maar dat ze bellen, en dan wordt het spannend.
	I	Ja, dat snap ik ook.
ouders betrekken	R	Ze moeten dat gewoon leren. En ouders helpen daarbij, want we betrekken daar ook wel ouders bij en ik hoop dat ouders ook aangeven dit is een goed adres en dit is de contactpersoon, maar bel zelf.
	I	Uhu
waardevol	R	Ik vind de beroepsbeoefenaar heel waardevol. <i>mooie quote</i>
	I	Ja en dat zou van jou verder uitgebreid mogen worden.
	R	100% → <i>verder uitgebreid naar stage.</i>

→ in bijna ieder interview stage T3.

	I	Doen er veel leerlingen een open dag?
open dag min- en 3e	R	Euhm, in de derde klas nog niet heel veel omdat dat in de vierde pas echt begint te spelen.
	I	Ja is misschien nog een beetje ver van hun bed omdat ze na de derde natuurlijk nog een heel jaar moeten.
meedijken heeft met keuze	R	Ik probeer het wel te stimuleren want dat zorgt ervoor dat ze uiteindelijk een betere keuze kunnen maken. Want als ze in de derde al ergens zijn wezen kijken dan hebben ze daar in de vierde profijt van.
	I	Ja en meeloopdagen zijn denk ik ook nog niet zo aan de orde?
	R	In de derde klas geven we daar eigenlijk geen verlof voor maar in een enkel geval doe ik dat toch. En zeker als een leerling kan uitleggen waarom die daar wil kijken. Dan neem ik contact op met ouders en dan wordt dat alsnog geregeld. In de vierde is dat heel veel toch?
	I	Mwah. Nou ja ik merk wel dat leerlingen, ook uit de vierde, dat toch wel heel spannend vinden. Ze moeten toch echt een dag daar naartoe, een dag meelopen met de studenten die daar op school zitten enzovoort. Dat contact blijft gewoon een beetje eng.
	R	Ja in de vierde zijn ze daar misschien al wat meer aan gewend.
Qompas	I	Ja zeker meer dan in de derde. Tot slot Qompas. Als we kijken naar Qompas.
	R	Ja
	I	Wat zijn jouw ervaringen daarmee?
lastig "een moeite" lin zien nut en urgentie niet	R	Qompas, we hebben daar in de afgelopen jaren flink wat aan gesleuteld. Eerst was dat Keuzeweb, toen is het Qompas geworden we hebben een aantal opdrachten eruit gehaald. Euhm, het blijft wel lastig. Leerlingen vinden het nog steeds een moeite. Terwijl je ze wel het nut en de urgentie ervan probeert te laten inzien. Toch is dat lastig. Wat wel heel makkelijk gaat zijn opdrachten in Qompas die gekoppeld zijn aan een gebeurtenis.
	I	Ja → ervaringen/gebeurtenissen evalueren o.a. v. Qompas opdr.
n.a.v. activit. opdr. maken.	R	Dus MBO Beurs, opdracht. Beroepsbeoefenaar, opdracht. Dagje Leijgraaf, opdracht.
	I	Ja
	R	Dan heeft het effect.
	I	Dus als de opdracht echt gekoppeld is aan iets dat ze hebben meegemaakt, dan kunnen ze het nut er wel van inzien?
	R	Ja dan is het geen moeite eigenlijk. Maar de opdrachten tussendoor, ook al hebben we als coach een handleiding en proberen we die opdrachten samen met ze voor te bereiden, wat overigens niet altijd lukt, dan zitten er kleine opdrachten tussen die ze maken maar ik twijfel eraan of daarmee het gewenste effect wordt behaald. → gewenste effect met de opdr. tussendoor?
	I	Ja precies. Want dat zien ze dan als opdrachten die als het ware uit de lucht komen vallen, begrijp ik?
	R	Ja, ik hoor dat ook unaniem terug.
	I	Ja, in de enquête komt dat ook naar voren hoor.
	R	We hebben echt geprobeerd om dat beter aan te pakken, ook met de coaches. Yvette heeft daar nog een rol in gespeeld begin dit jaar.
	I	Ja
	R	Ja je doet je best. Maar we moeten er wel iets mee.
	I	Welke onderdelen uit Qompas, behalve dan de opdrachten die aan een ervaring gekoppeld zijn, zijn nuttig?
	R	Nu heb ik ze natuurlijk niet allemaal paraat. Is de eerste opdracht een vaardigheden/ interessestest?

→ ook
respondent
3 geeft
dit aan.

belang-
rijk!

	I	Ja de LcData Interesstest is dat.	
Interesstest waardevol.	R	Als dat zo is, dan is die waardevol. Het is ook goed dat die aan het begin zit. En alle opdrachten maar dat heb ik al gezegd, die gekoppeld zijn aan een gebeurtenis, stage die zijn allemaal heel nuttig. Maar die opdrachten die er tussendoor zitten die zijn gewoon heel lastig. Ook voor coaches.	→ !
	I	Ja	
	R	Om dat goed voor te bereiden. We hebben daar de woensdag voor. Euhm, maar we zitten in een veranderingsjaar. Waarin weinig tijd, nee dan moet ik anders inkleden, waarin veel tijd gaat naar de dagelijkse gang van zaken.	
	I	Uhu	
	R	Maandag, woensdag en donderdag. Ja we zorgen gewoon dat iedereen weet wat die moet doen.	
	I	De organisatorische dingetjes.	
	R	Ja inschrijven P-uren, S-uren, de TRAP weken, de herkansingen alles is anders. Talenturen. Dus je zou eigenlijk volgend jaar nog eens een keer moeten testen. En eigenlijk pas het jaar erop.	
	I	Het heeft inderdaad allemaal even tijd nodig om te landen.	
	R	En dat zie je ook bij coaches he. Die hebben dus weinig tijd om Qompas opdrachten gedegen voor te bereiden. En dat zal vast resultaat hebben op de leerlingen.	
	I	Hebben we dan nog iets niet besproken waarvan jij denkt dat moet je echt weten over LOB in T3?	
LOB: mooie lijn/ mooie opdr.	R	Nee ik vind dat wij een mooie lijn hebben, nog steeds. Daar denken wij ook ieder jaar weer goed over na. Ik denk dat er mooie opdrachten voor ze in zitten. Opdrachten is misschien een groot woord maar als je kijkt naar start klas 3 en eind klas 3, wat ze dan gedaan hebben. Dan is dat een hele mooie ontwikkeling in de loopbaanoriëntatie van een leerling. En nogmaals, ik vind de individuele gesprekken heel sterk. Ontwikkeling loopbaanoriëntatie	
	I	Ja. Dat hoor ik eigenlijk van iedereen wel hoor. Dat ze daar allemaal heel blij mee zijn. Zowel coaches als leerlingen.	
stage	R	Ja het is goud. Het is echt goud. En we moeten wel proberen om uit te breiden naar stage.	⇒ veel genoemd.
	I	Yes, zeker. Maar daar zijn we natuurlijk mee bezig samen.	
	R	Ja en dat is misschien nog niet eens voor volgend jaar maar als er wat meer rust is hier op school dan zou zoiets plaats kunnen gaan vinden.	
	I	Ja we moeten inderdaad even kijken hoe en wat. Het is alleen zo zonde dat basis en kader wél stage lopen en sowieso heel veel praktijkervaring opdoen, T-leerlingen daarentegen zitten voor een groot deel alleen maar in een lessetting. Die zien met de beroepsbeoefenaar alleen hoe het werk er écht uitziet ergens.	
	R	1 dag	
	I	Ja 1 dag inderdaad, of een dagdeel zelfs. Vier uur maar geloof ik. Dan denk ik ja ik vind dat zonde als we dat niet doortrekken naar de T stroom.	
leren van stage.	R	Ja ben ik het mee eens. Als ik naar mezelf kijk en denk waar ik het meeste heb geleerd, dat is ook stage.	
	I	Ja zeker. En dat heb ik ook wel gemist. Ik heb nooit stage hoeven lopen.	
	R	Oh echt?	
	I	En dan is het gat groot he. Want van nooit stage lopen kom je hier en moet je ineens een half jaar stage lopen. En dan kom je in een kloof. En dat is misschien wel heel extreem maar die leerlingen moeten straks ook stage gaan lopen op het MBO.	

Belangrijkste bevinding Qompas: er zitten nuttige opdrachten in (als ze gekoppeld zijn aan een gebeurtenis/activiteit) maar over de andere opdrachten wordt getwijfeld aan effect.

→ stage lopen helpt bij het opbouwen van een netwerk!

	R	En pas dán bouw je een netwerk op he.
	I	Ja zeker weten. Laat dat nou gelijk een hele mooie afsluiter zijn van de laatste loopbaancompetentie *gelach*. Heb jij nog vragen?
	R	Euhm nee, eigenlijk niet.
	I	Dan wil ik jou bedanken voor je tijd.

Open coding respondent 5

T3

Interview respondent 5

20-05-2019

Duur: 00:21:45

Code	I/R	
	I	Ben jij een beetje op de hoogte van waar we het over gaan hebben vandaag?
	R	Nou volgens mij gaat dat ergens over competenties, gericht op het LOB.
	I	Heel goed
	R	Ik weet verder niet of het te maken heeft met de competenties voor de docent of voor de leerling.
	I	Oké goed dat je dat even zegt. Het zijn de competenties waarover de leerling uiteindelijk moet beschikken. Ik doe namelijk onderzoek naar LOB in T3 en T4 en we willen eigenlijk eens kijken naar wat we nu doen met LOB en of we daar de vijf loopbaancompetenties mee ontwikkelen.
	R	Uhu
	I	Die een leerling nodig heeft om een keuze te kunnen maken.
	R	Ja
	I	Dus het huidige LOB plan bestaat uit gesprekken, activiteiten en Qompas natuurlijk. Dus vanuit daar gaan we de komende 25 minuten naar de loopcompetenties kijken.
	R	Oké
	I	Euhm, allereerst als we het hebben over kwaliteitenreflectie, het woord zegt het al namelijk het reflecteren op kwaliteiten, hoe komt dat dan terug in de loopbaangesprekken die je hebt met leerlingen?
	R	Euhm, bij het reflecteren
kwaliteitenreflectie gesprekken.	I	Ja op kwaliteiten → vooral in loopbaangesprekken.
	R	Even denken hoor. Dat komt vooral in de coachgesprekken komt dat terug.
	I	Op welke manier?
motieven- (reflectie).	R	Als ze geen keuzes weten te maken van een vervolgopleiding dan gaan we altijd even kijken van oké wat vind je nu wel leuk en wat vind je nu niet leuk. En daar komen de kwaliteiten eigenlijk wel altijd naar boven.
	I	Ja
	R	Dus dat ja, op die manier.
alleen bij geen keuze?	I	Oké dus wanneer ze geen keuze kunnen maken voor een vervolgopleiding pak jij terug op de kwaliteiten?
	R	Ja, ja
	I	Is dat moeilijk om te achterhalen bij leerlingen?
	R	Ik vind dat soms best wel moeilijk, ja. Want ze weten het vaak zelf niet goed te benoemen.
	I	Ja
ook respondent 3 geeft dit aan!	R	Ze weten vaak wel heel goed wat ze niet willen en dat kunnen ze vaak wel benoemen. Maar ik geef dan ook wel vaak aan als ze bijvoorbeeld ergens leiding in geven bij een club ofzo. Dat ze dan dus leidinggevende capaciteiten hebben.
	I	Ja
eigen kwaliteiten benoemen.	R	En dan hebben ze zoiets van nou zo goed doe ik dat nou ook weer niet he. Ze willen daar niet zo, ze voelen dat als opscheppen he. Ze durven dat dan niet zo van zichzelf te zeggen.
	I	Een beetje bescheiden hoor ik wel terug dan.
	R	Ja heel bescheiden, ja.

	I	Zie je wel na zo'n gesprek dat het kwartje dan toch wel is gevallen bij de leerlingen? Merk je dat?
gesprekken over KR + MR is een eyeopener.	R	Bij sommige wel en bij sommige niet. Dat vind ik een beetje moeilijk want euhm, er zijn ook leerlingen die het echt heel duidelijk weten en die benoemen dat ook best wel dat ze dat kunnen. Maar bij anderen moet je het er wel uittrekken. En daar zie ik dan achteraf wel bij dat dat een eyeopener was, dat wel.
	I	Ja
	R	Ik vind het heel verschillend.
	I	En als we het dan hebben over motieven? Dus waarom een leerling iets wil of waarom die iets belangrijk vindt?
kiezen is moeilijk.	R	Met die derdejaars vind ik het altijd best wel moeilijk omdat ze vaak iets hebben zo van moet ik dan nu al gaan kiezen.
	I	Ja
	R	En ze vinden het gewoon heel moeilijk om te kiezen.
	I	Ja
	R	En wat ik dus eigenlijk doe is zoeken naar die kwaliteiten en aangeven van bezoek open dagen.
	I	Ja
	R	En dat geef ik ook aan de ouders door.
	I	Uhu
loopbaan-sturing	R	En dan vraag je later of ze open dagen hebben bezocht. De een is daar echt wel actief in geweest en de ander is nog zo van ja ik weet het nog niet. Maar als je niet gaat kijken dan weet je het ook niet. Dus motieven, ja dat vind ik moeilijk. Kan ik niet echt iets over zeggen.
	I	Ja dus als ik je even samenvat dan zeg je naar aanleiding van die kwaliteiten adviseer je ze om ergens te gaan kijken en daar komt dan vervolgens uit dat wil ik niet of dat wil ik wel.
	R	Ja
loopbaan-sturing.	I	Oké. Bij werkexploratie he dus wat is er allemaal aan opleidingen en beroepen en wat past er dan bij mij. Je noemt op dat vlak net open dagen bezoeken. Nemen de leerlingen daar zelf initiatief in?
loopbaan-sturing op zich goed.	R	Euhm, de klas die ik nu heb daar zitten wel een aantal leerlingen in die zelf ondernomen hebben om open dagen te bezoeken voordat ik het gemeld had. Anderen moeten weer echt aangespoord worden. En dan heb ik toch een vrij serieus klasje. Want als ik kijk naar de jaren ervoor dan moet je het echt aansporen. Dus het was vrij bijzonder dat er leerlingen waren die al gekeken hadden.
	I	Dus op dit moment bij jou in de klas gaat dat best wel goed? Maar als we naar de gemiddelde leerling kijken dan zetten ze nog niet echt zelf stappen daarin.
nauwkeurig zijn op die.	R	Nee de meeste hebben we aansporing nodig.
	I	Netwerken vind ik een beetje lastig om te bespreken omdat ik het idee hebben dat leerlingen daar nog niet zoveel mee doen. Of ze ergens een netwerk aan overhouden of dat ze dat ergens voor gebruiken. Wat is jouw ervaring daarmee?
Percepsbeoefenaar	R	Euhm, ook weinig maar wat ik wel doe is net zoals bij die beroepsbeoefenaar, daar zit zo'n formuliertje bij van benoem eens het beroep van je vader of moeder. Oh nee wacht dat heb ik aan het begin van het jaar al gedaan. Om alle beroepen een beetje te verzamelen.
netwerken.	I	Ja, heel goed.

in het derde jaar nog erg moeilijk.

de gemiddelde leerling heeft aansporing nodig.

netwerkje maken met de klas en die gebruiken bij de beroepsbeoefenaar!

→ leuk!

netwerk van de klas gebruiken	R	En nu had ik gezegd wat voor beroepsbeoefenaar zoek je nou zelf en dan daarop de reacties van de klas of ze daarmee kunnen helpen. En dat ging wel redelijk.
	I	Oké
eigen netwerk gebruikt voor stage talenturen	R	Maar als je echt zegt netwerken; ik had één leerling ertussen zitten en die heeft stage gelopen vanuit de talenturen en die heeft eigenlijk wel een beetje, ja echt een netwerk is het misschien niet, maar wel dat ze zegt ik heb daar stage gelopen en dat vond ik zo leuk dat ik wel weer ga zoeken in diezelfde branche om een beroepsbeoefenaar te zoeken.
	I	Ja
verbindingen leggen.	R	Dus of het echt netwerken is weet ik niet maar het is wel een stukje verbindingen leggen met. Dus dat wel.
	I	Ik hoor als jij dat zo zegt, dat meisje weet nu in welke branche ze moet zoeken want dat ligt haar heel erg, dat is echt op basis van de ervaring die ze heeft opgedaan met de stage.
	R	Ja
	I	Vind je dat dat bij andere dingen mist?
stage mogelijkheid positief.	R	Euhm, ja. Want ik dat is een hele positieve ontwikkeling dat die T3 leerlingen stage kunnen lopen in die talenturen.
	I	Ja dus dat zouden wel wat meer leerlingen mogen doen maak ik uit jouw woorden op?
	R	Ja, ja.
	I	Je denkt dat dat positief bijdraagt aan de ontwikkeling van de leerling?
stage draagt bij aan ontwikkeling	R	Ja dat weet ik wel zeker. Tenminste bij haar is dat heel erg positief uitgevallen. Er zijn er wel meer die dat gedaan hebben en ik hoor achteraf wel dat ze dat allemaal leuk hebben gevonden.
loopbaan-activiteiten	I	Ja precies. Nou dat is meteen een mooi bruggetje naar de activiteiten. Ik heb hier de activiteiten op een rij gezet. Er zitten er ook wat van T4 tussen hoor. Van welke activiteiten zeg jij dat draagt echt wel bij aan de ontwikkeling van onze leerlingen? Of welke juist helemaal niet. Dat mag je natuurlijk ook zeggen.
	R	Die ken ik niet?
	I	Nee dat kan kloppen. Dat is in T4. Dat is een project dat we afgelopen jaar hebben uitgetoetst. Bestond uit twee delen: eerst een voorstelling en daarna workshops over dromen en doen, dus wat wil je in je leven en de leerling daarover na laten denken. Was gedeeltelijk voor herhaling vatbaar maar over het algemeen waren de reacties niet zo heel positief.
meeloopdag.	R	Aha, oké. Maar de meeloopdagen zijn dan de dagen die ze zelf inplannen.
	I	Ja dat zijn echt de dagen die ze zelf inplannen. Dus dat is ook niet op iedereen van toepassing hoor.
weinig in T3.	R	Nee want dat zie ik in T3 dus niet voorkomen. Ik geef dat wel altijd aan.
	I	Uhu
	R	Van ga naar een open dag of plan een meeloopdag. Want je steekt er echt heel veel van op van een meeloopdag. open dag/meeloopdag nuttig!
	I	Ja zeker weten
	R	Maar dat durven ze niet he.
	I	Nee klopt. Dat is vooral voor T3 leerlingen vaak echt nog een stap te ver.
MBO Beurs.	R	Maar als ik hiernaar ga kijken. De MBO Beurs sowieso.
	I	Ja, kun jij eens uitleggen waarom je vindt dat die bijdraagt aan het ontwikkelen van de leerling?
ouders.	R	Euhm omdat ze dan toch wel serieus ook met ouders hier naartoe komen.

→ wederom wordt stage in T3 genoemd

	I	Uhu
<i>gefocust en gericht</i>	R	En de opleidingen aanhoren. Ze zijn wel echt gefocust, ze zijn wel gericht bezig.
	I	En wat komt daar volgens jou dan in terug? Hebben we het dan over kwaliteiten die leerlingen ontdekken, motieven? Wat wil ik en waarom wil dat? Of zitten we dan juist op werkexploratie om te bekijken wat er allemaal is?
<i>meer inzicht in inhoud van opleidingen</i>	R	Nee meer op de motieven denk ik. Dat ze bijvoorbeeld aanvoelen van oh dat is heel anders dan ik had verwacht. Dus meer inzicht krijgen in wat de opleiding voorstelt.
	I	Ja, oké.
<i>Dagje Leijgraaf Doen!</i>	R	En Dagje Leijgraaf. Volgens mij vinden ze dat wel leuk om te doen over het algemeen dan, want er zitten altijd wel uitzonderingen bij. En ik denk dat ze daar iets van opsteken omdat ze daar iets mogen doen.
	I	Oké
	R	Dus dat vind ik wel een goede. De Beroepsbeoefenaar euhm, daar gaan ze nu weer naartoe.
	I	Ja die is nog niet geweest inderdaad, maar binnenkort.
<i>Beroepsbeoefenaar heel enthousiast!</i>	R	Maar als ik kijk naar de afgelopen jaren dan zijn er altijd wel leerlingen bij die héél enthousiast terugkomen. Ik vind ook gewoon dat het belangrijk is omdat ze in contact komen met het werkveld.
	I	Uhu
<i>Goede opstap richting meeloopdag</i>	R	En mensen die niet zo dichtbij hun staan dus dat ze ook durven vragen te stellen. Het is denk ik ook wel een goed opstapje naar die meeloopdagen en zo. Ik vind dat wel een goed iets.
	I	En dat hoor je dus ook van leerlingen terug? Dat ze iets hebben opgestoken?
	R	Ja ze zijn er wel altijd heel enthousiast over. Want ze hebben dan niet zo snel in de gaten dat ze er iets van opsteken.
	I	Ja
<i>Beroepsbeoefenaar iets kiezen dat bij hen past.</i>	R	Maar ze hebben wel het gevoel van ik heb met die kinderen gewerkt en dat was zo leuk om te doen dus op een of andere manier best wel bij ze past, om te zorgen of zo.
	I	De richting die ze wel interessant vinden wordt dus duidelijk met de Beroepsbeoefenaar?
	R	Ja. Dan de Oud Leerling Carrousel, ik weet het niet want dat is T4.
	I	Ja
<i>Onderwijsbeurs mag meer MBO.</i>	R	De Onderwijsbeurs weet ik ook niet hoe dat hier is gegaan. Ik ben er zelf wel ooit geweest met mijn eigen kinderen. En dan zie je wel dat het vooral op HBO niveau gericht is en weinig op MBO. En Open Dagen, ja sommigen hebben ze wel bezocht en anderen niet. Dat moet je wel altijd aan blijven geven denk ik. Maar dat is niet echt een activiteit vanuit school.
	I	Nee dat klopt inderdaad. Voor de leerlingen die dus wel naar een Open Dag zijn geweest, hoe zijn die reacties?
<i>positief</i>	R	De reacties zijn positief. Ze gaan dan ook wel vaak af op de sfeer van de school.
	I	Uhu
	R	Dus ze hebben dan vaak wel een opleiding in gedachte maar ze zijn dan aan het aftasten van oké hoe is die opleiding op het Koning Willem 1 College en hoe is die bij de Leijgraaf, hoe is die in Helmond. Op die manier.
	I	Dus het gaat dan vooral om de keuze tussen de scholen want bij het bezoeken van een Open Dag hebben ze vaak wel een opleiding al, zeg jij he?

	R	Ja, ja bij de meeste leerlingen wel ja.
Beroepsbeoefenaar.		Bij die Beroepsbeoefenaar hoor ik jou net zeggen, dan kijken ze echt in het werkveld he. Ben jij van mening dat we dat meer zouden doen.
	R	Hmm
	I	Of is dat nog te ver voor T3, dat kan ook he.
	R	Ik denk dat dat nog te ver, te ver van hun bed is. → stage/praktijkervaring te ver van hun bed.
	I	Ja
	R	Dat ze dit nou doen, dat 1 keer, dat vind ik wel prima.
	I	Oké. En krijg je ook de indruk dat leerlingen het zo ook wel goed vinden?
Contact zoeken moeilijk.	R	Want ze vinden het al moeilijk om contact te zoeken he, daar begint het al mee.
	I	Ja
	R	Dat is voor veel grote drempel. En je ziet ook het verschil tussen de een en de ander. De een doet dat heel gemakkelijk en de ander is echt zo van ik heb al een paar keer gebeld maar ik krijg geen reactie.
	I	Is natuurlijk ook best wel moeilijk als je dat ineens moet doen.
	R	Ja dat is het zeker.
Qompas	I	Goed, dan het laatste onderdeel: Qompas. Wat zijn jouw ervaringen daarmee?
↓ invul oefening.	R	Euhm, ik vind het echt een invul, euhm het blijft een beetje een invuloefening.
	I	Ja
Qompas: steken ze niks van op.	R	En zo voelen de leerlingen dat ook. Ze hebben echt zo van we moeten tot en met stap 4 af maken dus dan gaan we er maar aan werken. Maar ze steken daar helemaal niks van op. → bijna alle respondenten geven dit aan.
	I	Dus ze maken het meer omdat dat nou eenmaal de bedoeling is?
Qompas helpt niet bij keuze.	R	Ja omdat het moet en euhm, en op het moment dat ze dat gaan invullen dan ja, misschien denken ze er dan wel eventjes over na maar ik krijg er nooit echt een gevoel bij van oh juf nu weet ik wel iets meer over een opleiding want ik heb dat gezien in Qompas.
	I	Uhu
	R	Of ik weet nu wat beter een keuze te maken want ik had dat en dat ingevuld in Qompas en dat kwam eruit, nou nee dat hoor ik nooit.
enkele opdrachten wel nuttig.	I	Nee. Zijn er wel opdrachten die er wel aan bijdragen de competenties te ontwikkelen bij leerlingen?
	R	Euhm jawel. Wat een opdracht is die daaraan bijdraagt is het kiezen van het vakkenpakket vind ik.
	I	Ja
	R	Dat stukje vind ik wel, ik heb het er zelf ook heel sterk over, en dan zeg ik ga eens spelen met je vakken in Qompas. Dus ga eens kijken wat je dan allemaal kunt.
	I	Uhu
	R	En dat doen ze dan ook. Maar misschien als ik het alleen uitleg dat dat ook al wel voldoende is. Die combinatie is dan wel wat sterker.
	I	Ja precies. Is de vakkenpakketkeuze iets wat door de leerlingen als moeilijk wordt ervaren?
	R	Euhm, wordt dat als moeilijk ervaren. Ik zit even te denken. Ik heb nu ook leerlingen die met de PTA herkansingen zitten. Daar zijn ze toch altijd heel duidelijk in van dat en dat ga ik opnieuw doen. Maar vakkenpakket kiezen, ja sommigen die staan heel goed en dan wordt het ook vaak heel moeilijk wat je

		moet gaan kiezen. En dan kijken we altijd wel samen van welke richting wil je op dus probeer dan daar een beetje aansluiting bij te zoeken.
	I	Uhu
	R	Sommigen kiezen een vakkenpakket om te zeggen daar kun je mee gaan slagen. Dus dan kijk je totaal niet naar de beroepsopleiding. Dus dan kijk je een beetje vanuit een verschillend uitgangspunt. En de een heeft het echt met de ouders erover gehad. En de ander ziet dat formulier voor het eerst als hij of zij het gaat invullen *gelach*
	I	*gelach* die denken oh dit vind ik wel een leuk vak, laten we die nemen.
	R	Ja, die hebben er niet zo over nagedacht.
	I	Dus sommige leerlingen die hebben bij de vakkenpakketkeuze al wel een beetje idee van welke richting ze op willen?
	R	Ja, ja vaak wel.
	I	Is er dan nog iets over de loopbaangesprekken, loopbaanactiviteiten of Qompas waarvan je zegt dit schiet er bovenuit voor mij of dit vind ik echt een misser?
MBO Beurs goed.	R	Euhm, even kijken. De MBO Beurs vind ik echt altijd wel dat dat heel goed gaat. En de Beroepsbeoefenaar vind ik de terugkoppeling altijd wel heel leuk.
	I	Uhu
	R	Dus als ze terug zijn om die gesprekken aan te gaan van wat heb je er nou van gevonden, wat vond je er interessant aan? Waarom vond degene met wie je meeliep zijn beroep nou zo leuk om dat beroep uit te oefenen? Wat vond je voordelen? Wat vond je nadelen?
	I	Dus vooral die terugkoppeling in de gesprekjes?
terugkoppeling	R	Ja die terugkoppeling vind ik altijd wel heel interessant en waardevol.
	I	Ja
Dagje Leijgraaf sfeer proeven.	R	Dagje Leijgraaf vind ik belangrijk omdat ze dan de sfeer proeven. En dat ze eigenlijk ook wel een beetje gepusht worden om na te denken over van ja ik moet dadelijk mijn vakkenpakket gaan kiezen, ik moet een opleiding zoeken.
	I	Een beetje een trigger om aan de slag te gaan.
	R	Ja, ja.
	I	We hebben die drie onderdelen he, gesprekken, activiteiten en Qompas.
	R	Ja
ontwikkeling LC's.	I	Welk van die onderdelen draagt er nou het meest bij aan de ontwikkeling van de vijf loopbaancompetenties bij leerlingen?
activiteiten.	R	Ik denk de combinatie van MBO Beurs en de Beroepsbeoefenaar.
	I	En zou dat dan ook zo goed werken voor leerlingen als er geen gesprekken over gevoerd zouden worden achteraf? Of maakt dat geen verschil?
gesprekken belangrijk.	R	Die gesprekken zijn wel echt nodig. Want anders gaat het teveel langs hun heen. Dan is het meer een losse activiteit die ze moeten doen.
	I	Ja
betekenis geven aan ervaring.	R	Er moeten echt wel gesprekken over gevoerd worden. Daar wordt pas echt betekenis gegeven aan wat ze hebben gedaan.
	I	Oké
MBO Beurs informatief.	R	En ook met zo'n MBO Beurs dat ze er dan achter komen dat als ze naar een opleiding voor de politie willen dat ze dus eigenlijk nog te vroeg zijn, dat ze eigenlijk eerst een andere opleiding moeten doen.
	I	Ja
	R	Die informatie, die dingetjes dat wordt voor hun allemaal wel duidelijker.

terugkoppeling over beroepsbeoefenaar in loopbaangesprekken

→ wat een mooie wisspraak!

LC's = loopbaancompetenties.

	I	Oké. Heb je dan nog dingen die ik niet heb gevraagd of dingen die we niet hebben gesproken, waarvan je denkt die zijn belangrijk om mee te nemen?
	R	Oh jeetje daar heb ik eigenlijk helemaal niet over nagedacht.
	I	Dat geeft niks.
loopbaan- gesprekken.	R	Nou wat ik wel merk is dat ik dat we een keer zo'n cursus hebben gehad over het houden van loopbaangesprekjes he.
	I	Ja LRG cursus was dat.
	R	Je die bedoel ik. En dat vind ik dat dat te weinig terug komt in mijn gesprekken.
	I	Oké
	R	En dat ligt aan mezelf he. Dat ik daar te weinig tijd voor neem. Dat ik dan toch meer op de punten ga zitten he.
	I	Ja
gesprekken erover misschien eerder laten plaatsvinden.	R	Van hoe komt het dat je wat lager gescoord hebt en allemaal dat soort dingen en bijvoorbeeld de thuissituatie wat verder uitdiepen. Maar ik ga wat minder in op opleidingen op het moment dat er bijvoorbeeld een MBO Beurs is gedaan en er Open Dagen zijn geweest. Ik ga eigenlijk pas op een later moment met de leerlingen in gesprek daarover.
	I	Ja
meer stil- staan bij LOB.	R	Net als die kwaliteiten en die motieven en zo. Daar denk ik af en toe wel eens van dat zou ik eigenlijk wel vaker willen doen. Dat is wel iets wat ik voor mezelf mis. Maar niet echt iets aan LOB in het algemeen.
	I	Oké. Ik ga met alles aan de slag en wil jou heel erg bedanken voor jouw ervaringen en jouw tijd.
	R	Graag gedaan.

ook resp.
3
geeft dit
aan.

Open coding respondent 6

T4

Interview respondent 6

21-05-2019

Duur: 00:25:44

Code	I/R	
	I	Nou, hij staat aan.
	R	Ja
	I	In hoeverre weet jij waar we het over gaan hebben vandaag?
	R	Ja we gaan het over LOB hebben en over de vijf loopbaancompetenties die er zijn.
	I	Ja precies. Ik onderzoek natuurlijk LOB in T3 en T4.
	R	Ja
	I	En wat we nou eigenlijk willen weten is of de LOB zoals die nu is ingericht, dus gesprekken, activiteiten en Qompas, ontwikkelen we daar de vijf loopbaancompetenties bij leerlingen mee?
	R	Ja
	I	Dus wat we gaan doen is de drie onderdelen die ik net noemde doorlopen en daarbinnen dus kijken naar de loopbaancompetenties.
	R	Ja
reflecteren op kwaliteiten in loopbaangesprekken	I	Euhm, als we dan kijken naar de loopbaangesprekken. Hoe komt daarin de kwaliteitenreflectie naar voren? Dus dat leerlingen reflecteren op hun eigen kwaliteiten?
persoonlijke gesprekken KR + MR	R	Euhm, in persoonlijke gesprekken vooral. En dan over hun talenten, daar heb ik het vaak over. Wat ze leuk vinden, wat ze al doen aan werk dus bijbaantjes, hobby's en ook gesprekken thuis voeren met de ouders. Wie ben je, wat kan je en wat wil je? talenten, bijbaantjes, hobby's → ervaringen die voor leerlingen van belang zijn.
	I	Ja
	R	Dus dat soort dingen.
	I	Ja. Over wat voor dingen hebben we het dan binnen die talenten of hobby's? Kun je daar eens een voorbeeld van geven?
(sociale) vaardigheden	R	Nou bijvoorbeeld vaardigheden maar ook sociale vaardigheden. Ben je een sociaal mens of ben je meer een doe-mens? Of houd je bijvoorbeeld van gamen, het ICT-achtige. Dus meer in het algemeen, het dagelijks leven en hun belevingswereld. dagelijks leven als uitgangspunt.
	I	En is het moeilijk om dat naar boven te krijgen bij leerlingen?
	R	Nee vind ik niet. Nou ja, ehm, niet iedereen is even spraakzaam. Maar op zich vinden de meesten het wel leuk. Als het over hunzelf gaat is dat meestal wel een leuk gesprek.
	I	Ja
	R	Dus ik vind dat het meestal wel lukt.
	I	En merk je dat dat dan ook bij leerlingen? Dat ze daarna zeggen van joh daar ben ik inderdaad goed in. Of zie je ze dan denken?
veel kinderen weten hun kwaliteit niet te benoemen	R	Veel kinderen hebben geen idee waar hun talenten liggen nog, op deze leeftijd. Dus ik probeer het dan altijd te benoemen wat ik zie in de klas. Dus met name de sociale vaardigheden. Het sociaal zijn he, want kinderen zien dat nog helemaal niet. Dus dat benoem ik dan. Dan zeg ik, ik zie bijvoorbeeld dat je heel dit bent. Wat vind je daar nou zelf van als ik dat zeg?
	I	Ja
eigen observaties gebruiken	R	Dus ik probeer wel dingen aan te geven die ik zie. Maar ik laat dan wel eerst hunzelf praten en daarna zeg ik en wat zie jij nou? Dit zie ik, wat vind jij daarvan? → eerst de leerling laten praten.

KR : kwaliteitenreflectie

MR : motievenreflectie

	I	Ja	
wereld open	R	En dan zie je wel, dan gaat er een hele wereld open. Ze zitten we midden in de pubertijd he dus ze zijn wel gevoelig voor één op één gesprekken.	
eigen observaties gebruiken	I	Ja precies. Dus even samenvattend is het op zich niet moeilijk om een kwaliteit omhoog te halen bij een leerling want het is een gesprek dat over hunzelf gaat he en als ze dat niet kunnen benoemen dan gebruik jij jouw observaties om vanuit daar verder te praten?	
observatie en intuïtie	R	Ja zeker. Door middel van observaties en intuïtie van ja hoe kijk ik naar een kind.	
	I	Ja	
laag zelfbeeld	R	Ik vind wel dat heel veel kinderen een heel laag zelfbeeld hebben. Dat vind ik op deze school sowieso.	
	I	Uhu, ja	
op zoek naar talenten.	R	Dat heeft denk ik ook wel met het vmbo te maken. Zeker als het over leren gaat 'ik ben niet slim' dat soort dingen. Ook dat vind ik niet waar. En euhm, dat probeer ik ook altijd tegen de leerlingen te zeggen van ja let maar eens op over 10 jaar hebben de meeste van jullie ook een HBO diploma in een richting. En het gaat er helemaal niet om de HBO, maar het gaat erom dat je talent hebt. Maar je moet wel op zoek gaan naar je talenten.	
	I	Ja	
in gesprekken	R	Dat vind ik moeilijk soms maar dat zijn wel leuke gesprekken.	
	I	Uhu, dus ze moeten op zoek gaan naar hun talenten zeg je?	
	R	Nou eerder op het herkennen van talenten. Want het talent hebben ze al maar ze moeten het gaan uitwerken of verdiepen of verbreden. Ze moeten daar iets mee.	
	I	Ja	
	R	En dat is waar mijn gesprek ook over gaat. Wat kun je er nou mee als je dat hebt?	
	I	En dat gebeurt dus vooral met gesprekken begrijp ik?	
gesprekken zijn fijn.	R	Ja ik vind gesprekken wel echt het fijnste werken. En dan geen gesprekken in de groep, maar één op één. Het zou ook nog wel met z'n tweeën of drieën kunnen. Dat kan dan nog wel in een klein groepje. Maar dat heb ik nog niet gedaan hoor. Ik heb dit jaar alles één op één gedaan.	
motieven (reflectie)	I	Ja, we hebben het nu over kwaliteiten gehad he. Als we dan kijken naar motieven. Hoe komt dan in gesprekken naar voren wat ze echt belangrijk vinden en graag willen in hun leven maar ook in hun loopbaan?	
	R	Nou weet je, als je het in de groep doet dan is er een enorme groepsdruk voel ik. Dan krijg je de standaardantwoorden als een grote auto, leuke vrouw en drie kinderen en een Mercedes of een BMW.	
	I	Ja	
Un. weten hun doelen in het leven/loopbaan vaak niet.	R	Maar als je verder kijkt, kinderen weten het vaak nog helemaal niet. Ze roepen wel van alles maar weten het eigenlijk nog helemaal niet. En dat vind ik wel, wat ik mis en dat is met de vakken ook, heel veel kinderen missen ook wel, dat is ook de leeftijd, maar missen een beetje het lijkt alsof ze intrinsieke motivatie missen. Dat ze geen ideaal hebben.	
	I	Uhu	
	R	En dat zie ik wel bij heel veel kinderen. En dat baart me wel zorgen. Ik zie dat ook bij mijn eigen kinderen. Ze willen heel andere dingen dan wij.	
	I	Ja	
	R	En wat mij daarin opvalt is dat wij konden het materiaal nog beter doen dan onze ouders, dan heb ik het over mijn leeftijd. Maar jouw generatie, die	

als de coach benoemt waar hij/zij vindt dat de leerling goed in is.

→ één op één (loopbaan) gesprekken zijn effectief.

→ ook andere respondenten noemen "bescheiden" en "durven niet te benoemen"

→ standaard antwoorden door groepsdruk.

mist.

	I	kinderen die krijgen het materieel niet beter dan wij. Dus dat is geen doel meer voor hun. Zij kunnen zich niet meer onderscheiden. Zo zie ik het een beetje. Is een beetje zwart wit he. Ik hoop dat deze kinderen zich gaan onderscheiden misschien, hopelijk in dat ze naar een groener leven willen, dat ze meer met elkaar willen doen. Het sociale aspect veel belangrijker wordt. Datgene wat wij vergeten soms.
<i>lange termijn-doel mist!</i>	I	Dus als we dan terugpakken naar <u>motieven</u> dan hoor ik jou eigenlijk zeggen dat ze <u>het lange termijn-doel missen?</u> → <i>doel over loopbaan / leven mist.</i>
	R	Ja, ik moet eerlijk zeggen als ik nu jong zou zijn. Ik denk dat het moeilijker is dan voor ons, toen ik jong was.
	I	Oké, kun je uitleggen waar voor jou het verschil zit?
	R	We zitten in een onzekere tijd met een heel snel veranderende wereld. We geven vakken, zoals wiskunde of andere vakken, waarom geven we ze eigenlijk nog? Want het gaat zo snel.
	I	Ja
	R	De 21 ^e -eeuwse vaardigheden, of ze nu wel of niet bestaan, ik twijfel daar aan. Het is niet meer bij te houden. Het is voor ons al niet bij te houden en voor de kinderen helemaal niet. Kinderen hebben houvast aan hun sociale media maar ze hebben geen, ze kunnen niet verder. Ik kan ook geen 20 jaar vooruit denken.
	I	Nee
	R	Ik zag gisteren een documentaire met Leonardo Di Caprio over de toestand van de wereld. Dat was echt beren-interessant.
	I	Ik ken hem niet.
	R	Dat de aarde zo snel opwarmt, hoe slecht het eigenlijk gaat. Het komt echt op je af. Dat is echt een angst die ik heb.
	I	Uhu
	R	En ik heb het er toevallig vandaag met mijn gezin thuis over gehad van wij moeten ook iets gaan doen met z'n allen. We kunnen niet blijven zitten en niks doen. Ik vind bijvoorbeeld dat we niet meer zomaar mogen vliegen. Als we dat niet doen dan gaat onze wereld kapot. En dat is echt dus ik ben wel bang. En natuurlijk wil ik de kinderen daar niet bang mee maken maar ik wil wel dat ze weten.
	I	Dus jij zegt de kinderen weten eigenlijk te weinig van de wereld waarin ze leven?
<i>ook respondent 5 zegt dit.</i>	R	<i>te ver van hun bed.</i> Ze denken een dag verder, misschien als er een leuk festival gepland staat een maand verder maar verder niet. Ze denken aan geld verdienen. Ik zie ze hier op school niet zo actief maar op het moment dat ze een baantje hebben dan zie ik ze wel actief. Dus het is niet zo dat de kinderen niet gemotiveerd zijn want ze worden wel gemotiveerd door een salaris.
	I	Ja
	R	Maar het lijkt steeds minder door een goed punt of een bevestiging van je hebt het goed gedaan.
	I	Of alleen het idee al dat je iets leert dus jezelf ontwikkeld.
	R	Ja en dat vind ik er dus minder in zitten dan vroeger. Dat zie ik ook in examenresultaten.
	I	Ja, dus als we dan terugkijken naar de motieven waar we het net over hadden dan is het eigenlijk nog <u>heel lastig om te zeggen van wat wil ik nou?</u>
<i>lastig om te zeggen wat ze echt willen.</i>	R	<u>Héél lastig, héél lastig.</u> Ik ben nu 52. Eigenlijk wilde ik medicijnen studeren maar dat ging toen niet, ik heb drie keer een HBO gedaan. Nu denk ik nog wel eens ik moet nog 15 jaar werken. Zal ik nog iets anders doen?

→ leerlingen kijken niet veel verder dan een maand

	I	Ja
	R	En wat ik nu heb. Ik dan dat er in de toekomst veel meer mensen dat gaan hebben omdat de wereld ook zo snel veranderd. En als ze ergens geen behoefte meer aan hebben dan gaan ze iets anders zoeken.
	I	Ja
	R	En ik denk ook dat dat goed is hoor. Want vroeger had je een carrière voor het leven. Er lopen genoeg collega's rond hier die al 40 jaar in het onderwijs zitten. Dat kan ik helemaal niet. En ik denk ook niet dat dat de toekomst is.
hoe aan te pakken?	I	Hoe zouden we dat kunnen verbeteren bij leerlingen? Dat ze beter te weten komen wat ze willen?
meelopen, meekijken. De school uit!	R	Ik denk dat het aan de ene kant een kwestie van tijd is. En aan de andere kant heel veel meelopen, meekijken, de school uit. Echt de school uit. Als je nadenkt he. Waarom willen zoveel leerlingen van deze leeftijd sport en bewegen doen? Of voor de klas staan, alle meiden willen onderwijsassistent worden. Omdat ze daarvan weten wat het is.
	I	Ja
	R	Maar er zijn duizend beroepen, wat zeg ik een miljoen beroepen. Maar ze kennen er maar drie en daar kiezen ze uit.
kieszen voor dat wat ze kennen.	I	Dus leerlingen kiezen voor het bekende?
	R	Ja natuurlijk! Dat zou ik ook doen. Dat heb ik vroeger ook gedaan. Maar het is zonde want er is zoveel waarvan je het bestaan niet weet.
	I	Ja
school moet laten zien.	R	Ik vind dat een beetje de taak van ons als school om zoveel mogelijk te laten zien. En ook ouders. Ouders moeten we er ook meer bij betrekken.
	I	Dat is meteen een mooi bruggetje naar werkexploratie. Om leerlingen te laten ontdekken wat is er nou eigenlijk allemaal?
	R	Ja
	I	Ik hoor jou net zeggen het is onze taak als school om ze veel te laten zien.
werkexploratie	R	Meer zien, meer eruit. Minder iets moeten om het moeten.
	I	Uhu → de school uit.
meekijken.	R	Maar meer, en dat is lastig te organiseren hoor zeker voor jullie, maar laat kinderen vrij nemen om te zeggen ik ga daar eens kijken en ik ga daar eens kijken. En een aantal zullen dat doen, je hebt er ook altijd een aantal die doet dat niet. Maar die kinderen zijn daar dus blijkbaar nog niet aan toe.
	I	Ja
	R	Maar op een gegeven moment, want dat vind ik dan wel, houdt onze verantwoordelijkheid daarbij op.
	I	Uhu
	R	Kijk als coach kun je daar met een leerling over praten en als een leerling niks wil kun je er met de ouders over praten van dit is wel belangrijk, op die manier he.
	I	Ja
School: aanbieden leerling: zelf keuze maken.	R	Het is een taak van de coach om leerlingen en ouders zelf keuzes te laten maken van waar gaan we nu kijken Maar dan moeten wij als school wel genoeg aanbieden. We hebben bijvoorbeeld de Oud Leerling Carrousel, dat vind ik goed. We zijn naar Eindhoven geweest vond ik goed. Maar wat mij betreft mogen ze veel meer gaan kijken maar daar moet je wel contacten voor hebben. → meer kijken → contacten nodig ←
	I	Ja
	R	En die kunnen ze zelf ook leggen he. Maar het zou wel leuk zijn als we een aantal contactjes hebben. Dat je bijvoorbeeld met leerlingen die de zorg

Wat betreft netwerken: leerlingen kunnen zelf contacten leggen om mee te gaan kijken. Voor "kwetsbare" leerlingen is het fijn als wij contacten hebben.

meer relaties leggen → netwerken.	I	interessant vinden een regeling met Bernhoven hebt, of voor de techniekafdeling iets met een bedrijf op het industrieterrein hebt. Veel meer relaties leggen.
	I	Ja dus het stukje netwerken mag volgens jou wel verbeterd worden?
netwerk kan makkelijker	R	Ja zeker! Nou ja ik weet niet of het verbeterd moet worden. Maar makkelijker maken voor de leerlingen die het niet hebben. Heel veel leerlingen kennen mensen en weten hoe ze die kunnen gebruiken. Maar het gaat me om de kwetsbare kinderen met ouders die niet veel kunnen of veel doen. Die moeten ook de kans krijgen.
	I	Uiteraard
gebruik van netwerken	R	En die moeten dan gebruik kunnen maken van ons netwerk, dat zou ik fijn vinden.
	I	Ja precies, om hun kringetje een beetje groter te maken. → netwerk vergroten
	R	Ja! En kinderen en ouders die heel actief zijn, die hebben hun eigen netwerk wel maar het gaat me om die kwetsbare kinderen. Die hebben we ook genoeg waarbij de ouders geen benul hebben van wat er allemaal moet gebeuren.
	I	Ja
	R	En daarvoor zou ik wel vinden dat we iets meer aan het netwerken kunnen doen.
	I	En hoe is het met het eigen initiatief van de leerling en zelf acties ondernemen?
Loopbaanstuuring	R	Vrij laag.
	I	Uhu
	R	Vrij laag. En dat is niet bij iedereen maar ja het is wel laag. En dat wordt wel iets beter naarmate het jaar vordert maar eigenlijk te laag.
	I	En hoe komt dat denk je dat het naarmate het jaar vordert toeneemt?
leerlingen weten het niet	R	Ja omdat de druk hoger wordt en omdat heel veel leerlingen, en dat herken ik zelf ook wel, ik moet kiezen uit twee dingen maar ik heb het eigenlijk nog helemaal niet gevonden. En dat is bij veel leerlingen zo, dat ze het eigenlijk nog helemaal niet gevonden hebben.
	I	Nee
	R	En dat is ook niet erg. Je kunt ook gewoon een tussenopleiding gaan doen. Om ouder te worden en later te kijken wat bij je past en wat je wil. En kies dan voor een brede opleiding.
	I	Uhu
	R	En ik herken dat bij mezelf dus ook. Ik was 18 en dat vond ik al veel te jong. Deze leerlingen zijn 16, sommige zelfs nog 15.
	I	Ja het is ook moeilijk om op zo'n leeftijd te kiezen.
passiviteit door zoveel keuzes	R	Die kinderen zijn de puberteit nog niet uit. Ik denk he, als we alle leerlingen nou eens op hun 23 ^{ste} laten kiezen. Ik zie het met mijn eigen kinderen ook, die studeren ook allebei. Zijn 18 en 19. Hoeveel er binnen 1 jaar wel niet switchen en twijfelen en depressief worden van de keuzestress. Het is verschrikkelijk. En ik snap dat ook wel. Er zijn zoveel keuzes te maken in het leven als je een beetje getalenteerd bent. Je leeft maar 1 keer dat idee. En dat zie je bij deze kinderen ook. Dat je een soort van passiviteit krijgt. Er zijn zoveel keuzes. Dan doe ik wel niks meer. En dat zie je bij heel veel leerlingen. Dat vind ik wel jammer.
	I	Ja dus jij zegt er zijn zoveel keuzes dat leerlingen als het ware een stapje terug nemen omdat ze het gewoon niet weten?
ik weet het niet.	R	Ja ik weet het niet dus dan doe ik het maar niet.

→ meer toegankelijk

	I	Ja
moelijk.	R	Mijn oudste zoon is er een voorbeeld van maar ik zie het hier op school ook. Mijn oudste zoon ook. Die is hartstikke slim, anderhalf jaar gestudeerd en die is gestopt. Weet niet wat die wél wil. Dan maar nu leuk hebben. Terwijl weet je, hij vindt het gewoon moeilijk. En dat zie ik hier bij deze kinderen ook. In gesprekken van ja wat moet ik dan, ik weet het nog niet of het is wel moeilijk he.
Loopbaanstuuring	I	Ja snap ik. Hoe zet je ze dan aan tot zelf actie ondernemen?
	R	Ga kijken, ga toch maar kijken. Wat heb je in gedachte, welke keuzes? Ga daar kijken, ga daar kijken. Ga gewoon kijken en meer kan ik ook niet doen.
Loopbaan-gesprekken.	I	En heb je dan naar aanleiding van dat kijken weer gesprekken erover?
	R	Ja zeker. Waar ben je geweest, wat vond je ervan? Maar er komt vaak alleen maar uit: leuk of niet leuk.
	I	Ja
	R	En waar kijken de leerlingen na? Of het een beetje gezellig is, of het gebouw leuk is en of ze lekkere broodjes verkopen in de kantine.
	I	Ja
ze kijken niet overtuigend.	R	Maar dat is weer dat puberale denken en niet dat overstijgende kijken van wat wil ik en wat past er dan bij mij. En daar kunnen die kinderen niks aan doen. Als je zelf nog niet precies weet wat je wil dan is dat heel moeilijk.
	I	Ja. Als ik dan kort even samenvat he, en correct me if i am wrong, vind je dan over het algemeen dat we met gesprekken de competenties goed ontwikkelen maar dat de leeftijd daarin heel erg meespeelt?
leeftijd.	R	Ja ik vind zeker dat de leeftijd een heel nadelige rol speelt. Dat is één ding. En wat ik net zei er zijn zoveel keuzes om uit te kiezen dus dat komt er nog bij.
	I	Ja
breder opleidingen	R	Ze zouden bijna het aantal opleidingen moeten verminderen. Basisstromingen alleen of zo. Techniek, zorg. Iets bredere opleiding zodat leerlingen kunnen kiezen welke richting het best bij hun interesse passen. Want dat weten ze wel maar verder nog niks. De zorg is zo groot. De kinderen denken alleen maar dat je dan verpleegkundige wordt. Maar er is zoveel te doen. leerlingen weten welke richting bij hun interesse past
	I	Ja
leren in de praktijk	R	Dat geldt voor alle vakken hoor. Dat zou ik echt in het MBO veranderen. Bredere opleidingen maken. En weet je de specialistische zorg, ik bedoel wat er gevraagd wordt in de maatschappij dat is vaak zo specialistisch. Dat leer je vaak toch echt in de praktijk. Maar je moet gewoon een basis hebben. Tenminste dat denk ik. En specialisme dat leer je toch op de werkvloer. Dat kun je niet uit een boek leren.
	I	Ja dat denk ik ook hoor. Je kunt iets 10 keer lezen en uitleggen maar je leert pas echt door te doen.
	R	Ja zeker weten
ontwikkelen vijf loopbaan-competenties	I	Je had het net al even kort over activiteiten he. Ik heb de activiteiten uit T3 en T4 even op een rijtje gezet. Waar denk jij dat we echt iets mee ontwikkelen bij de leerlingen, kijkend vanuit de vijf loopbaancompetenties. Of waar juist helemaal niet mee? Dat kan natuurlijk ook.
MBO Beurs	R	Ik vind de MBO Beurs goed. Dus weggaan.
	I	Uhu
OLC goed.	R	De Oud Leerling Carrousel vind ik goed. Mag ik hierop plusjes zetten?
	I	Ja natuurlijk

→ dat doen ze niet (i.v.m. leeftijd)

→ beroepsbeeld klopt niet.

	R	Dagje Leijgraaf weet ik niet zo goed. Ben daar nog nooit mee naartoe geweest. Is geloof ik in de derde he?	
	I	Ja is in de derde inderdaad.	
positief over Beroepsbeoefenaar	R	Ja dat weet ik niet. De Beroepsbeoefenaar vind ik een pluspunt.	
	I	Ja	
informatie	R	Ja vind ik wel. De Onderwijsbeurs vind ik lastig. Ze zien daar wel veel maar wel goed denk ik. Hoe meer ze zien hoe meer informatie.	
	I	Uhu	
	R	De Golden Cage, is van de derde of niet?	
	I	Nee dat is afgelopen jaar geweest voor het eerst in T4.	
	R	Oh ja	
	I	Dat was die voorstelling in de ochtend en 's middags workshops over dromen en doen.	
	R	Plus min. Open Dagen zijn altijd goed. Meeloopdagen plus plus.	
	I	Ja	
kern uit Qompas halen	R	En profielonderzoek ja. Daar wil ik wel wat over zeggen. Zoals we het nu doen vind ik er niet zoveel aan. Ik zou daar de kern uithalen en meer klassikaal doen. We zitten heel erg met die drie keer in de week he. We weten niet wat we moeten doen.	opdr. → klassikaal doen
	I	Uhu	
meerdere respondenten (allen uit T4) zijn hier heel enthousiast over!	R	Ik zou zeggen we gaan een 360 graden feedbackscan doen. Dat doen we allemaal met een goede introductie van de coaches en dan allemaal tegelijk. En niet kinderen laten frotten in hun eigen tijd want dat gebeurt nu wel.	
	I	Dat is wel een opdracht die in het profielonderzoek zit.	
	R	Ja weet ik. Maar daarom, pak de goede opdrachten eruit. Een stuk of vijf. Die voor iedereen geschikt zijn.	
	I	Ja	
goede opdrachten	R	En ga dat dan tegelijkertijd doen met een goede inleiding van ons want dan gaat het leven en dan gaan ze het wel maken. Maar nu zijn het losse opdrachten waar de coach van zegt ga je dat even maken? Dan vullen ze wat in en zijn ze klaar. Het wordt niet ingeleid, er wordt niet over gepraat, er wordt niet echt over nagedacht. Dan is er geen verdieping.	
goede introductie ↓ verdieping	I	Nee	
klassikaal.	R	Dus ik denk dat we een paar goede dingen uit moet pakken en doe die met de groep samen.	
	I	Ja precies. Dus een stukje context van de opdracht en de uitleg.	
kinderen moeten zich gaan realiseren wie ze zijn etc!	R	Want iedereen roept over dat profielonderzoek dat het helemaal niks is. Dat is niet waar. Want de kinderen moeten zichzelf gaan realiseren wie ze zijn, wat ze zijn, wat ze wel en niet kunnen. En de bewustwording daarvan is ook door het beantwoorden van dit soort vragen. <i>bewustwording</i>	
	I	Ja	
	R	Maar dat moet je alleen, denk ik, compacter bij elkaar stoppen. Dus gewoon concreet we gaan vandaag aan de 360 graden feedback en daar doen we twee lessen over. Maar dat gaan we met z'n allen doen. En niet over twee weken af maar de volgende les heeft iedereen dat klaar.	
	I	Ja	
(Qompas) opdr. goede ondersteuning	R	En zo zijn er een aantal opdrachten. Het is ondersteunend wel goed. En dan zullen zij de meerwaarde er ook wel van inzien.	
	I	Het profielonderzoek komt voor een groot deel overeen met Qompas'he. Qompas is in feite het profielwerkstuk.	

	R	Qompas zoals het nu is, ik heb het gecontroleerd. Kinderen doen het maar omdat het moet.	alle respondenten geven aan dat ze Qompas doen omdat het moet.
	I	Ja	
	R	Vullen maar wat in maar het heeft geen diepgang. En die diepgang moet je creëren door er een paar dingen uit te pakken die we gewoon samen doen. Kinderen van deze leeftijd doen bij de gewone vakken ook niet meer dan nodig. Kinderen zijn heel oppervlakkig hoor. Kinderen willen niet de diepte in.	
	I	Nee	
	R	Ze willen niet uit zichzelf de diepte op zoeken. Daar moet je ze mee helpen.	
	I	Denk je wel dat er met het profielonderzoek iets wordt ontwikkeld bij leerlingen? Komen ze achter hun kwaliteiten, hun motieven, helpt het hen met exploreren op het gebied van werk?	
begeleiden biedt meerwaarde.	R	Er wordt te weinig gebruik van gemaakt. En daarom zeg ik, en dat is een keuze die vanuit de decanen gemaakt moet worden of met elkaar, haal de dingen die wél belangrijk zijn eruit en laat de rest weg. Ik snap dat dat moeilijk is en dat je iets willen hebben, iets concreets. Maar het presenteren naar elkaar heeft geen meerwaarde tenminste dat niet. Het heeft wel meerwaarde maar dan moet je het begeleiden, écht begeleiden.	wederom de belangrijke dingen eruit.
	I	Ja het is nu?	
resp. 1 en 2 geven dit ook aan.	R	Te vrijblijvend. Te oppervlakkig. Als ik maar punten scoor. Je moet het niet meer aan die punten koppelen. Ze moeten 20 uur om het profielonderzoek af te ronden. En ze doen echt niks meer dan die 20 uur hoor. En ze vinken gewoon de opdrachten af. Het is een verkeerde instelling.	te vrijblijvend.
	I	Terwijl het juist is opgezet van je kunt zelf je opdrachten kiezen en kijk wat het beste bij je past en je het beste vooruit helpt.	
	R	Ja het is prachtig opgezet. Maar dat zie je ook aan het nieuwe onderwijsmodel. Leerlingen krijgen minder les en meer keuze uren. Wij denken allemaal dat ze goede keuzes maken en denken oh ik vind wiskunde moeilijk dus ik kies voor wiskunde. Maar dat kiezen ze helemaal niet.	
	I	Nee	
overschatten van de leerling over maken van goede keuzes.	R	Kinderen van deze leeftijd kiezen alleen maar voor gezelligheid en zichzelf. En daar moeten wij ze in sturen. Wij overschatten de leerlingen in het maken van keuzes. Ik wil ook dat ze dat kunnen maar daar moeten we ze in begeleiden. Kinderen kiezen voor zo min mogelijk doen, zoveel mogelijk plezier.	
	I	Ja zeker weten	
	R	En dan ook nog de groepsdruk van de klas erbij. Zet maar een paar jongens bij elkaar. Dan doen ze helemaal niks meer. Snap je?	
	I	Nee	
	R	Dus je moet af van het idee dat kinderen goede keuzes maken, alleen.	
	I	Goed. Kijken we heel even terug naar de activiteiten he. Kun je toelichten waarom je aan bepaalde activiteiten plusjes hebt gegeven?	
MBO Beurs veel te zien.	R	Ja, de MBO Beurs vond ik leuk. Daar valt altijd heel veel te zien. Ze zien dan dat er veel beroepen zijn. Kinderen kunnen vrij rondlopen en dat spreekt ze wel aan.	spreekt aan.
	I	Ja dus dat werken aan de werkexploratie en het ontdekken van wat is er allemaal dat wordt met de MBO Beurs gestimuleerd?	
het kleine verschil in leeftijd spreekt aan. geven meer respondenten aan.	R	Ja. De Oud Leerlingen Carrousel vind ik prima. Vind ik leuk. Ze herkennen meestal die kinderen en dat spreekt ook aan he. Dat ze wat jonger zijn. Dat dat leeftijdsverschil kleiner is.	OLC leeftijd spreken aan.
	I	Ja dat werkt goed inderdaad. Dat levelt wat meer he.	

Bewustwording.	R	Het geeft ook bewustwording. Ik moet zeggen ze maken meestal ook goede keuzes voor de studierichtingen en kunnen ook vragen stellen he.
	I	En met bewustwording bedoel je dan bewustwording in wat je wil?
bewustwording in moeieven	R	Bewustwording in wat je wil ja maar ook bewustwording dat er ook nog een keuze gemaakt moet worden. Dat dat dichtbij komt.
	I	Denk je dat ze hier nog contacten aan overhouden?
netwerken.	R	Ja ik denk zeker dat de Oud Leerling Carrousel netwerk vergrotend is.
	I	De Onderwijsbeurs?
gesprekken met ouders.	R	Is precies hetzelfde he. Dus veel zien, erop uit. Kijk het zal meer onbewust meer effect hebben dan bewust. Dat de kinderen thuis komen en het er eens met hun ouders over hebben wat ze gezien en gehoord hebben. Je moet dat niet te groot zien he van nou na de onderwijsbeurs weet ik het.
	I	Uhu
	R	Maar ik had wel dat er een paar leerlingen na het bezoek zeiden nou dit ga ik zeker niet doen maar dit wel. Die waren aan het twijfelen tussen twee dingen en die waren eruit. En dan denk ik nou dat is wel goed geweest.
	I	Ja een stukje bevestiging of juist kunnen afstrepen helpt ook.
	R	Zeker weten. Afstrepen is ook een manier. En zeker als je niet weet wil. Dat doe ik met de leerlingen die het echt nog niet weten.
	I	Als je de minst leuke wegstreept houd je de leukste over he.
kwaiteiten-reflectie	R	Ja en zo kom je ook weer dichtbij je talenten of in ieder geval datgene waar je warm van wordt.
LOBonderdelen.	I	Waar denk jij, kijkend naar gesprekken, activiteiten en Qompas, waar we het meest de leerling mee ontwikkelen?
	R	Ik denk de combinatie tussen gesprekken en activiteiten. → deze combinatie draagt het meest bij aan de ontwikkeling.
	I	Uhu, en dan activiteiten en er vervolgens gesprekken over voeren?
reflecteren op ervaring.	R	Ja reflectie op wat ze gezien of gedaan hebben. En Qompas als ondersteuning wel hoor. reflecteren op ervaring.
	I	Ja
op zichzelf reflecteren	R	Ik denk dat activiteiten en gesprekken allebei 40/40 is en Qompas 20. Zo zie ik het. Want kinderen moeten wel op zichzelf reflecteren. Het is goed dat de leerlingen nagaan waar ze wel en niet goed in zijn.
	I	Ja
beroepsbeeld onjuist.	R	Ze moeten een beetje een plaatje krijgen. Ik denk dat dat heel goed is. En ook qua beroepen. Ze hebben geen idee. Het beroepsbeeld klopt ook gewoon niet. Ze denken dat als ze sport en bewegen gaan doen dat ze de hele dag mogen sporten.
	I	Dus dat beroepsbeeld moeten we wat realistischer krijgen?
T3 op stage	R	Ja. Door mee te lopen, door mee te kijken. Bij kader gaan ze op stage en bij T niet. Ik vind dat T ook op stage moet. Ik snap dat dat lastig is. Maar laat die kinderen een paar dagen mee lopen. Laat ze maar meelopen. Dan krijgen ze er een beeld van.
		En of je 13 bent of je bent 16. Je kijkt dan heel anders.
	I	Goed. Zijn er dan nog dingen die ik niet heb gevraagd of die we niet hebben besproken waarvan je denkt oh ja dit is nog wel goed om mee te nemen?
	R	Geen idee
	I	Oké, dan gaan we het hierbij laten. Ook gezien de tijd.
	R	Heb je er iets aan?
	I	Zeker heb ik er iets aan. Dank je wel.

VI. Axiale coderingen

Axiale codering respondent 1

Kwaliteiten

Feedback ouders en medeleerling
Aardig beeld van kwaliteiten

Motieven

Wat de leerling wil

Werkexploratie/ loopbaanactiviteiten

Daadwerkelijke praktijkervaring
Praktijkervaring waardevol en interessant
Ervaring opdoen
Naar buiten
Kenniss over dagindeling en omgang met mensen
Het echte leven
Meelopen
Stages

Loopbaansturing

Waar stopt de verantwoordelijkheid van de coach?
Niet hun ouder
Eigen verantwoordelijkheid van de leerling

Netwerken

Speeddaten met mensen van beroep

Reflectie

Nadenken over eigen situatie
Hoe is het gegaan?
Waar liep je tegenaan?

Loopbaangesprekken

Energie
Tijd
Van bijdrage op ontwikkeling van loopbaancompetenties

Qompas

Haken en ogen
Omdat het moet
Schiet doel voorbij
Draagt niet bij aan de ontwikkeling van loopbaancompetenties
Opdracht op de computer
Leerlingen raffelen het af

Axiale codering respondent 2

Begeleiding

- Verantwoordelijkheid coach
- Helpen reflecteren
- Kwartjes vallen
- Op basis van spinnenweb opdracht

Motieven

- Referentiekader
- Wat wil je?
- Wat vind je leuk?
- Wat zegt dat over jou?
- Interesses
- Droomberoep
- Wat past bij jou

Ervaring

- Uitgangspunt
- Gebeurtenissen in de klas
- Terugkoppeling naar motieven

Werkexploratie

- Baantje
- Meelopen
- Inhoud beroep
- Verwachtingen
- Voor- en nadelen

Gesprekken

- Grote bijdragen aan ontwikkeling
- Met meerdere mensen praten

Loopbaansturing

- Actie ondernemen en initiatief tonen kan beter
- Motivatie

Netwerk

- Klein kringetje
- Beroepsbeoefenaar

Qompas

- Makkelijkste weg kiezen
- Vrijblijvend
- Doel voorbij schieten

Axiale codering respondent 3

Kwaliteiten

- Vakken
- Goede cijfers
- Eigenschappen
- Niet gewend om te benoemen

Motieven

- Belangrijk vinden van iets
- Doelen (lange en korte termijn)
- Droom
- Stip aan de horizon

Werkexploratie

- Werk en opleidingen
- Niets gewend qua praktijk
- Websites
- Echte praktijk
- Uitbreiden
- Mee laten kijken
- Kijkje in de keuken
- Goed voor het beroepsbeeld

Loopbaansturing

- Leerling laten onderzoek en verdiepen

Gesprekken

- Ook ouders betrekken

Netwerken

- Contact leggen
- Beroepsbeoefenaar

Axiale codering respondent 4

Gesprekken

- Eigen wereld als uitgangspunt
- Concreet
- Driehoek: ouder, leerling en coach
- Profijt voor de leerling

Kwaliteiten

- Talenten
- Rode draad van een gesprek
- Vaardigheden

Motieven

- Interesses
- Doel in leven en loopbaan
- Rode draad in gesprek

Werkexploratie

- Activiteiten
- Beroepsbeoefenaar waardevol
- Stage lopen!

Loopbaansturing

- Samen kijken
- Initiatief en actie
- Aangestuurd door de coach

Qompas

- Een moetje
- Nut en urgentie mist
- Twijfel over gewenste effect
- Opdrachten gekoppeld aan activiteit wel nuttig

Netwerk

- Vergroten door middel van stage

Axiale codering respondent 5

Kwaliteiten

- In gesprekken
- Niet goed te benoemen
- Bescheidenheid

Motieven

- Wat vind je wel of niet leuk?
- Waar doe je het voor?
- Passend bij leerling

Werkexploratie

- Vervolgopleiding
- Werkveld
- Open Dagen
- Meeloopdagen
- Iets mogen doen
- Sfeer proeven

Keuze

- Ver van hun bed in leerjaar 3
- Moeilijk op deze leeftijd

Loopbaansturing

- Aansporing nodig

Gesprekken

- Nodig voor betekenisgeving

Qompas

- Invuloefening
- Ter ondersteuning

Netwerk

- Verbindingen leggen
- Door stage

Axiale codering respondent 6

Kwaliteiten

- Talenten
- Bijbaantjes
- Hobby
- Het niet kunnen benoemen/ er geen idee van hebben
- Laag zelfbeeld

Motieven

- Intrinsieke motivatie mist
- Lange termijn doelen missen
- Er wordt niet zover vooruit gekeken
- Moeilijk om te zeggen wat je wil
- Bewustwording
- Realisatie

Werkexploratie

- Meer erop uit
- Meer de school uit
- Meer kijken, zien
- Meelopen
- Stage voor T

Reflectie

- Reflecteren op dat wat ze hebben gezien of gedaan

Loopbaansturing

- Verantwoordelijkheid bij de leerling
- Passieve houding
- Actie en eigen initiatief is laag
- Zelf keuzes maken
- Aansturing van de coach
- Vordert naarmate het jaar

Gesprekken

- Ouders erbij betrekken
- De leerling laten praten
- Dagelijks leven als uitgangspunt
- Gebruik van observaties en intuïties

Netwerken

- Contact en relaties stimuleren
- Kwetsbare leerling

Qompas

Opdrachten nuttig, vorm niet
Qua ondersteuning goed
Omdat het moet
Geen diepgang
Dient goed te worden begeleid

Axiale codering in mindmap

